

Studia Academica Slovaca
– centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk

50
rokov **Studia
Academica
Slovaca**
v premenách

Editorky: doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.,

Mgr. Zuzana Hargašová, PhD.

Grafické spracovanie: Kristína Vozáková

Vydala Univerzita Komenského v Bratislave

© Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk

ISBN 978-80-223-3664-2

Obsah

Príhovor rektora Univerzity Komenského	7
Príhovor dekana Filozofickej fakulty UK	9
<i>Jana Pekarovičová</i> Studia Academica Slovaca v premenách	12
Kalendárium Studia Academica Slovaca	24

SAS v spomienkach

1. Organizátori, prednášatelia, lektori letnej školy SAS

<i>Jozef Mlacek</i> Niekoľko nazretí do histórie jubilujúceho SASu	29
<i>Ján Sabol</i> Studia Academica Slovaca ako inšpirácia a vzpruha	39
<i>Ján Zambor</i> Som priaznivcom tohto inštitútu	44
<i>Eva Španová</i> Tajomstvo tajomníka SAS	49
<i>Braňo Hochel</i> Spomienky lektora a zástupcu riaditeľa	56
<i>Lubomír Chalupka</i> Pohľady na slovenskú hudbu pre frekventantov Studia Academica Slovaca (zopár postrehov)	61

<i>Viera Štupáková</i> SAS – moja cesta k diplomácii.....	66
<i>Marianna Sedláková</i> Trikrát utopená v ČASe.....	71
<i>Olga Sabolová</i> Sasistické komunikačné „ty-vykanie“	78
<i>Eva Rejdovjanová</i> SAS – nezabudnuteľná kapitola môjho života (Spomienky vážne i nevážne jednej sasistickej pralektorky).....	81
<i>Mária Vajičková</i> Stretnutia so SASom – aspekty pohľadu na SAS.....	87
<i>Hedviga Dučáková</i> SAS, škótska svadba a iné.....	90
<i>Zuzana Krchová</i> SAS – keď recidíva neznamená deviáciu.....	96
<i>Jana Orieščiková</i> Familiárny kruh na kurzoch letnej školy SAS 2012 a 2013	99

2. Zahraniční slovakisti

<i>Dagmar Mária Anoca</i> Spomienky na SAS	102
<i>Akihiro Ishikawa</i> Zážitky na SASE – pomník mojej mladosti	105
<i>Anna Kyppö</i> Studia Academica Slovaca a Fínsko	110

<i>Veličko Panajotov</i>	
Spomienky na SAS	114

<i>Marilena Felicia Luță</i>	
Vedľajší efekt Studia Academica Slovaca.....	118

<i>Robert Hammel</i>	
Letovanie so slovenčinou: spomienky jedného Staršieho A Spokojného sasistu.....	121

<i>Lucyna Spyrka</i>	
Spomienky na letnú školu SAS.....	125

<i>Michael J. Kopanic, Jr.</i>	
Dobrodružné zážitky na SASe.....	129

3. Frekventanti letnej školy SAS

<i>Steffen Groß</i>	
Studia Academica Slovaca – môj prvý výhľad do slobody	131

<i>Liang Chen Podstavek</i>	
Spomienky na SAS mi ostanú navždy v srdci.....	133

<i>Carla Lubica Ruprecht</i>	
Spomienka z pobytov na letnej škole SAS	137

<i>Natalia Shlikhutka</i>	
Studia Academica Slovaca – oknom do sveta.....	141

<i>Elena Petrova</i>	
SAS mojimi očami.....	143

<i>Natalia Kondratenko</i>	
Spomienky na SAS	145

Joanna Lipniewicz

Moje spomienky na letnú školu SAS 2008..... 146

Prehľady a bibliografia

Zoznam členov vedenia a pracovníkov

Studia Academica Slovaca (1965 – 2013)..... 151

Lektori letnej školy Studia Academica Slovaca (1965 – 2013) 153

Pomocní asistenti / sprievodcovia letnej školy SAS (1965 – 2013)..... 157

Zoznam autorov a príspevkov uverejnených v zborníkoch SAS

(1972 – 2013) 162

Publikácie Studia Academica Slovaca..... 223

Projekty Studia Academica Slovaca 226

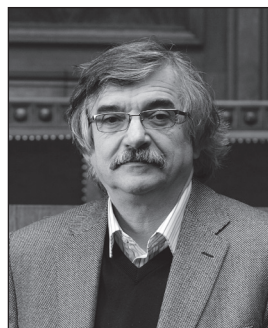
Ocenenia pracovníkov a spolupracovníkov SAS..... 231

Spomienka na bývalých pracovníkov a spolupracovníkov SAS..... 232

Príhovor rektora Univerzity Komenského v Bratislave

Milí priatelia,

prihováram sa vám ako rektor Univerzity Komenského, našej národnej alma mater, ktorá je už po päťdesiaty raz hostiteľkou letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca, a teda aj všetkých, ktorí po prvý raz, opakovane, či dokonca pravidelne spoznávajú krásy Slovenska a slovenčiny práve prostredníctvom študijného pobytu na našej univerzite v hlavnom meste Slovenskej republiky v Bratislave.

V minulom roku sme si pripomenuli významné výročie príchodu byzantských učencov na naše územie, sv. Cyrila a sv. Metoda, vierozvestcov používajúcich pre svoju kultúrnu misiu slovo, nie meč. Solúnski bratia nám umožnili, aby sme nepatrili medzi národy „bez kníh“ a mohli sa tak zaradiť k vyspelým európskym kultúram. Univerzita Komenského, vedomá si tohto vzácneho dedičstva, vytvorila pre slovenských študentov po prvýkrát v dejinách možnosť získať vysokoškolské vzdelanie v rodnom jazyku. Absolventi SAS sa tiež stávajú pomyselnými vyslancami slovenského jazyka a slovenskej kultúry vo svete.

Studia Academica Slovaca sa ako najstaršia letná jazyková škola s profilom slovákistických akademických štúdií zapísala do novodobej histórie slovenského školstva. Záujemcovia o štúdium slovenského jazyka k nám prichádzajú z rôznych končín sveta, aby spoznali krásy Slovenska a slovenčiny práve prostredníctvom našej najprestížnejšej slovenskej univerzity. Verím, že tri týždne prekonávania úskalí sloven-

ského jazyka a spoznávania slovenskej kultúry, prírody a krajiny, strávené v spoločnosti našich oduševnených lektorov, prispievajú k zdokonaleniu jazykovej kompetencie v slovenskom jazyku a vytvoria dobrý základ na jeho budúce využitie v profesionálnom aj osobnom živote.

Vítam všetkých priaznivcov slovenčiny, ktorí prijali naše pozvanie, aby sa stali spoluúčastníkmi 50. ročníka našej letnej školy slovenčiny a spoločne s nami oslávili aj 95. výročie existencie Univerzity Komenského v Bratislave. Ako tohtoroční účastníci sa tak stávate spoluautormi 50. kapitoly úspešného, a som presvedčený, že aj prospešného príbehu prezentácie a propagácie slovenského jazyka a slovenskej kultúry vo svojich krajinách počas vášho štúdia i v rámci ďalšieho spoločenského uplatnenia. Verím, že tradícia a kvalita našej alma mater prispeje vo významnej miere k získaniu komunikačných zručností a interkultúrnej kompetencie aj zásluhou našich renomovaných pedagógov, prednášateľov, metodicky dobre pripravených lektorov, zanietených kolegýň a kolegov z centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk Studia Academica Slovaca, ale aj oduševnených priaznivcov a podporovateľov tejto akademickej inštitúcie.

Našej letnej škole slovenského jazyka a kultúry prajem veľa ďalších úspešných ročníkov, aby logo SAS naďalej prispievalo k šíreniu dobrého mena a prestíže Univerzity Komenského doma aj vo svete. Verím, že spoločne s početnou skupinou zahraničných slovakistov si o päť rokov pripomenieme storočnicu úspešného pôsobenia našej univerzity spolu s 55. výročím letnej školy SAS.

K úprimnému želaniu pripájam parafrázu názvu učebnice latinčiny Jána Amosa Komenského, ktorého meno nesie naša univerzita: „*janua linguarum reserata*“ – „*brána slovenského jazyka otvorená*.“ A tak, milí priatelia, nech sa vám so slovenčinou darí, nech ju úspešne zdolávate, ovládáte i propagujete vo svete.

*Prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD.,
rektor Univerzity Komenského v Bratislave*

Príhovor dekana Filozofickej fakulty UK

*Vážené dámy a páni,
milí hostia, účastníci 50. ročníka letnej školy slovenského jazyka
a kultúry Studia Academica Slovaca!*

Slávnostné otvorenie jubilejného 50. ročníka letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca mi poskytuje vzácnu príležitosť privítať Vás na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ktorá je najstaršou a najväčšou univerzitou v Slovenskej republike. Univerzita vznikla v roku 1919 a v tomto roku teda slávi svoje 95. narodeniny. Bola ustanovená zákonom Národného zhromaždenia Československej republiky ako československá štátna univerzita. Jednou zo štyroch fakúlt, ktoré boli v zákone uvedené ako jej súčasť, bola – popri fakulte lekárskej, právnickej a prírodovedeckej – aj filozofická fakulta. A práve na jej pôde sa pred 50 rokmi zrodila myšlienka založenia letnej školy Studia Academica Slovaca, ktorej cieľom bolo priblížiť slovenský jazyk a kultúru záujemcom zo zahraničia.

Päťdesiat rokov predstavuje v živote organizácie, podobne ako v živote človeka, významný míľnik, ktorý je príležitosťou na bilančovanie, ale aj na vytyčovanie ďalších, dlhodobějších cieľov. Je nesporné, že svojím presahom do zahraničia, svojím dlhodobým zameraním na šírenie dobrého mena Slovenska, jeho jazyka a kultúry vo svete, letná škola SAS patrí k najdôležitejším produktom/výstupom, čo Univerzita Komenského a jej filozofická fakulta za roky svojej existencie vytvorili. Je príkladom úspešného projektu a zároveň

„výkladnou skriňou“ univerzity, projektom, ktorý má celoslovenský dosah a ktorý nás reprezentuje a zviditeľňuje pred okolitým svetom.

Najmarkantnejším výsledkom päťdesiatich rokov účinkovania letnej školy SAS sú tisícky jej doterajších absolventov, ktorí dostali možnosť spoznať Slovensko takpovediac „zvnútra“. Vstupnou bránou do tohto autentického poznania je, pochopiteľne, zdokonalenie sa v slovenskom jazyku. No letná škola *Studia Academica Slovaca* je viac ako jazykový kurz. Je to príležitosť byť nielen pozorovateľom, nielen hovoriť o jazyku a kultúre, ale je to aj šanca stať sa aspoň počas niekoľkých augustových týždňov priamym účastníkom kultúry, zažiť v osobných kontaktoch mentalitu národa, jeho zvyklosti, zmýšľanie i spoznať jeho každodenný život.

Druhým, nemenej významným a o niečo hmatateľnejším výstupom pôsobenia letnej školy slovenského jazyka a kultúry na našej fakulte je rozsiahly rad zborníkov, v ktorých sa každoročne publikujú prednášky zahrnuté do programu letnej školy. Tieto zborníky predstavujú súbor zásadných štúdií z rozličných oblastí vedy a kultúry približujúcich minulosť i prítomnosť Slovenska. Významným faktorom, ktorý umocňuje atraktivitu našej letnej školy slovenského jazyka a kultúry, je práve schopnosť organizačného a realizačného tímu *Studia Academica Slovaca* – centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk tvorivo využiť širokú škálu humanitných odborov pestovaných na Filozofickej fakulte UK a zahrnúť do obsahu každého ročníka interdisciplinaritu ako organický prvok poznávania slovenského jazykového a kultúrneho prostredia. Aj v tomto roku budú mať účastníci letnej školy možnosť nielen kultivovať svoje komunikačné kompetencie v slovenčine, ale budú si môcť vypočuť aj prednášky z jazyka a literatúry a zoznámiť sa i s celým radom zaujímavých faktov z oblasti slovenskej histórie, etnológie, translatológie či umenia.

Milí účastníci letnej školy Studia Academica Slovaca!

Každý z Vás má svoju vlastnú osobnú motiváciu, ktorá ho priviedla k rozhodnutiu stráviť tri augustové týždne práve tu, v strede Európy, aby sa autentickým spôsobom dozvedel o jazyku, kultúrnom bohatstve a pamiatkach, o zachovaných živých tradíciách, spoznal zložitú históriu, ale aj prítomnosť obyvateľov Slovenska i prírodné krásy našej krajiny. Počas Vášho pobytu na Slovensku sa na prednáškach, seminároch a v diskusiách stretnete s poprednými osobnosťami slovenskej vedy a kultúry, s vysokoškolskými pedagógmi, s odborníkmi v otázkach lingvistiky, literatúry a literárnej vedy, histórie, etnológie a ďalších odborov.

Naša fakulta si váži Váš záujem o Slovensko a jeho kultúru. Sme radi, že ste k nám zavítali, a sme presvedčení o tom, že erudovaný tím lektorov a prednášateľov urobí všetko pre to, aby ste zo Slovenska odišli obohatení o množstvo nových poznatkov. Osobitne potešujúce je to, že SAS priťahuje záujem mladých ľudí – študentov, ale tiež skutočnosť, že mnohí účastníci tu nie sú prvýkrát, že sa na Slovensko radi vracajú a v rozmanitých profesiách – ako prekladatelia, pedagógovia i vedeckí pracovníci, žurnalisti, pracovníci zahraničných zastupiteľstiev i obchodných firiem – rozširujú horizont poznania o našej krajine, jej kultúre a obyvateľoch.

Dovoľte mi, aby som Vám všetkým poprial príjemný pobyt na Slovensku. Som presvedčený, že bude spojený s intelektuálnym a kultúrnym obohatením, s mnohými nezabudnuteľnými zážitkami i novými priateľstvami.

*Prof. PhDr. Jaroslav Šušol, PhD.,
dekan Filozofickej fakulty UK v Bratislave*

50 rokov Studia Academica Slovaca v premenách

Jana Pekarovičová

Letná škola slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca (SAS) završuje týmto jubilejným ročníkom piate de-
cénium svojho úspešného pôsobenia na
medzinárodnej akademickej scéne¹. Vďaka
predvídavým zakladateľom myšlienky SAS
i jej oddaným pokračovateľom, ktorí bo-
hatou, tematicky a žánrovo pestrú sklad-
bou programu každoročne pritiahli stovky
zahraničných záujemcov o slovenský jazyk

a slovenskú kultúru, Studia Academica Slovaca dodnes účinkujú
a stali sa uznávanou letnou univerzitou doma i vo svete. V duchu
pôvodného zámeru ponúkajú zahraničným slovakistom možnosť
absolvovať vzdelávací pobyt v krajine, ktorej jazyk si osvojujú, sprí-
stupňujú autentické poznávanie slovenských reálií, umožňujú stať sa
členom veľkej medzinárodnej rodiny sasistov. Za uplynulých 50 ro-
kov existencie letnej školy sa rozrástla skupina priamych účastníkov
a priaznivcov SAS z radov domácich organizátorov, lektorov a pred-
nášateľov i zahraničných frekventantov. Jadro korpusu však tvoria
pracovníci, ktorým SAS prirástol k srdcu, ktorí prebrali štafetu od
svojich predchodcov a svojím pôsobením rozvíjajú myšlienku vzá-

¹ Prvé štyri desaťročia existencie letnej školy sme zhodnotili v jubilejnom zborníku
k 40. výročiu letnej školy *40 rokov Studia Academica Slovaca*. Ed. J. Pekarovičová –
E. Vojtechová. Bratislava: Univerzita Komenského 2004.

jomnosti a spolupatričnosti tak, aby SAS bol inštitúciou klasickou, rozvíjajúcou tie najlepšie tradície a zároveň modernou, reflektujúcou aktuálne spoločenské udalosti i vedecko-pedagogické metamorfózy slovakistiky. Mnohí spolupracovníci zanechali výraznú stopu a roky formovali a dodnes formujú program letnej školy, sú autormi koncepcných zmien, novátormi obsahu i metodiky, aby čo najpôsobivejšie oslovili slovenčiny chtivých frekventantov, umocnili ich záujem a rozšírili vedomosti o Slovensku, jeho krajine a kultúre.

Ako oslávime jubileum letnej školy

K jubilejnému 50. ročníku letnej školy Studia Academica Slovaca organizátori pripravili viacero podujatí na prezentáciu i propagáciu aktivít letnej školy so základnými informáciami o jej histórii a súčasnosti, o vnímaní SASu slovenskou verejnosťou i zahraničím. Na pozadí spomienok bývalých i súčasných členov organizačného tímu, početného zboru lektorov a prednášateľov, ale aj zahraničných účastníkov SAS chceme nazrieť do „kuchyne“ letnej školy, zachytiť jej vývinové premeny, ako sa profilovala dnešná podoba vzdelávacieho i kultúrneho programu, kto stál pri zrode a realizácii myšlienok, kto sa zaslúžil o rozvoj Studia Academica Slovaca. V sebareflexii sa pokúsime poodkryť osudy letnej školy i jej hlavných aktérov.

Metamorfózy SASu najlepšie prezentuje výstava **50 rokov Studia Academica Slovaca v premenách**, ktorá bola inštalovaná vo vestibule historickej budovy Univerzity Komenského. Súčasťou podujatia bola aj prezentácia série zborníkov prednášok letnej školy **Studia Academica Slovaca**, ktorá od roku 1972 mapuje výsledky slovenského vedeckého bádania a vzdelávania v oblasti lingvistiky, literárnej vedy, vlastivedných disciplín a kulturológie.

V priebehu 50 rokov sa zhromaždili cenné informácie o angažovanosti bývalých účastníkov SASu pôsobiacich v oblasti slavistiky a slovakistiky na našich aj zahraničných univerzitách, ktorí sa zaslúžili o rozvoj slovakistických odborov a vzdelávanie domácich aj zahraničných slovakistov. Získané údaje sa premietli do výstupov SAS, ktoré sú registrované na www.fphil.uniba.sk/sas a zároveň sú podkla-

dom informatória o stave a perspektívach slovakistiky v zahraničí na stránke www.e-slovak.sk/dls.

Súčasťou letnej školy SAS 2014 je medzinárodné sympóziu**m 50 rokov Studia Academica Slovaca v kontexte domácej a zahraničnej slovakistiky**, na ktorom chceme vyjadriť poďakovanie všetkým terajším aj bývalým účastníkom letnej školy, ktorí ako vedci, učitelia, kultúrni a osvetoví pracovníci sa stali priaznivcami, ba vyslancami Slovenska vo svojich krajinách a prispeli k šíreniu slovaciek vo svete, pomohli získať ďalších záujemcov o slovenský jazyk a kultúru. Dôkazom úspešnosti našej letnej školy je stále rastúci záujem zahraničných študentov o účasť na letnej škole a kredit, ktorý má SAS v kontexte letných univerzít v zahraničí.

Inštitucionálne a personálne metamorfózy

Pohľad do personálnej štatistiky SAS hovorí, že v organizačnom tíme či lektorskom zbore sa vystriedalo množstvo členov a najmä v poslednom decéniu prebehlo viacero zmien, ktoré súvisia s celkovou transformáciou Studia Academica Slovaca na centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk ako vedecko-pedagogického pracoviska Filozofickej fakulty UK. Poslaním centra je popri základnej úlohe viesť kurzy slovenčiny pre cudzincov, pre zahraničných študentov a ostatných záujemcov počas akademického roka i v rámci letnej školy, uskutočňovať aplikovaný výskum slovenčiny ako cudzieho jazyka, ako aj vzdelávať lektorov, ktorí pôsobia, alebo chcú pôsobiť v oblasti prezentácie slovenského jazyka a kultúry cudzincom na Slovensku i na univerzitách v zahraničí. Dôležitým medzníkom v tejto orientácii pracoviska bol spoločný projekt medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Univerzitou Komenského v Bratislave *Vzdelávací program Slovenčina ako cudzí jazyk* (2006) o poskytovaní služieb spojených so zabezpečovaním výučby cudzincov, ale aj realizáciou sprievodných prezentačných a propagačných aktivít. Tieto zámery sa prejavili aj na organizácii a priebehu jednotlivých ročníkov letnej školy SAS, ktorá prevzala úlohy centra do svojej vzdelávacej koncepcie a vychádza z výstupov realizovaných

v rámci výskumných projektov i pomerne bohatej edičnej činnosti SAS, čím sa jeho poslanie aj činnosť výrazne profesionalizujú. S týmto širším zameraním centra úzko súvisí charakter činností aj inovácie prejavujúce sa vo vzdelávacom programe letnej školy.

V poslednom desaťročí po transformácii SAS na centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk sa zmenilo personálne obsadenie, pričom základný korpus tvoria riadni zamestnanci centra, ktorí zodpovedajú za chod centra a realizáciu plánovaných úloh. V spolupráci s externistami zabezpečujú jednak vzdelávanie cudzincov po celý rok, jednak zabezpečujú úlohy v oblasti výskumnej, edičnej a propagačnej činnosti. Do manažmentu SAS prichádzajú nové členky pôsobiace vo funkcii tajomníčok, lektoriek a vedeckovýskumných pracovníčok *Eva Španová (rod. Vojtechová), Dorota Balšínková, Adela Gabríková, Helena Los Ivoríková, Lucia Anna Trubačová, Zuzana Hargašová, Michaela Mošatová.*

Zmeny sa dotkli aj zostavy lektorského zboru letnej školy. Práve v ňom prebehla výrazná generačná výmena ovplyvnená prirodzeným procesom, jednak odchodom členiek organizačného a realizačného tímu na materskú dovolenku, jednak ich nominovaním za lektorky slovenského jazyka a kultúry na lektorátoch pôsobiacich na univerzitách v zahraničí. Napriek neustálym zmenám vidieť však aj pozitívnu tendenciu profesionalizácie korpusu pracovníkov SAS, keď prakticky všetci členovia centra absolvovali odborno-metodickú prípravu z oblasti didaktiky slovenčiny ako cudzieho jazyka, pôsobia ako lektori počas akademického roka i v rámci letnej školy a získavajú cenné pedagogické skúsenosti, ktoré využili autorky učebných materiálov na tvorbu úspešnej série učebníc *Krížom-krážom*. Osobitne treba vyzdvihnúť fakt, že väčšina členov tímu absolvovala na Filozofickej fakulte UK doktorandské štúdium, rozšírila si svoj vedecký obzor a metodologickú kompetenciu a je schopná participovať na rôznorodej činnosti centra SAS, jednak v oblasti odborno-metodickej prípravy lektorov slovenčiny ako cudzieho jazyka, jednak v oblasti prezentácie slovenského jazyka a reálií cudzincom doma aj v zahraničí. Dôkazom toho sú stále nové domáce i medzinárodné projekty, do ktorých sú zapojení členovia centra SAS ako hlavní riešitelia, koordinátori alebo ako spoluriešitelia.

Na letnej škole v ročníkoch 1 – 49 (1965 – 2013) pôsobilo **117 lektorov slovenského jazyka**.

Vo funkcii sprievodca a pomocný asistent pracovalo 146 študentov.

Dôležitú úlohu plní aj výber prednášateľov, najlepšie reprezentujúcich daný odbor, schopných pútavo osvetliť prednášanú problematiku a sprístupniť relevantné informácie, často v interlingválnych a interkultúrnych súvislostiach, majúc pritom na zreteli potreby i do istej miery obmedzené jazykové schopnosti frekventantov porozumieť prednáške v slovenčine.

Lektori ako osoby prvého kontaktu

Veľký podiel na kvalite vzdelávania frekventantov má výber lektorov letnej školy, ktorí sa neraz metodicky zaškoľovali priamo v praxi na seminároch, keď hľadali čo najúčinnjší spôsob výkladu a prezentácie slovenčiny ako cudzieho jazyka so zreteľom na motiváciu štúdia a východiskový jazyk. S nárastom počtu frekventantov sa lektorský zbor postupne stabilizoval a podľa možnosti aj špecializoval, jednak podľa východiskového jazyka frekventantov, viedli sa kurzy na báze angličtiny, nemčiny, francúzštiny a ruštiny, jednak podľa záujmu účastníkov o jazyk, literatúru či o prekladanie textov z/do slovenčiny. Zaujímavou sondou do koncepcie letnej školy sú práve postrehy lektorov, ich skúsenosti z vedenia seminárov, cvičení i sprievodných podujatí, ich osobný kontakt s frekventantmi, čo sa prejavilo aj vo výpovediach bývalých aj súčasných členov lektorského zboru v spomienkovej časti zborníka.

Medzinárodná rodina asistov

Letná škola slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca je určená zahraničným slovákistom a slavistom, vysokoškolským pedagógom a lektorom, študentom slovákistiky a slavistiky na zahraničných univerzitách, spisovateľom, prekladateľom, novinárom,

manažérom, diplomatom, lektorom cudzích jazykov, krajanom a všetkým záujemcom o štúdium slovenského jazyka a kultúry. Cieľom je získanie, resp. prehĺbenie jazykovej kompetencie a rozšírenie poznatkov zo slovenskej lingvistiky, literatúry, histórie a kultúry.

Na letnej škole sa doteraz zúčastnilo viac ako 6 100 frekventantov zo 76 krajín sveta z 5 kontinentov – Európa, Amerika, Ázia, Afrika, Austrália. Medzi najpočetnejšie zastúpené krajiny s viac ako 300 účastníkmi patria Nemecko, USA, Francúzsko, Poľsko a krajiny bývalej Juhoslávie. Letnú školu SAS zvyčajne navštevuje približne 150 – 160 frekventantov z viac ako 30 krajín sveta.

Ako vidieť z archívu SAS, účastníkmi prvých ročníkov boli významní slavisti či bohemisti, ktorí z rozličných, často praktických dôvodov sa preorientovali na slovenčinu a začali sa na svojich univerzitách zaoberať výskumom aj výučbou slovakistických disciplín, čím sa aj zásluhou SASu rozšírila sieť lektorátov slovenského jazyka a kultúry na univerzitách v zahraničí.

V prvých ročníkoch prichádzali na SAS najmä prekladatelia Jean-Pierre Wurtz (Francúzsko), Sergio Bozzi (Taliansko), Konrad Geiger (Nemecko), Anton Tanasescu (Rumunsko), Virpi Hanhikoski (Fínsko), Francine Caillard (Francúzsko), Elza Hierrezuelo Yierat (Kuba), Giorgio Mattioli (Taliansko), ktorí sa ho zúčastnili 6- až 7-krát.

Stálymi účastníkmi sú vysokoškolskí pedagógovia Salustio Alvarado (Španielsko), Salman Selim Salman (Egypt), Akihiro Ishikawa (Japonsko), Yoshimoto Kawasaki (Japonsko), Susumu Nagayo (Japonsko), známi slovakisti Mária Žiláková (Maďarsko), Anne Jolante Bluszcz (Poľsko), Anna Kováčová (Maďarsko), Roza Tuguševa (ZSSR) a mnoho ďalších slovakistov z Bulharska, Nemecka, Poľska, Rumunska, Ruska, Ukrajiny, USA, ktorí pôsobili alebo v súčasnosti pôsobia na univerzitách v zahraničí.

Programové a prezentačné metamorfózy

Koncepcia základného i fakultatívneho vzdelávacieho programu slovakistických akademických štúdií v podstate od začiatku smeruje

k praktickému osvojeniu slovenčiny. Základ tvorí jazykový kurz pre všetky stupne (začiatočníkov, mierne a stredne pokročilých a pokročilých), doplnený cyklom prednášok z jazykovedy, literárnej vedy a slovenskej kultúry, vlastivedných disciplín so zameraním na historické vedy, etnológiu, politiku a politológiu, hospodársku geografiu a pod.

Pri hodnotení posledného decénia programu možno sledovať výraznejšie zmeny v oblasti vzdelávacej a propagačnej koncepcie SAS ovplyvnené novými možnosťami komunikácie s domácimi spolupracovníkmi i zahraničnými účastníkmi letnej školy, ako aj samotnej prezentácie výstupov SAS využitím univerzitnej webovej stránky www.fphil.uniba.sk/sas, ako aj zriadením našej špeciálnej domény www.e-slovak.sk, kde je sprístupnený e-learningový kurz slovenčiny pre cudzincov a kde sú k dispozícii zborníky prednášok Studia Academica Slovaca e-slovak.sk/zborniky. Okrem toho sa na stránke nachádzajú ďalšie aktuálne informácie týkajúce sa činnosti centra SAS s prezentáciou projektov, databázy slovakistiky v zahraničí e-slovak.sk/dls či elektronická registrácia účastníkov letnej školy.

Tento zborník využívame na doplnenie chýbajúcich informácií o histórii SAS za posledné desaťročie, ale uvádzame štatistické údaje za celé polstoročie existencie letnej školy. Osobitne predstavujeme zloženie vedenia, lektorského zboru i prednášateľov letnej školy, ako aj vedecký program i modifikácie didaktickej koncepcie, ktoré sa premietli do štruktúry základných vzdelávacích kurzov či sprievodných aktivít za hodnotené obdobie.

Chceme týmto pripomenúť, že práve SAS položil základy vedeckého opisu slovenčiny ako cudzieho jazyka a tu vznikli aj prvé učebnice slovenčiny pre cudzincov². Avšak SAS v tomto smere pokračuje a postupne vydáva učebné materiály, odborné publikácie, monografie či zborníky prednášok. Možno tu spomenúť najmä sériu moderných, kreatívne vypracovaných učebníc z dielne centra SAS *Krížom-krážom. Slovenčina A1, A2, B1, B2* určených pre jednotlivé stupne jazykovej prípravy cudzincov. Ponúkame curriculum SAS

² 40 rokov Studia Academica Slovaca. Ed. J. Pekarovičová – E. Vojtechová. Bratislava: Univerzita Komenského 2004.

v kocke, reč faktov a čísel, stručný pohľad na vývinové etapy, obzvlášť na míľniky, ktoré zohrali rozhodujúcu úlohu pri formovaní obsahu jednotlivých ročníkov a ďalšieho smerovania letnej školy.

Súčasťou každého ročníka letnej školy sú prednášky a semináre z oblasti lingvistiky, slovenskej literatúry, histórie, etnológie, z ktorých väčšina je publikovaná v aktuálnom zväzku zborníka **Studia Academica Slovaca 1 – 42** (1972 – 2013) a ktorý už počas letnej školy majú zahraniční účastníci i domáci prednášatelia k dispozícii. V prednáškach a ďalších sprievodných podujatiach sa sprítomňujú aktuálne medzníky našich dejín, významné výročia inštitúcií, jubileá významných postáv slovenskej kultúry a literatúry. Doteraz bolo publikovaných takmer **1 300 príspevkov od 300 autorov**.

Na úspechu posledných ročníkov sa nemalou mierou podpísalo aj miesto konania letnej školy, ktorá v priebehu svojej histórie menila pôsobisko vzhľadom na objektívne okolnosti i možnosti školiaceho pracoviska. Jednotlivé ročníky sa bežne konali na Filozofickej fakulte UK, avšak niekoľko ročníkov do roku 1999 za realizovalo v priestoroch vysokoškolského internátu Družba, kde boli zvyčajne frekventanti ubytovaní. Osobitnú kapitolu tvorí obdobie rokov 2001 do 2011, keď výučba, ubytovanie i stravovanie sa na základe verejného obstarávania presunuli do Inštitútu pre verejnú správu (IVES) v Dúbravke, ktorý poskytol letnej škole na tú dobu štandardné vybavenie a priestorové podmienky na všetky jej aktivity, prakticky pod jednou strechou. V roku 2012 sa letná škola opäť vrátila na pôdu školiaceho pracoviska, kde Filozofická fakulta UK po rekonštrukcii učebni poskytuje vhodné priestory na výučbu i na konanie sprievodných podujatí v átriu či v Moyzesovej sieni, ako aj možnosť využívania priestorov v historickej budove Univerzity Komenského.

Stretnutia s umením a kultúrou

Na SASe nechýbali ani pravidelné stretnutia so slovenskými umelcami a spisovateľmi. Aj keď sa letná škola koná v čase divadelných prázdnin, usporiadatelia hľadajú iné možnosti prezentácie slovenského umenia zahraničným frekventantom. V minulosti to boli predsta-

venia mimobratislavských divadiel (Zeleneč, Radošinské naivné divadlo v Radošine), v ostatnom čase je to hlavne účasť na programoch v rámci kultúrneho leta, ale aj sprostredkovanie špeciálnych podujatí určených sasistom (divadelné večery s rozprávkou, stretnutia so spisovateľmi v Budmericiach, v Rusovciach).

K nezabudnuteľným zážitkom patrí koncert husľového virtuóza Petra Michalicu (2002, 2003), ktorý sa konal v Kremnici v jeho rodnom dome, recitály sólistov opery SND na prijatí u primátora Bratislavy v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca alebo koncerty významných telies a súborov v rámci otváracieho či záverečného ceremoniálu v Aule UK (Lúčnica, SLUK).

K tradičným aktivitám sasistov patrí nácvik slovenských ľudových piesní, keď v minulosti za sprievodu harmoniky profesora Jána Sabola sa vždy znovu rozozvučal sasistický chór. Keďže väčšinu frekventantov tvoria mladí ľudia, najmä študenti, od roku 2000 sme rozšírili ponuku o počúvanie a spev slovenských populárnych piesní pod názvom *Slovenčina s elánom*. Osobitne zarezonoval nácvik piesní spojený s prezentáciou hudobných nástrojov v podaní virtuóza, pedagóga a folkloristu Juraja Hamara. Nácvik piesní pripravujú asistenti, ktorí vyberajú repertoár a sprevádzajú spev na hudobnom nástroji. Zaradením piesní s pútavými textami sa precvičuje výslovnosť i komunikačné zručnosti.

Novinkou posledných ročníkov je blok umeleckých workshopov pod vedením mladých lektorov so zameraním na film, spev, ľudový tanec, divadlo, výtvarné umenie, fotografiu a tvorivé písanie. Vyvrcholením tvorivých dielní je tradičná multikultúrna prehliadka ***Sami sebe***, kde frekventanti popri napĺňaní spoločného dramaturgického zámeru vystúpia a predstavia svoje umelecké zručnosti i jazykové schopnosti a vytvoria tak harmóniu jednoty v rozmanitosti.

Sasisti poznávajú Slovensko

Súčasťou vzdelávacieho programu SASu sú vlastivedné exkurzie a kultúrno-poznávacie podujatia. Keďže miestom konania letnej školy je Bratislava, účastníci obyčajne absolvujú prehliadku centra

Bratislavy a Bratislavského hradu, v rámci konverzácie navštívia expozície Slovenského národného múzea a Slovenskej národnej galérie či uskutočnia výlety do okolia, predovšetkým loďou na hrad Devín s poznávaním Podunajska, do galérie moderného umenia Danubiana, malokarpatského regiónu alebo Záhoria.

Cieľom viacdnovej vlastivednej exkurzie po Slovensku je predstaviť prírodné a kultúrne bohatstvo i regionálne zvláštnosti. Návštevou známych miest, kultúrnych pamiatok sa organizátorom darí uspokojovať diferencované záujmy účastníkov SAS a pripraviť spoločné i tematicky orientované trasy, v ktorých nechýbajú hrady a zámky, múzeá ľudovej architektúry, prírodné atrakcie, ako sú jaskyne, kúpele či pobyt v horách. Záujmu sa tešia aj literárne pamiatky a národopisné múzeá, ktoré sa stali bohatým zdrojom poznania krajiny i jej kultúrnych dominánt. Pod vydarený priebeh exkurzií sa nemalou mierou podpisuje premyslený výber i starostlivá organizácia. Veď je naozaj neľahké v letných horúčavách autobusmi presúvať neraz viac ako 150 účastníkov, ktorí majú rozličné predstavy i nároky, a zladíť program tak, aby mal poznávací charakter a pritom bol pestrý, atraktívny, aby pôsobil ako dobrá reklama krajine i ľuďom.

SAS v spomienkach a v médiách

V spomienkovej časti zborníka s potešením uvádzame príspevky kolegov s osobným vyznaním svojho vzťahu k SASu a sasistom. Jozef Mlacek ponúka niekoľko nazretí do „kuchyne“ prípravy letnej školy s podkrytím radostí i odvrátenej stránky riaditeľovania, keď nastúpil do funkcie riaditeľa po 20-ročnom pôsobení Jozefa Mistríka, ktorý výrazne ovplyvnil súčasníkov i nasledovníkov, ako to rezonuje aj v spomienkach prednášateľov, lektorov a frekventantov. Zvnútornený pohľad dlhoročných spolupracovníkov, pre ktorých je SAS inšpiráciou a vzpruhou, zdrojom poznávania rozličných mentalít, školou interkultúrnej komunikácie či cestou k diplomacii, svojským spôsobom obohacuje reálie SAS a rozširuje univerzálnu databázu o individuálnu sebareflexiu prostredníctvom osobných zážitkov, príhod a nezabudnuteľných stretnutí, ktoré ani po rokoch nevybledli.

Nesporne zaujímavou sondou do diania letnej školy sú ohlasy v médiách, mapujúce miesto SAS v akademickom kontexte doma i v zahraničí v podaní lektorov, prednášateľov, členov vedenia letnej školy, ktorí sa chceli podeliť s vlastnou reflexiou sasistického sveta, predkladajúc obdiv, hrdosť, ale i výhrady k programu, metodike i metódam uplatneným v predchádzajúcej ére letnej školy. Tu azda treba pripomenúť, že každý ročník napriek jednotnej univerzálnej koncepcii má svoju vlastnú tvár, ktorú tvorili všetci účastníci, členovia organizačného tímu, pôsobiaci lektori, prednášatelia, tvorcovia a realizátori sprievodných podujatí. Zvlášť sú cenné spomienky našich bývalých frekventantov, ktorí prispeli do jubilejného zborníka svojimi zážitkami, vyjadrujúcimi pozitívny vzťah k letnej škole SAS i k jej tvorcom. Tieto príspevky svedčia o personálnej aj obsahovej pestrosti, o zmysle pre humor, ktorý ako vidieť z vybraných ukážok sasistom nikdy nechýbal, o snahe čo najlepšie sa dorozumieť, ale najmä o túžbe po vzájomnom medziľudskom a medzikultúrnom porozumení.

SAS a partneri

Pri tejto slávnostnej príležitosti chceme vyjadriť poďakovanie našim gestorom, najmä Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky za dlhoročnú spoluprácu pri rozvíjaní zahraničnej slovakistiky a podporovanie aktivít centra *Studia Academica Slovaca* i našej Univerzity Komenského a jej Filozofickej fakulte za ústretovosť pri budovaní centra pre jazykové vzdelávanie cudzincov i poskytovanie priestoru pre vedecký výskum a s tým spojenú organizačnú a publikačnú činnosť. Vysoko si ceníme spoluprácu s ďalšími inštitúciami a ich zástupcami, menovite s ústavmi Slovenskej akadémie vied, predovšetkým s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra a Ústavom slovenskej literatúry SAV. Integrálnou súčasťou kultúrno-spoločenského programu SAS je dlhodobá partnerská spolupráca s Literárnym informačným centrom, Slovenskou akademickou informačnou agentúrou, s kultúrnymi inštitútmi či organizáciami slovenských spisovateľov, ale aj s našimi mediálnymi partnermi, pre-

dovšetkým s RTVS, so Slovenským rozhlasom a Slovenskou televíziou, ktoré pravidelne prinášajú správy a dokumenty o dianí na letnej škole. Vďaka osobnej angažovanosti predstaviteľov slovenskej vedy a kultúry SAS dosiahol profesionálnu úroveň i prestížnu spoločenskú pozíciu.

O kvalite vzdelávacieho programu letnej školy i sprievodných podujatí svedčí profesionalita usporiadateľov, ktorí každoročne zaraďujú aktuálne informácie a udalosti spoločenského a kultúrneho života, novinky z oblasti vedeckej produkcie, metodické inovácie prezentácie jazyka a reálií, ale aj odbornosť a skúsenosti lektorov, ktorí ich sprístupňujú frekventantom s osobným zanietením diferencovane podľa stupňa jazykovej kompetencie.

Všetky rozmanité vzdelávacie, edičné i propagačné úlohy SAS sa darí uskutočňovať aj vďaka sponzorom a podporovateľom, najmä inštitúciám Tatra banka, D&D Studio, ktorí poskytli finančný príspevok na usporiadanie letnej školy Studia Academica Slovaca, alebo podporili jej aktivity inou formou či službou pri organizovaní rozličných podujatí.

Všetci členovia organizačného aj realizačného tímu Studia Academica Slovaca – centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk sú presvedčení, že spoločným úsilím sa nám podarí nadviazať na najlepšie tradície tak, aby SAS svojím programom oslovil a priťahoval záujemcov o slovenský jazyk a slovenskú kultúru z radov slovakistov i ďalších uchádzačov, aby bol vždy inovatívny a poskytoval príležitosť na lingvodidaktickú tvorivosť lektorom aj frekventantom, aby rozvíjal tradičné hodnoty, ale neustále sa modernizoval, aby SAS zostal slovenský a pritom bol aj svetový!

Kalendárium Studia Academica Slovaca

Letná škola slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca je najstaršou letnou školou na Slovensku organizovanou pre zahraničných záujemcov.

Ako sme začínali:

1961 – 1964 **Slovenský týždeň** organizovaný v rámci Letnej školy slovanských štúdií (LŠSS) na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe striedavo v Bratislave a Banskej Bystrici
Riaditeľ: Eugen Pauliny

Inštitucionálne metamorfózy SAS:

- 1965 extenzia LŠSS – 1. ročník Letného seminára slovenského jazyka a kultúry
 Organizátor: Filozofická fakulta Univerzity Komenského
 Miesto konania: Bratislava
 Počet študentov: 19, skupiny viedli štyria lektori
- 1966 názov: Letný seminár slovenského jazyka a kultúry **Studia Academica Slovaca**
- 1992 Metodické centrum Studia Academica Slovaca pri FiF UK ako vzdelávacie a koordinačné centrum v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka
- 2000 Zmena názvu podujatia: **Letná škola slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca**
- 2006 Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk je výskumno-pedagogickým pracoviskom FiF UK

Kto stál pri zrode SAS

Zastúpenie slovenčiny v programe pražskej letnej školy a výrazná účasť slovenských profesorov v jej vedeckej rade sa stali stimulmi, že letná škola zaradila do svojho programu tzv. **slovenský týždeň**, teda týždňový pobyt všetkých svojich účastníkov na Slovensku. Členmi vedeckej rady LŠŠ boli významné osobnosti vtedajšej slovakistiky *Andrej Mráz, Miloš Tomčík, Ján Stanislav, Eugen Paulíny, Šimon Ondruš*, ktorí stáli pri zrode i formovaní letnej školy SAS.

K prvým lektorom pôsobiacim na letnej škole patrili dlhoroční spolupracovníci SAS *Ján Štibraný, Peter Baláž, Miloslav Darovec*, ktorí svoje lektorské skúsenosti získavali aj v pražskej letnej škole, kde zabezpečovali výučbu slovenčiny.

Riaditelia:

Eugen Paulíny	1965 – 1969
Šimon Ondruš	1966, 1970 – 1971
Jozef Mistrík	1972 – 1991
Jozef Mlacek	1992 – 2004
Jana Pekarovičová	2004 – doteraz

Riaditelia tvorili koncepciu letnej školy od samého začiatku ako programu slovakistických štúdií a zároveň participovali na vzdelávacích, kultúrnych a vlastivedných podujatiach.

Vedenie:

V priebehu histórie letnej školy sa modifikoval počet i funkcie členov jej vedenia. Zvyčajne ho tvoril riaditeľ, jeho zástupcovia, tajomníci a sekretárka. Medzi najdlhšie pôsobiacich členov vedenia patrili: *Ján Štibraný (1965 – 1966, 1993 – 1997), Peter Baláž (1972 – 1999), Jozef Vatrál (1973 – 1989), Alojz Keníž (1990 – 2002), Ladislav Mlynka (1999 – 2002), Jana Pekarovičová (2000 – doteraz), Miloslav Vojtech (2003 – doteraz), Daniela Augustinska (1972 – 1987), Oľga Hazuchová (1988 – 1995), Eva Španová, rod. Vojtechová (2003 – 2009) a Adela Gabríková (2010 – 2013).*

SAS

v spomienkach

Niekoľko nazretí do histórie jubilujúceho SASu

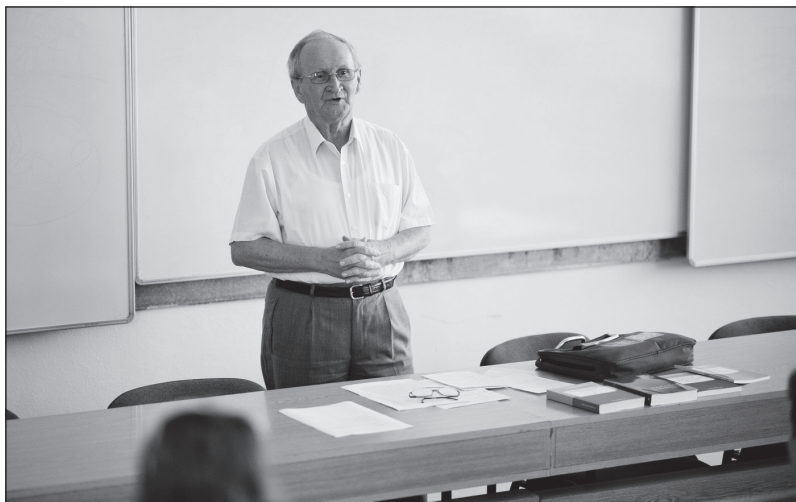
Jozef Mlacek

Spomienkové rozprávania a rozprávania zo života, teda tzv. memoráty, folkloristická teória už dávnejšie zaraďuje medzi osobitné a nezastupiteľné útvary ľudovej slovesnosti. Ich špecifickosť spočíva okrem iného najmä v tom, že ide/môže ísť o texty, ktoré mávajú nielen špecifickú etnologickú a prípadne aj umeleckú hodnotu, ale často bývajú aj prostriedkom na prehľbovanie poznania a poznatkov o téme ich náplne, ticho – ako by azda povedal svojím idiolektom profesor F. Miko – sa tu teda počíta aj s ich možnou kognitívnou hodnotou. Osobné svedectvo aj pri všetkej svojej možnej subjektívnosti, subjektívnej limitovanosti môže predsa zaznamenať aj také okolnosti, možno aj drobnosti z prostredia zachytávanej skutočnosti, ktoré nie sú ináč nikde, v nijakých oficiálnejších prameňoch doložené, a jednako sú pre poznanie príslušnej témy, pre jej kompletizáciu možno až nezastupiteľné. A práve takýto je aj zámer tohto textu, ktorý chce byť skromným príspevkom do poznania histórie jubilujúcej letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca, ktorý chce cez drobné osobné spomienky možno iba pripomenúť niečo azda pozabudnuté, možno však aj poodkryť niečo nezbadané z tejto dnes už naozaj dosť bohatej histórie.

Nasledujúce spomínanie nechce byť výpočtom spomienok o sebe, o mojej činnosti na tejto letnej škole, jednako však keď chce hovoriť o istých skutočnostiach z histórie tejto školy, nemôže sa neopierať aspoň o tie najzákladnejšie dokumentárne doložiteľné fakty z tejto mojej činnosti, bez takejto väzby by totiž bolo spochybniteľné celé toto spomínanie, stalo by sa len nejakou voľnou fabuláciou.

Svoj kontakt s jubilujúcou letnou školou SAS som začal v r. 1969, teda práve pred 45 rokmi – mám teda aj vlastné malé sasistické jubi-

leum. Až neskôr, oveľa neskôr som si uvedomil, že vtedy išlo o trochu skúšobný ročník: ten pred ním, teda v r. 1968, *bol* – ako vo svojich spomienkach píše známy sasista z konca 60. a z prvej polovice 70. rokov Sergio Bozzi – *po niekoľkých dňoch prerušený vinou nečakaného príchodu nadmerného počtu nových účastníkov, pochádzajúcich prevažne zo Sovietskeho zväzu*. Piaty ročník sa teda pripravoval s istými obavami, či sa neobjaví nejaké embargo, či nebudú nejaké protesty a pod. Účasť aj hladký priebeh celého programu tohto ročníka potvrdili, že SAS pokračoval presne tak, ako bolo z predchádzajúcich ročníkov zabehané. S jednou výnimkou: programy sa aj dlho potom na nejaký pokyn organizovali tak, aby v dňoch okolo 21. augusta bol celý SAS na exkurzii, teda mimo Bratislavy. Ale vráťme sa k tomu môjmu prvému kontaktu so SASom. Ja som v tých rokoch pôsobil na Filozofickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Prešove, od sídla letnej školy dosť ďaleko. A predsa: niekedy zjari v tom roku 1969 navštívil našu prešovskú katedru pri svojej návšteve rodiska na neďalekom Spiši profesor Šimon Ondruš, jeden zo zakladateľov a prvých organizátorov slovenskej letnej školy. Vo voľnej debata s viacerými našimi kolegami z katedry sa zrazu obrátil priamo na mňa, či nechcem prísť za lektora na SAS, keď aj tak každé leto trávim s rodinou v Senci, ktorý je od Bratislavy „čo by kameňom dohodil“. A tak som sa kedysi na prelome augusta a septembra ocitol na letnej škole (v tom čase mával SAS takéto termíny). Čoskoro som zistil, že ostatní z vedenia, teda riaditeľ profesor E. Pauliny ani tajomníci I. Slimák či M. Čabala, o mojom príchode vôbec nič nevedeli, že by sa boli pri vtedajších počtoch účastníkov (okolo 70) bezo mňa celkom dobre zaobišli, nuž ale bol som tam a poslať ma domov, to sa už akosi nepatrilo. Na SAS som sa teda dostal vďaka jednej zo známych improvizácií profesora Š. Ondruša. Práca so zahraničnými študentmi sa mi však hneď zapáčila, ba priamo ma nadchla, a tak som v tomto prvom rozbehu stihol v tejto funkcii sedem ročníkov. V r. 1976 som sám išiel ako vedúci so študentmi ruštiny na podobnú letnú školu do Moskvy a do vtedajšieho Leningradu, na SAS prišli iní kolegovia a ja som už viacej celú školu ako lektor neabsolvoval. Niekoľko ráz som potom neskôr pôsobil len na polovičke jej programu (vtedajšie ročníky letnej školy trvali štyri týždne, takže sa to ľahko rozdelilo), keď som sa striedal

*Profesor Jozef Mlacek
počas prednášky na letnej škole (2011).*

s niektorými inými kolegami. Súbežne som už v tom čase pripravil aj niekoľko prednášok pre účastníkov letnej školy (čo samo svedčí o tom, že profesor Mistrík si za prednášateľov pozýval popri najprednejších vtedajších reprezentantoch daných vedných disciplín aj viacerých mladších pracovníkov).

Už táto etapa a táto podoba môjho pôsobenia na našej letnej škole poskytla množstvo osobných a hádam aj trochu širších skúseností a zážitkov. Ak by sa mali premietnuť do tohto môjho rozpomätúvania, išlo by predovšetkým o spomienky onoho osobnejšieho charakteru, teda o také, ktoré by podľa vstupného zámeru vyjadreného v úvode nemali byť jadrom tohto textu. Hoci..., hoci niekedy aj takéto spomienky môžu mať predsa aj širšiu platnosť, môžu pripomenúť aj niečo také, čo nie je zanedbateľné ani v širších kultúrnych alebo inakších súvislostiach, pričom niečo sa môže priamo spájať s konkrétnymi faktami napr. seminárov v skupinách, ktoré som viedol, kým pri iných veciach bola táto práca len zložkou istých všeobecnejších podnetov, ktoré si vtedajší účastníci odnášali z celej letnej školy, prípadne z celého svojho pobytu na Slovensku. Len úchytkom tu spomeňme aspoň voľačo z jedných aj druhých.

K tým prvým patrí napríklad už publikovaná skutočnosť, že práve od práce v mojej seminárnej skupine sa odvíjal vznik prekladu Figuličkinho diela *Tri gaštanové kone* do slovinčiny. Pripomeňme: v prvých ročníkoch letnej školy nebolo špecializovaných textov pre jednotlivé skupiny. V našej skupine, ktorej členom bol významný slovinský slavista profesor V. Smolej, sme pracovali s uvedeným textom M. Figuli. Dielo sa veľmi zapáčilo manželke pána profesora, ktorá bola tiež na SASe, ale v nejakej nižšej skupine, a tak sa zakrátko dala spolu s manželom do jeho prekladania: o rok sme na letnú školu dostali pár exemplárov knihy *Trije rjavci*. Zo spomienok na veci toho druhého typu sa mi vždy do popredia dostávajú skúsenosti s niekedy trochu nedoceňovanou účasťou študentov na našej letnej škole (akosi automaticky sa väčšia váha pripisuje údajom o tom, koľko bolo medzi účastníkmi profesorov, známych prekladateľov alebo redaktorov, výskumníkov atď.). V oných siedmich ročníkoch som mal v seminárnej skupine raz niekoľko krakovských študentov slovistiky, druhý raz zasa viacero moskovských študentov s rovnakou špecializáciou, iný raz zasa viacej študentov z vtedajšej juhoslovanскеj Vojvodiny. Človeka teší, keď sa s niektorými spomedzi nich aj po rokoch stretne ako s poprednými reprezentantmi poľskej, ruskej či novosadskej slovistiky. Ako študenta som hneď v spomínanom svojom prvom ročníku mal aj vtedajšieho študenta z milánskej univerzity Maria Capalda – dnes jedného z najchýrnejších nielen talianskych, ale aj všeobecne známych profesorov slavistiky. Zaiste, pre ich odborný či vedecký rast nebola, ani nemohla byť ich účasť a činnosť na letnej škole asi rozhodujúca, no sám fakt, že viacerí spomedzi nich sa aj v odbornejšom diskurze, nielen v nejakých príležitostných spomienkach k SASu aj k svojim vtedajším lektorom aj doteraz hlásia, to je to najlepšie vysvedčenie aj pre celú letnú školu, aj pre každého, kto na nej pôsobil. A ak chcem tento okruh spomienok uzavrieť tými domácejšími, môžem sa pochváliť, že pri záverečnom internom hodnotení toho môjho prvého ročníka (1969) som na otázku vedenia, či by sme vedeli navrhnúť nejakých ďalších adeptov na funkciu lektora letnej školy, nesmelo spomenul meno svojho vtedajšieho prešovského kolegu, dnes profesora Jána Sabola. Vedenia SASu by sa zaiste boli voľakedy k tomuto menu dopracovali, ale to, že tento najneúnavnejší

a zaiste aj najmnohostrannejší sasista (naozaj: patrí k tým, čo ako lektori absolvovali najviac ročníkov SASu, mal na ňom najviac prednášok – okolo 40, ako hudobník a spevák vedel zo všetkých účinkujúcich azda najvýrečnejšie a najsuggestívnejšie vzbudzovať vo svojich poslucháčoch trvalý záujem nielen o náš jazyk, ale o celú našu kultúru) začal svoje pôsobenie na tejto letnej škole už o rok neskôr, teda v r. 1970, to si tak trochu vážne a oprávnené a trochu zasa aj žartom až doteraz pripisujem k vlastným zásluhám.

Aspoň tolko zo spomienok na už vyznačenú prvú fázu mojej spolupráce so SASom (roky 1969 – 1975 a potom moje „polovičné“ pôsobenia v druhej polovici 80. rokov už minulého storočia). Zaiste tu bolo aj všeličo možno ešte zaujímavejšie, možno aj závažnejšie, mne sa však pri spomínaní na tieto obdobia vždy vynárajú v pamäti najmä uvedené skutočnosti.

Druhú fázu mojej činnosti na našej letnej škole predstavujú roky 1992 – 2004, teda roky môjho pôsobenia vo funkcii jej riaditeľa. Aj túto časť textu mojich spomienok treba začať niekoľkými osobnejšie ladenými skutočnosťami a až potom možno prejsť k faktom, ktoré azda čo-to pridajú k celej doterajšej histórii letnej školy, resp. aspoň k niektorým momentom z tejto histórie. Začnem pripomenutím niekoľkých drobností okolo toho, ako som sa vôbec dostal do tejto pozície vo vedení letnej školy, aj niekoľkých na to nadväzujúcich skutočností.

Ako „čerstvého“ vedúceho Katedry slovenského jazyka na FiF UK ma v tejto veci opakovane oslovoval vtedajší dekan fakulty docent Ivan Slimák už v r. 1991. Dovtedajší dlhoročný riaditeľ SASu profesor Jozef Mistrík totiž práve vtedy dovŕšil sedemdesiatku a vedenie fakulty s tým vraj malo isté starosti. Vtedy som odolal. Vyhováral som sa okrem iného tým, že predsa sú tu iní a povolanejší na túto funkciu – myslel som tým najmä docenta Petra Baláža, ktorý bol pri SASE od jeho začiatkov, ba vlastne už pred jeho skutočnými začiatkami a aj v čase Mistríkovho riaditeľovania bol najskôr tajomníkom a neskôr zástupcom riaditeľa. Dozvedel som sa (bolo mi povedané), že on do tejto funkcie nechce ísť (hoci patrila medzi najbližších Slimákových spolupracovníkov vo vedení fakulty, bol prodekanom). Letnú školu v tom roku ešte viedol profesor Mistrík (aspoň mohol

zaokrúhliť počet svojich ročníkov SASu na dvadsať!). Kedysi na prelome rokov 1991 a 1992, ale asi už koncom roku 1991 sa situácia opakovala, dekan ma opäť oslovoval, a dokonca zorganizoval pracovnú cestu na Katedru slavistiky do Budapešti, na ktorú išiel spolu s ním aj vtedajší vedúci Katedry slavistiky na FiF UK v Bratislave profesor J. Hvišč a tretím som bol ja. Hoci to bolo užitočné stretnutie so známymi maďarskými slavistami, zdalo sa mi, ba aj doteraz sa mi zdá, že jedným z hlavných cieľov cesty bolo prelomiť moje váhanie. To sa iniciátorom napokon podarilo, podmienene som súhlasil, pričom rozhodujúci bol pre mňa fakt, či budú chcieť so mnou spolupracovať aspoň niektorí zo zástupcov profesora Mistrika. Po istom sondovaní som zistil, že dvaja z dovtedajších zástupcov, docent P. Baláž aj docent A. Keníž, ba aj niekoľkí z „kmeňových“ lektorov so mnou do toho pôjdu, a tak som dekanovi potvrdil svoje už spomínané rozhodnutie. Jednako som si azda na každom kroku a v každej situácii plne uvedomoval, že prevziať vedenie letnej školy po takom dlhoročnom a úspešnom riaditeľovi, ako bol profesor Jozef Mistrik, naozaj nebude ľahké. Sám som si vôbec nevedel predstaviť seba na mieste profesora Mistrika v tejto funkcii (takže, milý priateľ a kolega Geňko, nebol si jediný, kto mal v tomto smere veľké pochybnosti). Nakoniec som si však povedal, skúsime. A skúšal som trinásť rokov. Pravdu mal už citovaný dlhoročný taliansky sasista Sergio Bozzi, keď napísal, že z *tejto úchvatnej hry*, ktorou myslel SAS, sa nedá len tak ľahko vystúpiť. Skončil som až po dosiahnutí dôchodkového veku, keď som sa na fakulte stal už iba pracovníkom na dohodu, pracovníkom bez skutočného oprávnenia uzatvárať aj tie najbežnejšie zmluvy či dohody. Záver bol celkom hladký – v poslednom ročníku tohto môjho účinkovania bola spoluriaditeľkou letnej školy už dávnejšie uznávaná špecialistka na výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka docentka Jana Pekarovičová (oporou pre takéto dosť netradičné riešenie bol jeden z materiálov o prvých ročníkoch SASu, v ktorom sa uvádza, že v r. 1966 boli tiež dvaja riaditelia, profesor E. Pauliny a profesor Š. Ondruš). Kým vlastné spomienky na záver môjho pôsobenia v uvedenej funkcii sa nesú takmer všeobecne v pozitívnej tónine, do tých o mojich začiatkoch v tejto funkcii sa – trochu paradoxne – primiešavajú aj trpkéjšie odtiene, ktoré sa u mňa spájajú

najmä s rezervovaným postojom profesora Mistríka k celému daniu na všetkých ďalších ročníkoch SASu. Nebola to osobná zášť (po istom pomerne krátkom čase bol profesor J. Mistrík jedným z oponentov pri mojom inauguračnom pokračovaní), ale ten odstup zostal do konca jeho života nezmenený: napriek opakovaným ponukám na nejakú formu spolupráce (prednáška, beseda či niečo iné, čo by sám chcel) sa z jeho strany už nič neuskutočnilo. Ba predsa: Keď niekedy v rokoch 1995 alebo 1996 získal SAS podľa ohlasov u čitateľov novín cenu Posol Slovenska a príslušná agentúra, ktorá ceny udeľovala, spojila túto skutočnosť s uctením si vtedy práve aktuálneho životného jubilea profesora Mistríka (75 rokov), pán profesor si cenu osobne prevzal a vo svojej ďakovacej reči vysoko oceňoval aktivity súčasného vedenia letnej školy.

Dost, ba hádam až priveľa bolo týchto celkom osobne ladených spomienok, prejdime teda k pripomenutiu niekoľkých faktov alebo plánov aspoň trochu všeobecnejšieho, resp. celkom všeobecného charakteru.

Medzi také patrili v sledovanom období, vlastne hneď na jeho začiatku, snahy o čiastočnú premenu SASu. Nie o premenu jeho vzdelávacej či inej už osvedčenej orientácie, o premenu jeho náplne alebo smerovania, ale len o premenu administratívnu. Na ministerstve školstva (totiž práve toto ministerstvo už vtedy bolo tradičným najväčším pridelovateľom štipendií pre zahraničných uchádzačov) vznikla myšlienka, aby ďalší SAS neorganizovala iba bratislavská filozofická fakulta, ale aby rovnakú kvótu štipendií získali aj prešovská filozofická fakulta a analogická fakulta nitrianska. Realizáciou takéhoto zámeru by sa asi bolo všeličo zmenilo, všeličo by sa asi bolo vyvíjalo ináč. Nechajme však úvahy typu čo by bolo, keby... a vecne konštatujme o danom námete aspoň toto: profesor Ján Sabol, v tom čase už mnohoročný spolupracovník SASu a zároveň aktuálny dekan prešovskej filozofickej fakulty vyhlásil, že jeho fakulta nie je na túto úlohu nateraz pripravená, a teda sa vzdáva svojej ministerstvom navrhovanej kvóty v prospech už zabehanej bratislavskej letnej školy. Nitrianska fakulta chcela uplatniť svoj nárok, a tak sa posielali prihlášky na SAS v takej podobe, že uchádzači si mohli vybrať medzi Bratislavou alebo Nitrou. Skončilo sa to tak, že do Nitry prišla jedna

jediná prihláška (uchádzačku z Indie oslovila tamojšia ponuka venovať sa viacej folklóru a konkrétne najmä ľudovému tancu vrátane jeho praktických nácvikov), a tak vlastne ostalo všetko pri starom, do Bratislavy prišla aj uchádzačka, ktorá sa pôvodne chystala do Nitry. Neskôr sa už takéto pokusy neopakovali.

Nie vecne, iba časovo približne do toho istého času ako spomínané nerealizované návrhy na reorganizáciu letnej školy spadajú aj prvé pokusy o rozšírenie aktivít SASu v takom zmysle, aby sa zmenil na centrum ponúkajúce zahraničným uchádzačom výučbu nášho jazyka už nielen vo vybranom termíne počas letných prázdnin, ale vo viacerých termínoch a formách vlastne počas celého akademického roka. Iniciátorkou tejto novej myšlienky bola už dovtedy viac rokov pôsobiaca lektorka a terajšia tiež už mnohoročná riaditeľka letnej školy docentka Jana Pekarovičová. Po spomínanej skúsenosti z obáv o uchovanie celistvosti SASu som sa trochu tejto myšlienky obával, do naznačenej prestavby som sa teda nijako príliš aktívne „nehrnul“ (dúfam však, že som nebol ani nijakou prekážkou), bol tu však môj zástupca docent Baláž, ktorý predvídavo pristupoval k novým možnostiam našej školy, a tak postupne, malými krôčikmi sa jej povaha obmieňala. Centrom výučby slovenčiny *ako cudzieho jazyka* sa v plnom zmysle tohto názvu SAS stal až po príchode iniciátorky tejto myšlienky do funkcie jeho riaditeľky. Po už dosť bohatých skúsenostiach centra vo všetkých sférach jeho činnosti (ponuka nových kurzov, spracovanie nových a podľa potreby diferencovaných študijných materiálov, vlastný takto orientovaný výskum slovenčiny atď.) možno za vrchol týchto úsilií pokladať skutočnosť, že centrum získalo akreditáciu pre tento nový študijný odbor. Ale o tom budú a môžu aj vo forme spomínaní viacej uviesť iní, a tak túto pasáž svojho textu uzatváram vyslovením obdivu a úcty k tomu všetkému, čo SAS ako centrum dosahuje a už dosiahol.

Moja ďalšia spomienka sa dotýka zborníkov letnej školy. Po tom, ako profesor J. Mistrík určil základné pravidlá ich vydávania (len texty prednášok z príslušného ročníka letnej školy, texty a vlastne už príslušné prednášky sa teda nemohli opakovať, ich príprava a uverejnenie tak, aby sa zborník mohol jazykovo najschopnejším účastníkom daného ročníka letnej školy aj širšej kultúrnej verejnosti

odovzdať už pri jeho uzatváraní – túto požiadavku dlhoročný spolupracovník a funkcionár SASu docent A. Keníž pri svojom organizovaní tiež každoročnej Letnej školy prekladu modifikoval v tom smere, že pri začiatku nového ročníka odovzdával účastníkom zborník prednášok z predchádzajúceho ročníka: evidentný podnet zo skúseností SASu, ale aj jeho zaujímavá inovácia!) a ako ich dokázal pri dvadsiatich zväzkoch realizovať, bola aj pre nové vedenie priam nepredstaviteľná predstava, že by zborník ďalej nevychádzal podľa už zabehaných skúseností. Pravda, bol tu veľký problém: promptné vydávanie zborníka sa zakladalo predovšetkým na dobrých pracovných aj osobných vzťahoch pána profesora s vedením vydavateľstva Alfa. Tie nové vedenie nemalo. Práve v tom čase však dekan Slimák dal podnet na vznik vydavateľstva Filozofickej fakulty UK STI-MUL. Vydávanie zborníka SASu patrilo medzi jeho prvé úlohy. Síce v skromnejšej podobe, jednako však aj v tom roku 1992 aj v ďalších rokoch zborník vychádzal. Po niekoľkých rokoch sme si trúfli aj na istú inováciu: niektoré tematické zložky zborníka vychádzali okrem svojej zborníkovej podoby aj ako separáty (niektorí lektori slovenčiny na zahraničných univerzitách ich začali označovať ako komplementy). Najskôr to boli (v súvislosti s tým, že v príslušných rokoch sa exkurzia SASu orientovala prednostne najprv na východné, potom na stredné a napokon na západné Slovensko) separáty o týchto nárečových typoch slovenčiny, potom separáty z etnológie, z histórie a separát obsahujúci nové interpretácie známych aj menej známych literárnych diel a napokon separáty k jubileu samej Filozofickej fakulty UK, ďalej k storočnici Zátureckého zbierky *Slovenské príslovia, porekadlá a úslovia*, ako aj k predchádzajúcemu jubileu letnej školy Studia Academica Slovaca. Keď dodáme, že o niektorých spomedzi nich vyšli osobitné recenzie alebo aspoň výraznejšie ohlasy na parciálne štúdie z nich, potom sa takéto podoby sprístupňovania obsahovej náplne prednášok z jednotlivých jej ročníkov javia ako úspešná prezentácia výsledkov slovenskej vedy našim zahraničným hosťom a hádam aj produktívne rozvitie dovedejšej praxe s vydávaním zborníkov letnej školy.

Náplňou osobitnej spomienky môže byť aj to v celom doterajšom texte mnohokrát už opakované označenie SASu pomenovaním *let-*

ná škola. Ako sa ukázalo pri jednej z tých predchádzajúcich jubilejných príležitostí (30. ročník zborníka, 2001, najmä s. 526 a 527), od samého začiatku bolo pri tomto označovaní isté kolísanie, keď sa Studia Academica Slovaca aj v celkom oficiálnych dokumentoch charakterizovali raz ako *letný seminár*, inokedy zasa ako *letná škola slovenského jazyka a kultúry*. Tu treba dopĺňujúco (dopĺňujúco aj vo vzťahu k predchádzajúcej podrobnej analýze) pripomenúť, že v jednej z besied o týchto otázkach jeden z prvých tajomníkov SASu docent M. Čabala uviedol dôležitú vysvetľujúcu poznámku: na pozadí archívnych materiálov nám v spomenutej analýze vyšlo, že SAS (ba už predtým slovenská či bratislavská *extenze Letní školy slovanských studií*) sa častejšie označoval tiež ako *letná škola*. Docent Čabala toto zistenie doplnil spresňujúcou poznámkou, že uplatňovanie označenia *letný seminár* bolo pre nich predovšetkým formálnym výrazom úsilia o postupnú emancipáciu formujúcej sa bratislavskej školy od tej jej „materskej“ pražskej letnej školy. Uprednostňovanie názvu *letný seminár* bolo teda pri SASe viac-menej dobovou záležitosťou. Dnes, keď sú Studia Academica Slovaca naozaj plne etablovaným podujatím spadajúcim do všeobecnej kategórie označovanej názvom *letná škola*, netreba už v tomto smere nič meniť. K takémuto určeniu zaiste prispela aj skutočnosť, že ono spojenie *letná škola* sa po prijatí oficiálneho názvu Studia Academica Slovaca stalo vlastne iba vysvetľujúcim prístavkom k tomuto oficiálnemu menu.

Všeličo ďalšie sa ponúka do týchto spomienok, človek sa nevie so všeličím spomedzi zážitkov spojených so SASom rozlúčiť. Ale na všeličo z jeho histórie si zaiste pospomínajú aj iní spolupracovníci, kolegovia z vedenia, lektori, sprievodcovia, všeličím by vedeli prispieť aj sami účastníci (ešte raz spomeniem dnes už nebohého mnohoročného sasistu Sergia Bozziho: odporúčam prečítať si v jeho príležitostnom príspevku z časopisu Romboid alebo vo výňatku z neho v jubilejnej prílohe k 40. výročiu SASu tie obdivné a hlboko ľudské slová úcty o jeho učiteľoch na SASe profesorovi J. Sabolovi a docentovi M. Darovcovi). A tak skončíme tým pôvabným nezvalovským: *Bylo to krásné a bylo toho dost*.

Studia Academica Slovaca ako inšpirácia a vzpruha

Ján Sabol

1. S Letnou školou slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca na FiF UK som ako lektor a prednášateľ (zavše som mal aj iné „funkcie“, napríklad ako kronikár či harmonikár) nepretržite v kontakte od r. 1970. Najprv vzrušené očakávania, potom slovenčina na storaký spôsob, odhaľovanie jej netušených priestorov cez priezor cudzinca – teda inak a novo, porovnávanie jej osobitostí s inými jazykmi, nové odkrývanie jej tónov a stupníc, jej ticha aj orchestrálnych skladieb... Ako bádateľ predovšetkým v oblasti **fonetiky a fonológie** (na SASe som mal z týchto disciplín doteraz 24 prednášok a ďalšie z príbuzných disciplín, vrátane fungovania zvukových prvkov v poézii) som bol fascinovaný melodickým vlnením mnohých jazykov, ich neopakovateľným rytmom, farebnosťou konsonanticko-vokalických slabičných variácií, súčinnosťou a protipohybom zvukových vibrácií v jazykovom aj mimojazykovom komunikačnom priestore, spevom reči a rečou spevu... V sasistickom ovzduší som si pripomínal aj svoje detstvo, a to najmä cez sugesciu zvukov. Vnímal som ich od najútlejšieho veku ako rytmus reči a piesne. Boli to tóny a šumy celého prírodného okolia aj umelých výtvorov, bukovej a dubovej hory, jedľového a borovicového lesa, ktoré svojrázne a v každom ročnom období trochu inak naznačovali svoj večný tlmený chorál v durových a molových stupniciach..., ale bolo to najmä dôstojné hlaholenie zvonov... Toto všetko nachádzalo svoje odozvy v jemnom komornom prevedení, ale aj v intenzívnejších tónoch sasistickej vravy. A jedno z posolstiev úvah o hovorenej podobe jazyka, ktoré som odovzdával – a rovnako aj moji kolegovia – na prednáškach a seminároch, bolo poznanie, že zvukové slovo, melódia reči a jej rytmické

vlnenie prepojené s fascinatívnosťou rozprávania, lebo hovorenie je (aj) spev, stáli – ako výsledok tvorivej, kreatívnej energie ľudových majstrov – aj pri kolíske slovenského spisovného jazyka.

2. Sasistické jazykové prostredie je vynikajúcou školou aj pre skúmanie **jazykovej typológie**. Práve v ňom som si utvrdzoval fakt, že typológia poskytuje optimálnu základňu nielen pre teoretický porovnávací výskum jazykov, ale je disciplínou, ktorá „otvára oči“ aj pri praktickom štúdiu jazykov. Z tohto konštatovania vyplýva aj jej zástoť pri výskume i osvojovaní slovenčiny ako cudzieho jazyka. Teoretické aj pragmatické signály typológie sú komplexné: upozorňuje nás nielen na spoločné črty jazykových štruktúr, ale – v obrátenom „garde“ – aj na špecifiká, neopakovateľný pôvab a vzrušujúcu krásu jednotlivých jazykov, no zároveň aj myslenia a správania ich nositeľov. Je to integrujúca disciplína: nepriamo nám ukazuje v jazykoch to, čo spája, kooperuje, spolupôsobí; pomáha nám nachádzať – cez „všeludské“ charakteristiky jazykov – v našom komunikačnom partnerovi aj s iným základným jazykovým vedomím a rečovou kompetenciou nášho blížneho. Ticho bdie nad tým, aby hlas odosielateľa v dnešnom rozvírenom a rozvíchrenom svete nebol hlasom volajúceho na púšti. Je to jeden z trvácnych odkazov školy Studia Academica Slovaca.

3. V ďalšej poznámke najprv jedna z úsmevných dávnejších sasistických príhod: V preplnenej bratislavskej električke sprievodkyňa upozorňuje jedného cestujúceho, aby postupoval ďalej. Cestujúci nereaguje. Na to sprievodkyňa zvyšuje hlas: „Prosím vás pekne, veď postúpte ďalej! Čo nerozumiete po slovensky? Čo ste Talian?“ Na to sa cestujúci úprimne usmeje, prikývne hlavou a ochotne prisvieďča. „Áno.“ Milá, úsmevná príhoda, ktorej jadro tvorí jazyková hra so slovom *Talian/talian*, s jeho priamym, aktuálnym a preneseným, „frazologizovaným“ významom. Je zrejmé, že tento rozhovor mohol vzniknúť len tak, že nie príliš zdvorilá sprievodkyňa sa obrátila na skutočného Taliana (zhodou okolností sasistu), ktorý zo slovenčiny toho vedel ešte dosť málo a ktorému nebol známy pejoratívny, zhoršujúci význam slova *talian*: „človek, s ktorým sa nedá dohovoriť“.

*Profesor Ján Sabol
prednáša s asistom (2008).*

Táto príhoda nás nepriamo privádza k poznámke o **slovenčine ako cudzom jazyku**. Studia Academica Slovaca sú aj školou takejto slovenčiny; na nej môžeme preukazne pozorovať problémy v oblasti výslovnosti, pravopisu, gramatiky, slovnej zásoby či štylistiky, s ktorými sa cudzinec pri štúdiu slovenčiny najčastejšie stretáva. Sú rovnaké alebo podobné ako tie, s ktorými zápasíme pri osvojovaní si niektorého cudzieho jazyka. A je len prirodzené, že najmä v počiatočnom stupni štúdia vznikajú hravé, vtipné, ba priam až bizarné rozhovorové situácie (pravda, z hľadiska nás, čo slovenčinu používame ako materinský jazyk), napríklad (ďalšia sasistická situácia): „Ako sa voláte?“ Odpoveď: „Ďakujem, dobre.“ Alebo: „Vyčasujte, prosím, sloveso *konať* v prítomnom čase!“ „Koním, koníš, koní...“ Tu ako keby nám náš jazyk odhaľoval svoju odvrátenú tvár, to, čo si používateľ slovenčiny ako materinského jazyka nemôže všimnúť a čo sa ukáže až pri dotyku slovenčiny s cudzím jazykom, s iným jazykovým vedomím alebo v situácii, v ktorej sa slovenčina „odkláňa“ od svojho systémového použitia. Spontánne, „nechtiac“ (ale aj s možnosťou uvedomovanej „hry“) sa tu realizuje semiotický posun vo vzťahu sy-

metrie a asymetrie medzi formou a obsahom jazykovo-znakových prostriedkov naznačujúc, že reč nesie v sebe aj potenciál nečakanej, ale o to účinnejšej inštrumentácie. Je to zároveň jedno z malých (a milých) „posolstiev“ slovenčiny ako cudzieho jazyka.

4. Pri pôsobivej melódii aj rytme slovenských ľudových piesní sprevádzaných hrou na harmonike i pri rozbere ich jazykového podložia v sasistickom prostredí (keď vlastne celý „svet“ vnikal do jednej z podstát nášho folklóru) som si potvrdzoval niektoré výsledky svojich pozorovaní o ľudovosti slovenčiny. Ako je všeobecne známe, spisovná slovenčina štúrovského typu vznikla a rozvíjala sa na pozadí kultúrnej strednej slovenčiny, ale bolo tu podložie aj kultúrnych jazykov z ostatných oblastí Slovenska. Ale prameňom spisovnej slovenčiny boli aj neopakovateľné slovenské nárečia i žánre ľudovej slovesnosti.

Zo všetkých folklórnych žánrov najviac ponúkli spisovnej slovenčine pieseň (a jej odnož balada) a rozprávka. Bez konkurencie je tu však podľa môjho názoru práve rozprávka (túto tézu som sa usiloval rozvinúť svojim sasistickým študentom vo viacerých prednáškach aj na seminárnych cvičeniach), ktorá chránila a rozvíjala kladný filozoficko-etický status spoločenského života a jeho kontinua i každodenného života individua. Filozofia prirodzenosti a prirodzenej funkčnosti smerujúca k ľudskému skúsenostnému univerzu v mene kresťanského interpretovania skutočnostných javov má v nej ako v podstate nadčasovom, virtuálnom žánri podobnú realizáciu ako v ľudových frazémach.

Slovenská ľudová rozprávka – s dômyselným prepojením hovoreného slova a príbehovosti, rozvíjajúca cez „čarodejný“ i čarovný pôvab textu a fikciu tvorivú fantáziu – bola a je elixírom, ba požehnaním pre slovenčinu a jej umelecké slovo. Stála ako žičlivá sudička pri „vzkriesení“, oživení, kreovaní génu ľudovej hovorovosti, ktorý inicioval „odolnosť“ a životaschopnosť mladého spisovného jazyka a blahodarne pôsobil na jeho organizmus.

5. Sasistické **exkurzie**. Ponuka nielen jazyka, hudby a spevu, ale aj „vône domova“, fascinujúcej homeostázy hôr a nížin, kultúrnych

artefaktov, symbiózy roľníckeho, pastierskeho a baníckeho archetypu ako predobrazu epiky, lyriky a drámy... Za všetky uvediem aspoň dve dominanty: Ružomberok a Levoču. Tá prvá odetá do slovenskej modrotlačé, rázovitých liptovských akordov a vzrušujúceho Fullovho farebného sna, tú druhú sasisti spoznávali cez rezkú ľudovú pieseň. Levoču jeden z najznámejších frekventantov Studia Academica Slovaca Sergio Bozzi nazval „slovenskou Florenciou“. Pripomínali sme si v nej romantických autorov blízko monumentálneho Spišského hradu (aj Spišského salaša) a spirituálnej Spišskej Kapituly, očarovali nás v nej prstoklady zázračnej melódie, stvorenej z dreva a lásky Majstra Pavla ako večnosť v ozvene či ozvena večnosti...

6. A na záver – sonetový vinš k 50-ke našej vzácnej inštitúcie, naznačujúci – okrem iného – alúzie na „tisícročnú včelu“ s jej ďalšími možnými symbolmi:

Medoústie

*Krv tuhne v cievacích lípy,
mení sa na nektár,
chodníčky sladkých pár
križujú včelie džípy.*

*Ten obrad premenenia
na mannu detských úst,
medovník na odpust,
oplecko na ramenách*

*s kvietkami lúčnych liet,
na krvné pery ženy,
čokoládový svet,*

*na živicu rán v snení,
geometrickú sieť
nasávam očarený.*

Som priaznivcom tohto inštitútu

Ján Zambor

Som aktívny vo viacerých literárnych oblastiach i ako vysokoškolský pedagóg, preto som chcel v prvej chvíli spomínať na svoje spoluzitie s letnou školou slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca odsunúť na neskorší čas. Nakoniec som si uvedomil, že som priaznivcom tohto inštitútu, spolupracujem s ním už viac ako dvadsať rokov a dlhšie obdobie som členom jeho grémia i redakčnej rady zborníka Studia Academica Slovaca, takže je to príležitosť na skicovitú rekapituláciu. Jeden rok som bol dokonca aj zástupcom riaditeľa SAS Jozefa Mlacka, ale vzhľadom na širšiu paletu literárnych záujmov a potrebu ich saturovania v súvislom voľnom čase prázdnin som sa musel tohto postu vzdať. Kompenzoval som to takmer každoročnou kladnou reakciou na výzvu predniesť na podujatí prednášku a ponúknuť ju do zborníka (kolegovia pri nedávnej sumarizácii zisťovali, že som tam uverejnil osemnásť štúdií) a účasťou na besedách, diskusiách a na prezentáciách nových kníh.

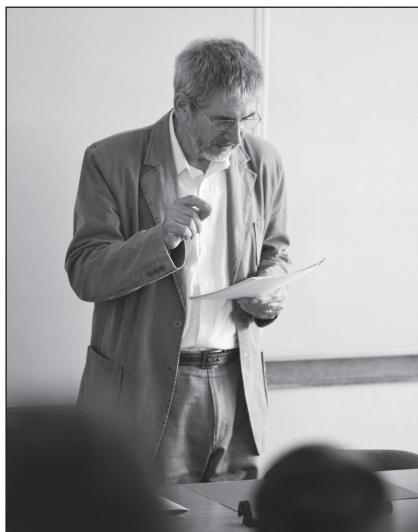
Môj prvý osobný kontakt so SASom sa viaže na koniec osemdesiatych rokov minulého storočia, keď sa v priaznivejšej kultúrno-politickej situácii v čase prestavby obnovovalo vydávanie niektorých literárnych časopisov, ktoré boli zastavené po okupácii Československa alebo na začiatku normalizácie začiatkom sedemdesiatych rokov. Pod novým názvom Dotyky bolo obnovené aj vydávanie časopisu pre mladú literatúru a ja som sa stal jeho zakladajúcim vedúcim redaktorom. Vtedajší riaditeľ letnej školy Jozef Mistrík ma listom vyzval, aby som o novom časopise predniesol na podujatí prednášku. Ponuku som si vážil, ale pre pracovnú zaneprázdnenosť som ju, žiaľ, nemohol prijať.

Od nástupu na Filozofickú fakultu UK v Bratislave začiatkom deväťdesiatych rokov až dodnes spolupracujem so SASom takmer permanentne. V prvom období to bolo azda dané aj tým, že jeho vedenie prevzal môj bývalý učiteľ na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove Jozef Mlacek, ktorého oslovenia som nemohol odmietnuť. Navyše na SASe ako neúnavný prednášateľ a vedúci seminárov stále pôsobil môj ďalší učiteľ z Prešova Ján Sabol. A ako externista ma v Prešove učil aj frekventovaný prednášateľ na letnej škole Ján Horecký. Spomenúť sa mi žiada aj Františka Mika, ktorý v čase mojich štúdií už v Prešove nepôsobil, ale často tam prednášal v rámci Slovenskej literárnovednej spoločnosti.

Spoluprácu so SASom som odštartoval úvahou *Vítazný návrat Janka Silana*, ktorá vyšla v zborníku roku 1992. J. Silan bol za socializmu v podstate persona non grata a bolo ho treba vrátiť do verejného literárneho obehu.

Myslím, že zmysluplným projektom bol kolektívny blok *Slovenská literatúra v jedenástich interpretáciách* v zborníku Studia Academica Slovaca v roku 2001 (vyšiel aj ako samostatná publikácia), ktorého som bol zostavovateľom a do ktorého štúdiu prispeli Andrea Bokníková, Ladislav Čúzy, Peter Darovec, Braňo Hochel, Zuzana Kákošová, Dagmar Kročanová, Anna Kruláková, Helena Májeková, Valér Mikula, Miloslav Vojtech a ja.

Vo svojich prednáškach som sa usiloval predstavovať hodnoty slovenskej poézie a vzbudiť o ne záujem. Zameral som sa na slovenskú poéziu 20. storočia, najmä na tvorbu Ivana Kraska, Laca Novo-

*Profesor Ján Zambor
predstavuje asistom slovenskú literatúru
(2011).*

meského, Pavla Horova, spomínaného Janka Silana, Miroslava Válka, Milana Rúfusa, Jána Stacha a Štefana Strážaya. Ojedinele som prichádzal s pohľadmi do poézie starších období a do problematiky básnického prekladu (rozbor Konštantínovho *Proglasu* a jeho slovenských prekladov, pokus o typológiu slovenského básnického prekladu posledných desaťročí).

Azda najväčšiu rezonanciu mala moja prednáška *Tri bodky a pomlčky v lyrike Ivana Kraska* (1996). Spomínam si, že jedna sasistka sa na svojom blogu vyjadrovala k mojej reflexii poézie M. Válka, ktorý bol v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch aj slovenským ministrom kultúry a v tlači sa o ňom objavovali rozličné názory; moje videnie jeho tvorby akceptovala. Fínskeho účastníka letnej školy Jariho Aulu dokonca moja prednáška *Nite – interpretácia prvej časti zbierky M. Válka Dotyky* podnietila k prekladu tejto zbierky do fínčiny. Ako doklad uvediem jeho e-mail o preklade a prezentácii vydania:

Pozdrav z Fínska

28. 11. 2009

Dobrý deň,

myslím, že ma nepamätujete, ale vďaka Vašej prednáške v r. 2001 na SASe som dostal podnet na prekladanie básnickej sbírky Dotyky do fínčiny (bude to prvý celkový fínsky preklad Válkovej sbírky). Kniha bude vydaná vo Fínsku v decembri (v novembri bolo tiež 50. výročie jej prvé publikácie v CSSR). Pani Anna Kyppö (Univerzita Jyväskylä) o tomto projekte Vám bude dávať viac informácií, keby ste oňho mali záujem. Predmluva fínskeho vydania obsahuje aj mimo iné niektoré preložené citáty podľa Vašej recenzie o Válkovej tvorbe.

S pozdravom

Jari Aula
prekladateľ
Fínsko

Ešte pozdrav z Fínska

Krst prekladu básnickej zbierky Miroslava Válka Dotyky do finčiny
11. 12. 2009

Veľvyslankyňa Slovenskej republiky vo Fínsku Viera Štupáková 10. decembra 2009 pokrstila fínsky preklad básnickej zbierky Miroslava Válka Dotyky. Prekladateľ knihy Jari Aula, redaktor Fínskeho rozhlasu, je absolventom štúdia slovenčiny na Univerzite v Jyväskylä, kde sa slávnosť konala za účasti najvyšších predstaviteľov mesta, univerzity, regionálneho zväzu spisovateľov, vydavateľstva, ako aj absolventov a študentov Lektorátu slovenského jazyka a literatúry, jediného nielen vo Fínsku, ale v celej severnej Európe.

Bývalí i súčasní poslucháči lektorky slovenčiny Anny Kyppöovej pod jej odborným dohľadom už v minulosti pre širokú fínsku verejnosť pripravili aj preklad básnickej zbierky Milana Rúfusa Modlitbičky a výber slovenskej literatúry pod názvom Tam a tam. Všetky tri preklady vyšli s finančnou podporou Literárneho informačného centra v Bratislave. Prítomní hostia mohli zároveň ochutnať tradičné slovenské jedlá a vína.

S pozdravom

Jari Aula
Fínsko

Vždy som si kládol otázku efektívnosti SASu, a tak som tento preklad prijal ako zadostučinenie. Môžem uviesť aj ďalšie doklady prospešnosti tohto inštitútu.

Prijemné a pre rozvoj slovakistiky zaiste užitočné boli stretnutia so známymi študentmi SASu pri príležitosti mojich prednášok na zahraničných univerzitách. Osobitne sa mi žiada spomenúť dlhoročné kontakty so slovakistickým centrom na Univerzite Complutense v Madride, na ktorých sa výrazne podieľali bývalí absolventi SASu Salustio Alvarado a Alejandro Hermida. Spolu so slovenskou stranou každý rok v Madride zorganizovali slovakistickú konferenciu, kde boli prítomní aj ich žiaci, ktorí často navštevovali aj našu letnú slovakistickú školu. Moje slovakistické záujmy sa mohli spojiť s his-

panistickými. Známych absolventov SASu som však stretol aj v Moskve (odchovankyne Ally Maškovej a jej kolegov z Lomonosovovej univerzity), v Krakove, v Struge, v Užhorode a inde.

Absolventky SASu lužickosrbská poetka Róža Domašcyna, píšuca aj po nemecky, a bieloruská slovakistka, bielorusistka a rusistka Viktoria Ľašuková mi preložili knižné výbery z poézie.

Zo sasistických prezentácií si spomínam najmä na minuloročné uvedenie antológie *Proglas. Preklady a básnické interpretácie*, kde som mal možnosť vystúpiť spolu s Jánom Buzássym, Milou Haugovou, Danou Podrackou, Danielom Hevierom a Miroslavou Vallovou. Najväčšia poslucháreň filozofickej fakulty bola plná záujemcov. V hojnom počte sa na podujatí zúčastnili aj prednášatelia a lektori. Stretnutie malo jedinečnú atmosféru, slovenské a slovanské nadobudlo rezonujúci univerzálny rozmer.

Tajomstvo tajomníka SAS

Eva Španová

Začnem tým, že mojím prvým kontaktom s letnou školou SAS bol (okrem zborníkov, z ktorých sme ako študenti slovakistiky počas semestrov študovali rôzne odborné štúdie) inzerát Metodického centra Studia Academica Slovaca v máji 2002 na nástenke Katedry slovenského jazyka FiF UK. Informoval o pripravovanom konkurze na pozície sprievodcov (dnes asistentov) 38. ročníka letnej školy. Prihlásila som sa.

Vtedy som to považovala za celkom výhodnú a zaujímavú letnú brigádu a skutočne som spolu s ďalšími piatimi študentmi prežila nezabudnuteľný mesiac, ktorý mi do tela priam nainfikoval závislosť od SASu na ďalšie roky. A nielen mne. Spolu so Zuzkou Kleschtovou (Krchovou) sme od októbra toho roku nastúpili do kancelárie SAS ako pomocné sily.

Tak sa to začalo. Keď spätne rekapitulujem tých dvanásť rokov, čo sa so SASom „poznám“, uvedomujem si, že som ho zažila z rôznych pozícií. Na začiatku ako sprievodkyňa, v poslednom čase ako lektorka. Dva- či trikrát som si vyskúšala aj pozíciu prednášateľky, no najdlhšie som zatiaľ pôsobila vo funkcii tajomníčky (2002 – 2009). Rada by som v nasledujúcich riadkoch upriamila pozornosť práve na túto funkciu na letnej škole, keďže je neodmysliteľnou súčasťou SASu.

Využívam príležitosť tohto článku na to, aby som poodhalila tajomstvo tajomníckej pozície na SASe z pohľadu človeka, ktorý to zažil „na vlastnej koži“. Keďže som do tejto pozície nastupovala ako čerstvá absolventka vysokej školy, bola to pre mňa i veľká škola života. Dnes môžem otvorene slovami R. Fulghuma povedať, že to, čo do života potrebujem, som sa naučila nielen v materskej škole, ale aj na SASe.

*Tajomníčka SAS Eva Vojtechová-Španová (vľavo dole)
počas slávnostného otvorenia letnej školy (2008).*

Kto to vlastne je ten tajomník a aká je jeho úloha?

V prvých rokoch, keď som pracovala v tejto funkcii, som bola jediným zamestnancom Metodického centra SAS na plný úväzok. MC SAS malo jednu maličkú kanceláriu na štvrtom poschodí budovy Filozofickej fakulty UK a ani ja som najprv netušila, čo sa v tejto kancelárii počas roka okrem prípravy letnej školy deje. Do funkcie tajomníčky SAS som nastupovala v čase, keď sa centrum začalo postupne transformovať, takže z pôvodných troch zástupcov riaditeľa ostal len jeden a veľká časť povinností zástupcov sa presunula na tajomníka.

Nechcem predošlým odsekom vyzdvihovať úlohu tajomníka ako jedinej dôležitej osoby vo vedení SAS a nechcem ani podceňovať prácu riaditeľov a zástupcov riaditeľa SAS. Práve naopak, ak bola práca na SASE pre mňa školou života, musím na prvom mieste spomenúť ľudí, ktorí ma do tejto funkcie zaúčali a dnes zaslúžene patria do siene slávy tejto inštitúcie. Vo funkcii riaditeľa som zažila pána profesora Jozefa Mlacka, no najmä súčasnú pani riaditeľku docentku Janku Pekarovičovou. Obaja vykonávali svoju prácu s veľkým nasadením a oduševnením. Patrí im veľká vďaka za ich obetavosť a energiu,

ktorú do svojej práce vložili, a tak posunuli SAS tam, kde je. Svoju zásluhu, najmä ako akýsi most medzi vedením SASu a vedením Filozofickej fakulty UK, má aj pán docent Miloslav Vojtech, ktorý vo funkcii zástupcu riaditeľa SAS vytrval už dvanásť rokov.

Chcem sa však (hoci nešíkavne a zoširoka) dostať k podstate práce tajomníka a osvetliť jeho úlohu, ktorá sa obrazne dá prirovnať k úlohe kormidelníka na lodi. Počúva pokyny kapitána a otáča kormidlom. Zároveň však musí niekedy sám vyhodnotiť vážnosť situácie, kedy treba „kormidlo“ rýchlo a neodkladne otočiť a pohotovo pristúpiť k riešeniu problému.

Tajomník stojí na priesečníku medzi vedením SASu a frekventantmi, medzi vedením a lektormi SASu, ako aj medzi vedením a asistentmi z radov študentov. Moderným jazykom ho možno nazvať aj producentom letnej školy. Aspoň do takejto pozície sa posunula funkcia tajomníka v posledných dvanástich rokoch. Tajomník by sa mal usilovať byť nielen výkonnou administratívnou silou, ktorá odpisuje na e-maily a prijíma prihlášky frekventantov, dvíha telefóny a kopíruje dokumenty. Je kumuláciou viacerých funkcií. Tak trochu manažér, tak trochu psychológ, trochu pedagóg, trochu prevádzkar, občas kultúrny referent i moderátor, prekladateľ a korektor, sem-tam grafik a dizajnér, a keď sa už naozaj nikto nenájde, tak aj hosteska a servírka zároveň. Vlastne som doteraz písala o tejto funkcii v mužskom rode, ale pravda je taká, že na SASe v tejto funkcii doteraz slúžili najmä ženy. Takže by som mala skôr hovoriť o tajomníčke.

Aké je tajomstvo dobrého tajomníka či tajomníčky na SASe? Mojou úlohou teraz nie je hodnotiť prácu tajomníčky, to musia posúdiť tí, ktorí jej (i moju) prácu zažili či zažijú. Ak by sa ma však niekto dnes opýtal, čo by som poradila nádejným začínajúcim tajomníkom SASu, odpovedala by som nasledovnými piatimi radami. Neviem, či sú podstatou úspechu tajomníckej práce na SASe, ale mne pomohli vykonávať túto funkciu.

Tak teda, milí nádejní tajomníci:

1. Pamätajte si mená ľudí. Každý človek ocení, keď si spomeniete na jeho krstné meno, o to viac, ak ide o niekoho, kto precestoval pol zemegule, aby sa napríklad zoznámil s materinským jazykom svojej babičky a v našich končinách nepozná absolútne

nikoho. Keď ho však pri prvom kontakte oslovíte správnym, jeho vlastným menom, získate si jeho pozornosť a uznanie. Vám to ušetrí more času a urýchli prácu. (Meno si priradíte k tvári po pozornom preštudovaní prihlášky frekventanta – poznámka pre netajomníkov.) Pamätať si mená a tituly prednášateľov a lektorov SASu patrí k samozrejým zručnostiam tajomníka, aj keď niektorí z nich si to vaše priezvisko nezapamätajú.

2. Komunikujte, komunikujte a ešte raz komunikujte. Naučte sa odpovedať na všetky druhy otázok a nekonečne veľa krát. Zvykajte si na to, že okrem bežných otázok na program letnej školy a jej priebeh budete odpovedať aj na to, či sú na izbách k dispozícii zubné kefky, prečo nie je v Bratislave metro alebo prečo sa na Slovensku jedia zemiaky skoro každý deň.

Pri komunikácii veľmi pomáha aj akýsi sociálny zemepis SASu. „Štúdiom“ tohto odboru priamo v praxi sa vám bude ľahšie komunikovať s frekventantmi a tiež sa naučíte predísť mnohým nedorozumeniam, ba dokonca „trapasom“. Začína sa to už pri ubytovaní študentov. Napríklad: frekventanti s americkým pasom sa už na začiatku budú pýtať na práčku. Frekventanti zo Srbska, Chorvátska, Slovinska či Poľska, zväčša dievčatá, prichádzajú na SAS spolu v skupinkách a rovnako sa chcú spolu ubytovať. Český študent vám nikdy mimo vyučovania neodpovie po slovensky. Kladné odpovede japonských a čínskych frekventantov na spokojnosť s ubytovaním či pochopenie organizačných pokynov si treba overiť, pretože tieto národnosti nie sú zvyknuté odporovať. Nemeckí frekventanti sú v prvých dňoch solitérmi, ale ak ich lepšie spoznáte, zväčša sú veľmi milí a srdeční. Nežiadajte Španiela, aby vám opísal smer cesty. Sociálny zemepis vás tiež naučí, že kanadským študentom stačí na večeru „hora“ špagiet a hranolčekov zaliatych kečupom, i to, že Talianom sa nikdy neponúka slovenská káva z jedálne.

3. Tajomník/tajomníčka nie je sám vojak v poli, ani „one man show“. Možno to znie ako kliše z príručiek úžasného zamestnanca, ale stále platí, že úspešný je ten, kto pracuje v tíme a nesnaží sa urobiť všetko sám. Práve výborný organizačný a lektorský zbor na SASe je jednou z vecí, ktorá je pre mňa zdrojom najlepších

spomienok na letnú školu. Práve tento tím vytvára tú povestnú atmosféru, ktorá magneticky priťahuje ľudí každoročne späť na letnú školu. Tak, ako má každá úspešná reštaurácia nejaké tajomstvo šéfkuchára, na SASe je tajomstvo úspešného ročníka ukryté v úspešnom tíme. Ak sa k tomu pridá i výborná skladba študentov, zaradí sa takýto ročník medzi nezabudnuteľné podujatia.

A ešte dve rady, možno trochu uletené, ale pravdivé.

4. To, čo môžete urobiť dnes, urobte včera a stihnete všetko načas. Pochopím, ak táto rada bude väčšine čitateľov nezrozumiteľná, ale tajomníčky (tajomníci) SASu vedia, o čom hovorím (však, Adelka?!).
5. Nesnažte sa porozumieť logike verejného obstarávania a zúrivému výrazu zamestnankýň v pokladniach slovenských kultúrnych pamiatok a inštitúcií. Ušetríte si tým veľa energie a nervov. To prvé je zbytočné preto, že pravidlá verejného obstarávania sa menia rýchlejšie ako globálne zmeny počasia v Európe, a to druhé patrí k akémusi prirodzenému vybaveniu takmer každej pokladničky u nás.

Na záver jedna príhoda za všetky, ktorá možno priblíži nevyspytateľnosť práce tajomníka na SASe. Rada by som ju spomenula aj preto, že sa stala presne pred desiatimi rokmi v rámci 40. ročníka letnej školy SAS.

Bola sobota večer a my sme sa vracali autobusom z exkurzie v Banskej Štiavnici späť do Bratislavy. Už počas cesty ma študenti dosť rozrušene informovali, že jedného z našich talianskych frekventantov, ktorý sa exkurzie nezúčastnil a ostal na internáte, zatkli a je vo väzbe na policajnej stanici. Jeho meno nechcem zverejňovať, môžeme ho volať Gianni. Keď sme sa vrátili do Bratislavy, snažili sme sa vypátrať, čo sa vlastne stalo a kde sa Gianni momentálne nachádza. Z telefonického rozhovoru s policajnou stanicou v Dúbravke, kde ho podľa informácií ostatných študentov zatkli, som sa dozvedela, že Gianniho previezli do Starého Mesta, kde sa daný incident, z ktorého bol obvinený, stal. Po niekoľkých telefonátoch sme sa dopátrali, že Gianni je naozaj vo väzbe (doslova za mrežami) a je obvinený z krádeže. „A čo ukradol?“ opýtala som sa službukonajúceho policajta.

„Vodovodnú batériu zo záchodov v reštaurácii na Obchodnej ulici,“ odpovedal mi hlas v telefóne. „Prosím?“ neverila som vlastným ušiam. Pán policajt mi to musel zopakovať ešte raz a potom dodal: „Bude lepšie, ak prídete.“ Nasadli sme na taxík. Ja a ešte jedna talianska študentka, ktorá Gianniho poznala lepšie ako ja a ovládala dobre angličtinu i slovenčinu. Gianni hovoril po slovensky veľmi slabo. Asi o 21.00 sme dorazili na policajnú stanicu. O pol hodinu sa nám služba začala venovať a my sme sa pokúšali zistiť, čo sa vlastne stalo a čo sa s tým dá robiť. „Jedna pani videla vášho študenta v električke a spoznala v ňom osobu, ktorú zachytila bezpečnostná kamera, ako vchádza a vychádza z WC v reštaurácii. Následne vraj zistili, že vo WC chýba vodovodná batéria.“ „A kde je daná pani?“ opýtala som sa. „Neviem a pravdupovediac, nevidel som ani záznam z danej kamery. Batériu sme u študenta tiež nenašli. Prípado som prebral len pred dvoma hodinami, keď som nastúpil do služby,“ ospravedlňoval sa policajt. Pozreli sme sa na seba a vedeli, že to celé je veľmi absurdné. Následne navrhol, aby sme sa porozprávali s Giannim, čo si o obvinení myslí. Ten netušil, čo je to vodovodná batéria, a domnieval sa, že hovoríme o mobilných telefónoch. „Aký je ďalší postup?“ opýtala som sa policajta. „Musím zohnať súdneho prekladateľa z taliančiny do slovenčiny, ale keďže je sobota večer, bude to náročné.“ Odišiel telefonovať.

Skrátim to. Asi o 23.00 dospel k záveru, že nebudeme čakať na súdneho prekladateľa, lebo žiadnemu sa zrazu nechcelo, ale že bude dobré spísať zápisnicu. „Podpíšete to vy?“ opýtal sa ma. Tak som to zobrala na seba a prvý- a poslednýkrát v živote som sa z tajomníčky mala na hodinu stať pomocným súdnym prekladateľom. Sedeli sme vedľa seba: policajt, Gianni, talianska študentka a ja. Srkali sme kávu z automatu a policajt začal dávať otázky. Ja som prekladala do angličtiny, talianska študentka do taliančiny. Popritom som opravovala pravopisné chyby na monitore policajtovho počítača. Gianni chvíľu hovoril po taliansky, no pri otázke, či si na toaletu bral aj nejaké náradie, sa zrazu rozhovoril po slovensky a celú výpoveď sme vôbec nemuseli prekladať. Policajt s úžasom hľadel na Gianniho a začal sa vyzvedať, čo je to SAS. „Musí to byť dobrá škola,“ uznal. Prípado sme

uzavreli veľmi rýchlo. Pána policajta ešte aj dnes pozdravujem, že rozumne uznal, že celá dosť absurdná situácia sa vyriešila bez ďalších prietahov a zbytočnej medializácie. Odvtedy sa nikto neozval, že mu chýba vodovodná batéria, a ani polícia ďalej nič nevyšetrovala. Trošku ma dodnes mrzí, že sa Giannimu nik oficiálny okrem vedenia SASu a pracovníkov MŠ SR neospravedlnil, na druhej strane dodnes nevieme, čo sa v ten deň v danej reštaurácii skutočne prihodilo. Aj toto sa tajomníckam stáva.

Milý SAS, želám ti k tvojim päťdesiatym narodeninám všetko najlepšie, no najmä veľa šikovných tajomníkov a tajomníčok a celý organizačný tím.

Spomienky lektora a zástupcu riaditeľa

Braňo Hochel

LEKTOR

(1985 – 1989)

S vtedajším riaditeľom SASu Jozefom Mistríkom som mal česť spolupracovať už ako študent: pri svojom ranom záujme o slang či pri smerovaní literárneho krúžku na fakulte... Aj preto mi zrejme ponúkol možnosť stať sa lektorom Studia Academica Slovaca.

Pokročili

Dostal som skupinu pokročilých s orientáciou na literatúru. Väčšina mojich pokročilých bola pokročilejšia v literatúre ako v slovenčine, ale rozumeli sme si dobre. Časť frekventantov v súlade s príslušnými medzivládnyimi kultúrnymi dohodami vtedy nominovali spisovateľské organizácie v spriaznených krajinách. Prirodzene, do relatívne neatraktívnej Bratislavy posielali skôr (z hľadiska svojich oficiálnych hierarchií) druhú, tretiu garnitúru, takže sme si eo ipso rozumeli ešte lepšie. Program kurzu musel vyhovovať všetkým, ale akosi prirodzene sme skĺzli k poézii, do interpretácií a prekladov básní. Nazbierala sa nám ich už v prvý rok môjho pôsobenia kopa, a tak sme sa rozhodli zorganizovať v oficiálnom programe neplánovanú čítačku v letnej čítarni Červený rak, ktorá patrila bratislavskej Mestskej knižnici. Vedenie SASu neochotne, ale súhlasilo. Len jeden problém sa vyskytol: chýbalo 300 korún na ozvučenie. Márne som ich žobral u všetkých spoluorganizátorov SASu..., až napokon riaditeľka Mestskej knižnice pani Veľasová zrejme porušila všetky zása-

Čítačka v letnej čítárni Červený rak (1989).

dy socialistického rozpočtového plánovania... Z čítačky sa stal pod názvom SAS *Bratislava* v druhej polovici 80. rokov jeden z vrcholov lokálnej letnej kultúrnej sezóny. Zvlášť zarezonovali vystúpenia ruského básnika Vladimíra Buriča (v tom čase doma publikoval ešte len časopisecky, hoci bol prekladaný do viacerých jazykov), majiteľa neobyčajne búrlivého hlasu, či rumunského lyrika, na meno ktorého si už nespomínam: vyzeral však ako Sandokan a rovnako ako on si dokázal upreným pohľadom podmaniť preplnený Červený rak... Akcie priniesli aj trvalejšie ovocie: publikované preklady v slovenčine (Aleksander Migo, Risto Jačev, Vladimír Burič...) a publikované preklady našich lyrikov v rozličných cieľových jazykoch.

Smutné dievčatá

Vhupol som do lektorského zboru, ktorý okrem Emila Kudličku a Jána Sabola pozostával zo samých dievčat: vysokoškolských asistentiek a – učiteľiek zo stredných odborných škôl a učilišť, pre ktoré znamenal SAS „vyvrcholenie školského roku“. Po mesiacoch väzenia v rozmanitých Zapadákovoch, kde vyučovali slovenčinu a cudzí jazyk, ktoré mohli byť ich žiakom ukradnuté, kde si nemohli dať v ka-

viarni ku káve ani malý koňak, aby o tom v nasledujúcich dňoch neklebetilo celé mestečko, kde každá návšteva (najmä pánska) na aute s ešpézetkou iného okresu vyvolávala nespočetné dohady a narážky... Po desiatich mesiacoch – mesiac bratislavskej anonymity, mesiac v medzinárodnej spoločnosti, mesiac záujmu o ich vyučovanie i o ne... Veľký Svet! Nevieť, čo sa neskôr mojim smutným (a s blížiacim sa koncom kurzu vždy čoraz smutnejším) dievčatám neskôr pritrafilo, pošťastilo, kam ich zavialo, zahnilo, ale rád si na ne občas spomeniem.

Elza

Nech sa Kuba, vtedy ešte „ostrov slobody“, vyskytne v akejkoľvek súvislosti, mne sa vybaví Elza ako jej stelesnenie. Mal som ju v skupine dva či tri roky. Jej slovenčina prevýšila väčšinu ostatných. Mierne „prefarbená“ černoška pracovala na ktoromsi tamojšom ministerstve a tlmočila početným československým delegáciám a expertom, poézia jej bola vzdialená – a predsa dokázala nečakane prispieť postrehom, ktorý vyrážal dych a ktorý sa často ukázal plodný. Elza, to však bol najmä búrlivý a nespútany živel, ktorý sa dokázal baviť a baviť iných v každej situácii. Kdekoľvek sa zjavila, zaraz zaplnila značný priestor. Aj na rozlúčkovom večierku, na ktorom som bol s vtedajšou manželkou a ktorého dlhé pozdné finále som – netanečník – s ňou pretancoval: teda s Elzou, aby sme si rozumeli. Pri jednej krátkej pauze mi hosteska Jana, ktorá by si tiež zaslúžila tanec, potichu povedala: No, s vami by som si dala povedať... SAS však už končil, končil už aj večierok.

ZÁSTUPCA RIADITEĽA

(1990 – 1991)

V Radošine

Za informáciou „*Letný slovakistický seminár Studia Academica Slovaca nečakane (tak trochu mojou zásluhou) zavítal do radošinského*

kultúrneho domu, kde zahraničným záujemcom o slovenský jazyk a Slovensko RND uviedlo s priam medzinárodnou ozvenou Vygumuj a napíš.“ v Kronike komika 4 (2006) Stanislava Štepku sa skrýva (nech si Stano pripisuje akúkoľvek zásluhu...) „môj bod programu“. Predstavenie sme kúpili za korektnú cenu. A keďže kapacita miestneho kultúrneho domu nás značne presahovala, mali naň Radošínčania voľný vstup, čo využili do posledného sedadla. Súčasťou výletu bola návšteva miestneho klubu mladých, v ktorom RND začínalo, s výkladom Stana Štepku, vystúpenie tamojšieho folklórneho súboru, prijatie u richtárky a katolíckeho duchovného, po divadle večera s veselou zábavou v podzemí kulturáku. Stoly sa prehýbali, nápoje tiekli ako potokmi, radovali-veselili sme sa všetci, domáci i hostia. Neskôr som Stanovi Štepkovi tlmočil obdiv a vďaku sasistov za skvelý deň, večer, noc – aby to tlmočil Radošínčanom. On mi zas tlmočil vďaku Radošínčanov i svojho divadla za našu návštevu. Pointa spočíva v tom, že sme vyriešili istý problém: v normalizačnom nedávne totiž oficiálni Radošínčania (a okresní papaláši) nie že RND nepodržali, ale vyhnali ho a podrážali – a po Novembri obe strany neúspešne hľadali cestu späť k sebe, hľadali formu, ako si odpustiť, znovu sa zbližiť, v čom im nečakane pomohol SAS.

Malťanka

Prvý SAS nových zástupcov riaditeľa – Lojza Keníža a mňa – dopadol, videlo sa nám, fajne, už len rozlúčkový večierok – tradične piatkový, potom zaslúžený fraj: boli sme už dosť utáhaní. Do kancelárie, v ktorej sme sa posilňovali, priviedli hostesky okolo šiestej vyplakanú, roztrasenú Malťanku. Policajný dokument potvrdzoval, že jej *pravdepodobne medzi 13:30 a 15:00 hod. pravdepodobne v obchodnom dome Prior neznámy páchatel' odcudzil cestovný pas (Malta), spiatočnú letenku, kreditnú kartu (zrejme sa jedná o nástroj na platenie?), hotovosť v mene Kčs, americký dolár, maltské peniaze, študentský preukaz a pravdepodobne aj iné (menej dôležité) doklady...* Komu by bolo do smiechu? Iba zástupcom riaditeľa: Nič sa nebojte, kolegyňa, doklady sa určite do týždňa, dvoch nájdú, veď vám tu nie je zle? Ale popri záverečnom večierkovaní sme konali. Služba na

ministerstve zahraničných vecí nám dala telefónne číslo najbližšieho maltského zastupiteľstva: Bonn. Konzulárnemu úradníkovi sme vysvetlili situáciu, zaevidoval, ako pomôcť, nevedel, ale uvidí. Spojili sme sa s rakúskym konzulátom: detto. Spojili sme sa s našou, potom aj s rakúskou pasovou kontrolou v Bergu, aby zajtra ráno našu nešťastnú Malťanku pustili. Nie a nie chytiť zástupcu maltských aerolíniek, ale napokon sa podarilo – na štokholmskom letisku: ubezpečil nás, že poinformuje svojich viedenských kolegov, aby ju pustili do lietadla. Malťanku sme patrične vyzbrojili: k policajnej správe sme pridali anglický list o jej situácii a identite s pečiatkou SASu a jej krátke novinové interview vo Večerníku aj s fotkou. Takto vybavená sadla ráno do univerzitného auta a – o týždeň prišla pohľadnica, že sa šťastne dostala domov.

Pá, SAS

Po druhom roku zástupcovania sa mi videlo, že v nových podmienkach by SAS potreboval trochu až netrochu preinačiť: okrem iného či najmä nájsť spôsob, ako si zabezpečiť pokročilých, renomovaných frekventantov – odborníkov literátov i lingvistov. Aj som vedel ako. Ibaže vtedajší dekan, vyznávač osvieteneho absolutizmu, ma schladil: Neboj sa, časom niečo vymyslím! Časom-nečasom sa mi nevidelo, a tak som na svoju funkciu bez váhania rezignoval. Neskôršie dve či tri lektorovania (naposledy roku 2001) mi potvrdili, že veselá a efektívna literárna partia sa už nekoná...

Pohľady na slovenskú hudbu
pre frekventantov
Studia Academica Slovaca
(zopár postrehov)

Ľubomír Chalupka

O sympatickom podujatí SAS – letných stretnutiach záujemcov o slovenský jazyk, krajinu, reálie a kultúru zo zahraničia som vedel už od čias môjho pedagogického nástupu na Filozofickú fakultu UK – v roku 1973 najprv ako externý pracovník, o rok neskôr už v internej pozícii odborného asistenta na oddelení hudobná veda vtedajšej Katedry estetiky a vied o umení. Veď vtedy sa táto idea rodila a skonkrétnila. Mal som v úcte ľudí venujúcich sa slovenskému jazyku a literatúre, ktorých som poznal z fakultných akcií a najmä z aktívít odborárskej fakultnej organizácie, kde som viac rokov „funkcionárčil“. V pamäti mi utkvela postava profesora Jozefa Mistríka, profesora Jána Števčeka či polypersonálnych osobností typu Pavla Bunčáka a Milana Rúfusa. Do roku 1989 som teda registroval, že na pôde FiF UK sa pod zasväteným vedením profesora J. Mistríka organizuje čosi, čo presahuje rigidné akademické vzdelávanie, končiace niekedy v druhej polovici júna splnením povinností za letný semester. Keď som po čase zistil, aké idey stáli pri zrode SAS, teda, že ide predovšetkým o otváranie kontaktov so zahraničím, nielen z tých oficiálne spriateľných krajín, ale prakticky z celého sveta, ako možnosť obojstranne užitočných výmen poznatkov, hodnôt, priateľských vzťahov, uvedomil som si, že to nie je málo v čase, keď slobodná výmena informácií, poznatkov a kontakty ľudí bez ohľadu na politickú príslušnosť, národnosť či farbu pleti boli ešte neoficiálne a kontrolované. Až dnes, s odstupom času si uvedomujem to nesmierne manažérsko-organizačné vypätie síl ľudí zodpovedných

*Profesor Lubomír Chalupka
počas prednášky na letnej škole (2011).*

za premyslenú štruktúru 3-týždňového podujatia, snažiacich sa o to, aby sa pozvaní frekventanti SASu cítili v Bratislave a na pôde FiF UK dobre, aby čas, ktorý strávili na Slovensku, bol pre nich obohacujúci a aby si okrem základných formulácií ponúkaných v pre nich náročnom slovenskom jazyku odniesli zo Slovenska nielen komunikačné frázy, ale aby sa mohli aj ďalej, vo svojich domovoch začítať do kníh písaných v slovenčine, venovaných našej krajine, ľuďom, hodnotám, a eventuálne medzi svojimi známymi šíрили dobrú zvesť o Slovensku.

Keďže ako vášnivý turista mám nesmierne rád svoju vlasť a pochodil som na vlastných nohách jej najmalebnejšie kúty, zmysel SASu sa mi spájal aj s užitočnými exkurziami frekventantov za krásami Slovenska. Keď som sa neskôr, stále ešte v pozícii distingvovaného sledovateľa z odstupe pravidelných každoročných príprav SASu, dostal do priateľského kontaktu s profesorom Pavlom Žigom a jeho milou manželkou Ľudkou na spoločne trávených rodinných dovolenkách v Tatrách, ako aj s docentkou Janou Pekarovičovou, dnes už viacročnou úspešnou riaditeľkou podujatia, mohol som dôvernejšie nazrieť pod „kepienok“ odborne pripravovaného letného stretnutia prevažne mladých ľudí. Som skôr skromným človekom, ale priznám

sa, že trochu ma prekvapovalo, že na Katedru hudobnej vedy, ktorá sa pod týmto staronovým názvom znovukonštituovala ako samostatné pracovisko na FiF UK v roku 1990, neprichádzala žiadna výzva zo strany organizátorov SASu – s výnimkou jednej prednášky vtedajšieho vedúceho našej katedry, profesora Oskára Elscheka, renomovaného etnomuzikológa svetovej úrovne. Domnieval som sa, že pre frekventantov asi postačí kontakt so slovenskou hudbou prostredníctvom spontánne prebiehajúcich hudobných večerov, resp. programov z ponuky domácich instrumentalistov či spevákov (najmä folklórnych, ale i nefolklórnych). Až v roku 2001 ma ako čerstvo inaugurovaného profesora muzikológie oslovil vtedajší riaditeľ SASu profesor Jozef Mlacek s ponukou pripraviť si odbornú prednášku pre tohoročných účastníkov (a predtým zadať text do pripravovaného zborníka). Považoval som to jednak za česť, ale aj ako popud pre premyslenie stratégie predneseného textu pre ľudí, ktorých materinským jazykom nie je slovenčina a problémy slovenskej hudby a hudobnej kultúry sú pravdepodobne pre nich „terra incognita“. Zvažoval som aj prípravu anglickej mutácie svojej prednášky. Profesor Mlacek sa však už predtým snažil rozptýliť moje obavy z nevšedného auditória a moja tréma (pochopteľná pri premiére) sa rozplynula, keď som sa ocitol v prívetivom prostredí Inštitútu na začiatku dúbravského sídliska, kde frekventanti SASu jednak bývali a stravovali sa a zároveň absolvovali jazykové kurzy, odborné prednášky a neformálne stretnutia. Bolo to síce sídlo vzdialené od mestského centra, ale zdanlivá izolácia mala výhodu žitia pod jednou strechou, s možnosťou odskočiť si pred krutou letnou pálavou do tieňa blízkych malokarpatských lesov či na kúpalisko Rosnička. (Nedávny návrat do šedej starej budovy fakulty na FiF UK sa u mňa spája aj s pocitmi určitej hanby za prostredie, ktoré veru nie je dvakrát prívetivé a malebné – napriek sterilnému átriu na nádvorí, a ktoré môžu frekventanti SASu, mladí ľudia z celého sveta, veru aj kriticky hodnotiť.) Už pri mojej prvej prednáške v roku 2001 mi záležalo, aby bola pripravená na prehľadnej powerpointovej prezentácii, dopĺňaná zvukovými ukážkami. Pamätám si na prvý dojem, ktorý som ako viacročný pedagóg vycítil vtedy pri atmosfére v sále. Témou mojej prednášky bola *Slovenská hudobná tvorba 20. storočia – domáce a európske kultúrne kontexty*

vývoja, teda problematika, o ktorej som tušil, že by mohla zahraničných poslucháčov zaujímať, pretože zapadala do zmyslu SASu – teda Slovensko a svet vo vzájomnej interakcii. Tá atmosféra zodpovedala trom fenoménom – predovšetkým úcta poslucháčov voči prednášateľovi, pomerne exkluzívna, azda aj v niečom nestráviteľná téma pre ľudí, v podstate menej alebo takmer vôbec nezorientovaných v slovenskej hudbe 20. storočia, ako aj ostýchavosť nasledujúca po mojej výzve k diskusii (čo je asi celosvetovým problémom v študentskej komunite podliehajúcej neraz strojenej a umelej akademickej priehrade medzi prednášateľom a poslucháčmi). Profesor Mlacek bol však spokojný, čo predurčilo moju „kariéru“ zo strany organizátorov SASu pravidelne pozývaného prednášateľa na témy z oblasti hudby, hudobnej tvorby, vedy a kultúry Slovenska. Od roku 2006 som sa každoročne stretával s nesmierne milým, prívetivým, zároveň pracovne a organizačne preťaženým kolektívom mladých ľudí, ktorí pod vedením docentky Jany Pekarovičovej a docenta Miloslava Vojtecha s úsmevom komunikovali tak s frekventantmi, ktorých počet každoročne narastal, ako aj s nami, hosťujúcimi prednášateľmi. Keď som si v uplynulých rokoch (2006 – 2013) pripravil prednášky venované tvorbe veľkých osobností slovenskej hudby – Eugenovi Suchoňovi, Jánovi Cikkerovi, či recepcii tvorby Leoša Janáčka v domácej kompozičnej tvorbe, alebo som mal v úmysle predstaviť dva fenomény, ktoré spoluutvárali špecifickosť slovenského hudobného idiómu – baladickosť a rapsodickosť, prípadne opakovane upozorňovať na medzinárodné súvislosti slovenskej hudobnej tvorby a vedeckého myslenia, nanovo som zvažoval svoju stratégiu prednášateľa pre ľudí, ktorým sa oplátilo precestovať stovky kilometrov, aby zavítali na podujatie, ktoré ich obohatí možno na celý život. Uvedomoval som si svoju povinnosť zaujať prítomných poslucháčov, nebyť nudný, „oblečený“ do odbornej terminológie, ale dbať najmä o to, aby som zvukovými ukážkami a pripraveným textom navodzoval diskusnú atmosféru a hlavne prijímal nemú výzvu zo strany počúvajúcich byť pre nich jasným, zaujímavým človekom, odovzdávajúcim odborné poznatky, ale aj prijímajúcim nielen pochopenie žiariacich očí účastníkov, ale čoraz častejšie aj ich zvedavé otázky. To mi bolo zadosťučinením, že som aspoň skromným dielom prispieval do nesmierne ušľachtilého,

zmysluplného a odborne fundovaného a každoročne obetavo pripraveného podujatia *Studia Academica Slovaca*. Aj keď od januára 2014 už nie som pracovníkom Filozofickej fakulty UK a pôsobím na Katolíckej univerzite v Ružomberku, práve prostredníctvom mojej participácie na SASe a spomienkami na každoročnú milú atmosféru sa cítim vnútorne prepojený s mojou pôvodnou alma mater a s ľuďmi zodpovednými za letné stretnutia záujemcov o slovenčinu, s ľuďmi, ktorí vedia, ako kultivovane a profesionálne šíriť dobro, krásu a lásku. Za túto doslova misiu, takú potrebnú a užitočnú v dnešnom svete, si zasluhujú nielen moje uznanie, ale právom im patrí miesto na *parnase* Univerzity Komenského.

SAS – moja cesta k diplomácii

Viera Štupáková

Pri spomienke na SAS si jasne uvedomujem nedoceniteľný význam osobnej komunikácie. Tak ako včielky majú svoj prirodzený komunikačný „GPS systém“, aj účastníci letnej školy Studia Academica Slovaca odchádzali po jedinečnej, nesprostredkovanej komunikácii zo SASu nielen ako priatelia Slovenska, ale aj ako ľudia s prehĺbeným vzájomným pochopením ľudí z celého sveta.

Studia Academica Slovaca boli významnou kapitolou môjho života. Bola to nielen výborná prax vo výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka, ale aj prirodzená akadémia diplomacie a medzinárodných vzťahov. Počas mojich deviatich sasistických rokov som viedla kurzy predovšetkým románskymi jazykmi hovoriacich začiatočníkov, mierne pokročilých i pokročilých. Profesor Jozef Mistrik, môj konzultant diplomovej aj rigoróznejskej práce, ma pozval ako lektorku slovenčiny na SAS rok po ukončení vysokej školy. Riaditeľ SASu výraznou mierou pozitívne ovplyvnil moje pôsobenie nielen na SASe, ale aj v ďalšom živote. Jazykovedec par excellence, ktorý formoval jazykové povedomie a kultúru jazyka svojich študentov i celého národa, naslovovzatý odborník nielen v slovenčine a svojom odbore – štylistike, ale aj v posunkovej reči, grafológii, stenografii či strojopise. Bol to tiež výnimočne vzácny človek, ktorý svojich lektorov dokázal nielen odborne viesť, ale aj v „človečenských veciach“ vypočuť, pochopiť, podporiť, posmeliť, zvyšovať ich sebadôveru, nabádať k vyšším métam, taktne provokovať k lepším výkonom, kolegiálne stmelovať, citlivo viesť k samostatnosti a celoživotnému zdokonaľovaniu sa.

Nazdávam sa, že koniec sedemdesiatych a prvá polovica osemdesiatych rokov boli hviezdny obdobím histórie SASu. Uvedený čas

*Lektorská skupiny
doktorky Viery Štupákovej (1979).*

tak nehodnotím preto, že som bola jednou z jeho aktívnych lektoriek, ale aj na základe vyjadrení profesora Mistríka. Podarilo sa mu z nás vybudovať lektorský zbor (dnes by sa patrilo povedať „tím“), ktorý sa odborne i ľudsky vhodne dopĺňal a vládla v ňom tvorivá radosť z práce. Jedným z našich skutočných „radostníkov“ bola aj „Srandistická kronika“, ktorú som písala (zaznamenávala) ja. Okrem „perličiek a perál“ z vlastného kurzu som si cez prestávky zapisovala „konkurenciu“ z inojazyčných skupín. Neraz sme z „kúzla nechceného“ od smiechu až slzili a lapali po dychu... Teraz kroniky, žiaľ, niet – urobila si z nás „žartík“ – zrejme dostala nohy a „odišla“...

Z „čriepkov“, ktoré mi v pamäti zostali, si spomínam na ráno, keď manželka z dvojice Francúzov ospravedlňovala neúčasť manžela na kurze slovami: „moj manšel nepride, on je tepley, 38“. Okrídlená analógia „jablko – tyblko“ sa stala (ako ináč) súčasťou našej lektorskej sasistickej „hantírky“... Príležitosť aj nechtiac si v Bratislave vypočuť rozhovor Japonca s Talianom alebo Kórejca s Poliakom v slovenčine sa bežnému Slovákovu nenaskytne každý deň. My sme si čaro slovenčiny ako sasistického esperanta vždy v auguste doslova „vychutnávali“. Nemožno predsa zabudnúť na „obložené myši“, keď už je pre

Španielov výslovnosť s „misami“ taká podobná... Bránila som sa, keď mi moji rumunskí študenti „dávali telefón“ (kalk nášho „zavolám“). Zámena slovíes *byť* a *mať* priniesla takúto odpoveď na otázku, aká by mala byť ideálna žena: „Ideálna žena musí mať jednoduchú a hlavne prirodzenú.“ Z anglosaských skupín sa nám do slovníka dostala pamätná informácia americkej Slovenky: „Čikina krosovala strítu.“ Náš nemecký kamarát „Meško“ svoju prezývku „nadobudol“ ospravedlňovaním sa za meškanie na exkurzii slovami: „Prepáč mi moju mešku, prosím...“ Ako lektorka som pred verejnými záchodmi počas exkurzie po Slovensku musela vyriešiť aj dilemu nemeckého začiatočníka: „Ich bin *muci* oder *ceny*?“ Budeme uvidieť, odpovedali by viacerí sasisti. Niekedy sme potrebovali nemalú dávku fantázie a skúseností, aby sme pochopili, že výrazom „siminivini“ nás študent upozorňuje na únavu. „Umeleckým“ vrcholom SASu býval večer nazvaný *Sami sebe*. Prezentovali sa na ňom všetky skupiny študentov s nacvičeným programom – hudba, spev, tanec, divadlo, pantomíma – pochopiteľne, v slovenčine. A tak slovenský folklór v podaní románskych študentov nadobudol podobu „tankuj, tankuj, vykrúkaj, vykrúkaj“, alebo opis plážového oblečenia v podaní amerického Slováka z Havajských ostrovov vyzeral takto: „také listoke ako Indián here“ – ukázal okolo pásu. Na Dechtároch sa počas poznávacej exkurzie po Slovensku v priebehu piatich minút stretli na spoločný obed tri sasistické autobusy (každý z iného kúta republiky). Mladučký japonský študent pochvalne poklepal profesorovi Mistríkovi po pleci: „Dobre to organizuješ...“ – aj táto veta je, pochopiteľne, nielen vpísaná do „sasopamäti“, ale stala sa samozrejmovou súčasťou nášho slovníka pri vzácných lektorských stretnutiach po rokoch.

Pracovali sme 24 hodín. Potvrdiť by to mohli naši „BO“ – božie oči (takto sme si pre seba volali „tajných“, ktorí nás neustále sledovali). „Nenápadne“ sa v ktorúkoľvek dennú i nočnú hodinu prechádzali po chodbách vysokoškolského internátu Družba, preukazujúc nám – svojším spôsobom – „družbu“. Oficiálne sme mali od pána profesora zákaz (nie z jeho vlastnej iniciatívy) kontaktovať sa s našimi študentmi mimo vyučovacích hodín – túto zásadu sme však nie celkom dodržiavali. Keď som sa zo SASu vrátila na Jazykovú školu do Popradu, popradskí „tajní“ ma pozývali na „pasové oddelenie“.

Takto oficiálne oznámili sekretárke riaditeľa školy, že k nim mám prísť (po neželaných kontaktoch s „triednym nepriateľom“) na pohovor. Predpokladám, že sa na svoj „bratislavský bonbónik“ tešili, lebo ľudí, ktorí by sa každoročne mesiac kontaktovali s viac než 120 cudzincami, asi v Poprade veľa nebolo... Otázka bola po celé roky rovnaká: Kto z Vašich študentov bol podľa Vás nepriateľom socializmu? Z policajtov som nemala strach, práve naopak, rozhovor s nimi bol pre mňa „komédiou“. (Na študentských „malých javiskových formách“ som bola „odchovaná“.) Odpovedala som, že by som im veľmi presne vedela povedať, ktorý z mojich študentov mal problémy v lexike, ktorý v syntaxi či štylistike, ale tým sa moje vedomosti o nich končia. Zopakovala som, že sme mali od riaditeľa SASu zákaz kontaktovať sa so zahraničnými študentmi mimo vyučovacích hodín a že prípadné porušenia tohto zákazu majú iste najlepšie zmapované ich bratislavskí kolegovia, ktorí nás „strážili“. „Vďaka“ týmto „výsluchom“ som sa, žiaľ, ocitla na neslávne preslávenom zozname spolupracovníkov s „eštebé“. Popradskí „nešťastníci“ (ľutovala som a aj dnes ľutujem ľudí, ktorí robia takúto prácu) mi ako francúzštinárke za podpis spolupráce núkali lektorát v Paríži. Je všeobecne známe, že som bola lektorkou v Paríži Východu – v Bukurešti. Ešte aj dnes mi je ľúto dvojice eštebákov, ktorí ma zbytočne vypočúvali – za „nepodpis“ totiž povýšenie určite nedostali. Keď som si po vytriezvení zo šoku, že figurujem na uvedenom zozname, pozrela záznamy „oných služieb“, zistila som, že ma sledovali – a mali povinnosť získať – aj v Bukurešti počas lektorátu. Dávali si však úlohu „nevzdávať sa“, dali mi (ako som sa zo zväzku o sebe dočítala) 5-ročnú „prestávku“, a potom chceli znova pokračovať. Ich „päťročnicu“ im však zmarila „zamatová“ revolúcia.

SAS bol pre mňa prvou školou diplomacie. Späťne si uvedomujem, že pravdepodobne mi nenápadne zasieval semienka túžby zúročiť nielen znalosť cudzích jazykov, ale aj v praxi si vyskúšať spoluprácu vtedy politicky mladej Slovenskej republiky so zahraničím. Zaiste aj vďaka SASu som sa už na prvom vyslaní na naše veľvyslanectvo v Paríži cítila ako ryba vo vode, aj keď práce na diplomatickom „poli neoranom“ bolo viac než dosť. Kto sme? Odkiaľ prichádzame? V Česko-Slovensku žili aj Slováci? Prečo sme nepokračovali

vo zväzku s Českou republikou? Tieto a mnohé iné otázky boli na dennom poriadku. Bola som presvedčená, že na podobné „nevedomosti“ by som nebola musela odpovedať slovakistom – študentom slovenčiny, ktorí absolvovali aspoň jeden SAS. Aj na mojom poslednom diplomatickom pôsobisku v Helsinkách som z postu veľvyslankyne udržiavala úzke kontakty so študentmi slovenčiny (jediného severského lektorátu). Pracovné cesty na Univerzitu v stredofínskom meste Jyväskylä boli mojou „srdcovkou“. Netajím, že to bolo aj kvôli priateľstvu s obdivuhodnou lektorkou slovenčiny Ankou Kušnieriakovou-Kyppö, vďaka ktorej lektorát žije a vďaka jej obetavosti a osobnej angažovanosti prekvitá.

Na ďalšej ceste prajem SASu nielen veľa lektorských a študentských nadšencov, ale aj diplomatických podporovateľov slovakistiky v zahraničí. Želám mu tiež veľa takých riaditeľov, ako bol profesor Jozef Mistrík alebo jeho súčasná riaditeľka docentka Jana Pekarovičová.

Trikrát utopená v ČASe

Marianna Sedláková,
rod. Keliarová

Mýty a ich korene

Spomienky začnem ako borička mýtov, lebo môj najnovší zážitok z radu tých sasistických sa odohral nedávno na jednej literárnej besede, kde pozvaný literárny hosť sa okrem iného s našimi študentmi podelil o svoj exkluzívny zážitok. Od istého japonského kolegu sa totiž dozvedel, že niektoré piesne, ktoré sa učia deti na japonských základných školách, sa príliš nápadne podobajú na naše ľudové, a je dosť záhadné, ako sa k nám z takej diaľky piesne dostali. Ako dôkaz japonského pôvodu pesničiek ich onen Japonec s náležitým japonským textom i zaspieval. Sám hosť literárnej besedy nám už ani jednu pieseň v japončine zaspievať nevedel, ale jednoznačne potvrdil hudobnú zhodu. Mohla to byť hociktorá z piesní, ktorými sa pri mnohých návštevách Slovenska nadchol prezident Slovensko-japonskej spoločnosti v Tokiu (od r. 1999), známy recidivujúci sasista, a niekoľko z nich s vlastným japonským textom doma v Japonsku aj publikoval. Že tak bolo urobené i recipročne v podobe spevníka *Sakura, sakura* (Spevník japonských piesní, Prešovský hudobný spolok Súzvuk, 2002), som už na spomínanej besede musela dodať ja – borička mýtov! Keďže však Slováci nie sú takí operatívni ako Japonci, v našich základných školách sa ešte *Sakura* neobjavila.

Spomínaný frekventant SASu je ako profesor sociológie slovenskej akademickej verejnosti dosť známy a pravdepodobne nebudem prvá, ktorá jeho myšlienky o rozdieloch medzi našimi kultúrami zverejňuje písomne. Zásadné rozdiely medzi našimi národmi našiel i v ľudovej piesni. Okrem iného skonštatoval, že kým väčšina slovenských ľudových piesní je o láske, v japonských tematicky prevláda

*Docentka Marianna Sedláková
so svojimi študentmi (2010).*

práca. A že keď na Slovensku sedí dievča pod horiacou lipkou, slovenskí mládenci plačú. Japonskí by ju podľa Akihira Ishikawu asi zachraňovali, hoci si o tom dovoľím i takto verejne zapochybovať. Ľudová pieseň *Horela lipka, horela*, o ktorej je tu reč, totiž siaha svojím textom zjavne hlbšie do histórie, ako sa to dá na prvý pohľad odhadnúť, hádam až k posvätným ľudským obetiam u Slovanov, a proti vyšším duchovným princípom by asi ani žiaden samuraj meč nepozdvihol! Zásadnú myšlienku tento sociológ vyslovil pri preberaní Medzinárodnej ceny SAV za rok 2007: „Najdojemnejšie pre mňa sú postoje Slovákov k vonkajšiemu svetu. Slováci nemajú vo svojich dejinách skúsenosti s inváziou do iných štátov, ani s potláčaním iných národov, a tým dokazujú, že národ môže prežiť aj bez militantnej moci. Znamená to, že pre systémy národa je dôležitejšia kultúra ako vojenská moc.“ Či ide v tomto prípade o mýtus, nech posúdi budúcnosť existujúcich národov.

Najzázračnejšia spomienka sa viaže k mojim úplným sasistickým začiatkom. Neverili by ste, ale o tomto kurze som sa dozvedela ako základoškoláčka na vidieckej východoslovenskej škole od svojho slovenčinára, ktorý vo mne pozapaloval, čo sa dalo. Aj vďaka nemu som prepadla slovenčine i literatúre a iskra jeho nadšenia z takéhoto

podujatia sa preniesla i na mňa. Tlela počas celého stredoškolského štúdia a keď som sa na vysokej škole dostala do blízkosti učiteľa, ktorý bol priamym aktérom letnej školy slovenského jazyka a kultúry, odvážila som sa po úspešne absolvovanej skúške z fonetiky a fonológie (či štylistiky?) opýtať, či by sa nedalo aspoň cez kľúčovú dierku nazrieť do tohto kráľovstva. Nič mi nesľúbil, temer nereagoval, ako sa mi zdalo, lebo nič sľúbiť nemohol, čo som pochopila neskôr, a ja som sa vtedy vlastne vzdala nádeje. A potom sa stalo to, čo som vo filozofii nevedela dlho pochopiť, že až keď sa niečoho vzdáte, môžete to skutočne dosiahnuť. Jeden telefonát uprostred prázdnin, ktorý ma vyzval, aby som hneď nastúpila na uvoľnené miesto sprievodcu SAS – a bolo rozhodnuté! Bola som prvou nebratislavskou študentkou, ktorá mohla sprevádzať cudzincov študujúcich na Univerzite Komenského po Slovensku a slovenčine, nesmierne som si to vážila! Zo slovenských jazykovedných a literárnych bohov, ktorých som dovtedy poznala len ako autorov odborných kníh, z ktorých som študovala, sa stávali živí ľudia, prednášajúci, kolegovia a priatelia, niektoré mýty sa rúcali, iné zasa povstávali z vecí, no najmä ľudí, dovtedy bežných a samozrejmych, a menovať ich radšej nebudem.

Praktický kurz (nielen) všeobecnej jazykovedy

Keďže podľa zákonitostí psychológie nás vždy najprv zaujmú rozdielnosti, aj môj celkom prvý jazykový, či temer jazykovedný, sassistický zážitok (z roku 1981) má šikmé oči. *Volám sa Jošimoto Kavasaki, ale nehovorte mi, prosím, Jožko!* Predstavil sa môj prvý živý Japonec. Asi bude mať problém so slovenskými zdobeninami, keďže sú všetci pomešší, pomyslela som si, ešte ako študentka – asistentka SASu. Až keď som spoznala pani Akiko a iné dámy s príznačným japonským zakončením ženského mena, nazrela som trochu do Jošimotovej *potenciálnej feministickej nominálnej fóbie*, ktorou som nastúpila cestu jedinečného všeobecnolingvistického kurzu. Do krehkej duše toho istého japonského sasu sa mi už cez literatúru (presnejšie cez ľudovú poéziu) podarilo nahliadnuť ešte raz, keď som omnoho neskôr od kolegu Milana Darovca počula, ako sa svojho času

Jošimoto rozplýval nad svojším obrazom lásky v jednej slovenskej ľudovej piesni (*mal som milú, už ma nechce, nech ju za to Pán Boh tresce, nie však veľmi, len tak málo, aby sa jej nič nestalo...*). Stálo by za výskum, koľkým Slovákom pri speve tejto piesne rovnako zmäkne srdce. Slováci študujúci japončinu by podľa jednej (tu spomenutej) sociologickej teórie mohli recipročne obdivovať iste originálne metaforu japonských pracovných piesní. Keď sa na jednom sasistickom programe *Sami sebe* objavil starý japonský pracovný tanec pod názvom *Japonské disko*, slzili sme všetci, ale od smiechu..., až neskôr som si uvedomila, s akým veľkým odstupom sa možno na svoje tradície pozerá a že to nie je vôbec škodlivé, skôr naopak.

Istý čas sa mi stávalo, že som vo väčšom počte dostávala do svojej skupiny mierne pokročilých maďarských frekventantov, a to asi preto, že som po maďarsky nevedela ani ň. Vtedy mi došlo, že lektorovo pôsobenie sa úmerne zvyšuje jeho praktickou neznalosťou východiskového jazyka študentov.

Okrem iných fonetických osobitostí som si hneď na začiatku nemohla nevšimnúť problémy maďarsky hovoriacich frekventantov pri vyslovovaní fonémy /x/ (zapisované samozrejme ako ch). Neboľala som v tom čase ešte dosť skúsená na to, aby som si čo i len pomyslela, že ak by som názov ich krajiny vyslovila ako CHUNGARIA [xungaria], nikto z nich by to nemusel ani zaregistrovať, keďže v ich fonologickom systéme je /x/ iba nezávislým variantom fonémy /h/. Došlo mi, že kým v cudzej reči niečo „nepočujeme“, nevieme odlíšiť sluchom, nemôžeme sa to ani naučiť vyslovovať. Toto poznanie som potom aplikovala aj do opačného prípadu – učenia Poliakov a Slovincov vyslovovať znelé h [h]. Keď sa niekto z frekventantov priznal, že rozdiel medzi [h] a [x] už počuje, nasledoval artikuláčny dril. Keď som raz – v tomto bode neúspešnej a z toho dôvodu nešťastnej – slovenskej frekventantke poradila, že nech skúša artikuláciu v rôznych telesných polohách, netušila som, aký úspech to prinesie. Na druhý deň prišla na hodinu so šťastnou správou, že v posteli (rozumej v horizontálnej polohe) už vie vysloviť i *chladný* i *hladný*. Pre menej skúsených (posteľových) študentov treba dodať, že artikulujúci má ležať na chrbte a skúšať rôzne veľkosti uhla brady a hrudníka – vtedy je úspech zaručený!

Keď som sa študentov pýtala na ich motiváciu na štúdium slovenčiny, dostávala som rôzne odpovede. Dôvody sa odvíjali od úplnej náhody až po zjavný zámer vyvolaný osobným kontaktom so Slovenskom či Slovákmi. Ale len pri študentoch z Maďarska, ktorí ako motiváciu uvádzali (často) náhodu a po mojich ďalších otázkach prípadný slovenský pôvod úplne vylúčili, sa časom (najčastejšie pri konverzácii na tému rodina) ukázalo, že niektorý ich predok, dedko či babka, hovoria po slovensky. Niektorí postarší potomkovia Slovákov zo zámoria si zasa občas dovolili i miernu kritiku smerom k spisovnej slovenčine. *Vy tu mace veľa chody: vychod, prechod, zachod... a to budar nebulo dobre?* Niekedy to dá dosť práce, kým vysvetlíte, že nie *budar* prekážal Štúrovi v reči Slovákov!

Za čím všetkým je SAS

Za čím všetkým je SAS by dnes už nikto vyčerpávajúco nevedel zodpovedať. Pamätám si na roky, keď na letnú školu slovenského jazyka a kultúry chodili tri druhy štipendistov. Samoplatcovia boli za socializmu iba výnimkou – napríklad matka v domácnosti z ďalekého východu takto, možno aj omylom, našla lacnú dovolenku v Európe. Len jej pätnásťročný syn bol z toho dosť zmätený, že namiesto prázdnin je opäť v škole.

Ale štipendisti prichádzali masovo. Najviac ich vždy bolo (aj je) z ministerstva školstva. Potomkov rodákov vtedy štipendijne zastrešovala Matica slovenská. Najmenej ich bývalo (a dnes už, bohužiaľ, vôbec nie je) z ministerstva kultúry. Boli to prevažne i celkom renomovaní spisovatelia a prekladatelia z rôznych krajín, aj keď prevládali tie socialistické. A aké búrlivé stretnutia so spisovateľmi sa vtedy diali! V Budmericiach stála nastúpená plejáda slovenských básnikov a prozaikov, ktorá chcela byť prekladaná, ale i tá, čo si len chcela vyhodiť z kopýtka. Za vône živánskej a zvuku prúdom tečúceho vína sa vášnivo diskutovalo aj o literatúre. Pre mladého, životom i literatúrou okúzleného človeka to bolo čosi neslýchané. Vtedy som sa napríklad dozvedela, čo sú to podstročníky, aby som ich mohla neskôr na objednávku vyrobiť pre jedného plodného slovenského

spisovateľa a prekladateľa poézie. Človek mohol byť svedkom rozhovorov macedónskeho, bieloruského a litovského básnika, z ktorých vysvitlo, že sa obaja osobne poznajú napríklad i s Jevgenijom Jevtušenom a predbiehali sa v líčení príbehov, ktoré s týmto (vtedy i teraz) významným ruským básnikom zažili. S veľkým nadšením som vtedy (i o mnoho rokov neskôr) vysvetľovala budúcim prekladateľom slová i obrazy slovenských básní. Najväčší záujem bol, pravdaže, o Válka, ale stalo sa, že osobné stretnutia na SASe viedli k dlhoročnej spolupráci a vďaka letnej škole sa do sveta „vyviezol“ kusisko slovenskej literatúry! Medzi skvostami sa našlo, samozrejme, i smetie. Tak sa stalo, že i moja, v poradí asi piata či šiesta, publikovaná básnička vyšla najprv v preklade do macedónčiny a dodnes sa slovenského zverejnenia nedožila. Aby som históriu poopravila a umožnila prípadným macedónskym záujemcom dostať sa aj k pôvodine básne *Bunar*, ktorá vyšla v Skopje v literárnom časopise *Rozvitok* v roku 1985 v preklade R. Jačeva, rozhodla som sa ju na tomto mieste zverejniť, lebo svojím obsahom by pokojne mohla byť i mojím vyznaním SASu, hoci je poznačená mladosťou a autorskou neskúsenosťou.

Studňa

*Kto sa nado mňa nakloní,
uvidí dobre seba,
nieto sa na čo zlakomiť,
no vlahu dám, kde treba.*

*Ten, kto mi vodu zakalí,
ten si smäd neuhasí,
no tí, čo pri mne postáli,
časom sa vrátia asi.*

*Ich drobné skladám dokopy,
na oferu ich nesiem...
Ten, kto sa vo mne utopí,
počuje za ne pieseň.*

Našťastie aj bez výraznejšej podpory ministerstva kultúry alebo spisovateľských organizácií aj dnes prichádzajú na SAS súčasní i budúci prekladatelia slovenskej literatúry. Všetkým im vzdávam hold, že zvládajú slovenčinu na takej vysokej úrovni, že rozumejú i poézii, najvyššej forme ľudskej verbálnej komunikácie. Vzdávam hold i tým, ktorí s nie menším zánietením, ako to bolo na počiatku, i teraz venujú SASu toľko energie, že sa stal magnetom na slovakistov, ktorým štúdium jazyka nestačí, ktorí chcú poznať aj ducha národa, pre ktorý je tento jazyk materčinou.

Sasistické komunikačné „ty-vykanie“

Ol'ga Sabolová

Keď som v roku 1974 prvýkrát prišla na letnú školu (vtedy ešte Letný seminár) slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca ako lektorka (sasistické ovzdušie som mala už čiastočne „zažiť“ cez zanietené rozprávanie môjho manžela, ktorý začal na SASe účinkovať ako lektor, ale aj ako „harmonikár“ štyri roky predtým), moje očakávania príjemného, srdečného, tvorivého, obohacujúceho prostredia a štebotavej a spevnej atmosféry sa naplnili, ba vystupňovali. Stretla som príjemné kolegyně a povzbudzujúcich kolegov, empatických, dobrosrdečných, milých frekventantov, z ktorých – najmä mladší a mladí – komunikovali bezprostredne, spontánne a neodmerane a už pri prvom stretnutí používali formu tykania namiesto vykania; nazvala som si ju „ty-vykaním“ (tvary tykania v situácii, keď sa má vykať), zvyšujúcim hladinu nenútenosti, ba až familiárnosti, takej typickej pre sasistický „areál“ – „Gens una sumus“ („Sme jedna rodina“), ako by povedali latinčínari.

Sasistická bezprostrednosť sa prenášala aj do kontaktov s „domácom“ obyvateľstvom, a to obojstranne. Pri príjemnom sasistickom stretnutí s členmi ľudového súboru v Cíferi pri komunikácii so skupinkou sasistov oslovil jeden dedko v kroji v miestnom nárečí vtedajšieho riaditeľa SASu profesora J. Mistríka: „A vy ste odkiaľ?“, prof. Mistrík sa pýta: „Prečo?“ Odpoveď: „Lebo vy už celkom dobre hovoríte po slovensky.“

Pozorovanie komunikačných, často úsmevných komunikačných situácií (napr. všeobecnejšie sa sasistami používal pozdrav „Dobrá noc!“ *pri príchode* v neskorších hodinách na internátnu izbu, na ktorej sa zavše našiel dôvod na oslavu) ma postupne viedlo k poznámkam

*Docentka Oľga Sabolová (vľavo dole)
počas slávnostného otvorenia letnej školy (1983).*

o oslovovaní v našom jazyku, ktoré som predstavila na svojej prvej sasistickej prednáške *Oslovovanie v slovenčine* (publikovanej v zborníku *Studia Academica Slovaca* 12/1983). Bol to sasistický podnet, ktorý ma priviedol k poznaniu, že oslovenie je syntakticko-štylistický jav (patriaci vlastne medzi reálie s občasným vyústením aj do rituálového kontaktu), ktorý akoby prečnieval medzi vnútrojazykovými prostriedkami komunikácie a niektorými svojimi znakmi sa približoval k paralingválnym (hoci intrakomunikačným) prvkom, a to najmä cez kontaktnú funkciu (prostredníctvom výrazovej vlastnosti operatívnosti). Sasistická fatickosť – často opretá o „ty-vykanie“ – bola jedným z utvrdzovateľov našich kontaktov s frekventantmi po celé desaťročia, teda vlastne natrvalo. Boli a sú to priateľstvá potvrdzujúce fakt, že sasistické vnútorné prepojenie, pripomínajúce až familiárne vzťahy, je kontinuálne (v našej rodine napríklad s profesorom sociológie Akihirom Ishikawom z Tokia, veľkým priateľom Slovákov, autorom pozoruhodnej knižky *Slovenská horúčka*).

K špecifikám sasistických aktivít (na prednáškach aj lektorských seminároch v skupine pokročilých) patrila funkčná symbióza jazykovedných a literárnovedných interpretácií textov zo slovenskej li-

teratúry. Jazykoveda a literárna veda sa tak vzájomne „inšpirovali“ a dopĺňali, rovnako aj didaktika oboch disciplín. A rovnako treba pripomenúť obohacujúce poznatky predstavené v najnovších výsledkoch slovakistického výskumu na sasistických konferenciách v ostatných rokoch.

Sasistické trasy sú premyslene a koncepčne naskicované aj do budúcnosti – nech nezarastú trávou.

SAS

– nezabudnuteľná kapitola môjho života

(Spomienky vážne i nevážne
jednej sasistickej pralektorky)

*Eva Rejdovjanová,
rod. Schwambergerová*

Na Studia Academica Slovaca som nastúpila ako lektorka v roku 1983 a s menšími prestávkami som tu učila do roku 2011. Mala som tú česť, že mojimi letnými „šéfmi“ boli páni profesori Jozef Mistrík, Jozef Mlacek aj docentka Janka Pekarovičová, súčasná riaditeľka SAS. Spolu s Mariankou (Keliarovou) Sedlákovou, mojou vzácnou priateľkou, príbuznou dušou a veľkou fanúšičkou SASu, patríme teda k pralektorkám, ktoré strávili veľa spoločných augustových dní pod strechou internátu Družba či Inštitútu pre verejnú správu, kde sa kurz konával.

V mojej pamäti sa premieta starší, nazvime ho, mistríkovský SAS, i SAS rokov celkom nedávnych. Skoncentrovať záplavu spomienok na pár strán je veľmi ťažká úloha, a preto mi mladá lektorská generácia bude musieť odpustiť, ak si zaspomínam najmä na SASy svojej mladosti. Jedno je isté. Či to bol SAS rokov osemdesiatych, alebo SAS 21. storočia, niektoré veci sa nezmenili. Ľudia, ktorí tento kurz pripravujú, to robia s nadšením a, vôbec sa nebojím byť patetická, s veľkou láskou. Lebo SAS je podujatie, ktoré si to zaslúži. Atmosféra letného kurzu slovenčiny je jednoducho úžasná. Úžasný je už samotný fakt, že stovky ľudí z celého sveta prichádzajú do Bratislavy, aby tu študovali jazyk a kultúru jedného maličkého národa. Zvlášť vzácné bolo toto podujatie vtedy, keď sme nemohli cestovať do sveta. Mohli sme si však povedať – nevádi. Svet prichádzal k nám. Študenti z desiatok krajín vytvárali veselú letnú rodinu, kto-

rej dorozumievacím jazykom bola slovenčina. Začínala som so skupinami začiatovníkov, tzv. nemých, ktorí boli zamestnaní podľa ich materinského jazyka, ale popoludní bývali tematické konverzácie. A tu sa v jednej triede na konverzačnom cvičení mohli stretnúť francúzska študentka, egyptský profesor, taliansky slavista, americká dôchodkyňa so slovenskými koreňmi, japonská prekladateľka, maďarský historik aj slovenská učiteľka z Rumunska. Bolo to didakticky náročné, ale i nesmierne obohacujúce a zábavné. Skutočná škola života...

SAS ma obohatil aj inak – dal mi možnosť spoznať mnoho vzácných osobností z vedenia a lektorského zboru. Dnes sú to napospol významní jazykovedci, vysokoškolskí pedagógovia, predstavitelia kultúrneho a spoločenského života Slovenska a ja som hrdá na to, že ich môžem nazývať kolegami a priateľmi. Moja prvá spomienka patrí pánu profesorovi Mistríkovi, ktorý ma angažoval do lektorského zboru. Bol to človek s veľkou charizmou, ktorého sme si všetci nesmierne vážili. Profesor bol nielen skvelý jazykovedec, ale aj dobrý manažér a šarmantný muž so svojším suchým humorom a veľkou láskou k slovenčine. Dodnes mám v pamäti jeho prednášku o slovenskej ľudovej piesni a počujem, ako Danko Augustínska a Hedka Šabíková spievajú onú mrazivo krásnu pieseň o ovečkách a Janíkovi, čo ho vešať idú...

A propos Janík – takto familiárne sme v lektorskom zbore volali ďalšiu veľkú osobnosť SASu – fenomenálneho fonológa pána profesora Janka Sabola. Na letnej škole živá legenda, lektor, prednášateľ, fantastický harmonikár a spevák v jednej osobe. On a jeho Olinka (dnes mimoriadna profesorka literatúry na košickej univerzite) priniesli do Bratislavy svieži závan východniarskeho temperamentu a stali sa v očiach sasistov prototypom slovenskej rodiny, najmä, keď pribudol malý Janík, Sabolito, ako ho láskyplne nazývala kubánska sasistka Elza.

Z kroniky SASu sa mi vynárajú ďalšie osobnosti. Páni docenti Peter Baláž a Jožko Vatrál – prísni a dôstojní garanti denného chodu kurzu. Dnes, keď si spoločne spievame na lektorských stretnutiach, sa len pousmejeme nad tým, s akým ohromným rešpektom som sa na nich sťa mladá lektorka pozerala.

*Lektorská skupina
Evy Schwambergerovej-Rejdovjanovej (1989).*

A ďalšie obrazy zo života SASu. Pôvabná polyglotka Vierka Štupáková (budúca pani veľvyslankyňa) nám so zvonivým smiechom oznamuje, že má nový úlovok do humoristickej kroniky, Olinka Kobelová so šibalským úsmevom imituje na legendárnom programe *Sami sebe* všetky slovenčiny sveta a decentná Marika Vajičková (dnes profesorka germanistiky na pedagogickej fakulte) otvára dvere na učebni, pred ktorou so slovníkmi v rukách vzorne čakajú nemeckí sasisiti...

V mojich spomienkach sa mihajú tváre milých kolegov – profesora Jožka Mlaceka, budúceho skvelého a sympatického riaditeľa SAS, docenta Milka Darovca, môjho cteného bývalého učiteľa, či nenapraviteľných bohémov Emila Kudličku, Braňa Hochela a Lojza Keníža... A potom sú tu dievčatá – Nelka Resutíková, Danuška Serafinová (moja bývalá učiteľka a dnes pilier žurnalistiky na FiF UK), Magda Miškovičová, Danko Petrášová, Janka Dolňanová, Marcela Balážová, Majka Rapošová, Majka Birková a... ospravedlňujem sa všetkým, ktorých mená som nestihla spomenúť.

My všetci sme sa borili so slovenčinou na storaký spôsob, ktorú nám denne servírovali naši letní žiaci. „*I am cicinec*,“ vyhlasujú o sebe

cudzinci na SASe (ženský ekvivalent tejto okridlenej frázy radšej nepíšem) a na otázku *ako sa voláš?* zásadne odpovedajú – DOBRE. „*Tankuj, tankuj, vykutráj!*“ S oduševnením spievajú španielski sasisti našu najznámejšiu ľudovku. A izraelská študentka Ester lúštiaca krížovku mi vysvetľuje, že „*napľňa križovatku*“. Sasistickí asistenti dostávajú krásny titul „*sasné prievodce*“. „*Môžem sa prisadnúť?*“ pýta sa ambiciózna rumunská frekventantka a pani z Maďarska nám vysvetľuje, že vlak do Budapešti jej odchádza z druhého *poschodia*. V domácej úlohe talianskeho poslucháča si prečítam, že „*svoj otec sa volá Giovanni a má molti e molti bratranci*“. Zlatí spontánni talianski žiaci! Komunikácia im nerobila žiadne problémy a veselo pretkávali svoju slovenčinu štavnatými slovami z ulice. *BYŤ a MAŤ*. Tieto dve slovesá si nenapraviteľne pletie postarší francúzsky študent Pierre, ktorý píše o tom, aká jednoduchá a prirodzená je jeho pani a ako stráži ich rodinný krb. V jeho podaní to vyzerá takto: *Moja žena má jednoduchú a prirodzenú. Pestuje dobrú sporáku. So svoj muž činu všetko spolu v život...* O očakávanom prírastku do rodiny mi na konverzácii referuje aj milá americká frekventantka: *Muaj cera je šenatá. Buduje mat bejbu v auguste*. Poučné veci sa môžeme dočítať v receptoch na obľúbené jedlá. Maďarská študentka takýmto roztomilým spôsobom opisuje prípravu tvarohových guliek so strúhankou: *Potrebe tvaroh (krava), krupica a 1 kus vajce a potom rozbim tvaroh, komolim všetky a robím knedlička. Tí ukladam v strúhadlá*. Veru. Veru. KOMOLIM VŠETKY – tak by mohlo znieť heslo sasistov bojujúcich so záludnosťami slovenčiny. Lebo ona naozaj záludná je. Napríklad taká tvorba zdobnenín, ktoré sasisti zbožňujú. Spomínam si, s akou vervou ich študoval baskický študent Didier, ktorý bol skalopevne presvedčený, že podstatné mená zakončené na -a sú mužského rodu. A tak tvoril: RYBA, RYBÍK, RYBÍČEK, NOHA, NOŽÍK, NOŽÍČEK. Nemec Gert zdobňovanie naopak odmieta, a keď mu k večeri zabudnú priniesť vidličku, komentuje to slovami: *Jedel by som jedlo, ale nemám vidlu*. Niekedy došlo aj k civilizačným nedorozumeniam. Dlhé letné dažde vyprovokovali u ázijského sasistu otázku, „*či v Bratislave už začalo obdobie monzúnových dažďov*“ a španielski sasisti mi smutne referovali o tom, že v kostole vôbec nerozumeli tej liturgickej slovenčine. Neskôr som zistila, že boli na maďarskej omši...

SAS však nebol vždy len plný radosti-veselosti. Spomínam si na obdobie, keď na Balkáne zúrila vojna, vojvodinskí Slováci nám rozprávali o tom, ako sa tamojší Slováci dostali do dvoch znepriatelených armád a sasisti zo Srbska a Chorvátska spolu vôbec nekomunikovali. Po pár rokoch (moderovala som vtedy program *Sami sebe*) prišiel za mnou mladý sasista z Vojvodiny a povedal, že „Juhoslovania“ pripravili spoločný program. A naozaj, stáli tam spoločne, spievali pieseň o už neexistujúcej *Jugoslavii* a my všetci sme si utierali oči...

SAS sa stal pre mňa aj akousi školou vlastenectva. Vďaka nemu som začala vnímať Slovensko očami cudzincov a uvedomila som si krásu vlastnej krajiny a reči. „Aká úžasná zelená krajina,“ opakovali moji španielski študenti, keď sme na veľkej exkurzii prechádzali údolím Váhu pod Strečnom. Úplne som ich pochopila až potom, čo som precestovala vyprahnuté Španielsko od Madridu po Malagu a zistila som, že pripomína púšť. Na exkurzii v mojom rodnom kraji vyhlásila mladá fínska študentka, aby sme ju nechali pod Vršatskými bradlami, že krajší kus prírody ešte nevidela a ďalej ísť nechce...

Rada spievam, ba aj zbieram ľudové piesne, a môžem miestopriťsažne vyhlásiť, že som si nikde nezaspievala tak od srdca, ako práve na SASE, kde lektorský zbor bol odjakživa aj skvelým speváckym súborom a kurz ľudovej piesne je zaradený priamo do programu vzdelávania. Ale – najkrajšiu interpretáciu slovenskej ľudovej piesne som počula z úst japonského sasistu, ktorý spieval *Kysuca, Kysuca* tak, že nám zvieralo hrdlo.

O vnímaní Slovenska a Slovákov mi veľa prezradil môj azda najšikovnejší sasistický študent Bruno Fernandez. Tento sympatický Francúz prišiel opakovane na SAS, urobil neuveriteľne rýchly pokrok v slovenčine a následne so Slovenskom zviazal svoj profesionálny i osobný život. Bol kultúrnym atašé novovzniknutej francúzskej ambasády a dnes pôsobí v bankovníctve. Bruno je už oficiálne Slováč, žije v Bratislave a má krásnu slovenskú rodinku. Pamätám sa, ako mu pripadalo zvláštne, že Slováci spievajú veselo o smutných veciach (myslel na *Slovenské mamičky*) a víno delia len na biele a červené... (V tomto smere sme sa už polepšili, milý Bruno!) Minulý rok Bruno prijal pozvanie na besedu s mojimi maturantmi na Strednej umeleckej škole v Trenčíne na tému *Francúzi na Slovensku* a porozprával im

veľa zaujímavého o tom, ako sa stal Slovákom. Hovorilo sa aj o SASe a úskaliach slovenčiny a veľa sme sa nasmiali. Mimochodom – viete, čo je to *lolovek*? Takto Francúz číta názov Hlohovca.

Keď som sa pred pár rokmi po dlhšej prestávke vrátila na SAS, žasla som nad tým, ako letná škola v najlepšom slova zmysle vyrástla. Janke Pekarovičovej, energetickej dáme s piatimi „p“, sa podarila úžasná vec – vybudovať komplexné vzdelávacie centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk s moderným didaktickým vybavením a novou generáciou skvelých slovakistov a zachovať pritom tie najkrajšie tradície i duch tohto výnimočného podujatia.

Prajem jej pracovnému tímu veľa radosti, elánu a mnoho nadšných a spokojných frekventantov.

Veľmi ma teší, že náš SAS sa v novom šate dožíva krásneho okrúhleho jubilea.

Sto ľat, sto ľat, nech žije, žije nám!

Stretnutia so SASom – aspekty pohľadu na SAS

Mária Vajičková

Po prvýkrát som sa stretla s pojmom Studia Academica Slovaca ako študentka slovenčiny a nemčiny na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, keď som koncom jedného leta niekedy v sedemdesiatych rokoch minulého storočia počula na chodbe fakulty hlúčky zahraničných študentov rozprávať sa rozličnými jazykmi a sem-tam aj nejakou „zvláštnou“ slovenčinou.

Moje druhé už konkrétnejšie stretnutie so SASom bolo v lete 1981, keď som ako novopečená lektorka slovenčiny, ktorá mala o niekoľko týždňov odísť na Fakultu cudzích jazykov a literatúr Univerzity v Bukurešti, „musela“ absolvovať niekoľko pozorovaní na hodinách slovenčiny na SASE – vtedy sídliacom na internáte Družba. Ujala sa ma – ako ináč – moja bukureštská predchodkyňa PhDr. Vierka Štupáková.

Pojem SAS sme tematizovali počas môjho lektorského pôsobenia v Bukurešti s mojou rumunskou kolegyňou slovakistkou pani Dr. Silviou Armašovou, ktorá mi s nadšením rozprávala o SASE a odporúčala mi, aby som sa uchádzala o pôsobenie na SASE u riaditeľa profesora Jozefa Mistríka. Na môj list mi pán profesor odpovedal, že všetky lektorské miesta na SASE sú už obsadené, ale ak sa situácia zmení, ozve sa mi. Aj sa tak stalo.

A tak som v auguste 1982 prvýkrát zažila SAS ako lektorka. Dostala som sa do výborného kolektívu pod vedením pána profesora Jozefa Mistríka, na ktorého spomínam ako na vynikajúceho vedca, odborníka a skromného človeka s veľkým srdcom, rozhľadom, pochopením a predvídavosťou. Na SASE som pôsobila s jednou prestávkou kontinuálne až do leta 2004, spolu teda 23 rokov. Týchto vyše

*Profesorka Mária Vajičková
so svojou skupinou (1994).*

dvadsať rokov som si leto bez SASu ani nevedela predstaviť. SAS bol pre mňa počas tých štyroch letných týždňov skutočným „oknom do sveta, ale aj do slovenskej kultúry, literatúry, jazyka, etnografie, geografie“. Prostredníctvom účastníkov SASu som spoznávala svet, ale vďaka SASu, jeho širokému tematickému filologickému odbornému záberu a aj jeho exkurziám som spoznala Slovensko.

Rôzne povinnosti na mojom pracovisku (Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave) mi však postupne zaberali čoraz viac času aj v lete. So SASom som sa preto musela rozlúčiť. Aby nebola rozlúčka až taká ťažká a rýchla, skúsila som to v jedno leto „na polčas“, ale to už nebolo ono. So SASom som sa však ani potom celkom nerozlúčila, sledujem informácie a relácie o SASE v médiách, so záujmom čítam príspevky v zborníkoch SAS a tiež vždy rada prijem pozvanie na pracovno-spoločenské akcie, ktoré pravidelne organizuje terajšia riaditeľka SASu docentka Janka Pekarovičová v posledné dni letnej školy.

Od leta 2009 som bola s letným kurzom Studia Academica Slovaca opäť v užšom kontakte, najskôr počas lektorských školení a na-

sledujúce štyri roky sprostredkovane cez prizmu mojich kolegov a študentov, pretože som si vyskúšala pôsobenie na zahraničnom lektoráte slovenčiny po tretí raz, tentoraz na Univerzite v Kolíne nad Rýnom, kde som pôsobila od roku 2009 do roku 2013.

Dôstojné miesto som venovala SASu aj vo svojom rozsiahlom článku o slovakistike v jubilejnom zborníku o 60. výročí založenia slavistiky na Univerzite v Kolíne nad Rýnom¹, v ktorom som podrobne zmapovala miesto slovenskej kultúry, literatúry a jazyka a medzinárodnú spoluprácu medzi Slavistickým inštitútom v Kolíne nad Rýnom a slovenskými výskumnými a vzdelávacími inštitúciami, takže SAS nemohol zostať bokom.

Letný kurz slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca zohral v mojom odbornom raste dôležitú úlohu a hlboko sa zapísal aj do môjho srdca.

¹ VAJIČKOVÁ Mária: Slovakische Sprach-, Literatur- und Kulturwissenschaft am Slavischen Institut der Universität zu Köln. In: *Die gelbe Villa im Weyertal. 60 Jahre Slavisches Institut der Universität zu Köln*. Hg. Angelika Lauhus, Michael Müller. Nümbrecht: Kirsch-Verlag (v tlači).

SAS, škótska svadba a iné

*Hedviga Dučáková,
rod. Šabíková*

Študovala som angličtinu a slovenčinu na Filozofickej fakulte UK v sedemdesiatych rokoch minulého storočia. Boli to roky normalizácie, a tak sme nemohli ani snívať o nejakom študijnom pobyte v zahraničí, kde by sme si zdokonalili ústny prejav. O niečo lepšie boli na tom naši spolužiaci nemčinári či španielčinári vďaka NDR, respektíve Kube. Bola to doba, keď sme sa anglickú gramatiku učili z ruských kníh, v lepšom prípade z českých zdrojov, anglických bolo ako šafranu.

Absolvovala som štúdium a situácia sa nezmenila. Začala som učiť a stále viac som cítila potrebu prísť do kontaktu so živým jazykom. Do sveta sa stále nedalo veľmi chodiť, a tak som začala pátrať po možnosti, ako to otočiť, ako stretnúť svet tu, na Slovensku. A ako pritom využiť oba jazyky, ktoré som študovala.

Tak som sa v roku 1977 dostala na Studia Academica Slovaca.

S „malou dušičkou“ a bez skúseností s učením slovenčiny ako cudzieho jazyka som sa ocitla pred povestnou sasistickou trojicou Mistrík – Baláž – Vatrál. A moje obavy sa rýchlo rozplynuli. Pán profesor Mistrík vedel stručne a jasne vysvetliť podstatné, ale keď bolo treba, aj viesť dlhé debaty o slovenčine, ale nielen o nej. Zástupcovia, docenti Baláž a Vatrál, pôsobili síce ako „šedé eminencie“, no aj vďaka nim a tajomníčke Danke Augustinskej išlo všetko hladko.

Podujatí bolo neúrekom a vyvrcholením bola veľká exkurzia, nezabudnuteľný zážitok pre všetkých. Bola tou najlepšou reklamou na prírodné krásy Slovenska, historické pamiatky, ale aj na pohostinnosť a priateľskosť Slovákov. Sasisti však vôbec netušili, koľko ná-

*Lektorská skupina
Hedvivy Šabíkovej-Dučákovej (1979).*

mahy, obetavosti, prezieravosti, trpezlivosti a tolerancie sa odohralo v zákulisí, aby bol výsledok dokonalý.

Je obdivuhodné, ako pán profesor Mistrík vytvoril z lektorského zboru orchester, ktorý pod jeho taktovkou dokázal zahrať tie najvšakovatejšie skladby a nemal ani najmenší problém improvizovať, keď si to situácia vyžadovala. Bola to veľká škola pre nás lektorov.

Kto raz okúsil SAS, či ako lektor alebo ako sasista, akoby sa nakazil infekciou, ktorá ho priviedla na SAS znovu a znovu. My lektori, aj keď sme pracovali v čase prázdnin, a to veľmi intenzívne, na začiatku nového školského roku sme sa vracali na svoje pracoviská po celom Slovensku unavení, ale plní elánu a zážitkov. Priateľom som hovorievala, že pol roka žijem z posledného SASu a ďalší polrok sa teším na SAS nasledujúci. Sasistickú atmosféru treba zažiť, nedá sa slovami opísať.

Na SASe vznikli nielen manželstvá, ale aj veľké priateľstvá. Na celý život. Nepoznali hranice zemepisné, politické, národnostné, vekové, jednoducho žiadne. Akoby ideálny svet v malom a dorozumievacím jazykom bola slovenčina.

Ako príklad takéhoto priateľstva by som spomenula malú škótsku svadbu. Bol raz na SASe Angličan Mark aj Východonemec Wolfi. Spriatelili sa, prišli na SAS znovu. Cez rok žili svojimi povinnosťami, písali si, aj sa navštívili, čas plynul... Keď hlavný knihovník z Oxfordu Mark chystal svadbu so svojou škótskou priateľkou, boli už roky deväťdesiate a naša časť Európy sa zmenila. A na svadbe v Edinburgu bol jedným z gratulantov aj stavbár z Berlína Wolfi. Okrem neho boli pozvané aj dve lektorky zo SASu. Jednou bola Oľga, druhou ja.

V tom čase som pôsobila ako lektorka na univerzitách v Oxforde a Sheffielde. Mark bol kedysi mojím študentom na SASe a ako som sa neskôr dozvedela, po svojom prvom SASe „vypracoval“ niečo ako bedeker pre britských záujemcov o letnú školu slovenského jazyka. Obsahoval „užitočné“ informácie a rady, ktoré postupne „vylepšoval“.

Oľga Kobelová Willettová bola tiež lektorkou na SASe a naše priateľstvo vzniklo práve tam. Ako taliančinárka mala vo svojich skupinách najmä frekventantov z románskej jazykovej skupiny, takže temperament a veselosť na jej hodinách nikdy nechýbali. Ešte pred príchodom Oľgy na SAS som mala nejakých Talianov vo svojej skupine aj ja. Raz sme sa vybrali na hodinu konverzácie do mesta, aby si v praxi vyskúšali otázky typu „Ako sa dostanem... Kde je...“. V preplnenej električke sme sa z centra Bratislavy vracali spoločne do internátu Družba, keď zrazu jedna pani „vyletela“ na môjho sasu slovami: „Nevieš sa posunúť ďalej? Čo si talian?“ A na jej veľké prekvapenie, na druhú vetu už náš Talian – sasista po prvých hodinách slovenčiny vedel zareagovať: „Áno, som Talian.“ V tej chvíli dorazila električka na našu zastávku, a tak táto príhoda už nemohla ďalej pokračovať. Až vonku som mojím Talianom vysvetlila, že nie je Talian ako Talian.

Vrátim sa však k Oľge, ktorú napriek láske k Taliansku iná, osudová láska menom John zaviala do Anglicka. Dnes je z nej významná a neúnavná propagátorka Slovenska, slovenskej kultúry, SASu a učiteľka slovenčiny na „Ostrovoch“. Takmer všetci britskí veľvyslanci a diplomati prechádzajú jej „rukami“ v rámci prípravy na svoju misiu na Slovensku. Na komunikáciu so svojimi slovenskými príbuznými zase trénujú viacerí britskí manželia a partneri Sloveniek. Večer po práci navštevujú Oľgine kurzy slovenčiny na University of Lon-

don. Oľga ich dokáže vyburcovať k neuveriteľným výkonom, aj keď je už neskoro večer. Samozrejme, že ma pri mojej návšteve v Londýne zapojila hneď aj do vyučovacieho procesu. Tieto kurzy fungujú už pár rokov najmä vďaka jej obetavosti a zanietenosti a študenti ju za to zbožňujú. V súvislosti s Oxfordom nemôžem nespomenúť znovu pána profesora Mistríka, zakladateľa tohto lektorátu. Ale chcela by som spomenúť ešte jedného človeka – profesora Jamesa Naughtona...

Bol síce v prvom rade bohemistom a literátom, preložil viaceré diela Bohumila Hrabala do angličtiny, ale bol aj slovakistom. Veľmi ťažko sa mi píšu slová bol, preložil... Vo februári tohto roku sa totiž oxfordská akademická obec navždy rozlúčila s týmto vzdelaným, priateľským a obľúbeným kolegom. Často bol vlastne jediným oficiálnym univerzitným učiteľom slovenčiny nielen v Oxforde, ale aj v Anglicku. Spomínam si, ako sme sa z jeho iniciatívy raz týždenne stretávali so slovenskými i českými študentmi štipendistami v pube Lamb and Flag a debatovali o literatúre, kultúre i politike. Zaujímal ho všetko o vtedajšom ešte Československu. Svojich študentov viedol predovšetkým k čítaniu literatúry. Zaujímal ho ich názory a postrehy, vždy si na nich našiel čas. Bol u nich veľmi obľúbený a mnohí s ním zostali v kontakte aj po absolvovaní štúdia. A ak si myslíte, že pre študentov v Oxforde bolo exotikou štúdium japončiny alebo čínštiny, mýlite sa. Začiatkom deväťdesiatych rokov minulého storočia to bola slovenčina.

James Naughton napísal najskôr učebnicu *Colloquial Czech*. Bola špecifická v tom, že ju písal z pohľadu anglicky hovoriaceho autora. Keď ho vydavateľstvo Routledge oslovilo, aby napísal aj *Colloquial Slovak*, s vervou sa pustil do práce. Jemu teda patrí vďaka, že sa v edícii *Colloquial*... medzi mnohými inými jazykmi objavila aj slovenčina.

Moje posledné stretnutie s Jimom bolo pred dvoma rokmi. Pripravil nové vydanie *Colloquial Slovak* s novými aktuálnymi textami. Oslovil Oľgu aj mňa, aby sme nahrali hlasy ženských postáv v dialógoch. Nahrávanie sa uskutočnilo v štúdiu v Londýne. Išlo nám to hladko a rýchlo, a tak zostal čas aj na pívko... Bola to však predovšetkým príjemná debata o ďalších plánoch. Možno v nich bude pokračovať niektorý z nádejných sasistov z Británie...

V Británii ešte zostanem, lebo chcem spomenúť ďalšieho človeka blízkeho Slovensku a SASu – Davida Shorta, ktorý bol roky univerzitným učiteľom češtiny a slovenčiny v School of Slavonic and East European Studies na University of London. Dnes sa venuje najmä prekladom, no kedysi ho priviedol na SAS nielen záujem o slovenčinu a literatúru, ale aj o Jánošíka – ako bola táto téma spracovaná v literatúre, filme a umení vôbec. V čase, keď Slovensko začalo svoju samostatnú novú existenciu, David bol dokonca konzultantom v otázkach prechyľovania našich mien. Jeho manželka je Češka a jeho slovenčina veľmi dobrá. Taká dobrá, že v jednej kancelárii na Slovensku ani nezbadali, že ide o cudzinca. Opísali ho ako drobného kučeravého pána s veľkou aktovkou, ktorý hovoril veľmi pekne po slovensky.

Vrátim sa však do čias, keď v mojich začiatočných sasistických skupinkách robili prvé nesmelé krôčky aj Japonci. Nebolo ich veľa a slovenčina nebola pre nich vôbec ľahká. Jednou z mojich študentiek bola aj pani Akiko Sekizawa. Upútali ju naše rozprávky a knihy pre deti, spočiatku najmä vďaka ilustráciám. Zaumienila si, že ich sprístupní japonským detičkám. Prišla teda na SAS s predsavzatím naučiť sa slovenčinu tak, aby mohla prekladať. No začiatky boli pre ňu naozaj ťažké. Jej cesta je však príkladom toho, ako neúnavnosť, vytrvalosť a pracovitosť môžu priniesť svoje ovocie – dnes je pani Akiko Sekizawa známou prekladateľkou slovenských a českých rozprávok a kníh pre deti do japončiny. Za preklady detskej literatúry zo slovenského jazyka do japončiny a propagáciu slovenského výtvarného umenia dostala ocenenie podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí SR v roku 2013.

V súvislosti s pani Akiko Sekizawa si spomínam na úsmevnú situáciu, keď som sa s ňou pred viacerými rokmi stretla v Prahe. Neboli sme v kontakte, preto bolo naše náhodné stretnutie o to prekvapujúcejšie. Ešte väčším prekvapením pre mňa však bolo, keď pani Akiko bez problémov prešla z češtiny na slovenčinu. A čo robila v Prahe? Tlmočníčku svojmu manželovi, ktorý bol pracovne na univerzite v Prahe.

Cesty vedúce na SAS sú teda rozmanité. Keď sa dnes vrátim k tej svojej, som vlastne rada, že som sa „vďaka“ vtedajšiemu režimu do-

stala na SAS. Stal sa súčasťou môjho pracovného i osobného života, aj keď som na ňom ako lektorka pôsobila len niečo vyše desať rokov. Priviedol mi však do života mnoho zaujímavých ľudí, z nich niektorí sa stali mojimi vzácnymi priateľmi. Prostredníctvom sasitov mi originálnym spôsobom otvoril zatvorené hranice do sveta.

Teraz som, samozrejme, šťastná, že môžem mnohé miesta a krajiny vidieť na vlastné oči a že slovenskí študenti majú veľa možností a pestrosť originálnych materiálov pri štúdiu cudzích jazykov.

Dnes je teda SAS zrelý päťdesiatnik, má bohaté skúsenosti, ale je zároveň otvorený všetkému novému a progresívnemu. Má zaniatený odborný tím, ktorý pod taktovkou obetavej a všestrannej riaditeľky docentky Janky Pekarovičovej dôstojne pokračuje v stopách jeho zakladateľov.

Ad multos annos!

SAS – keď recidíva neznamená deviáciu

Zuzana Krchová

Existuje veľa firiem a inštitúcií s názvom SAS. Dokonca mám pocit, že sa už nijaká oblasť života bez svojho SASu nezaobíde. A takisto aj akoby každý človek potreboval svoj SAS, len si treba vybrať zo širokej ponuky.

Ja som si zvolila SAS (Studia Academica Slovaca) v roku 2002 a odvtedy som od neho v určitom zmysle závislá – začínala som ako sprievodkyňa pri kopírovacom stroji v roku 2002, pokračovala ako asistentka tajomníčky letnej školy o rok neskôr a po zvyšné roky som pôsobila ako lektorka jazykovej skupiny pre začiatčníkov. Svoje letá preto delím na júl a „na SAS“ a už si len ťažko dokážem predstaviť, čo je to „odaugustovať“ bez SASu. V lektorskom zbore sa dostávam na seniorskú pozíciu, čo samozrejme neznamená nič iné len to, že aj SAS postupne do seba primiešava nové a nové tváre, z ktorých každá určitým spôsobom ochutí SAS a pomáha mu postúpiť o ďalší krok a prežiť nasledujúci rok.

Aj to je príčinou, prečo mi je SAS sympatický. Pôsobí na mňa ako šarmantný a nevtieravý pán v rokoch, ktorý pôsobí uvoľnene a neformálne a rád ponúka príležitosť na neformálny rozhovor. Je to akademik, ktorý sa k ľuďom nespráva povýšenecky a z jeho prítomnosti sála priateľskosť a prijatie. Ľudia sa pri ňom cítia tak dobre, že vyhľadávajú každú chvíľu, aby mohli byť opäť s ním. Preto je podľa mňa SAS jedna z mála škôl, do ktorej sa ako učitelia, tak aj študenti tešia a recidíva tu neznamená deviáciu, ale potvrdenie záujmu a spokojnosť.

Veď kde inde človek zažije vyznanie lásky na hodine (i keď neskôr zistí, že bol len figurantom pre študenta z Turecka, ktorý svoj objekt

*Lektorka Zuzana Krchová
so svojou začiatočnickou skupinou (2013).*

našiel na bratislavskej diskotéke), môže naživo sledovať počítačové procesy (pri študentovi informatiky zo Španielska, ktorý na spôsob klávesy „Enter“ po každej svojej odpovedi klikne očami), alebo zažije jazykovú prestrelku staršieho pána z Anglicka, ktorý s mladým Američanom bojuje o česť a slávu čistej a neporušenej angličtiny. Musím sa priznať, že som ešte nikde inde neučila policajta (i keď v tomto prípade som začala veriť, že nejaká pravda sa vo vtipoch o policajtoch predsa len ukrýva), meteorológa, veterána z vojny a odborníka z NASA alebo študenta agronómie (ktorého však pohryzie aj obyčajná koza). Tiež sa mi ešte inde nepodarilo zažiť, ako oxfordský učiteľ (vo voľnom čase amatérsky futbalový rozhodca) ide spolu s japonským študentom (futbalovým fanúšikom) autobusom na zápas Skalice. Ani študentky, ktorých priezvisko je prvým písmenom gréckej abecedy, som nikdy predtým v študijnej skupine nemala a určite už ani mať nebudem.

Doteraz si pamätám aj tvorivosť mojich študentov pri osvojovaní si slovnej zásoby a základných konverzačných fráz, napríklad *muž a mužka* (namiesto muž a žena), *pračník* (práčka), *uterák – v uterák* (namiesto utorok – v utorok), *Som izba klúč 225*. (veta, ktorou si môj

študent chcel na recepcii vypýtať kľúč od svojej izby) alebo *Američan je z Američky*, prípadne variant *Američan je z Američana*.

Pri učení slovenčiny ako cudzieho jazyka som bola aj svedkom lexicologickej práce študentov, ktorí mi dokázali, že napríklad význam slovesa „fungovať“ nemusíme obmedziť len na definície z *Krátkeho slovníka slovenského jazyka*, ktorými sú 1. *byť v činnosti, v chode* alebo 2. *byť vo funkcii*, ale rozšíriť ho aj o nový, veľmi logický význam, a tým je hubárčenie (som taká hrdá, že moji študenti ľahko a elegantne prepájajú jazyky a pritom správne časujú slovesá).

SAS pre mňa znamená veľa, preto sa stalo pre mňa návykom i dobrým zvykom sa naň vracieť. Za možnosť stať sa takouto „recidivistkou“ ďakujem najmä docentke Jane Pekarovičovej, ktorá mi dala príležitosť stať sa súčasťou SASu, profesorovi Jozefovi Mlackovi, ktorý ako riaditeľ bol pri mojich sasistických začiatkoch, a aj tajomníckam, ktorých prácu si veľmi vážim, lebo viem, čo všetko obsahuje, a myslím si, že letnej škole veľa dali – Evke Španovej a Adelke Gabríkovej. A samozrejme, že moja vďaka patrí aj všetkým lektorom a študentom, s ktorými som sa počas mojich uplynulých jedenástich letných škôl stretla, bližšie zoznámila a prežila s nimi príjemné augustové týždne.

Tento rok svoje lektorovanie na SASe vymením za „lektorovanie“ doma. Výučbou slovenčiny sa budem exkluzívne venovať mojej dcérke, ktorá je zatiaľ aj mojou najmladšou „študentkou“. Všetkým vám však prajem, nech aj tento ročník (a najmä tento ročník, keďže je jubilejný) je aspoň taký úspešný a nezabudnuteľný ako tie so mnou ☺.

A už len krátka zákulisná informácia na záver. Na SAS určite nezabudnem, veď ho mám aj každý deň doma (môj manžel totiž pracuje pre spoločnosť rovnakého mena, čo občas prináša zaujímavé situácie, keď sa doma obaja stretneme v tričkách SAS, ale každý s iným logom). Manželovi však nehovorím, čo my všetci už vieme, že pravý SAS je len jeden!

SAS, všetko najlepšie!

Familiárny kruh na kurzoch letnej školy SAS 2012 a 2013

Jana Orieshčíková

Vonku 30 stupňov,
v hlave myšlienka na more,
v zrkadle sako so sukňou,
namiesto mora sedím (opäť) pri stole.
Ráno sa pchám do električky,
s tlakovou vlnou nestíham sa chytať tyčky,
už je počuť sprava, zľava,
angličtina, taliančina, ... národnostná „megavrava“.

Počúvame tieto hlasy,
až kým sa „Šafko“ zahľási.
Vlna ľudí nesie sa v jednom smere,
ich ruky otvárajú starobylé dvere.
Zvedaví vstupujú do budovy fakulty,

*Lektorská skupina
Janky Orieshčíkovej
(2013).*

pohľady na seba... A kto si ty?

Potom sadáme si k stolu.

A prečo? Aby sme zažili slovenskú letnú školu!

A čo s tou dobrodružnou augustovou dovolenkou pri príjemnom
závane morského vzduchu?

Ale veď aj letná škola môže byť plná vzruchu!

*Nepochybne, iná je perspektíva lektora a iná frekventanta, ktorá
opisuje spomienky na účasť na letnej škole SAS. Ja si pamätám mnoho
momentov, vtipných i sentimentálnych, poučných i prekvapujúcich...*

Oneskorený študent vchádza do triedy,

hoci už dávno začala hodina,

mlčky stojí, obzerá, vykrikol vtedy:

„Tak, toto bude moja skupina!“

Prijali sme ho medzi seba,

viac sympatií nebolo treba.

Už slovenské piesne k témam mapujem,

čo ku „dňom v týždni“? predsa „V pondelok doma nebudem!“

Posesívnosť, z mnohých tém len úlomok,

hodí sa opäť krátky piesňový úryvok: „Čia si, Anička, čia?“

Ach, číslovky, tam snáď ani nie je rým,

ale Lúčnica pomohla nám s tým!

Vytvorila na ľudovú nôtu,

pieseň na číslovky ,až‘ po desiatu.

A keď má meniny naša „Elenka“,

vlastne je to poslovenčená Talianka,

spievame jej všetci spolu, tu máš darček tvoj,

slovenský šláger – „Elena, ty si život môj.“

Johannes z Nemecka sa pri tom tvári,

že okrem piesne má snáď aj iné dary.

Rukou hádže veľavravné gesto,

Elenka, dal by som ti i celé toto mesto!

Fascinácia, sledovať ich jazykový progres,
nové priateľstvá, výmenu kontaktov, pozvánky na večerný čurbes.
A čo s tou dovolenkou pri mori?
Takéto zážitky more nikdy nestvorí!

Nová téma – stupňovanie,
v našich hlavách – grilovanie.
Ale keď začneme: „*Najkrajšie stromy sú na Horehroní...*“
ani nevnímame, že už zvoní!
Jakoba dvíha melódia zo stoličky,
pod lavicou tancujú naladené nožičky.

Po druhom týždni, po návrate z exkurzie,
dozvedám sa od študentov, ako sa nám krásne žije.
Vďační organizátorom SASu,
opisujú po slovensky (!), spomínajú na tú krásu.

A po kurze, do pohody,
nestačí len pohár vody.
V konverzačnom rytme pri Dunaji,
nadšenie zo zmrzliny nikto netají.
Augustové horúco nepokazí také chvíle,
keď si datív cvičíme na piesni od IMT Smile.

A ten náš Johannes,
zas ho chytila nálada (alebo rapel?),
prišiel v bavorskom kroji dnes,
s foťákmi v ruke kričíme: „*Paráda!*“

Po troch týždňoch kurzov, tepla a zhonov,
spievajú mi študenti: „*Načo pôjdem domov.*“
V upravenej verzii, na ktorú nikdy nezabudnem,
počujem si pohmkávať: „*V pondelok už V ŠKOLE nebudem.*“

Nedýchame síce ten morský vzduch,
ale nachádzame tu priateľov, malý familiárny kruh...

Spomienky na SAS

Dagmar Mária Anoca,
Univerzita v Bukurešti, Rumunsko

Ako príklad paronymie ľahko by sme sa mohli pohrať so skratkami SAS (z prostredia školského) a SOS (z námorníctva). Napokon, nie sú si vôbec vzdialené, veď aj letná škola bola a je vodidlom, sprievodcom, ako „sa orientovať“ v jazyku. Áno, akademická letná škola slovenčiny poskytuje pomoc pri učení sa slovenčiny, pri osvojovaní si jej tajov a zjavností, učí logike, náhodnosti jazyka, jeho poriadku, systému či iracionálnosti, a ešte k tomu aj výraznosti reči a jazykového úzu. Paralelne otvára ďalšie dvierka, do kultúry. Takto sa stáva pomocníkom pre tých, ktorí sa prišli nielen učiť, poučiť, ale aj všeličo odkukať, lebo aj sami učia. SAS je mnohotvárnym pomocníkom pri vyučovaní slovenčiny.

Tak ako aj iní Slováci z Rumunska, rada som chodila na SAS, rada som sa nechala viesť programom, vždy zaujímavým a zmysluplným, náročným, koľko treba, v sprievode našich vyučujúcich, ktorí sa popri tom, že boli profesormi, dokázali stať aj spolupútnikmi, priateľmi, žriedlami neviditeľných síl pútajúcich k tomu, čo bolo podstatou kurzu. Česť letnej školy bola zásluhou prednášajúcich a sprievodcov, ochotných spolu s nami, zaučajúcimi sa, skúmať a odhaľovať krásne zákutia slovenského jazyka, podobne ako aj prírodu na exkurziách alebo zase priepastné dimenzie a osobnosti najmä súčasnej literatúry, za ktorou sme cestovali do Budmeríc. Letná škola slovenského jazyka, literatúry, kultúry, reálií (či ešte širšie – civilizácie), to sú pre mňa letá družnosti, mladosti. Poznania a nádeje. Aj prísny chlieb, aj óda a zimoviská.

Ešte aj v sedemdesiatych rokoch, keď som sa ako mladá učiteľka snažila zúčastniť sa na SASE, bolo pomerne zložité dostať sa do zahraničia. Hotové dobrodružstvo. Najprv sme sa uchádzali o miesto,

*Dagmar Mária Anoca
na SASE v roku 1977.*

teda o pozvánku (z Matice slovenskej), z ktorej by vyplynulo všetko, čo bolo treba, aby aj školský inšpektorát súhlasil s cestou, aby sa mohlo v prípade potreby zaúradovať na polícii pri vybavovaní pasu. A keď pozvánka prišla, pán riaditeľ podpísal potrebné papiere, a ak inšpektorát nemal nič proti tomu, napísala sa prosba o vydanie tlačív na vyplnenie žiadosti o cestovný pas. Po odovzdaní celého potrebného spisu na milíciu (vtedajšej polícii) nastalo dlhšie čakanie, po ktorom sa stávalo, že zazvonilo na nádej, keď poštár priniesol zelenkastú obálku a v nej oznam. Mohlo v ňom stáť, že sa treba prihlásiť na audienciu, či hneď pri okienku, priehradke alebo dverách do tej miestnosti, kde človeku narástli neviditeľné krídla, na ktorých sa mohol preniesť cez hranice doslovné a pomyšelné, zemepisné a politické, hranice nielen všednosti, ale aj myslenia, obmedzení a nedôstojností, vo chvíli, keď mu podali pas. Na papieriku však mohlo stáť aj to, že sa žiadosť zamietla. To už bolo veru smutné. Možno aj preto sa mi v tých časoch zdalo, že je SAS svetom pohody.

SAS bol – a myslím, že aj dnes je – svetom tvorivosti, učenia sa, ušľachtilej zábavy a súdržnosti skrze slovenský jazyk (Kollár by si ani

nepomyslel, že sa slovenčina bude vyučovať tak intenzívne a bude tmelom na vzájomné spoznávanie sa a mierovú komunikáciu).

Keďže som vyštudovala slovenčinu na Slovensku, rada som sa vracala na pôdu alma mater. Zakaždým síce zrelšia, ale stále jej odchovankyňa. Rada som videla chodby, učebne, knižnicu, profesorov, kolegov, Bratislavu, rušnú križovatku pred a medzi budovami univerzity a fakulty, stromy pred budovou, ktorých košatú korunu pohladil svojou dlaňou vánok prinášajúci vôňu Dunaja. Trikrát som sa zúčastnila letnej školy, zakaždým po dvojročnej prestávke. A potom čas dozrel a ja som preskočila celé desaťročie, viaceré profesijné a spoločenské stupne a stupienky. Po revolúcii som nebola už iba poslucháčkou, bola som aj vyučujúcou, ktorá hľadá a overuje si u múdrejších optimálne spôsoby priblížiť slovenčinu ľuďom iného jazyka.

Rada si spomínam na belasú synestéziu sasistickej atmosféry.

Zážitky na SASE – pomník mojej mladosti

Akihiro Ishikawa,

prezident Japonsko-slovenskej spoločnosti v Tokiu

Dvadsať – tridsať rokov po druhej svetovej vojne vyvolával socializmus veľký záujem v Japonsku medzi študentmi, občanmi a robotníkmi. Ako mladý sociológ som bol vtedy pod vplyvom tejto tendencie a rozhodol som sa urobiť štúdiu o socializme nie z ideologicko-teoretického, ale z reálno-empirického hľadiska, a vybral som si ako výskumný terén Československo, ktoré už pred socialistickou etapou dospelo k určitej úrovni rozvoja ekonomiky a občianskej spoločnosti.

Aby som skúmal krajinu v tomto smere, začal som sa učiť češtinu v kurze Japonsko-Československej spoločnosti v Tokiu a potom som sa zúčastnil na Letnej škole slovanských jazykov a kultúry v Prahe. To bolo v roku 1967. Tu som spoznal pána docenta Milana Darovca z Bratislavy. Stretnutie s ním bolo významným medzníkom v mojom živote. Pri pive v krčme mi práve on zdôraznil význam štúdia slovenčiny a odporúčal mi zúčastniť sa na SASE. Podľa neho je slovenčina jadrom slovanských jazykov, a pre mňa je dôležité sa ju naučiť. Veril som jeho slovám a rozhodol som sa hneď – IDEM NA SLOVENSKO!

Keď som povedal pražským kamarátom o tomto rozhodnutí, seriózne mi oznámili: „Slováci veľa pijú. Treba si dávať pozor!“ Podľa mojej životnej hypotézy ľudia, ktorí radi pijú, nie sú zlí, ale dobrí a milí. Keď som sa dostal na Slovensko, uvidel som ihneď, že sa moja hypotéza potvrdila! Nakoniec som sa zúčastnil na SASE päťkrát!

Prvý raz som prišiel na SAS v roku 1974. Učili sme sa a bývali sme v Lafranconi. Spomínam si živo, ako keby to bolo včera, na priateľskú a veselú atmosféru v triede aj v internáte. Učiteľkou mojej triedy bola pani docentka Eva Letáková (Abrahámová), bývalá sólistka sve-

toznámeho súboru Lúčnica. Okrem slovenčiny nás naučila ľudové pesničky *Tancuj, tancuj, Kysuca, Kysuca* a *Ešte vínko nevykyslo*. (Na letisku niekde v Sibíri, kde som sa zastavil po ceste do Japonska, som náhodou stretol skupinu Slovákov. Spievali sme spolu tie pesničky a oni mi ponúkli slivovicu, vďaka pani profesorke!) Každý večer niekde v internáte, v krčme alebo vonku pri Dunaji sme sa rozprávali, používajúc slovenské slová, ktoré sme sa naučili v triede, popíjali a spievali. Všetci účastníci z rôznych častí sveta sa stali hneď dobrými kamarátmi.

Po návrate do Japonska som o tejto úžasnej atmosfére rozprával svojim kolegom. Jeden z nich, pán profesor Yoshimoto Kawasaki, prejavil veľký záujem a išiel so mnou do Bratislavy v nasledujúcom roku 1975. Vtedy na SASE pracovala úžasná šikovná sekretárka Danko Augustinska, ktorá je aj teraz naša dobrá kamarátka. Ja som navštevoval triedu pána docenta Darovca, a používali sme Učebnicu slovenského jazyka pre slavistov, ktorej autormi sú Peter Baláž a Milan Darovec. Táto učebnica bola výborná pre cudzincov, aby sa učili slovenčinu systematicky a intenzívne. S kolegom Kawasakim sme sa naučili od pána Darovca u neho doma správny spôsob pitia vína a slivovice, aj pekný spôsob spievania s gitarou. Keď nás on navštívil v Japonsku, predstavili sme ho v tokijskej krčme: „To je svetoznámy spevák zo Slovenska!“ Zákazníci tomu uverili a spievali spolu s ním pieseň *Horela lipka, horela* po japonsky.

Moja tretia účasť na SASE bola v roku 1994. Učiteľkou našej skupiny bola pani docentka Jana Pekarovičová. Zoznámili sme sa už, keď som bol na SASE prvý raz, a odvtedy si vážim jej nadšenie a pedagogické i organizačné schopnosti na SASE. Na Orave (jej rodisko), kde sme sa zastavili na výlete, každému z nás pohostinne a s hrdosťou ponúkala oravský korbáčik a v Bratislave pri vyučovaní v triede nám hovorila pyšne o Petržalke (jej bydlisko) ako najkrajšej časti hlavného mesta. Z týchto skúseností som cítil jej hlbokú lásku k svojej krajine, z čoho pramenila jej obetavá činnosť pre SAS.

Štvrtý raz som sa zúčastnil na SASE v roku 1997. Učiteľom našej skupiny bol Emil Kudlička. Každé ráno pred vyučovaním ma pozval do svojej pracovne a ponúkal mi borovičku. Pri pití nevyslovil „Na zdravie“, ale nejaké vtipné slová: „Studená borovička a ...“ Je mi

*Profesor Ahikiro Ishikawa (vpravo hore)
počas letnej školy SAS 2001.*

veľmi ľúto, že už nie je na tomto svete. Spomínam si na jeho prípitok aj teraz, kedykoľvek pijem borovičku. Bol známym teatrológom a prednášal nielen v Bratislave, ale aj v Bulharsku a inde. Občas sme spolu sedeli v Bulharskom kultúrnom stredisku v Bratislave, pili sme kávu a víno, ktoré ponúkala pani Ľudmila Kotarova, sekretárka tohto strediska a spolužiačka v jeho triede.

Posledná účasť na SASe bola v lete 2001. Uvažoval som o zlepšení mojej slovenčiny, aby som sa pripravil na svoj pobyt na Prešovskej univerzite od jesene toho roku. Našu skupinu viedla pani docentka Marianna Sedláková z Košíc, ktorá je typickou východoslovenskou dušou. Jej spôsob vyučovania bol systematický a precízny, ale súčasne veselý a humorný, a tiež jej schopnosti pri organizovaní zábavných podujatí v rámci SASu boli vynikajúce. O niekoľko rokov neskôr, keď som sa zastavil v Prešove, ma pán profesor Ján Sabol pozval na jeho fakultu v Košiciach. Pani docentka Sedláková zorganizovala moju prednášku a my traja a pani docentka Oľga Sabolová sme spolu pred poslucháčmi spievali pesničku *Pod tým naším okienečkom* po slovensky aj po japonsky.

Účasť na SASe je jedným z najkrajších zážitkov v mojom živote. SAS mi otvoril dvere do slovenskej spoločnosti a kultúry. Vďaka

tomu som mohol rozvíjať svoje výskumné činnosti na Slovensku, nielen prostredníctvom literatúry a štatistiky, ale aj pomocou neformálnych rozhovorov s ľuďmi v rôznych situáciách – doma, v práci aj v krčme. Veľakrát som spolupracoval na terénnych výskumoch s pánom profesorom Ľubomírom Falťanom, inžinierom Zdenkom Štastným a ďalšími pracovníkmi Sociologického ústavu SAV.

Okrem svojej odbornej činnosti sa angažujem vo výmenách kultúry a priateľstva medzi Japonskom a Slovenskom v rámci Japonko-slovenskej spoločnosti. Organizovali sme prezentácie Šarišana v rôznych mestách v Japonsku. Potom sme robili spolu so Slovensko-japonskou spoločnosťou v Prešove súťaž spievania japonských piesní po slovensky, aj slovenských piesní po japonsky. Osobne som pomáhal pánovi profesorovi Danielovi Šimčíkovi pri činnostiach Ústavu ázijských štúdií pri Prešovskej univerzite. Všetky z mojich odborných aj kultúrno-spoločenských činností ťažia zo skúseností nadobudnutých počas SASu.

Na SASe sme sa naučili veľa slovenských pesničiek od pána profesora Sabola s harmonikou. Medzi nimi je pieseň *Povedzte mojej materi*, ktorá, vraj, bola najobľúbenejšou slovenskou pesničkou bývalého riaditeľa SASu pána profesora Jozefa Mistríka. Spomínajúc si na pána profesora, spieval som na večierku Slovenského veľvyslanectva v Tokiu túto pesničku aj po japonsky.

Cez sasistický život som spoznal veľa milých zahraničných priateľov. Doteraz s nimi korešpondujem e-mailom alebo vianočnou pohľadnicou po slovensky. Niektorí z nich ma navštívili v Japonsku a mali sme malý sasistický večer v Tokiu. SAS plní významnú funkciu pri rozvoji medzinárodného priateľstva.

Na SASe sa zúčastnilo nemálo Japoncov, ktorí aktívne prispievajú k popularizácii Slovenska v Japonsku. Pokiaľ viem, Aro Chikashi-ge publikoval populárnu knižku *Slovenčina pre turistov*; Jiro Honzo učí slovenčinu v Západojaponsko-slovenskej spoločnosti v Osake a súčasne prednáša slovanskú jazykovedu na univerzite; Yoshimoto Kawasaki vykonával so mnou súbor empirických výskumov v malých mestách na Slovensku aj v slovenských dedinách v susedných krajinách; Naoki Kosaka je odborník na moderné dejiny Slovenska a učí na Univerzite Atomi-gakuen v Tokiu; Fumiko Kuwahara so svo-

jím profesorom Masanari Kobayashim publikovali *Česko-japonský slovník*; Kazuko Miyakawa koordinovala kurz slovenčiny pre verejnosť v rámci Japonsko-slovenskej spoločnosti v podmienkach, keď sa žiaden oficiálny kurz slovenčiny nenachádza na vysokých školách v Japonsku; Susumu Nagayo prednáša na Univerzite Waseda v Tokiu, napísal akademické práce o slovenskej kultúre a dejinách a vydal aj praktickú učebnicu konverzácie po slovensky; Tatsuya Nakazawa napísal odbornú knihu o slovenských dejinách a prednáša na univerzite prefektúry Fukui; Seiichi Okubo s manželkou pani Hiroko organizujú v Tokiu amatérsky súbor Krásna hôrka zameraný na slovenské ľudové tance; Akiko Sekizawa prekladala slovenské detské knihy do japončiny atď. Môj taiwanský priateľ profesor Chia-Ming Chang z Univerzity Soochow v Taipei sa jedenkrát zúčastnil na SASe, a potom na tejto univerzite založil Stredisko stredoeurópskych štúdií.

Takže dnes je sasistická sieť po celom svete!

Studia Academica Slovaca a Fínsko

Anna Kyppö,
Univerzita v Jyväskylä, Fínsko

Moje spomienky na SAS sa viažu na pána profesora Mistríka. Spomínam si na neho s láskou a vďakou. Nebyť jeho, asi by sa slovenčina nevyučovala na zahraničných univerzitách, a zrejme ani vo Fínsku.

Studia Academica Slovaca, SAS, je akési zázračné, magické heslo, pod ktorým sa rozumie cesta na Slovensko, do Bratislavy, na letný kurz slovenského jazyka a kultúry. „Ideš na SAS?“ Otázka, ktorá inšpiruje, motivuje pri štúdiu slovenčiny... Očakávanie naplnenia túžby každého študenta cudzieho jazyka – vyskúšať si svoje jazykové znalosti v praxi, v skutočnom kontexte.

Ani využívanie edukačných technológií či mobilného alebo dištančného učenia sa jazykov pomocou autentických učebných materiálov nedokážu nahradiť osvojovanie si slovenčiny v autentickom „sasistickom“ prostredí. Po SASe sa do Fínska vracajú študenti, ktorých jazyková úroveň je minimálne o stupeň vyššia ako pred začatím kurzu a ktorých vedomosti o Slovensku umocnené bohatými zážitkami z nich robia expertov, vyslancov Slovenska vo Fínsku.

Príbeh slovenčiny vo Fínsku sa začal písať v roku 1978, keď slovenčina po prvýkrát zavítala na Univerzitu v Helsinkách. Na vtedajšej Katedre historickej lingvistiky sa vyučovala len čeština a od československého lektora sa očakávalo v prvom rade vyučovanie češtiny. No keďže československá lektorka bola Slovenka, univerzita pripustila aj vyučovanie slovenčiny vo forme základných jazykových kurzov. Semienko zasadené do plodnej pôdy fínskej slavistiky vykličilo a ešte aj teraz, po vyše tridsiatich rokoch, prináša bohatú úrodu. Veli Kolari, jeden z najznámejších fínskych bohemistov, sa spolu

so slovenskou lektorkou pustil do písania učebnice slovenčiny pre Fínov. A tak vznikla prvá, a vlastne jediná učebnica slovenčiny vo Fínsku. Inšpiráciu získal na letnom kurze Studia Academica Slovaca, na ktorom sa zúčastnil ako jeden z prvých Fínov v roku 1979.

Jedným zo známych severských slovakistov je aj Juhani Nuorluoto, ktorý v súčasnosti pôsobí ako profesor slavistiky na Univerzite v Uppsale vo Švédsku. Aj on patril medzi prvých študentov slovenčiny v Helsinkách. Jeho záujem o slovenčinu umocnili štúdie južnoslovanských jazykov, v rámci ktorých v súčasnosti spolupracuje aj so slovenskými slavistami.

Situácia v 80. rokoch pre slovenčinu v Helsinkách nebola priaznivá. Na katedre historickej lingvistiky dominovali južnoslovanské jazyky a čeština. Aj napriek silnej konkurencii češtiny slovenčina vo Fínsku prežila. Ibaže sa presunula o 300 km na sever do mesta Jyväskylä.

Po roku 1980 bolo možné slovenčinu študovať len na Univerzite v Jyväskylä v strednom Fínsku. Najprv existovali len základné jazykové kurzy ochutené slovenskou kultúrou vo forme tradičných slovenských večierkov, na ktorých sa spievali slovenské ľudové piesne a ochutnávali slovenské dobroty (halušky, haruľa a koláče), a od roku 1993 bolo možné absolvovať aj tzv. základný akademický program slovenského jazyka a kultúry v rozsahu 30 kreditov (30 ECTS). Od roku 1997 možno absolvovať aj program bakalárskeho štúdia, ktorý sa realizuje v spolupráci s Katedrou slovenského jazyka FiF UK.

Letná škola Studia Academica Slovaca sa stala jedným z najdôležitejších prostriedkov šírenia slovenskej kultúry a dobrej povesti Slovenska vo Fínsku. Oslovuje mladých ľudí, vytvára ich postoje voči Slovensku a prostredníctvom nich vplýva na iných. Za vyše 30-ročné obdobie existencie slovenčiny vo Fínsku sa na SASe vystriedalo nemálo fínskych študentov. Niektorí sa na SAS vracajú aj po rokoch a znovu si oživujú svoje jazykové znalosti. A každý účastník SASu si naň spomína podnes.

Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk sa stalo stálym zdrojom inšpirácií, podnetov, a predovšetkým vynikajúcich učebných materiálov pre zahraničných lektorov slovenčiny. Intenzívna spolupráca s centrom vo forme návštev a prezentá-

cíí má vo Fínsku svoju tradíciu. Radi privítame slovenských kolegov, priateľov či študentov.

Studia Academica Slovaca poskytuje účastníkom nielen vedomosti o jazyku, ale ich oboznamuje aj so slovenskou kultúrou. Fínski slovakisti mali vždy záujem o slovenskú literatúru. Inšpiráciu na prekladanie slovenskej literatúry do fínčiny získali často na SASe.

Prvé preklady slovenskej literatúry do fínčiny vznikli koncom 80. a začiatkom 90. rokov v Jyväskylä. Študentky Aino Ahonen a Mervi Vyyryläinen preložili do fínčiny niekoľko kníh pre deti. Okrem iných A. Minichovú, K. Jarunkovú, E. Chmelovú, Hevierove rozprávky, ale aj Dobšinského slovenské ľudové rozprávky a rozprávky bratov Grimmovcov. Knihy boli vydané v Československu.

Podnet na preklad troch modlitbičiek Milana Rúfusa dostala fínska študentka Anu Palviainen (v súčasnosti Laitinen) v 90. rokoch, keď po prvýkrát pri čítaní Rúfusových *Modlitbičiek* na SASe nielen porozumela čítanému textu, ale ho aj prežila. Text ju silne oslovil, pocítila básnikovu túžbu po láske, po blízkosti milovanej osoby, stotožnila sa s básnikom a svoje pocity veľmi jednoducho, ale krásne vyjadrila v predslove k prekladu troch modlitbičiek.

Modlitbičky inšpirovali aj ďalšiu generáciu fínskych slovakistov. Pre Jarma Vanhanena, študenta fyziky, sa slovenčina stala veľkou záľubou. V roku 2005 preložil *Modlitbičky* do fínčiny a o dva roky neskôr prispel viacerými prekladmi aj do zbierky slovenskej literatúry, ktorá vyšla pod názvom *Siellä jossain, Tam a tam* (2006).

Tak ako *Modlitbičky* oslovili Anu a Jarma, oslovila Maša Haľamová študentku Ilonu Mähoenenovú v roku 2006. Ilona strávila jedno leto prekladáním Haľamovej básní. Zapôsobili na ňu tak silne, že zasiahli aj do jej osobného života.

Haľamovej poetika oslovila minulý rok aj študentku fínčiny Hannu Haapanenovú, ktorá preložila aj niekoľko básní Štefana Moravčíka.

Slovenská literatúra neustále oslovuje fínskych slovakistov. Prostredníctvom jazyka im otvára dvere do nových svetov, spoznávajú Slovensko, myslenie slovenských ľudí, život na Slovensku. A toto poznanie sa často umocňuje ich návštevou Slovenska. Po preklade jednej knihy nasleduje ďalšia...

Takto vyšli v preklade Váľkove *Dotyky* v roku 2009 a práve v týchto dňoch ide do tlače aj dvojzberka *Nepokoj* a *Milovanie v husej koži*. Váľkova poetika očarila prekladateľa, slovakistu Jariho Aulu. Napriek záujmu o slovenskú prózu sa Jariho poetická duša púšťa znovu do prekladu poézie. Tentoraz Milana Rúfusa...

Nemalou výzvou pre skupinku mierne pokročilých študentov slovenčiny, tohtoročných absolventov programu slovenského jazyka a kultúry, je kolaboratívne prekladanie knihy Zusky Kepplovej *Buchty švabachom*. Fínski študenti sa ľahko stotožňujú s postavami poviedok. Aj oni cestujú, zúčastňujú sa na výmenných akademických programoch – Erasmus, Studia Academica Slovaca... Jazyk postáv je im blízky, je to univerzálny jazyk mladých ľudí, cestovateľov po Európe.

Zoznam fínskych účastníkov na letných kurzoch Studia Academica Slovaca, ako aj tých, ktorých SAS inšpiroval či posilnil ich „slovenskú identitu“, by bol veľmi dlhý. Mnohí z nich ostali slovenčine a Slovensku podnes verní. To, čo si zo Slovenska priniesli, im ostane navždy v pamäti. Spoznávanie Slovenska cez jazyk, semienko zasiaté do plodnej pôdy fínskej slovakistiky klíči. Vyrastá z neho nová generácia priekopníkov slovenskej kultúry vo Fínsku.

Spomienky na SAS

Veličko Panajotov,

Sofijská univerzita sv. Klimenta Ochridského, Bulharsko

Vzhľadom na to, že som bol na SASe už dávno, sú moje spomienky fragmentárne, ale to, čo ich spája, sú príjemné dojmy a asociácie, ktoré vyvolávajú. Na letnej škole slovenského jazyka a kultúry SAS v Bratislave som sa zúčastnil trikrát – v rokoch 1992, 1994 a 1995.

Z prvej účasti sa mi do pamäti vryli hodiny na **seminári z teórie prekladu**. Tento seminár začal viesť významný slovenský básnik, prekladateľ a literárny vedec Braňo Hochel. Počas hodín sme vďaka jeho prístupu rozvíjali svoje schopnosti analýzy krátkych slovenských próz, postupne sme rozvrstvovali rozoberaný text, čo bohato prispievalo k zvýšeniu úrovne našich prekladov. Vedúci seminára musel niekam odcestovať, a preto ho na pár dní nahradila ďalšia pozoruhodná postava na javisku slovenského prekladateľstva – Emil Kudlička. Seminár sme dokončili pod jeho vedením a mal som šťastie absolvovať ho ešte dvakrát v nasledujúcich rokoch.

V dôsledku profesionálneho záujmu Emila Kudličku o bulharskú literatúru a najmä o bulharskú drámu sa práve na SASe položili základy nášho dvadsaťročného priateľského styku. Na seminárnych hodinách s E. Kudličkom bolo vždy veselo, s jazykom sme sa skôr hrali, než sme ho analyzovali.

Mali sme početné príležitosti stretnúť sa so súčasnými slovenskými spisovateľmi. Pamätám si momentálne len dvoch – Petra Valu a Andreja Ferka, azda preto, lebo nás dokázali „vyprovokovať“ v dobrom zmysle slova, ale bolo ich, samozrejme, viac.

Hovorím o všetkých troch SASoch, na ktorých som pravidelne navštevoval Kudličkov seminár prekladu. Ten čas bol pre mňa veľ-

*Velíčko Panajotov (druhý zľava hore)
na SASe v roku 1992.*

mi osožný práve na získanie vedomostí o štylistickej hodnote jazykových prostriedkov, ba dokonca na vyvinutie implicitnej schopnosti generovať adekvátny preklad.

Pri prvom stretnutí si E. Kudlička pozval všetkých frekventantov na pohár vína a vtedy zaznela jeho žartovná sentencia: „*Lepšie vypiť dve deci vína ráno ako celý deň nič.*“ Časom som si uvedomil, že víno uňho nebolo zlovykom, ale doplňujúcim stavivom jeho konštruktívneho a tvorivého hedonizmu a úprimne vďačím SASu za to, že som sa mohol zoznámiť s týmto pozoruhodným človekom a veľkým priateľom Bulharska. Neskôr znovu v rámci SASu som zažil aj ochutnávku vín v Pezinku, čo ma dodatočne uistilo, že víno a vinohradníctvo tvorí podstatnú časť slovenského kultúrneho kódu.

Vzhľadom na moje vedecké záujmy v oblasti jazykového zemepisu si z ďalších prednášateľov doposiaľ dobre pamätám workshop vedený Antonom Habovštiakom – možno najvýznamnejším bádateľom slovenskej lingvistickej geografie a autorom lexikálneho zväzku *Atlasu slovenského jazyka*. Veľmi ma zaujali jeho výklady dichotomického členenia slovenského jazykového územia.

Som rád, že som mal možnosť vypočuť si početné prednášky, najmä lingvisticky orientované, ktoré predniesli v rámci vyučovacieho programu poprední slovenskí jazykovedci ako profesori Ján Sabol, Jozef Mlacek, Miloslav Darovec a mnoho ďalších.

Oboznámenie sa so slovenskými reáliami

Počas svojho prvého pobytu na Slovensku som strávil celý čas len v Bratislave, a to z prozaického dôvodu – financie, alebo skôr ich nedostatok. Preto som vítal ako vzácnu šancu možnosť zúčastniť sa na exkurziách, ktoré každoročne organizovala letná škola slovenského jazyka a kultúry SAS. Vďaka tomu som spoznal viaceré slovenské pozoruhodnosti.

Teraz, keď píšem tieto riadky, sa mi vynorili názvy navštevovaných objektov: Trnava (nástenné maľby Jána Krstiteľa, Salomé), Bojnice (sprievodcovia v starobyklých šatách), Vysoké Tatry (salaš, žinčica), Trenčiansky hrad (studňa lásky), Ochtinská aragonitová jaskyňa (krásne nerastové výbuchy), Banská Štiavnica (po prvýkrát hlboko pod zemou v Múzeu baníctva), Modra (majolika), Vlkoš (namaľované drevené domy, ktoré mi pripomínali pismo Kochau Rongo Rongo z Veľkonočného ostrova)... Tento zoznam by mohol mať ešte dlhé pokračovanie, ale aj vymenované stačí na získanie aspoň približnej predstavy o prínose organizátorov SASu pri sprístupnení slovenských reálií zahraničným slovakistom.

Nezabudnuteľné boli aj zážitky na kultúrnom večierku *Sami sebe*, kde panovala polyfonická nálada a vrcholil kultúrny dialóg medzi účastníkmi. Každý z nich mohol ľubovoľným spôsobom prezentovať svoju krajinu a vlastný vzťah k Slovensku, pričom väčšina frekventantov plnohodnotne využívala túto príležitosť.

Nesmiem opomenúť ani slovenskú kuchyňu, ktorú sme spoznali vďaka výborným kuchárom na každom SASE. Takto sme mohli už konštatovať, že aj chuťovými zmyslami vieme, čo to je vyprážaný syr s tatárskou omáčkou, bryndzové halušky so slaninou, cesnaková polievka, kapustnica a početné ďalšie kulinárske skvosty, ktoré svojráznym spôsobom pomohli všetkým zahraničným záujemcom obohatiť si zmapovanie slovenského života.

Myslím si, že už z týchto kratučkých poznámok a úvah možno pochopiť, aký skutočne komplexný charakter má letná škola slovenského jazyka a kultúry SAS, koľko úsilia viacerých pracovníkov a prostriedkov si vyžaduje tento jedinečný fenomén otvorenosti Slovenska voči svetu, ale pevne verím, že sa to všetko oplatilo a krajina medzi Dunajom a Tatrami si získala nových priateľov a priaznivcov zo všetkých svetadielov. Preto „klobúk dolu“ pred všetkými, ktorí sa pričínili o toto úctyhodné dielo.

Vedľ'ajší efekt Studia Academica Slovaca

Marilena Felicia Luřă (Ţiprigan),
Univerzita v Bukureřti, Rumunsko

Bola som študentka 1. ročníka na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, keď som sa dozvedela, že sa musím ako každý zahraničný študent zúčastniť kurzu slovenčiny ako cudzieho jazyka. Najprv som sa stretla s pani Ľudmilou Žigovou, ktorá na mňa zapôsobila svojou jemnosťou a trpezlivosťou. Potom som sa stretla s pani Janou Pekarovičovou, ženou s gigantickým potenciálom, nadšenou a plnou entuziazmu, v ktorej som našla delikátnosť, láskavosť a rodičovskú dobrotu. Tieto dve dámy predstavovali v roku 1998 sekciu slovenčiny ako cudzieho jazyka Katedry slovenského jazyka a tvrdé jadro letnej školy slovenského jazyka a kultúry SAS v Bratislave, ktorej sa zúčastnili stovky študentov z celého sveta. Pre mňa je Filozofická fakulta alma mater, avšak metafora sa v tomto kontexte stotožňuje s denotátom, pretože tu som sa skutočne cítila ako doma a v každom profesorovi som našla milú osobu mojej intímnej rodinnej krajiny.

Skúšky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave boli ako návštevy u pokrvných príbuzných. Pani Pekarovičová bola starostlivá matka, s ktorou som sa hocikedy mohla podeliť o svoje myšlienky, obavy a pocity. Možno to bol práve dôvod, prečo jediná nešíkovnosť, ktorej som sa doteraz dopúšťala a ktorú som aj vedome odmietať napraviť, je úplne neprotokolárne oslovenie svojich slovenských profesorov. Nikdy sa mi nijako nepodarilo spojiť akademický titul s ich menami napriek rešpektu, ktorý mi imponoval. Oslovila som ich jednoducho a prirodzene: pani Pekarovičová, pani Žigová... Síce som si bola úplne vedomá tohto faux pas, tvrdohlavo som zotrúvala v omyle, pretože takto som si mohla schovať

*Marilena Felicia Luță
na letnej škole SAS v roku 2014.*

pre seba pocit „domova“, ktorý som vycítila medzi týmito úžasnými ľuďmi, ktorí urobili môj život v Bratislave príjemným a blaženým.

Často sa študentská izba na internáte stala zámienkou k svedomitej a starostlivej príprave na stretnutie s blízkymi, s profesormi slovenčiny, so zložitými teóriami a ťažko vysloviteľnými menami slovenských spisovateľov. Tie by boli zostali pre mňa ako cudzinku pochádzajúcu z krajiny, v ktorej sa hovorí románskym jazykom, naďalej ťažko „stráviteľné“, keby neboli chvíle nezabudnuteľného šťastia a satisfakcie z ocenenia profesorov slovenčiny, ktorí ma osvietili deň čo deň, že slovenský jazyk a kultúra predstavujú monolitickú pyramídu – farebnú, pevnú, ba dokonca imanentnú pre moju bytosť. A tak som sa rozhodla nechať bokom túžbu urobiť kariéru v diplomacii a uvedomila som si, že príchodom do Bratislavy sa (alma) mater začína podobáť na slovenskú „mater“, kým cez moju hlboko kolísavú DNA slovenčina prenikla až do mojich dvojazyčných snov so svojou vlastnou podivnou surrealistickou matkou na severovýchodnom Rumunsku, ktorá sa mi napodiv deviantne prihovarila ľu-

bozvučnou svižnou živou slovenčinou, nie mojím rodným jazykom – transhistoricky, vágne utopicky.

Nechcela som si precvičiť solidaritu so slovenským jazykom a kultúrou, a napriek tomu som zrazu vedela, že mám morálnu povinnosť voči Slovensku, voči svojim slovenským profesorom, voči slovenskej kultúre, v lone ktorej som znovu samu seba (ro)zložila onticky i ontologicky. Tento jedinečný pocit som už nikdy nikde nezažila. Po návrate do Rumunska som sa paradoxne začala cítiť ako cudzinec vo svojej vlastnej krajine, veď mi chýbalo to „niečo neopísateľné“, čo som získala práve na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Teraz moji študenti, ktorých učím slovenčinu na Fakulte cudzích jazykov a literatúr Univerzity v Bukurešti, prichádzajú rok čo rok na SAS, na letnú školu. Odchádzajú z Rumunska bojazliví, váhaví, nezrelí rovnako ako ja pred 17 rokmi, keď som prvýkrát v živote položila nohu na slovenskú zem, a vrátia sa šťastní, akoby tiež zažili jedinečnú, nevysloviteľnú skúsenosť.

To je môj zážitok zo slovenského akademického prostredia, kde sa prioritne a preferenčne rysuje oblúbený segment – slovenčina pre cudzincov. Pre málo empatického človeka to je len zrnko nostalgie. V skutočnosti takáto skúsenosť vyvoláva reťazovú duchovnú spúšť, demoluje váhavé „ja“ a dvíha ho na vrchol vedomostí, dobra, krásy a pravdy.

Nech *Studia Academica Slovaca* pokračuje v duchu tradície slovenského školstva, nech verne naďalej odovzdáva svojim študentom obraz slovenčiny ako najkrajšieho jazyka na svete, obraz Slovákov ako pracovitejších a presnejších než Nemci, obraz Slovenska ako kúska raja na zemi! Nech *Studia Academica Slovaca* sprostredkuje zahraničným študentom kultúrne a morálne hodnoty, ktoré predstavujú Slovensko!

Letovanie so slovenčinou: Spomienky jedného Staršieho A Spokojného sasistu

Robert Hammel,

Humboldtova univerzita v Berlíne, Nemecko

Keď som začal rozmýšľať nad svojimi osobnými spomienkami zo SASu, zistil som s nemalým ľakom, že mám toľko rokov ako toto skvelé podujatie! Pre nás obidvoch rok 2014 teda predstavuje významné jubileum, čím sa, žiaľbohu, už končí paralela medzi nami: SASu sa v priebehu posledných päťdesiatich rokov podarilo rásť aj mladnúť, čo by sa o päťdesiatročnom človekovi asi nedalo tvrdiť... O tom, že vôbec existuje SAS, som sa už pred dvadsiatimi rokmi dozvedel od svojho školiteľa na univerzite v Göttingene, ktorý sa v sedemdesiatich rokoch, keď už bol profesorom, dvakrát zúčastnil na SASe. Dnes sú medzi frekventantmi síce tiež občas profesori a odborní asistenti ako ja, ale ďaleko viac účastníkov je teraz z radov študentov.

Aj ja som sa dvakrát zúčastnil na tejto letnej škole, a síce v rokoch 2010 a 2011. Už vtedy som bol so svojimi 46, resp. 47 rokmi oveľa starší ako priemerní frekventanti SASu. Nemal som však pocit, že niekomu z mojich mladých „spolužiakov“ na kurzoch tento vekový rozdiel prekážal, len tykanie bolo pre nich často problém: Väčšine proste bolo trápne tykať si s človekom pracujúcim na univerzite, s ktorým by ináč nedrali školské lavice a nebiffovali sa slovenskú gramatiku. Samozrejme, že sa trošku odlišovala moja motivácia účasti na SASe od tej mnohých mojich spoluúčastníkov: do Bratislavy som vtedy obidva razy išiel v rámci služobnej cesty so štipendiom slovenského ministerstva školstva, čiže zlepšiť svoje znalosti slovenčiny nebolo len moje horúce osobné pranie, ale aj nevyslovená povinnosť voči Inštitútu slavistiky Humboldtovej univerzity (môjmu

zamestnávateľovi), a okrem toho morálny dlh voči slovenským daňovým poplatníkom. Z tohto dôvodu som nepatril k pravidelným hosťom blízkej krčmy Luvra 69 na ulici Schneidera Trnavského 4, kde sa večer obvykle stretávali sasisti pri pive a tanci. Naopak, sedel som na izbe a robil som si domáce úlohy. Rozptýlenie od toľkého „šprtania“ mi však ponúkala malá vinotéka, ktorá sa nachádza vedľa spomenutej krčmy a v ktorej sa pri pohári modrej frankovky alebo rizlingu dali študovať aj rôzne formy hovorovej slovenčiny. (Iba na margo poznamenám, že jedna vyučujúca túto vinotéku označila ako „pajzel“.) S obdivom som konštatoval, že moji spolužiaci napriek svojim nočným aktivitám vždy prichádzali dobre pripravení na vyučovanie. Spomínam si iba na jednu jedínú študentku s určitým správaním primabaleríny, o ktorej sa pre jej absenčky dokonca uvažovalo, či vôbec má nárok na diplom.

Letná škola sa v rokoch, keď som sa na nej zúčastnil ja, konala v Inštitúte pre verejnú správu v Dúbravke, čo malo nespornú prednosť, že sa internát, jedáleň, vyučovacie miestnosti a posluchárne nachádzali na jednom mieste. Aby sa mladí sasisti včas zobudili, magnetofón hral ráno o pol ôsmej na zazelenenom vnútornom dvore inštitútu plnou silou rôzne popové piesne. Pretože ľudia v auguste obvykle spia pri otvorenom okne, bol to veľmi účinný spôsob, ako zobudiť nočných vtáčikov. Hoci si uvedomujem, že tento signál na zobudenie celé tri týždne spoľahlivo plnil svoj účel, musím celkom otvorene priznať, že jediná zlá spomienka na SAS, ktorú dodnes nemôžem potlačiť, je pieseň *Zahod' starosti*, ktorá každé ráno hučala z obrovských reproduktorov na dvore budovy.

Už spomínaná okolnosť, že SAS každým rokom svojej existencie počtom frekventantov rastie, spôsobovalo v posledných rokoch jeho neúnavným organizátorom určité logistické starosti. Aby sa všetci frekventanti mohli ubytovať na internáte inštitútu, museli organizátori pred začiatkom podujatia na niektorých izbách ešte postaviť dodatočné skladacie posteľe. Povedali mi, že rozdeľovali účastníkov na izby podľa určitých kritérií ako vek, pohlavie atď. Týmto spôsobom som bol ja ako starší pán vždy s ľuďmi mojej vekovej skupiny. Tak som sa skamarátil s milými spolubývajúcimi ako s Khalidom, bohemistom, slovakistom a prekladateľom z Káhirskej univerzity, aj

*Robert Hammel (druhý zľava hore)
počas letnej školy SAS 2011.*

s Panosom, učiteľom informatiky a členom grécko-slovenskej spoločnosti v Aténach (pri rozhovoroch s Panosom som sa, samozrejme, vyhýbal diskusii o citlivých témach ako napr. vtedy celkom aktuálnej dlhovej kríze v Grécku alebo o macedónskej otázke). V roku 2010 sme s Panosom mali smolu, že náš tretí spolubývajúci bol patologickým chrápačom. Raz sa stalo, že v noci náhle prestal chrápať, ale ihneď potom s veľkým treskom spadol z postele. Vtedy som obohatil svoju slovenskú slovnú zásobu o viacslovné pomenovanie „štuple do uší“, ktoré som si zaobstaral v blízkej lekárni. Spočiatku bol Panos presvedčený, že on nebude potrebovať štuple, ale po druhej noci vďačne prijal balíček, ktorý som mu veľkoryso ponúkol. Jedného pekného večera sa niekoľkí z nás zobrali na vnútorný dvor inštitútu, aby sme sa pozerali na film *Rysavá jalovica*. Po niekoľkých minútach som zozadu náhle počul hlučné chrápanie. Najprv som si myslel, že som sa zbláznil, ale keď som sa otočil a uvidel kontúru nášho spolubývajúceho, upokojil som sa, že s mojím duševným stavom asi bolo všetko v poriadku. Mne sa tento film veľmi páčil a neviem, prečo by človek pri ňom mal zaspáť...

Čas na letnej škole vďaka jej všestrannému a pestrému programu obidva razy ubehol tak rýchlo, že som sa na konci trojtýždňového

pobytu vždy ľakal, že už musím zabaliť všetky knihy, brožúry a podklady, ktoré som v priebehu SASu získal, a vliecť tento ťažký slovakistický batoh späť do Berlína. Pred tým na nás čakalo ešte slávnostné ukončenie v krásnej aule Univerzity Komenského s koncertom a odovzdaním diplomov. V obidvoch akceptačných listoch, ktoré mi prišli zo SASu, sa zdôrazňovalo, že sa pri určitých príležitostiach očakáva spoločenský oblek. Tak som mal na ukončení SASu dvakrát možnosť študovať, kto čo pod tým rozumie. Jeden frekventant zo Škótska sa napr. objavil v potrhaných nohaviciach, ale zato ako typický britský džentlmen priniesol svojej lektorke obrovskú kyticu. S hanbou musím skonštatovať, že obidva razy boli študentky a študenti z Nemecka najhoršie oblečení!

Zatiaľ som v rámci svojich reminiscencií nespomenul ani jedno z mien tých mnohých osôb, ktoré rozmanitým spôsobom prispeli k tomu, aby tieto dva pobyty na SASe boli pre mňa nezabudnuteľné zážitky. So zreteľom na perfektnú organizáciu tohto podujatia aj na bohatý výber veľmi zaujímavých prednášok o všetkých aspektoch slovenského jazyka, literatúry, dejín, hudby atď., ktorý som si v čase tých dvoch pobytov mohol užívať, bol by zoznam týchto oddaných ľudí príliš dlhý. Jednak by som rád uviedol tri osoby, ktorým obzvlášť vďačím za prehĺbené poznávanie slovenčiny, a síce Mariannu Sedlákovú a Miloša Horvátha, ktorí boli v rokoch 2010 a 2011 vedúcimi mojich jazykových seminárov a cvičení, a Štefana Chrappu, ku ktorému som dva roky chodil na tvorivé písanie.

V Nemecku, ako aj v iných západoeurópskych krajinách sa iba na niekoľkých univerzitách ponúka slovenčina ako odbor. Ako študent slavistiky vo Frankfurte nad Mohanom som napr. okrem jednoročného teoretického úvodu do spisovnej slovenčiny vôbec nemal možnosť učiť sa slovenčinu. Z tohto dôvodu si v zahraničí tak vážime úlohu SASu ako inštitúcie propagujúcej slovenský jazyk, literatúru a kultúru.

Spomienky na letnú školu SAS

Lucyna Spyrka,

Sliezska univerzita, Katowice, Poľsko

Prvýkrát som prišla na letnú školu slovenského jazyka a kultúry v roku 1989. Cesta do priateľského štátu ľudovej demokracie – ako sa to vtedy volalo – nebola jednoduchá záležitosť: bolo treba mať pas a špeciálne pozvanie, lebo iba to dávalo možnosť vycestovať do zahraničia. Teda so špeciálnym pasom na služobné cesty a s pozvánkou vtedajšieho vedenia SAS som sa dňa 1. augusta ocitla v Bratislave, v meste rozhodne nie takom krásnom, ako je dnes, ale od začiatku celkom sympatickom.

Aj keď svet okolo bol ešte stále politicky zotročený, SAS sa ukázal ako plne demokratické stretnutie ľudí z rôznych kútov sveta. Väčšina z nich boli Slovania a zástupcovia susedných, komunistických štátov, ale boli tam aj Francúzi, Španieli, Taliani, Američania... Je pravda, že – ako sme sa mali možnosť neskôr presvedčiť – medzi nami boli aj vyzvedači a eštechá, ale v priebehu školy akosi nebolo vidno, že by sa tým niekto trápil. Najdôležitejšie bolo, že so všetkými účastníkmi, lepšie alebo horšie, sa dalo komunikovať po slovensky.

Prišla som na SAS ako bohemistka, ktorá vedela pomerne dobre po česky, ale sotva po slovensky. Nemala som žiadne problémy s dorozumením sa, no zatiaľ čo všetci kolegovia v skupine na lektoráte voľne hovorili po slovensky, ja som hovorila slovákizovanou češtinou. Lektor ma musel neustále opravovať.

Po hodinách jazykových cvičení sa chodievalo na prednášky a stretnutia so zaujímavými ľuďmi. Veľmi príjemné boli stretnutia so slovenskými ľudovými pesničkami, ktoré nás učil profesor Ján Sabol – to bolo niečo prekvapujúce: namiesto toho, aby táto vedecká auto-

rita, svetoznámy jazykovedec, prednášal komplikované lingvistické teórie (čo, pravda, tiež robil), hral na akordeón a bavil sa s ľuďmi z celého sveta pri spievaní slovenských ľudoviek!

Pamätný bol tiež večer *Sami sebe*, počas ktorého herecky talentovaní kolegovia z Francúzska prezentovali veľmi podarenú pantomímu o bežnom dni sasistu, najmä úspešne napodobňujúc situácie z každodenného cestovania bratislavskými električkami.

A už mimo oficiálneho programu, ale vďaka obetavosti lektorov a organizátorov, ktorí sa vždy starali o účastníkov seminára nielen počas vyučovacích hodín, spomínam si na návštevu u Rudolfa Slobodu v jeho domčeku v Devínskej Novej Vsi.

SAS v roku 1989 bol jubilejný, bol to 25. ročník kurzu. Preto bol tiež výnimočne slávnostný a nádherný. Všetci sasisti boli pozvaní na Bratislavský hrad, záverečná promócia s odovzdaním diplomov sa konala veľmi slávnostne, s fanfarami za prítomnosti nielen vedenia SASu s riaditeľom profesorom Jozefom Mistríkom, ale aj iných dôstojných hostí.

Druhýkrát som bola študentkou SAS o rok neskôr, teda už po udalostiach novembra 1989. Seminár síce už nebol taký slávnostný ako pred rokom, no aj tak bol zaujímavý. Samozrejme, boli tu hodiny jazykového kurzu, prednášky, spievanie pesničiek s profesorom Sabolom. Boli aj veľmi zaujímavé stretnutia so spisovateľmi: Milanom Hamadom, Ladislavom Ťažkým, Petrom Jarošom, Dušanom Mitanom, Andrejom Ferkom a ďalšími. Viliam Klimáček hral pre sasistov na saxofón svoje *Lentilky a karamelky*.

Medzi poľskými účastníkmi školy bol vtedy (už zosnulý) profesor Włodzimierz Wójcik, ktorý počas tradičného večeru *Sami sebe* rozosmial všetkých svojou víziou, že po roku 2000 sa SAS bude konať v ... Londýne.

Po tretí raz som bola na SASe v roku 1991. Bol to čas povodní, budova Filozofickej fakulty na Gondovej ulici bola zo strany Dunaja obložená vrecami s pieskom až k dverám, celá skupina z okna miestnosti, kde sme mali vyučovanie, úzkostlivo pozorovala rieku, ktorej hladina rýchlo stúpala a blížila sa k stenám budovy. Na Devín sa

*Lucyna Spyrka (vpravo dole)
na SASe v roku 1990.*

nedalo cestovať a keď voda klesla, vyrojili sa komáre... No seminár bežal ako každý rok, zase sme si zlepšovali znalosť jazyka, počúvali prednášky, spievali. A zase sa tu konali zaujímavé podujatia, počas ktorých som mohla pozorovať, ako pokračujú zmeny na Slovensku. Bola som v redakcii obnoveného Kultúrneho života a nového mesačníka Dotyky, ktorého prvé čísla mám dodnes na poličke v mojej knižnici.

Pravdaže, z každého pobytu na SASe som si doviezla nejaké časopisy, a najmä knihy. Neboli to iba sasistické zborníky, ale aj početné ďalšie publikácie. Práve zo SASu som si doniesla *Krátky slovník slovenského jazyka*, prvú príručku dejín slovenskej literatúry a veľa iných kníh.

Každý pobyt na SASe sa viazal s výletmi, počas ktorých sasisti nielen poznávali Bratislavu a jej okolie, no aj iné atraktívne slovenské mestá a miesta. Ako účastníčka seminára som bola v Modre (dodnes

mám odtiaľ malú vázu), v Nitre, v Banskej Bystrici a Múzeu SNP, v Martine, kde sasisti navštívili Maticu slovenskú a národný cintorín. Zdá sa mi, že práve v Martine som mala možnosť vidieť výstavu nádherného slovenského drotárskeho umenia, ktorého skvosty ma očarili a mám ich živo v pamäti. Bola som tiež na Štrbskom Plese, v Trnave a v Pruskom, z návštevy v textilnej továrni v Ružomberku mám dodnes ľanový obrúsok s tlačným modrým vzorom. Bola som na Oravskom hrade a v Múzeu oravskej dediny, cestovala som lesnou úvratňovou železnicou vo Vychylovke. Dojmy z rozprávkovo krásnej Dobšinskej ľadovej jaskyne mi zapadli hlboko do srdca. Spolu s ostatnými sasistami sme boli v Budmericiach, v Domove slovenských spisovateľov, v Zelenči sme videli peknú inscenáciu *Gulôčky* v réžii Jozefa Bednárika, boli sme na exkurzii v Radošine, na predstavení Radošinského naivného divadla, po ktorom sa konalo stretnutie so Stanislavom Štepkom, Katarínou Kolníkovou a ďalšími hercami RND. Po istom čase som napísala knihu o činnosti tohto divadla, ktorá bola mojou doktorskou dizertáciou.

Potom som už viac na letnom seminári slovenského jazyka a kultúry nebola, no zúčastňovala som sa na konferenciách organizovaných a spoluorganizovaných centrom SAS.

Po rokoch sa spomienky miešajú, nie som si istá, počas ktorého seminára bola tá či oná exkurzia, to či ono podujatie. Kedy sme boli na stretnutí s primátorom Bratislavy v nádhernej Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca? V roku 1989, 1990 alebo 1991? To však nie je podstatné. Dôležité je, že vďaka pobytu na SASe som si zlepšila znalosť slovenčiny, dostala som sa do priameho kontaktu so slovenským kultúrnym a literárnym životom, spoznala som riadny kus krajiny. SAS ovplyvnil môj profesijný život ako poľskej slovakistky. Bol podstatný aj pre môj súkromný život: dodnes sú v kruhu mojich blízkych a priateľov ľudia, ktorých som spoznala práve na Studia Academica Slovaca.

Dobrodružné zážitky na SASe

Michael J. Kopanic, Jr.,
University of Maryland University College, USA

Prvýkrát som sa zúčastnil na SASe v roku 1982, keď som začínal svoj doktorský dizertačný výskum. Študoval som slovenčinu niekoľko rokov, ale potreboval som sa zlepšiť v konverzácii a rozšíriť si znalosti. SAS mi pomohol, aby som sa mohol lepšie vyjadrovať v slovenčine. Umožnil mi stretnúť sa s mnohými novými priateľmi z celého sveta a dodnes som s niektorými z nich zostal v kontakte.

Len čo moje deti začali chodiť na vysokú školu, prial som si, aby sa zúčastnili na SASe. Letnú školu absolvovali dvakrát, v rokoch 2004 a 2006. Okrem toho, že si zlepšili svoje jazykové znalosti a viac spoznali slovenskú kultúru, našli si aj veľa nových priateľov, a to im pomohlo vnímať veci s globálnou perspektívou. Najviac sa im na SASe páčil program *Sami sebe*. O SASe často hovoria, stal sa trvalou súčasťou ich bohatých skúseností. To pomohlo, aby si naša rodina udržala a rozšírila svoje slovenské dedičstvo – moja dcéra hovorí teraz po slovensky, aby sa tento jazyk naučil aj jej synček Pavol. A, samozrejme, ja s ním tiež hovorím po slovensky.

Na SASe som bol aj týždeň v roku 2004, počas osláv 40. výročia, a potom zas v roku 2006. Kontakt s profesorom Akihirom Ishikawom viedol k môjmu publikovaniu preloženej kapitoly o slovenských Američanoch v knihe, ktorá bola napísaná po japonsky.

Moja posledná skúsenosť na SASe v roku 2012 bola úplne úžasná. Kurz a exkurzie mi pomohli, aby som si budoval vzťahy s inými účastníkmi letnej školy, a udržoval som kontakt s nimi cez Facebook. Keď som navštívil Stredný východ neskôr v roku 2012, navštívil som

*Michael Kopanic
počas slávnostného otvorenia letnej školy SAS (2014).*

profesora Khalida Biltagiho v Egypte a doktora Yarona Shumeiliho v Izraeli.

SAS bol pre mňa obohacujúca skúsenosť osobne a profesionálne a dúfam, že budem môcť pokračovať v spolupráci s vynikajúcimi pedagógmi na Univerzite Komenského, aj s California University of Pennsylvania, aby sme rozvíjali jazykové kurzy slovenčiny.

Studia Academica Slovaca – môj prvý výhľad do slobody

Steffen Groß,
Nemecko

Bol som na SASe dvakrát, ako študent v rokoch 1987 a 1988.

Ešte si dobre pamätám, akú fascináciu, aké nadšenie som cítil počas prvých dní: Nikdy predtým som nemal príležitosť hovoriť s ľuďmi z viac než 20 krajín o takmer všetkom, čo nás zaujímalo. A to bola vtedy najmä nová politika v Sovietskom zväze a osobnosť Michaila Gorbačova. Pre nás z východného Nemecka bol „svätec“, sasisti z iných krajín ho však vnímali z dištancovanej perspektívy. Diskutovali sme celé noci so študentmi z Ameriky, Francúzska, Ruska, Švajčiarska, Talianska, západného Nemecka a iných krajín. Samozrejme, občas sme mali aj rozdielne názory, ale vždy sme diskutovali v priateľskej, úctivej atmosfére. A všetci sme tiež cítili, že sa vo svetovej politike niečo deje, že existuje šanca, že svet sa môže zmeniť k lepšiemu. Ale, samozrejme, nevedeli sme si predstaviť, že už o tri roky neskôr sa v Európe otvoria hranice.

Na SASe bolo vždy všetko veľmi dobre zorganizované. Zodpovedné osoby urobili všetko, aby sa ich hostia cítili dobre. Veľmi dobre si pamätám napríklad aj na pohostinnosť Zväzu slovenských spisovateľov v krásnom zámockom parku v Budmericiach, na peknú prírodu Vysokých a Nízkyh Tatier, na Maticu slovenskú v Martine, ale aj na jeden pekný večer v textilnom podniku v Ružomberku: hrala slovenská kapela a nálada medzi sasistami bola výborná. Taká výborná, že dokonca aj ja som tancoval. Potom hrala slovenská kapela ruský kazačok a ja, netaľentovaný nemecký tanečník, som samopašne tancoval s americkou študentkou... A zlomil som si nohu. A kto bol vinný? Slovenské víno! Mimochodom, zdravotné zaopatrenie mojej nohy bolo výborné.

Vyučovanie bolo vždy zaujímavé, rozmanité a našťastie aj menej namáhavé ako doma na Univerzite v Lipsku, kde sme mali veľmi dobrých, ale aj prísnych učiteľov a veľmi náročný študijný plán. Preto sme si vážili SAS najmä ako dobrú príležitosť pre praktické používanie slovenského jazyka v rozhovore s inými ľuďmi a ako šancu spoznať krajinu a zoznámiť sa so Slovákmi.

Ešte inú epizódu si dobre pamätám. Bolo to niekedy dopoludnia, bol to slnečný deň, sasisti mali prestávku, sedeli na slnku, rozprávali sa a smiali sa. V tom okamihu k nám kráčal priateľ z môjho rodného mesta v Nemecku, ktorý ma navštívil. Bol rovnako starý ako ja, ale neštudoval, a preto vtedy už veľa rokov pracoval ako remeselník v otcovej dielni. Videl tých ľudí očividne z takmer celého sveta a vychutnával si túto peknú, pre neho aj trochu „exotickú“ atmosféru. Potom nedôverčivo pokrútil hlavou a povedal mi: „Aký máš pekný život!“

Áno, mal som! Ďakujem, SAS, za nezabudnuteľné dojmy a spomienky! Prajem ti ešte najmenej ďalších 50 rokov pri dobrom zdraví – v záujme všetkých milovníkov jazyka a kultúry Slovenska, tejto krásnej malej krajiny!

Spomienky na SAS mi ostanú navždy v srdci

Liang Chen Podstavek,
Čína

Čas tak rýchlo uteká, ako biely kôň v okamihu preskakuje údolia hôr. Aj touto vetou sa v Číne opisuje tok času, ani sa nezdá, ako sa roky mínajú. Tento rok oslavuje Studia Academica Slovaca (SAS) svoje 50. výročie. K jeho jubileu sa so ctou a radosťou pripájam v nespočetnom zástupe s ostatnými študentmi letnej školy a vyjadrujem najsrdečnejšiu vďaku a úctu nielen škole, ale hlavne jej pedagógom, ktorí mi pred desiatimi rokmi otvorili brány Slovenska.

Každý rok sa schádzajú na letnej škole SAS z celého sveta desiatky záujemcov o slovenčinu a slovenskú kultúru. Pochádzajú z rôznych oblastí profesionálneho života, zastúpené sú všetky vekové kategórie, od študentov až po dôchodcov v tom najdôstojnejšom veku. Spája ich túžba po poznaní Slovenska, jeho kultúry, po objavovaní tejto krásnej, tajomnej krajiny, ktorú poznajú azda len z rozprávok. Mnohí z nich prichádzajú na Slovensko vôbec po prvýkrát v živote. Taký bol aj môj prípad – vedela som čítať slovenské rozprávky o hradoch a princeznách, ale nikdy som túto vzdialenú krajinu pred pobytom na SASe nenavštívila. Dodnes a navždy však zostávajú pre mňa zážitky z letnej školy najkrajšími a najnezabudnuteľnejšími v mysli i srdci.

V roku 2003 sa oficiálne otvoril prvý a dosiaľ jediný univerzitný študijný odbor slovenského jazyka v celej Číne, na prestížnej Pekinskej univerzite zahraničných štúdií (BFSU). Predtým boli pokusy o výučbu slovenčiny v rámci jazykovej kombinácie s češtinou, ktorá má v Číne vyše päťdesiatročnú tradíciu. Samostatná katedra slovenského jazyka ako individuálne uznaná katedra bola založená po pr-

*Liang Chen Podstavek (prvá vľavo hore)
na letnej škole SAS (2004).*

výkrát na fakulte európskych jazykov Univerzity zahraničných štúdií v Pekingu až v roku 2003.

Akoby ruky neviditeľného osudu zaviali môj život k slovenčine a Slovensku. Od septembra roku 2003 som už sedela s ostatnými 23 študentmi z celej Číny v triede a počúvali sme spolu prednášky nášho slovenského lektora. Treba však spomenúť, že väčšina týchto študentov mala pôvodne záujem študovať úplne iné jazyky. Slovenčina nebola pre mnohých prvotnou voľbou a ani úmyslom. Po štvorročnom štúdiu a získaní diplomu niektorí absolventi katedry slovenčiny nemali žiaden priamy kontakt so slovenským jazykom. Tí mali pocit, že vyučovanie slovenčiny bola pre nich nešťastná „nehoda“, ale pre mňa to zase bola najkrajšia „náhoda“. Práve začiatky priameho kontaktu so slovenčinou a do veľkej miery vďaka môjmu študijnému

pobytu na letnej škole SAS mi pomohli prekročiť pomyselnú bránu slovenskej kultúry a slovenského sveta, z ktorého už niet návratu.

Doteraz si živo pamätám, ako nám slovenský lektor pred letnými prázdninami nadšene oznámil, že štyria študenti z triedy môžu ísť na Slovensko na letnú školu, ktorá bude trvať 20 dní. V sne sa mi toľkokrát snívalo, že na vlastné oči raz uvidím Nový most, Bratislavský hrad, Dóm svätého Martina... A zrazu sa to všetko mohlo stať reálnym, kto by sa na to netešil? Bez váhania som sa prihlásila ako prvá a nasledovali ďalšie tri dievčatá. Nikto iný vtedy nemal záujem. Po vybavení víza sme sa nevedeli dočkať, kedy odletíme na Slovensko. Konečne sme 1. augusta 2004 leteli cez Moskvu priamo na letisko M. R. Štefánika v Bratislave. Mali sme 19 rokov a bola to naša prvá cesta do Európy, bez sprievodu rodičov.

Na recepcii na študentov čakali milé, mladé organizátorky a asistenti. Rýchlo nás ubytovali a rozdali nám rozvrh vyučovania. Všetko bolo pre nás úplne nové a zaujímavé. Doobeda sme mali intenzívne kurzy slovenčiny, ktorých obsah bol nesmierne bohatý a príťažlivý. Po slovenských raňajkách sme utekali do triedy a celý čas sme sa vnárali do mora nových slov a fráz v slovenskom jazyku. Naša učiteľka Norika bola krásna blondína, ale najmä milá osobnosť, ktorá našim srdciam veľmi priblížila Slovensko. Na začiatku sme v triede len viac počúvali, a postupne sme sa pomaly pripájali do diskusie skúsenejších študentov. Kolegovia pochádzali z európskych krajín, my sme boli jediné z Ázie. Už vtedy som mala pocit, že slovenčina je pre Ázijčanov omnoho ťažšia ako pre študentov hovoriacich európskymi jazykmi. Učenie bolo pre nás dosť ťažké, keďže sme predtým absolvovali iba rok štúdia slovenčiny v Pekingu. Vyučovanie slovenčiny lektori organizovali rôznymi zaujímavými, priam úžasnými formami. Norika nás zobrala do Starého Mesta a rozdelila nám úlohy, aby sme sa s jazykom oboznamovali prostredníctvom pýtania sa okoloidúcich. Keď si na to spomínam, obdivujem pedagogičky, ako vedeli dobre viesť výučbu jazyka, ktorú považujú mnohí ľudia na svete za nudnú.

Cez víkendy sme absolvovali tiež nádherný program. Išli sme autobusom na exkurziu po Slovensku. Navštívili sme Nitru, Trnavu, Banskú Bystricu aj Banskú Štiavnicu. Zostúpili sme do hĺbok v bani,

kúpili sme si vzácne strieborné mince v Kremnici, pozreli sme si slovenské filmy, naučili sme sa spievať ľudové piesne. Samozrejme, láska k Slovensku rástla aj cez žalúdok. Ochutnali sme autentické bryndzové halušky, zemiakové šľanice s makom, vyprážaný syr a skúmali sme nespočetné kopčeky zmrzliniek a koláčikov. Skutočne, za tých krátkych 20 dní nám organizátori a pedagógovia nachystali nezapomenuteľný, krásny program a dobre pripravené kurzy, ktoré nám do srdca vyryli trojrozmerný obraz malebného Slovenska i slovenskej kultúry.

Pre mňa osobne bolo vzácne i to, že som sa na SASe zoznámila s významnou pedagogičkou docentkou Janou Pekarovičovou, ktorá dokonca učila po slovensky i nášho čínskeho učiteľa z univerzity v Pekingu. Nikdy by som si nepomyslela, že docentka Pekarovičová bude raz v budúcnosti viesť moje študijné a odborné kroky aj na slovenskej univerzite.

Desať rokov uplynulo a ja som stále v najtesnejšom kontakte so slovenčinou. V srdci cítim plnú vďaku aj hrdosť, že som mohla absolvovať letnú školu SAS hneď po prvom roku štúdia v Pekingu. Síce prvý pobyt trval iba dvadsať dní, ale v mojom živote tento čas znamenal nesmierne veľa. Nadchlo ma krásne Slovensko a jeho kultúra a získané zážitky vliali do mňa nevyčerpatelnú energiu a inšpiráciu, aby som aj pri najťažších prekážkach vydržala pri slovenskom jazyku. Mala by som voči sebe výčitky svedomia, ak by som štúdium slovenčiny brala ľahostajne. Dnes zo svojho vnútra cítim, že slovenčina dáva zmysel môjmu životu a musím v mojej oblasti niečo dokázať, aby som si zaslúžila, že som absolventkou letnej školy SAS.

Z hĺbky svojho srdca blahoželám k významnému jubileu SASu, pani docentke J. Pekarovičovej a všetkým pedagógom, ktorí prispeli a dodnes prispievajú k zrodeniu nových a ďalších generácií slovakistov a priateľov Slovenska vo všetkých kútoch sveta, vrátane krajiny pod Veľkým čínskym múrom.

Spomienka z pobytov na letnej škole SAS

Carla Ľubica Ruprecht,
Rakúsko

Som viedenskou študentkou slovakistiky, ktorá študuje v magisterskom štúdiu v prvom semestri. Moja matka pochádza z Bratislavy a mám tam aj príbuzenstvo, no žiaľ som nevyrastala v slovenskom jazyku. Vždy mi to chýbalo a podvedome ma trápilo, že som sa nevedela rozprávať s veľkou časťou svojej vlastnej rodiny. Ovládanie slovenčiny bolo vždy niečo, čo som bola dlžná nielen rodine, ale aj sebe.

Keď som sa v roku 2012 rozprávala so študijnou kolegyňou, hovorila mi o nejakej letnej škole, ktorú ona minulý rok absolvovala. Hneď ma to zaujalo a ona mi potom povedala, že sa o účasť na nej bude uchádzať po druhýkrát. Doma som dlho rozmýšľala a rozhodla som sa, že sa tiež prihlásim. Keď som dostala štipendium, bola som veľmi šťastná, ale aj trochu smutná. Vedela som totiž, že dlho nebudem vidieť rodinu, priateľa a kamarátky, hoci ma mohli prísť navštíviť v nedeľu. Ale to sa rýchlo zlepšilo už v deň príchodu.

Keď som prišla prvýkrát na letnú školu, nevedela som, čo ma bude čakať. Bola som zvedavá, ale keď mám povedať pravdu, aj som sa trochu bála. Ešte nikdy som nebola sama v zahraničí na dlhší čas, bolo to pre mňa niečo nové.

Dozvedela som sa, že budem v izbe so svojou kolegyňou z Viedne, ktorá je veľmi sympatická, aj keď som ju dovtedy ešte nedobre poznala. Vedľa nás bývali ešte Rakúšanka a milá Švédka, s ktorými som si dobre rozumela. Počas pobytu sme stali kamarátkami a pomohli sme si so slovenčinou.

Naším lektorom bol Alexander Horák, ktorý bol angažovaný a veľmi dobrý pedagóg. Pred pobytom som sa bála rozprávať, lebo som

*Carla Lubica Ruprecht (vľavo)
počas dňa slovenskej kuchyne a ľudovej kultúry na letnej škole SAS (2013).*

robila veľa chýb a nemala som dobrú výslovnosť. Na univerzite vo Viedni sme robili viac písomných cvičení, preto som vedela dobre gramatiku a pravopis, no ak išlo o konverzáciu, nemala som dosť sebavedomia. Tento strach som však na kurze stratila, hlavne keď sme hrali hry a keď sme mali popoludní konverzáciu. Na konci kurzu som mala dosť dobrý výsledok v teste a pán Horák sa ma spýtal: „Ty máš slovenský pôvod, však?“ Vtedy som bola na seba veľmi hrdá.

Keď som prišla domov, cítila som sa inak. Stretla som veľa milých a zaujímavých ľudí z takmer všetkých kútov sveta, spoznala som lepšie svoju viedenskú kolegyňu a zažila som veľa krásneho. Ďalej som videla a obdivovala slovenskú krajinu a kultúru na exkurzii po Slovensku, lepšie som spoznala svoju druhú vlasť. Spoznala som lepšie aj svoju rodinu, ktorú som počas pobytu viackrát navštívila. Samozrejme, zlepšila som si svoju slovenčinu, čo posilnilo aj moje sebavedomie. To všetko ma zmenilo a po letnej škole som sa cítila oveľa lepšie ako predtým. Po pobyte som navštívila svoju sesternicu, ktorá mala vtedy tri mesiace. Spoznala som jej matku, priateľku môjho uja,

a jej rodinu. Najprv mi hovorili, že mám „mäkký prízvuk“, a až potom zistili, že som z Rakúska. Bol to pekný zážitok.

V nasledujúcom semestri som mala napísať prvú bakalársku prácu z lingvistiky. Vybrala som si tému slang bratislavských študentov, lebo sme o tom hovorili na hodine s lektorom Horákom. Napísala som mu e-mail, či pozná dobrú odbornú literatúru alebo databázy a on mi hneď detailne odpovedal. Tým mi veľmi pomohol a našla som veľa dobrých článkov a kníh. Robila som aj anketu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského a dostala som za prácu jednotku.

V nasledujúcom lete, teda v roku 2013, som zase dostala štipendium, ale bola som jediná zo svojej univerzity. To nebolo zlé, lebo som mala veľmi sympatické spolubývajúce. Vedľa mňa v malej izbe študentského internátu Družba bývala moja švédska kamarátka z minulého roku so svojou sestrou, s ktorou som sa veľmi často smiala. Na izbe som bola s Rakúšankou, ktorá študuje nemčinu ako cudzí jazyk. Je z Dolného Rakúska, z dediny blízko slovenskej hranice. Hoci ešte vtedy nevedela po slovensky, mala veľký záujem o tento jazyk a často sme sa rozprávali o slovenčine a Slovensku, a všeobecne o jazykoch. Ďalej sme mali ešte spoločný záujem, totiž rakúsku varietu nemčiny a viedenský dialekt. O oboch ma veľa naučila. Rýchlo sme sa stali kamarátkami a aj dnes sme ešte stále v kontakte. Často si tiež posielame nejaké linky o slovenčine, Slovensku, nemčine a viedenskom dialekte a píšeme si správy po slovensky. Som veľmi šťastná, že som stretla takého človeka s podobným záujmom o jazyky.

Keď som bola po druhýkrát na letnej škole, musela som napísať druhú bakalársku prácu, tentoraz z literárnej vedy. Nazvala som ju *Mila Haugová: Nostalgia* a písala som o zbierke básní Mily Haugovej s titulom *Nostalgia* z roku 1993. Mala som neuveriteľné šťastie, že práve tento ročník prišla Mila Haugová osobne na letnú školu a zúčastnila sa diskusie o Proglase. Využila som šancu a vypýtala som si jej autogram. Rozprávala som jej tiež o svojej práci. Ona bola veľmi sympatická a milá a potešilo ju to. Letná škola mi teda pomohla aj pri písaní bakalárskych prác.

Tento rok som sa tiež uchádzala o štipendium na letnú školu spolu so svojou mladšou sestrou, ktorá práve začala študovať francúzštinu a slovenčinu. Našťastie, grémium Akcie Rakúsko – Slovensko

nás vybralo obidve. Neskôr som sa dozvedela, že aj moja rakúska kamarátka a spolubývajúca z minulého roku tiež dostala štipendium. Som veľmi šťastná, že budem na letnej škole s obidvomi, a teším sa už na pobyt, na nové zážitky, na nových aj známych ľudí a, samozrejme, na učenie sa slovenského jazyka.

Studia Academica Slovaca – oknom do sveta

Natalia Shlikhutka,
Ukrajina

Letnú školu slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca som absolvovala dvakrát, a to v rokoch 2012 a 2013. Z tých dvoch nezabudnuteľných mesiacov mi ostali nádherné spomienky, cenné skúsenosti a množstvo dobrých kamarátov. Keď som cestovala na SAS po prvýkrát, všetci moji známi sa veľmi čudovali, že práve takto som sa rozhodla tráviť svoj voľný čas v lete, práve takto chcem prežiť ten najlepší, najteplejší mesiac – august. „Budeš sa učiť aj v lete?” To bola najčastejšia otázka, ktorú som počula. Áno, budem, a predovšetkým konečne navštívim Slovensko. Práve takto sa splnil môj sen.

Bratislava ma uvítala štyridsaťstupňovou horúčavou a slnečným počasím, Univerzita Komenského otvorila predou mnou dvere a začala som žiť úplne nový život. Na SASe existujú osobité pravidlá, atmosféra z „iného sveta”, s organizáciou pomáhajú sasistenti a po chodbách sa prechádzajú sasisti a sasistky. SAS, to nie je iba škola. Okrem jazykových seminárov a zaujímavých prednášok účastníci majú možnosť absolvovať rozmanitý kultúrny a spoločenský program. K najcennejším zážitkom by som mohla zaradiť práve tieto prednášky. Bolo pre mňa ctou absolvovať hodiny s prednášajúcimi, autormi odborných prác a učebníc, z ktorých som sa učila slovenčinu, slovenskú literatúru, kultúru alebo dejiny Slovenska. Uvidieť a počuť tých ľudí osobne, mať možnosť položiť otázky, alebo sa s nimi niekedy aj porozprávať bolo neoceniteľnou skúsenosťou. Témy prednášok boli zvolené veľmi vhodne a každý účastník si mohol vybrať niečo pre seba, hoci rozhodovanie bolo občas náročné. Keďže v tom istom čase prebiehali obyčajne dve prednášky, často som mala ozajstnú dilemu, ktorú si zvoliť.

*Natalia Shlikhutka
(vpravo) počas exkurzie
na letnej škole SAS
(2013).*

Práve vďaka SASu som sa bližšie zoznámila so slovenským kinom a divadlom. Súč v Bratislave, využívala som možnosť navštevovať predstavenia, výstavy atď. Na rozličných workshopoch, organizovaných letnou školou, som po prvýkrát počula slovenské piesne alebo zvuk slovenských hudobných nástrojov.

SAS otvára človeku svet, je centrom stretnutí ľudí z každého konca zemegule. Keď sa našla voľná chvíľa (čo pri bohatom rozvrhu letnej školy nebolo také jednoduché), mohla som lepšie spoznať účastníkov. Organizovali sme spoločne večery, kde každý mohol porozprávať o vlastnej krajine, skúsenostiach a zážitkoch. Na SASe som našla priateľov, s ktorými som v kontakte doteraz.

Na letnú školu mám iba pozitívne spomienky. Aj keď viem, že tento rok nemám možnosť SAS absolvovať, určite sa budem snažiť ísť o rok. Letná škola je neodlučiteľnou zložkou môjho štúdia, je studňou vedomostí o Slovensku, slovenskej kultúre, jazyku, literatúre, ale aj cestou poznávania sveta.

SAS mojimi očami

Elena Petrova,
Nemecko

Na SASe som bola už dvakrát, tak ako skúsená účastníčka môžem potvrdiť, že SAS je najlepšia možnosť, ako zlepšiť svoju slovenčinu a zoznámiť sa s jazykom, kultúrou, slovenskou kuchyňou aj ľuďmi.

Každý deň som sa učila jazyk a vo svojom voľnom čase som išla do kina, na prechádzku a, samozrejme, aj nakupovať, večer sme sa zoznamovali s inými účastníkami SASu.

Chcela by som napísať niečo o našich učiteľoch: Bola som s nimi veľmi spokojná, vďaka nim boli naše kurzy vždy pestré a dynamické.

Čo bolo pre mňa veľmi zaujímavé?

Najmä exkurzie po Slovensku. Slovensko je krajina, ktorá je bohatá na historické pamiatky, krásnu prírodu, hory, zámky, aj skanzeny, ktoré ukazujú, ako bývali ľudia v minulosti. Ešte mám veľmi rada kaviareň Štúr v Bratislave, sasistov aj zmysel pre humor u Slovákov. Aj átrium na Filozofickej fakulte UK má veľmi peknú farbu.

Čo bolo pre mňa obdivuhodné?

Napríklad Zlaté piesky v Bratislave sú pre mňa nie príliš piesky a nie veľmi zlaté. Na SASe sme mali v jedálni jedlá aj pre vegetariánov (som vegetariánka a toto bolo pre mňa veľmi dôležité). Slovenky, najmä na SASe, sú veľmi pekné.

Aké mimoriadne spomienky mám ešte na SAS?

Naše diskotéky v Poprade (Surprise Club). Cesta peši z Internátu Družba na Devín trvala dve hodiny! Cesta z Devína do Bratislavy

*Elena Petrova (vpravo)
počas nácviu folklórnych tancov na letnej škole SAS (2013).*

nebola taká zaujímavá ako cesta na Devín peši, ale bola zadarmo (pre mňa aj pre moje priateľky), pretože kapitán si nechcel vziať peniaze.

Čo by som chcela na SASe?

Napríklad zimný SAS, chcela by som sa lyžovať, korčuľovať na zimnom Slovensku a navštíviť termálne kúpaliská niekde v horách.

Ako skúsená účastníčka želim SASu veľa zdravia a ešte veľa úspechov!

Spomienky na SAS

Natalia Kondratenko,
Nemecko

Raz prišli frekventanti z rôznych krajín na letnú školu do Bratislavy. Hovorili po nemecky, po anglicky, po rusky, po taliansky a rôznymi inými jazykmi, a menej po slovensky. Ale všetci sa chceli dobre naučiť slovenský jazyk, preto spievali piesne celé noci na internáte Družba. Usilovne pili slovenské pivo a kofolu a sedeli v kaviarni Štúr, pretože tam bol skutočný duch slovenčiny.

Kým bratislavské komáre pili národnú krv študentov, miestne slovenské teplo parilo ich cudzie telá a oni sami putovali po starobylých hradoch a usilovne dreli nad učebnicami slovenčiny, stávali sa viac a viac podobní skutočným Slovákom.

Už na záver letnej školy, na závisť všetkým, ktorí na letnej škole ešte neboli, veselo spievali pieseň o pohári s vínom, vo workshopoch náruživito tancovali slovanské národné tance a písali básne na slávu SASu.

Natalia Kondratenko (vpravo)
na letnej škole SAS (2013).

Moje spomienky na letnú školu SAS 2008

Joanna Lipniewicz,
Nemecko

Veľmi rada spomínam na našu exkurziu, na ktorej som sa zúčastnila počas letnej školy v roku 2008. Navštívili sme rôzne regióny a precestovali sme Slovensko.

Vybrala som si trasu A do Nízkych Tatier. Každá skupina mala vlastného vedúceho a autobus, ktorý nás zobral do rôznych miest, a vďaka tomu sme videli mnoho krásnych oblastí. Atmosféra bola vždy veľmi veselá. Naš vedúci Radoslav, hovorili sme mu Radko, nám robil sprievodcu už v autobuse, mal mikrofón, a preto nás vždy rozosmial a spieval s nami.

*Joanna Lipniewicz (horný rad, štvrtá zľava)
na letnej škole SAS (2008).*

Navštívili sme baňu v Banskej Bystrici a potom sme si pozreli centrum. V centre mesta bolo malé pódium s hudobníkmi, a tak sme spontánne začali tancovať, aj keď nikto iný na námestí netancoval. Obyvatelia mesta sa na nás zabávali, ale asi si mysleli, že sme divní. Naše tancovanie sme pomenovali Banská Bystrica Country-Dance.

Tiež si dobre pamätám na intenzívne jazykové kurzy. Každý deň sme sa naučili trochu viac, po krátkom čase aj začiatočnicke skupiny boli schopné komunikovať po slovensky. Myslím, že celý program na SASe nám ukázal kúsok slovenskej kultúry.

Boli to tri super týždne v tej našej Dúbravke. Každé ráno sme sa prebudili s piesňou *Už len 22 dní*. Nemali sme vďaka nej zabudnúť, že „čas plynie ako voda“, ako nám to Miro Žbirka spieval pekne za oknom. Letná škola ubehla rýchlo, ale prežili sme ju veľmi intenzívne.

Dnes, po šiestich rokoch, keď sa pozerám na naše fotky, stále som sentimentálna. V časoch, keď je už možné precestovať celý svet, viem iba jednu vec: krajinu ako Slovensko nenájdete druhý raz!

Prehl'ady a bibliografia

Zoznam členov vedenia a pracovníkov Študia Academica Slovaca (1965 – 2013)

Riaditelia:	MISTRÍK Jozef	1972 – 1991
	MLACEK Jozef	1992 – 2004
	ONDRUŠ Šimon	1966, 1970 – 1971
	PAULINY Eugen	1965 – 1969
	PEKAROVIČOVÁ Jana	2004 – doteraz
Zástupcovia:	BALÁŽ Peter	1976 – 1999
	HOCHÉL Braňo	1990 – 1991
	KENÍŽ Alojz	1990 – 2002
	MLYNKA Ladislav	1999 – 2002
	ONDRUŠ Šimon	1968 – 1969
	PEKAROVIČOVÁ Jana	2000 – 2003
	ŠTIBRANÝ Ján	1993 – 1997
	VATRÁL Jozef	1976 – 1989
	VOJTECH Miloslav	2003 – doteraz
Tajomníci:	ZAMBOR Ján	1998
	AUGUSTINSKA Daniela	1985 – 1987
	BALÁŽ Peter	1972 – 1975
	BARTOŠ Jozef	1966
	ČABALA Michal	1965 – 1966, 1969
	GABRÍKOVÁ Adela	2010 – 2013
	HAZUCHOVÁ Oľga	1988 – 1995
	KLESCHTOVÁ Zuzana	
	– vyd. Krchová	2003
	KOVAČIČOVÁ Oľga	1972 – 1973
	KROČANOVÁ Dagmar	1992
	KUDLIČKA Emil	1968

	LAUKOVÁ Júlia	1974 – 1975
	SLIMÁK Ivan	1968 – 1969
	SPIŠŠÁKOVÁ Marcela	2000 – 2002
	SVETLÍK Ján	1968
	ŠTIBRANÝ Ján	1965 – 1966
	TESARČÍKOVÁ Ema	1995 – 1999
	TRUBAČOVÁ Lucia Anna	2013 – doteraz
	VATRÁL Jozef	1973 – 1975
	VOJTECHOVÁ Eva	
	– vyd. Španová	2002 – 2009
Sekretárky:	AUGUSTINSKA Daniela	1972 – 1984
	VÁŽNA Margita	1966
	WOLFOVÁ Jana	1968 – 1972
Pracovníčky:	BALŠÍNKOVÁ Dorota	2007 – 2009
	HARGAŠOVÁ Zuzana	2013 – doteraz
	IOS IVORÍKOVÁ Helena	
	– rod. Ivoríková	2007 – 2013
	MOŠAŤOVÁ Michaela	2013 – doteraz
	TICHÁ Hana	2013
	TRUBAČOVÁ Lucia Anna	2012 – 2013

Lektori letnej školy
Studia Academica Slovaca
(1965 – 2013)

ABRAHÁMOVÁ Eva – rod. Letáková	1973 – 1975, 2005
APPELOVÁ Alena	1976 – 1977
AUGUSTINSKA Daniela	1988 – 1990
BAJZÍKOVÁ Eugénia	1975 – 1977
BALÁŽ Peter	1965 – 1971, 2000
BALÁŽOVÁ Marcela	1983 – 1987
BALŠÍNKOVÁ Dorota	2008
BANÁŠOVÁ Ľubica	2002 – 2003
BARTOŠ Jozef	1965 – 1972
BEŇOVÁ Juliana	2000 – 2010
BIRKOVÁ Mária	1987 – 1989
BLAŽENCOVÁ Ľubica	2005
BOĐOVÁ Tatiana	1990
BOHUNICKÁ Alena	2007 – 2009
BOROŠOVÁ Beata	1995
BÖHMEROVÁ Ada – rod. Príhodová	1978, 1997 – 1998
BUZÁSSYOVÁ Ľudmila	2000, 2002 – 2004
CSIBA Karol	2004 – 2013
ČABALA Michal	1973 – 1974
DALŇANOVÁ Jana – vyd. Svitková	1986 – 1992
DAROVEC Miloslav	1965 – 1969, 1972 – 1975, 1977, 1983 – 1986, 1994 – 1999
DOBRÍKOVÁ Mária	2009
DOLNÍK Juraj	1987 – 1988
DRŽÍKOVÁ Edita	1997 – 2004
DUBNÍČEK Ján	1971, 1973 – 1981, 1992 – 1999

DUČÁKOVÁ Hedviga – rod. Šabíková	1978 – 1987, 1996 – 1998
DVONČ Ladislav	1970
ŽURAJKA Radoslav	2008 – 2011
FARAGULOVÁ Alena	2013
FAZEKAŠOVÁ Magdaléna	1981 – 1982
FINDRA Ján	1968 – 1969
GÁLOVÁ M.	1997 – 1999
GARAJOVÁ Zuzana	1999 – 2002
GHEORGHIOVÁ Eva	1992
HABOVŠTIAKOVÁ Katarína	1976
HARGAŠOVÁ Zuzana	2011 – 2013
HAVIERNIKOVÁ Nina	2006
HEČKO Peter	1976
HEGEROVÁ Katarína	1989 – 1994, 1996
HOCHEL Braňo	1985 – 1989, 1992, 2000 – 2001
HORÁK Alexander	2011 – 2012
HORÁK Emil	1970 – 1972, 1974
HORVÁTH Miloš	2006, 2008, 2010 – 2012
IGAZOVÁ Terézia	1992
IVANIČOVÁ Lívia	1967 – 1969, 1972 – 1973
JAŠUROVÁ Anna	1991
JÍLEK Peter F. 'Rius	2009 – 2013
KAMENÁROVÁ Renáta – rod. Mračníková	2004 – 2007, 2009
KAMENSKÁ Zuzana	2008 – 2013
KAPUSTOVÁ Monika – rod. Koncová	2002 – 2003, 2006 – 2007
KÁKOŠOVÁ Zuzana	2001, 2003 – 2005
KEDROVÁ Marcela	1990
KRCHOVÁ Zuzana – rod. Kleschtová	2003 – 2009, 2011 – 2013
KOBELOVÁ Oľga – vyd. Willett	1979 – 1986
KRÁLIKOVÁ Elena	1995 – 1996, 1998 – 2001
KRAMPLOVÁ Gabriela – rod. Krušová	1991 – 1992
KRAUSOVÁ Anežka	2010
KRČMÉRYOVÁ Eleonóra	2002 – 2008
KROČANOVÁ Dagmar	1993 – 1994, 1996, 2001, 2010 – 2011

KUDLIČKA Emil	1969, 1975 – 2001
KUŠNIERIKOVÁ Anna – vyd. Kyppö	1980
LAUKOVÁ Júlia	1972 – 1973, 1976 – 1978
LIPTÁK Ľubomír	1993
ĽOS IVORÍKOVÁ Helena – rod. Ivoríková	2003 – 2011
MAJTÁNOVÁ Marie	1965
MEDŇANSKÁ Miriam	2002 – 2003
MIKUŠOVÁ Zuzana	2013
MIŠKOVIČOVÁ Magdaléna	1982 – 1988
MISTRÍK Jozef	1968 – 1969
MISTRÍKOVÁ Toska	1980
MLACEK Jozef	1969 – 1975, 1987 – 1988
MOŠAŤOVÁ Michaela – rod. Palcútová	2002 – 2005, 2013
MUZIČKOVÁ Katarína	2012 – 2013
MÚCSKOVÁ Gabriela	2006 – 2013
ONDREJOVIČ Slavomír	1973 – 1974
ORAVEC Ján	1970
ORIEŠČIKOVÁ Jana	2012 – 2013
ORGOŇOVÁ Oľga	2006 – 2007
PALLOVÁ Darina	1993 – 1994
PATÁKOVÁ Marta	1967 – 1968, 1970
PEKAROVIČOVÁ Jana – rod. Adamčáková	1976 – 1980, 1982, 1990, 1993 – 1996
PETRÁŠOVÁ Daniela	1983 – 1984
PRAVDOVÁ Katarína	1993
PROKOP Jozef	1966 – 1976
PUŠKELOVÁ Katarína	1999
RAPOŠOVÁ Mária	1979 – 1982, 1987 – 1990
RESUTÍKOVÁ Kornélia	1977 – 1981, 1987 – 2002
RÝZKOVÁ Anna	1987 – 1990, 1994 – 1999
SABOL Ján	1970 – 2005
SABOL S. Ján	1995 – 1999
SABOLOVÁ Oľga	1974 – 2005
SEDLÁKOVÁ Marianna – rod. Keliarová	1985 – 1987, 1990 – 1991, 1994 – 1997, 1999 – 2013
SERAFÍNOVÁ Danuša	1979, 1988 – 2007

SLANČOVÁ Dana	1991
SCHWAMBERGEROVÁ Eva	
– vyd. Rejdovjanová	1983 – 1993, 1997 – 1998, 2004 – 2011
STEINEROVÁ Hilda	1992 – 2000
STRÝČKOVÁ Adriana	1994 – 1996
SVETLÍK Ján	1965, 1967
ŠÍMA Pavol	1968
ŠKVARENINOVÁ Oľga	1988 – 1991
ŠPANOVÁ Eva	2013
ŠTEFÁNIK Jozef	2000 – 2002, 2005 – 2006
ŠTUPÁKOVÁ Viera	1978 – 1986, 1994
TIBENSKÁ Eva	1993, 1999 – 2001, 2003 – 2004
TICHÁ Hana	2007 – 2013
TRUBAČOVÁ Lucia Anna	2009 – 2012
TRUP Ladislav	1994 – 1995, 1997 – 2001
TVRDOŇ Emil	1973
VAJIČKOVÁ Mária	1982 – 1994, 1996 – 2002, 2004 – 2006
VARGOVÁ Mária	2000
VATRÁLOVÁ Soňa	2001
VOJTECH Miloslav	2000 – 2002
VOTRUBA Martin	1974 – 1978
VRÁBELOVÁ Mária	1992
VRÁBLOVÁ Júlia	2011 – 2013
ŽIGOVÁ Ľudmila	2009 – 2010

Pomocní asistenti / sprievodcovia
letnej školy SAS
(1965 – 2013)

BAKOVÁ Beata	1991
BALAŠČÁK Ján	1980 – 1981
BALŠÍNKOVÁ Dorota	2007
BEHULOVÁ Soňa	1982
BENEJOVÁ Terézia	2009
BENKOVIČOVÁ Lenka	2005
BLÁŠKO Rastislav	1989
BIRKOVÁ Mária	1981 – 1985
BOĐOVÁ Tatiana	1985 – 1987, 1989
ČEMEŠOVÁ Veronika	2010 – 2012
ČERVENĚ Juraj	1988
ČÍŽOVÁ Želmíra	1974
ČUPKOVÁ Zuzana	2008
DÍREROVÁ Miroslava	2008 – 2009
DOLINAY Ján	1975 – 1978
DZURIŠOVÁ Jana	2004, 2006
DZŮR Martin	2004 – 2006
FEDÁK Michal	1996 – 1999
FEKETE Richard	1992 – 1993, 1995
FISCHEROVÁ Milada	1966
GARAYOVÁ Anna	1979 – 1980
GAŽOVIČOVÁ Nina	1996 – 2000
GEORCHOVÁ Nina	1968
HAJŠEL Peter	1984, 1986
HARGAŠOVÁ Zuzana	2008
HARINGOVÁ Gabriela	1977
HAVIERNIKOVÁ Nina	2005
HODNIČÁKOVÁ Monika	1987

HOLIČOVÁ Lýdia	1974
HORNIÁKOVÁ Jana	2009
HRICKO Miroslav	1987
HRIŇÁK Branislav	2013
HUTTOVÁ Jana	1984 – 1986
CHEBEŇOVÁ Andrea	2002
JACHYMOVIČOVÁ Eva	1982 – 1984
JAŠUROVÁ Anna	1988 – 1990
JELÍNEK Igor	1968
JEŽÍK Karol	1975
JURČO Dušan	2007 – 2008, 2010
KARABÍNOŠOVÁ Viera	2008 – 2013
KÁKOŠ Andrej	2003 – 2004
KÁKOŠ Juraj	2003 – 2004
KELIAROVÁ Marianna	1981 – 1982
KENÍŽOVÁ Zuzana	2001 – 2002
KIRTHOVÁ Katarína	2003
KLESCHTOVÁ Anna	2006 – 2007
KLESCHTOVÁ Zuzana	2002
KOCKA Andrej	1990
KOMÁR Pavol	1976
KONEČNÝ Peter	1998 – 2001
KOŠČO Ján	1983
KOTHAJOVÁ Jana	2007
KOVÁČOVÁ Eva	1993
KRAUS Ján	1972
KRBÚŠIK Ladislav	1977
KUCHÁREKOVÁ Alžbeta	1998 – 2001
KYSELOVÁ Soňa	1976
LEHOTSKÝ Peter	1968 – 1969
LEHOŤAN Ivor	1984 – 1985
LEITNER Peter	2012
LUKÁČ Andrej	1969
MARGETA Ján	2007
MARGETA Karol	2005 – 2007, 2010 – 2011
MARIÁNYI Peter	1973 – 1974

MARTIŠ Jozef	1979
MASLENKA Ivan	1994
MIHALÁK Peter	2011
MIKLETIČOVÁ Tatiana	1973
MIKOLAJOVÁ Katarína	2009
MINARECHOVÁ Katarína	2009
MISTRÍKOVÁ Toska	1972
MLYNKA Martin	2001 – 2002
MOSNÁ Darina	1966
MRÁZOVÁ Monika	1975
MÚDRA Marta	1976
NÁČINOVÁ Erika	1982 – 1983
NAVRÁTIL Lubomír	1981
NOVÁK Vladimír	1969
NOVOTNÝ Milan	1986
ONDREJKOVIČOVÁ Elena	1966
ONDRUŠOVÁ Ivica	2008 – 2010
PALCÚTOVÁ Michaela	1999
PAUKOVÁ Michaela	1995 – 1996
PEKAROVIČ Ján	2005 – 2006, 2009
PEKAROVIČOVÁ Petra	2003 – 2004
PETROVIČ Peter	1982
PLANKA Lubomír	1972
POTANČOK Adrián	1995 – 1997
POVAŽANOVÁ Elena	1990 – 1991
RAFFAJOVÁ Klaudia	1973
RAPOŠOVÁ Mária	1977 – 1978
RUDOLFOVÁ Anna	1965
SABO Róbert	2004 – 2006
SABOL Ján	1989 – 1994
SABOVÁ Erika	1990 – 1991
SABAU Livia	1993 – 1995
SALLEROVÁ Martina	1996 – 2000
SEDILEKOVÁ Melánia	1993
SEDLÁK Jakub	2008, 2012 – 2013
SKAČÁNIOVÁ Katarína	1992 – 1994

SLIMÁK Dušan	1993 – 1995
STANKOVÁ Mária	2010 – 2013
STRAŽOVCOVÁ Petra	1987
STRUHÁROVÁ Magdaléna	2010
SULOVÁ Edit	1965
SVIATKOVÁ Eva	1988
SÝKOROVÁ Alexandra	1966, 1968 – 1969
SZOLNOKTOVÁ Júlia	1968 – 1969
ŠEJCHETOVOVÁ Dida	1990 – 1991
ŠIMOVÁ Dagmar	1980
ŠIPOŠOVÁ Lubica	1992 – 1995
ŠIROKÁ Mária	1978
ŠKODOVÁ Elena	1974
ŠKVARENINOVÁ Dagmar	1990
ŠKVARENINOVÁ Oľga	1986 – 1987
ŠPANO Stanislav	2009 – 2011
ŠTEFÁNIK Stanislav	1974
ŠTRBAVÁ Andrea	2013
ŠVAGRÍKOVÁ Erika	1972
ŠVERHOVÁ Anna	2001
TAMÁŠIOVÁ Zuzana	1976
TARABOVÁ Soňa	1983 – 1984
TEXTÓRISOVÁ Alena	1975
TICHÁ Hana	2005 – 2006
TIMKOVÁ Eva	2011
TKÁČ Pavol	1996 – 1998
TOCIKOVÁ Renáta	1988
TOMEČKOVÁ Renáta	1988 – 1989
TRUPOVÁ Eva	1996 – 2000
VACULOVÁ Soňa	2000
VAJDA Milan	1985 – 1986
VAŠKOVÁ Magda	1979 – 1980
VATRÁLOVÁ Soňa	1999 – 2000
VIRŠÍK Július	1983
VITKO Pavol	1987 – 1990
VRÁBOVÁ Andrea	2003 – 2004

VOJTECH Jozef	2006
VOJTECHOVÁ Eva	2002
ZÁHRADNÁ Ľubica	1973 – 1974
ZÁHUMENSKÝ Tomáš	2007 – 2011
ZAICOVÁ Darina	2001
ZELENAYOVÁ Darina	1975
ZELENÍK Ján	2002
ZIGMAN Peter	1996 – 1997
ZRUBEC Michal	2013
ZVĚŘINOVÁ Stanislava	1980

Zoznam autorov a príspevkov uverejnených v zborníkoch SAS (1972 – 2013)

A

ABRAHÁMOVÁ Eva

Špecifiká legislatívneho textu (34/2005, s. 11 – 20)

ANDRÁŠ Matej

Poslanie slovenskej literárnej agentúry vo svete (10/1981, s. 33 – 42)

AUGUSTINSKA Daniela

Slovakistické práce slovenských jazykovedcov publikované v zahraničí
(9/1980, s. 395 – 426)

Ako absolventi *Studia Academica Slovaca* prekladajú slovenskú literatúru
(11/1982, s. 553 – 560)

Informačný prehľad periodickej tlače na Slovensku (12/1983, s. 511 – 539)

B

BAĎURÍK Jozef

Slovensko v pomoháčskom období (25/1996, s. 8 – 14)

Habsburgovci a Bratislava (26/1997, s. 9 – 15)

Ferdinand I. – zakladateľ stredoeurópskej monarchie (27/1998, s. 9 – 14)

Slovensko a jeho miesto pri obrane Európy pred Osmanmi (28/1999,
s. 11 – 20)

Vinohradníctvo a vinárstvo starej Bratislavy (29/2000, s. 12 – 23)

Bratislava – hlavné a korunovačné mesto Uhorska v novoveku (30/2001,
s. 10 – 25)

Slovensko a jeho miesto v ranom novoveku (31/2002, s. 326 – 341)

Osobnosť zakladateľa habsburskej monarchie (Poznámky k historiografickému a osobnostnému profilu Ferdinanda I. Habsburského (1503 – 1564) – na 500. výročie narodenia) (32/2003, s. 221 – 236)

Osobnosť univerzitného profesora Branislava Varsika (K nedeľnej storočnici jedného zo zakladateľov modernej slovenskej historiografie) (33/2004, s. 10 – 23)

Miesto trnavskej univerzity (1635 – 1777) v rozvíjaní vzdelania a kultúry na Slovensku (34/2005, s. 331 – 346)

Stredoeurópsky humanista Ján Jesenius-Jesenský (1566 – 1621) (35/2006, s. 155 – 164)

Alma mater Selmiciensis. K výročiu prvej vysokej školy baníckej na svete v Banskej Štiavnici z roku 1762 (36/2007, s. 315 – 324)

Kráľovské mestá na Malokarpatskej vínnej ceste (37/2008, s. 189 – 202)

Zakladateľské a profilujúce osobnosti na historických katedrách UK v Bratislave do roku 1950. K 90. výročiu jej vzniku (38/2009, s. 29 – 38)

K počiatkom reformácie na Slovensku. 400. výročie Žilinskej synody – završenie cirkevnej organizácie evanjelickej cirkvi a. v. (39/2010, s. 7 – 16)

300. výročie završenia stavovských bojov proti Habsburgovcom (40/2011, s. 27 – 34)

BAĎURÍK Jozef – BENKOVÁ Eva

Tajomný panovník na stredoeurópskych trónoch Rudolf II. Habsburský (1552 – 1612) (41/2012, s. 283 – 293)

BAGIN Albín

Pohľady na súčasnú poéziu (4/1975, s. 19 – 30)

Hľadanie a zápasy najmladšej slovenskej poézie (5/1976, s. 19 – 32)

K vývinu slovenskej poviedky (6/1977, s. 21 – 34)

Vývin eseje v slovenskej literatúre (7/1978, s. 25 – 32)

Program a výraz mladšej slovenskej poézie (8/1979, s. 7 – 18)

Náčrt literárnej situácie medzi vojnami (9/1980, s. 19 – 30)

BACHRATÝ Bohumír

Súčasná slovenská maliarstvo, sochárstvo a grafika (15/1986, s. 7 – 17)

BAJZÍKOVÁ Eugénia

Gramatické prostriedky pri spájaní viet (6/1977, s. 35 – 44)

Opakovanie v textovej syntaxi (7/1978, s. 33 – 41)

Výskum textovej syntaxy v slovenskej jazykovede (8/1979, s. 19 – 30)

Jazyková výstavba výkladového textu (9/1980, s. 31 – 44)

Hodnotiace jazykové prostriedky v texte (10/1981, s. 43 – 52)

Pripájacie jazykové prostriedky (11/1982, s. 21 – 29)

Neurčité zámená v texte (12/1983, s. 13 – 22)

K funkcii a sémantike deiktík času a miesta (13/1984, s. 63 – 70)

Neslovenské prvky v súčasnej próze (14/1985, s. 23 – 34)

Interpretácia kompozície Pankhartov Ivana Hudeca (15/1986, s. 19 – 30)

Vyjadrovanie negácie v replikách dialógu (16/1987, s. 37 – 48)

Vývin opisu jazykových prostriedkov textovej syntaxe v slovenčine (17/1988, s. 17 – 27)

O prostriedkoch perspektívy textu (18/1989, s. 29 – 35)

Názory na triedenie zámen v spisovnej slovenčine (19/1990, s. 15 – 24)

Štylistika slovníka u Štefana Moravčíka (20/1991, s. 7 – 12)

Vyjadrovanie subjektu v slovenčine (22/1993, s. 3 – 9)

Textová funkcia osobných zámen (23/1994, s. 9 – 14)

Vyjadrovanie predikátu v slovenčine (24/1995, s. 9 – 13)

Text Internetu (27/1998, s. 15 – 23)

Segmentácia textu na odseky (28/1999, s. 21 – 30)

O nadväznosti (intertextualite) v rozprávkach (30/2001, s. 26 – 33)

O textových funkciách zámen (32/2003, s. 213 – 220)

BAKOŠOVÁ Zlatica

Sociálnopedagogický výskum rodiny (30/2001, s. 34 – 49)

BALÁŽ Peter

Štúrova koncepcia spisovného jazyka (11/1982, s. 31 – 47)

Fonologická sústava štúrovej spisovnej slovenčiny (12/1983, s. 23 – 35)

Slovesný vid v slovenčine ako cudzom jazyku (14/1985, s. 35 – 55)

Slovenčina ako cudzí jazyk (15/1986, s. 31 – 43)

Menný rod v slovenčine ako cudzom jazyku (17/1988, s. 29 – 45)

Žurnalistický text v systéme textov (23/1994, s. 15 – 20)

Hláskoslovie slovenčiny v porovnaní s češtinou v ponímaní L. Štúra (24/1995, s. 14 – 19)

K problematike zrozumiteľnosti žurnalistického textu (26/1997, s. 16 – 20)

BALLEK Ladislav

Reflexia súčasných česko-slovenských vzťahov (38/2009, s. 351 – 362)

BANDÍK Emil

Súčasný slovenský film (10/1981, s. 53 – 61)

BARICA Ján

Minulosť vedy a techniky na Slovensku (9/1980, s. 45 – 59)

BARTKO Ladislav

Abovské a spišské nárečia (26/1997, s. 198 – 205)

K charakteristike gemerských nárečí (27/1998, s. 180 – 185)

BARTKOVÁ Viera

Reflexia výtvarnej kultúry v slovenskom národnom obrodení (41/2012, s. 13 – 34)

Umelecká kultúra Košíc (42/2013, s. 325 – 344)

BÁTOROVÁ Mária

Moderná katolícka poézia (24/1995, s. 20 – 22)

BENDÍK Martin

Kontexty divadelných a hudobnodivadelných začiatkov v Prešporku – Bratislave (40/2011, s. 35 – 47)

BENEDEK Gregor

Slovenské nárečia v Rumunsku (12/1983, s. 37 – 56)

BENŽA Mojmír

Tradičný ľudový odev Slovenska (30/2001, s. 50 – 58)

BEŇOVÁ Juliana

Slovanský vklad do súčasnej európskej drámy (35/2006, s. 365 – 380)

BEŇOVÁ Katarína

Cyril a Metod vo výtvarnom umení 19. storočia na Slovensku (42/2013, s. 39 – 58)

BERAN Zdeněk

O vzťahoch českej a slovenskej literatúry po roku 1945 (8/1979, s. 31 – 43)

Českí literárni vedci v slovenskom kultúrnom živote (9/1980, s. 61 – 75)

Slováci v českom literárnom živote (12/1983, s. 57 – 69)

Niekoľko črt tváre súčasnej českej poézie (13/1984, s. 71 – 81)

Cesty súčasnej českej prózy (14/1985, s. 57 – 68)

BIBZOVÁ Anna

Vývoj výtvarného školstva na Slovensku pred nástupom socialistickej kultúrnej revolúcie (13/1984, s. 83 – 93)

K výchove a vzdelávaniu mladej generácie umelcov-výtvarníkov na Slovensku (17/1988, s. 47 – 62)

BLANÁR Vincent

Historický slovník slovenského jazyka (13/1984, s. 95 – 114)

Jazykovedné dielo Ľudovíta Štúra v slovenskom a slovanskom kontexte (22/1993, s. 10 – 25)

Teória vlastného mena (Povaha, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii) (24/1995, s. 15 – 24)

Vzťah slovenčiny a češtiny ako slavistický problém (26/1997, s. 21 – 34)

Jazykovedné dielo Antona Bernoláka vo svetle novších výskumov (28/1999, s. 304 – 316)

Problematika vývinu pomenovania osôb (30/2001, s. 59 – 71)

Preložil Adam F. Kollár (tereziánsky) urbár z roku 1767? (31/2002, s. 10 – 24)

BLAŽENCOVÁ Ľubica

Interpretácia vybraných textov spevníka Cantus Catholici. Venované 350. výročiu vydania prvého tlačeného katolíckeho spevníka (34/2005, s. 177 – 196)

BOKNÍKOVÁ Andrea

Slovenská poézia – mladí autori a zbierky medzi osemdesiatymi a deväťdesiatymi rokmi (27/1998, s. 24 – 29)

Žena ako autorka – žena ako téma (29/2000, s. 24 – 52)

Slovenské poetky 1895 – 1945 v mozaike interpretácií (30/2001, s. 390 – 402)

Námet kúpania v slovenskom umení 60. rokov 20. storočia (34/2005, s. 197 – 228)

K motívom slovenskej poézie šesťdesiatych rokov 20. storočia (35/2006, s. 165 – 189)

Obraz sveta a prírody v poézii Milana Rúfusa (38/2009, s. 39 – 58)

K autoštylizáciám slovenských poetiek 20. storočia (39/2010, s. 17 – 39)

Prínos Trnavskej skupiny (konkretistov): novátorstvo v básnickom zobrazovaní príbehov (40/2011, s. 49 – 65)

BOSÁK Ján

Slang v súčasnej jazykovej situácii (14/1985, s. 69 – 80)

Sociolingvistický pohľad na kodifikáciu Sama Cambela (1856 – 1909) (22/1993, s. 26 – 36)

Hľadanie nových ciest v teórii spisovnej slovenčiny (24/1995, s. 23 – 30)

Dialekty a sociolekty (25/1996, s. 25 – 30)

Aká je slovenčina na konci 20. storočia? (O koncepcii výskumného projektu) (26/1997, s. 35 – 43)

Domáce, cudzie, internacionálne v postojoch slovenských lingvistov (28/1999, s. 31 – 38)

- Slovenčina a slovanské jazyky na prelome storočí (29/2000, s. 227 – 233)
Sto rokov od vyjdenia Rukováti spisovnej reči slovenskej (31/2002, s. 25 – 30)
Dynamika subštandardov (34/2005, s. 21 – 28)

BOTIKOVÁ Marta

- Rodina na Slovensku (22/1993, s. 37 – 42)
Odievanie a móda v súvislosti so spoločensko-politickými zmenami roz-
právania žien (32/2003, s. 308 – 321)

BOTÍK Ján

- Zvláštnosti kultúry zahraničných Slovákov (23/1994, s. 21 – 30)
Multietnické Slovensko a jeho kultúrna mnohotvárnosť (37/2008, s. 203
– 216)

BRÁZDOVIČOVÁ Jana

- Kúpeľníctvo na Slovensku (12/1983, s. 71 – 83)

BRTÁŇ Rudo

- Pavel Jozef Šafárik (9/1980, s. 77 – 89)

BUDOVIČOVÁ Viera

- Dvojazyková komunikácia v slovenčine a v češtine (11/1982, s. 49 – 64)
O vzájomnom prekladaní českej a slovenskej literatúry (12/1983, s. 85
– 101)
Slang v češtine a v slovenčine (13/1984, s. 115 – 128)
Ohlas diela Jána Hollého v Čechách (15/1986, s. 45 – 69)
Semikomunikácia ako lingvistický problém (16/1987, s. 49 – 66)
Jazykové tabu v medzijazykovej komunikácii (19/1990, s. 25 – 46)

BUFFA Ferdinand

- O zhodách medzi poľštinou a slovenčinou (4/1975, s. 31 – 40)
O vzájomných slovensko-poľských jazykových vplyvoch (5/1976, s. 33 – 48)
Východoslovenské nárečia (7/1978, s. 43 – 56)
K charakteristike šarišských nárečí (26/1997, s. 206 – 213)

BUNČÁK Ján

- Náboženská viera na Slovensku v európskom porovnaní (37/2008, s. 217
– 232)

BURLAS Ladislav

- Ludová hudba v slovenskej hudobnej kultúre (6/1977, s. 45 – 57)
Ludová hudba a súčasnosť (13/1984, s. 129 – 134)

BUZÁSSYOVÁ Klára

- Okazionalizmus v slovenskej literatúre (9/1980, s. 91 – 108)

Špecifika stupňovania v slovenčine (13/1984, s. 135 – 150)

Motivácia a jej vplyv na sémantickú a štylistickú hodnotu slova (14/1985, s. 81 – 104)

Tvorenie abstrákt v súčasnej slovenčine (15/1986, s. 71 – 85)

Aktuálne problémy nového slovníka súčasnej slovenčiny (23/1994, s. 31 – 39)

Vývinové tendencie a zmeny v slovnej zásobe slovenčiny (29/2000, s. 300 – 309)

Slovotvorné paradigmy: ich podmienenosť a určenosť (30/2001, s. 72 – 82)

BŽOCH Jozef

Poézia 1988 (18/1989, s. 37 – 51)

C

CAMBEL Samuel

Košický vládny program (9/198, s. 7 – 18)

KSČ a revolučné premeny na Slovensku (10/1981, s. 7 – 22)

Historické východiská riešenia slovenskej otázky v ČSSR (11/1982, s. 7 – 20)

Februárové tradície v našich dejinách (12/1983, s. 103 – 114)

Oslobodenie Československa ako historická tradícia a medzník vo vývoji našich národov (14/1985, s. 5 – 22)

Idey Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie v najnovších dejinách Slovenska (16/1987, s. 7 – 26)

SNP – začiatok národnej a demokratickej revolúcie v Československu (18/1989, s. 7 – 27)

CESNAKOVÁ-MICHALICOVÁ Milena

Divadlo na Slovensku od stredoveku do novoveku (8/1979, s. 45 – 57)

CSIBA Karol

Podoba priestoru v próza Jána Johanidesa (36/2007, s. 171 – 180)

Obraz literárnej pamäte v prózach Jána Johanidesa (Trestajúci zločin, Hmla na našej trpezlivosti) (37/2008, s. 99 – 108)

Memoárová próza – oslabená garancia identity (38/2009, s. 59 – 68)

Spomienkové rozprávania Hany Gregorovej (39/2010, s. 41 – 50)

Pojem identita v prózach Petra Macsovszkého (40/2011, s. 66 – 75)

Tri historické prózy Jána Johanidesa (Marek koniar a uhorský pápež, Slo-ny v Mauthausene, Najsmutnejšia oravská balada) (41/2012, s. 35 – 43)

Ozvena 50. rokov v slovenskej a českej literatúre. Poznámky k paralelám próz Jána Johanidesa a Antonína Bajaju (42/2013, s. 219 – 227)

CZAKO Matej

Vodné dielo Gabčíkovo – región konfrontácií človeka a prírody (25/1996, s. 31 – 37)

Č

ČAVOJSKÝ Ladislav

Dotyky českého a slovenského divadla (12/1983, s. 115 – 128)

Krátka história dlhodobého dramatického súbehu alebo Slovenská dráma v matičnom období (17/1988, s. 63 – 88)

ČIERNY Ján

Slovenské národné povstanie v kontexte doby (3/1974, s. 7 – 27)

ČLOVIEČIK Ondrej

Súčasnosť slovenskej knižnej kultúry (13/1984, s. 151 – 167)

ČUNDERLÍK Alexander

Vývin kultúrneho života v Bratislave (12/1983, s. 129 – 147)

ČÚZY Ladislav

Paradoxy literárnoestetickkej koncepcie Ľudovíta Štúra (20/1991, s. 13 – 21)

Literárna história ako prostriedok prebúdzania slovenského národného povedomia (22/1993, s. 43 – 50)

Literárnoestetické názory Jonáša Záborského (23/1994, s. 40 – 48)

Hierarchia druhov umenia v Štúrových prednáškach o slovenskej poézii (24/1995, s. 31 – 36)

Slovenská „porevolučná“ próza (25/1996, s. 38 – 43)

Literárne a spoločenské aktivity slovenských žien začiatkom 20. storočia (26/1997, s. 44 – 50)

Tvorba slovenských prozaických v 70. rokoch XX. storočia (27/1998, s. 30 – 34)

Balada o smutnej panej, ktorá umrela – interpretácia (30/2001, s. 382 – 389)

Hľadanie, či smútok za minulosťou? (32/2003, s. 205 – 2012)

Peripetie hľadania (K storočníci Mila Urbana) (33/2004, s. 24 – 37)

Topos Piešťan v prózach Dušana Duška (34/2005, s. 229 – 238)

Slovanstvo ako súčasť myšlienkových koncepcií Ľudovíta Štúra (35/2006, s. 351 – 364)

Fenomén Jaroslava Blažkovú (36/2007, s. 181 – 194)

Žena medzi étosom a erosom. Úvaha o jednej tematickej zložke prozaického diela Margity Figuli (38/2009, s. 69 – 78)

Jarošova angažovanosť z konca storočia (39/2010, s. 51 – 59)

Cestičkami súčasnej prózy. Marginálna úvaha nad štyrmi knihami, ktoré vyšli len nedávno (M. Kompaníková, M. Zelinka, V. Šikulová, M. Hvorecký) (41/2012, s. 45 – 54)

D

DANIŠ Miroslav

Slováci v uhorskom husárskom pluku na východe Európy (32/2003, s. 192 – 204)

DAROVEC Miloslav

Nepravé hypotaktické súvetia v slovenčine (7/1978, s. 57 – 71)

Klasifikácia súvetí v súčasnej slovenskej a českej jazykovede (12/1983, s. 149 – 161)

Obsahové vedľajšie vety v slovenčine (13/1984, s. 169 – 181)

Vzťažné vety v slovenčine (14/1985, s. 105 – 131)

Vývin názorov na slovosled v spisovnej slovenčine (15/1986, s. 87 – 101)

Z konfrontačnej syntaxe slovensko-českej (17/1988, s. 83 – 103)

Konfrontačný opis slovenského a českého súvetia (22/1993, s. 51 – 61)

Vedľajšie vety s absolútnym relatívom v slovenčine (23/1994, s. 49 – 57)

DAROVEC Peter

Súčasná poznámky o minulom čase (30/2001, s. 454 – 461)

Pavel Vilikovský – stredoeurópsky slovenský spisovateľ (40/2011, s. 77 – 86)

Dve literatúry po dvadsiatich rokoch. Súčasná slovenská a česká literatúra – vzťahy, paralely, rozdiely (42/2013, s. 209 – 217)

DILLNBERGEROVÁ Sylvia

Tradície vinohradníctva v Bratislave a jej okolí (29/2000, s. 53 – 62)

Morálne hodnoty vo vzťahu k stravovaniu vidieckeho obyvateľstva na Slovensku (32/2003, s. 294 – 307)

DOBIÁŠ Rudolf

Básnici za mrežami (38/2009, s. 79 – 92)

DOLNÍK Juraj

Paronymy v slovenčine a ich štylistické využitie (15/1986, s. 103 – 116)

Hodnotiace slová v slovenčine (16/1987, s. 67 – 83)

- Expresívna zložka slovnej zásoby slovenčiny (17/1988, s. 105 – 125)
Svojrázne sémantické javy v lexike súčasnej slovenčiny (18/1989, s. 53 – 74)
Mnohovýznamové slová v slovenčine (19/1990, s. 47 – 70)
České slová v slovenčine (21/1992, s. 1 – 10)
Gramatika slovenčiny pre vyučovanie cudzincov (22/1993, s. 62 – 70)
Prototypový prístup k lexikálnej jednotke (23/1994, s. 58 – 66)
Slovenčina z hľadiska hodnotenia (24/1995, s. 37 – 43)
Diferenciácia teórie kultúry spisovnej slovenčiny (26/1997, s. 51 – 58)
Jazyková kritika na Slovensku (27/1998, s. 35 – 41)
Spisovná slovenčina a čeština (28/1999, s. 39 – 52)
Vývin morfológie súčasnej spisovnej slovenčiny (29/2000, s. 277 – 286)
Reálna spisovná slovenčina (30/2001, s. 83 – 95)
Ohrozujú anglicizmy slovenčinu? (31/2002, s. 31 – 41)
Jazyková politika a európska integrácia (32/2003, s. 180 – 191)
Slovenský jazykový kodifikátor (33/2004, s. 38 – 48)
Interpretácia emócií a citov prostredníctvom jazyka. Príklad: Ako interpretujú Slováci svoj hnev? (34/2005, s. 29 – 42)
Súčasný jazykovokultúrny svet Slovákov (35/2006, s. 11 – 24)
Základ interkultúrneho porozumenia (36/2007, s. 19 – 30)
Slováci v česko-maďarskom jazykovom kontexte (37/2008, s. 19 – 31)
O slovenskej kultúrnej identite (vo vzťahu k spisovnému jazyku) (38/2009, s. 93 – 102)
Kultové objekty v slovenskom jazykovom prostredí (39/2010, s. 61 – 74)
Jazyk – človek – kultúra – spoločnosť (Výskumný program v slovenskom kultúrnom prostredí) (40/2011, s. 87 – 100)
Sociálne významy spisovnej slovenčiny (41/2012, s. 55 – 66)
Čeština ako necudzí jazyk v slovenskom prostredí (42/2013, s. 127 – 138)

DORULA Ján

- Slovenčina v predspisovnom období (22/1993, s. 71 – 75)
Spisovná slovenčina ako štátny jazyk Slovenskej republiky (25/1996, s. 44 – 46)

DROPOVÁ Ľubica

- Premeny estetickej funkcie ľudových piesní na Slovensku (5/1976, s. 49 – 61)
Význam súborov SEUK a Lúčnica v súčasnej slovenskej kultúre (14/1985, s. 133 – 149)
Sociálna a revolučná tematika v ľudovej piesni (15/1986, s. 117 – 132)

- Ludová pieseň v súčasnom piesňovom repertoári (16/1987, s. 85 – 94)
Výskumy baníckych piesní na Slovensku (17/1988, s. 127 – 138)
Historická tematika v slovenskej ľudovej piesni (18/1989, s. 75 – 88)
Jarmočné a púťové piesne na Slovensku (19/1990, s. 71 – 82)
Spevné príležitosti v dedinskom prostredí (20/1991, s. 23 – 31)
Stredoeurópske kontexty folklóru na Slovensku (22/1993, s. 76 – 82)
Viacjazyčné piesne na Slovensku a ich kontexty (23/1994, s. 67 – 77)
Funkcie a tematika slovenských ľudových piesní (24/1995, s. 44 – 52)
Súčasný kontext folklóru (Od kontaktnej po masovú komunikáciu)
(25/1996, s. 47 – 53)
Etnické obrazy a stereotypy v slovenských prísloviach zo zbierky A. P.
Záturského (26/1997, s. 222 – 228)
K niektorým tradíciám baníckych regiónov na strednom Slovensku
(27/1998, s. 42 – 48)
Folklór v systéme masovej komunikácie (32/2003, s. 333 – 342)

DUBAYOVÁ Mária

- Kultúra Rómov na Slovensku (22/1993, s. 83 – 97)

DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ Júlia, rod. KRIŠŠÁKOVÁ

- O goralských nárečiach z aspektu slovensko-poľských jazykových kon-
taktov (11/1982, s. 235 – 249)
Slováci v Poľsku (24/1995, s. 53 – 60)

DUDOK Daniel

- Slovenské nárečia v Juhoslávii (11/1982, s. 65 – 84)

DUDOK Miroslav

- Pluricentrický vývin modernej slovenčiny (31/2002, s. 42 – 50)
Paralelné štandardizačné procesy v slovenčine (Michal Godra a štúrovci)
(32/2003, s. 169 – 179)
Komunikatívne vedomie v slovenčine a blízkych (južnoslovanských) ja-
zykoch (36/2007, s. 31 – 44)

DUTKO Pavel – FERJENČÍK Pavel

- Historicky cenné drevené konštrukcie na Slovensku (8/1979, s. 59 – 69)

DUŠÍKOVÁ Anikó

- Chalupkov nemecký román na ceste k čitateľovi – v kontexte interpretač-
ných stratégií (41/2012, s. 67 – 86)

DÚŽEK Stanislav

- Slovenské ľudové tance (11/1982, s. 85 – 100)

DVONČ Ladislav

- Formálna stránka prevzatých slov v slovenčine (5/1976, s. 63 – 80)
Slovenské jazykovedné časopisectvo (6/1977, s. 59 – 73)
Jazykovedné konferencie o slovenskom jazyku (7/1978, s. 73 – 87)
Základné knižné pramene k štúdiu slovenskej jazykovedy (7/1978, s. 609 – 621)
Nesklonné slová v spisovnej slovenčine (10/1981, s. 63 – 85)
Apelatíva propriálneho pôvodu v spisovnej slovenčine (11/1982, s. 101 – 120)
Dynamika deklinácií substantív v spisovnej slovenčine (12/1983, s. 163 – 176)
Obyvatelské mená v spisovnej slovenčine (13/1984, s. 183 – 201)
Písanie veľkých písmen vo vlastných menách v spisovnej slovenčine (18/1989, s. 89 – 110)
Alternácie dvoch spoluhlások v spisovnej slovenčine (19/1990, s. 83 – 95)
Vokalistické alternácie v spisovnej slovenčine (20/1991, s. 33 – 47)

DVONČOVÁ Jana

- Slovenská a česká ortoepická norma (14/1985, s. 151 – 168)

Ď

ĎURČO Peter

- Vlastné mená na Slovensku (25/1996, s. 54 – 60)
K výskumu súčasnej živej slovenskej paremiológie (31/2002, s. 51 – 60)
Urbanonymá na Slovensku (32/2003, s. 156 – 168)
Viacjazyčná frazeologická databáza (37/2008, s. 33 – 43)

ĎURIŠIN Dionýz

- Súčasný stav a rozvoj slovenskej komparatistiky (3/1974, s. 29 – 42)

E

ELIÁŠ Michal

- Matica slovenská (4/1975, s. 41 – 53)
Zbierkové fondy Matice slovenskej (11/1982, s. 121 – 136)
Jozef Škultéty (27/1998, s. 49 – 54)

ELSCHEK Oskár

Slovenská ľudová pieseň a ľudová hudba – jej funkčné a historické aspekty (11/1982, s. 137 – 155)

F

FÁBRY Viliam

Záujmová umelecká činnosť na Slovensku (9/1980, s. 109 – 120)

FARKAŠ Ján

Vinárstvo a jeho perspektívy v ČSSR (10/1981, s. 87 – 97)

FARKAŠOVÁ Etela

Žena v slovenskej literatúre: historické premeny (24/1995, s. 61 – 68)

Filozofické aspekty literatúry alebo O niektorých aspektoch vzťahu filozofie a literatúry (36/2007, s. 195 – 204)

Hľadanie a utváranie identity vo vzťahoch. Pohľad na vybrané diela súčasných slovenských autoriek (38/2009, s. 103 – 114)

FECANINOVÁ Uľjana

Konfrontácia zvukovej sústavy ruštiny a slovenčiny (6/1977, s. 75 – 97)

K prepisu mien a pomenovaní z ruštiny do slovenčiny (7/1978, s. 89 – 101)

FEGLOVÁ Viera

Spoločenský život v Bratislave (29/2000, s. 63 – 70)

FEKETE Vladislava

Súčasný stav a trendy v slovenskom divadle (34/2005, s. 347 – 356)

FELDEK Ľubomír

Z problematiky prekladania veršov (4/1975, s. 55 – 65)

FERENČÍK Ján

Počiatky a rozvoj slovenskej prekladovej tvorby (9/1980, s. 121 – 132)

FERENČÍKOVÁ Adriana

Pohľad na slovenskú lexiku z okruhu poľnohospodárstva z historického a sociolingvistického aspektu (24/1995, s. 69 – 74)

Turčianske a hornonitrianske nárečia (27/1998, s. 186 – 194)

FIALA Anton

Z tradícií kovospracujúcich remesiel v Bratislave (29/2000, s. 71 – 80)

FINDRA Ján

K štylistickej klasifikácii slovnej zásoby (10/1981, s. 99 – 103)

- K formovaniu publicistických žánrov v slovenčine (11/1982, s. 157 – 170)
Invariantnosť slohového významu (15/1986, s. 133 – 142)

FISCHEROVÁ Anna

- Slovenská kultúra v zborníkoch SAS (Úvaha nad štúdiami v dvadsiatich
piatich ročníkoch) (26/1997, s. 270 – 289)

FURDÍK Juraj

- O porovnávacom výskume slovenčiny a maďarčiny (5/1976, s. 81 – 97)
Slovotvorná motivovanosť slovnéj zásoby v slovenčine (7/1978, s. 103 – 115)

G

GÁFRIK Michal

- Martin Rázus – národný bard a básnik tragiky sveta (28/1999, s. 53 – 62)

GÁFRIKOVÁ Gizela

- Literárne dielo Hugolína Gavloviča (31/2002, s. 61 – 73)
Prvý historiografický koncept slovenskej literatúry (33/2004, s. 50 – 65)

GAŠPARÍK Mikuláš

- K ideovým prameňom realizmu v slovenskej literatúre (7/1978, s. 117
– 129)
Slovenská literatúra 19. storočia a jej vzťahy k inonárodným literatúram
(12/1983, s. 177 – 194)
K ideovým prameňom literatúry národného obrodzenia (13/1984, s. 203
– 219)

GAŠPARÍKOVÁ Viera

- Život slovenskej ľudovej prózy v minulosti a dnes (15/1986, s. 143 – 159)

GBÚR Ján

- Hviezdoslav – umelecký profil (28/1999, s. 63 – 75)
Hviezdoslavova dráma vo vývinových premenách slovenskej dramatickej
tvorby v období realizmu a moderny (38/2009, s. 115 – 130)
Martin Kukučín – epik a hasverovského osudu (39/2010, s. 75 – 88)

GOJDIČ Ivan

- Sakrálna architektúra na Slovensku (28/1999, s. 76 – 91)
Národné kultúrne pamiatky Bratislavy (29/2000, s. 81 – 87)

GOMBALA Eduard

- Máchove podnety v slovenskom básnickom romantizme (18/1989, s. 111
– 128)

Demonštrácia kresťanského myslenia Jána Hollého v „svetských“ epoch Svatopluk a Sláv (25/1996, s. 61 – 68)

GOSIOROVSKÝ Miloš

Dva kľúčové medzníky v slovenských dejinách (2/1973, s. 7 – 20)

Slovensko v oslobodenom Československu (4/1975, s. 7 – 17)

Historické príčiny udalostí r. 1968 v Československu (5/1976, s. 7 – 18)

Veľká októbrová socialistická revolúcia a Slovensko (6/1977, s. 7 – 20)

Šesťdesiat rokov spoločného štátu Čechov a Slovákov (7/1978, s. 7 – 23)

GREGOR František

Slovenské nárečia v Maďarsku (11/1982, s. 171 – 183)

H

HABOVŠTIAK Anton

Slovenské nárečia z lexikálneho hľadiska (4/1975, s. 67 – 79)

Slovenské nárečia z hláskoslovného a tvaroslovného hľadiska (5/1976, s. 99 – 112)

Ustálené spojenia v slovenských nárečiach (6/1977, s. 99 – 111)

Spoločná lexikálna báza slovenských nárečí (8/1979, s. 71 – 83)

Slová cudzieho pôvodu v slovenských nárečiach (10/1981, s. 115 – 133)

Literárna Orava (12/1983, s. 195 – 210)

Atlasové spracovanie slovenských nárečí (14/1985, s. 169 – 189)

Tvorba L. N. Jégého vo vzťahu k oravským nárečiam (15/1986, s. 161 – 173)

Slovenčina a južnoslovanské jazyky (16/1987, s. 95 – 107)

Slová nemeckého pôvodu v slovenských nárečiach (17/1988, s. 139 – 156)

Slovenský jazykový atlas (18/1989, s. 129 – 140)

Slovenská rozprávka – výrazný fenomén ľudovej slovesnosti (19/1990, s. 97 – 111)

Naša dedina v minulosti (20/1991, s. 49 – 67)

O nárečovej lexike z lingvistickogeografického aspektu (21/1992, s. 11 – 27)

Oravské a liptovské nárečia (27/1998, s. 195 – 204)

HABOVŠTIAKOVÁ Katarína

Ideové, spoločenské a jazykové základy bernolákovskej spisovnej slovenčiny (5/1976, s. 133 – 127)

Vplyv nárečí a spisovnej češtiny na formovania spisovnej slovenčiny (6/1977, s. 113 – 123)

Rodné mená v slovenčine (8/1979, s. 85 – 97)

Nové slová v súčasnej spisovnej slovenčine (14/1985, s. 191 – 215)

Pôsobenie vývinu gramatickej stavby na vývin slovnej zásoby (15/1986, s. 175 – 196)

K štylistickej charakteristike nárečového prejavu (16/1987, s. 109 – 125)

Slová románskeho pôvodu v slovenčine (17/1988, s. 157 – 178)

Z problematiky slovenskej a maďarskej frazeológie (18/1989, s. 141 – 154)

Z problematiky slovenských priezvisk (19/1990, s. 113 – 126)

Prekladová a pôvodná tvorba Konštantína a Metoda (20/1991, s. 69 – 81)

Veľkomoravská ríša – kolíska vzdelanosti slovanských predkov (25/1996, s. 69 – 78)

Úsilie o jazykovú kultúru v minulosti a dnes (32/2003, s. 143 – 155)

HAMADA Milan

Humanizmus a reformácia na Slovensku vo vzťahu k antickej kultúre (19/1990, s. 127 – 137)

HAMAR Juraj

Slovenské tradičné bábkové divadlo v textoch a kontextoch (31/2002, s. 74 – 81)

K štruktúre komického obrazu v slovenskej ľudovej piesni (35/2006, s. 191 – 208)

HANAKOVIČ Štefan

Stotridsať rokov Spolku sv. Vojtecha (29/2000, s. 88 – 96)

HAZUCHOVÁ Oľga

Prehľad o frekventantoch SAS za 25 rokov od vzniku seminára (19/1990, s. 391 – 424)

HLEBA Edmund

Literárna Levoča (11/1982, s. 185 – 196)

HLÔŠKOVÁ Hana

Povešťová tradícia Bratislavy vo folklóre a v literatúre (29/2000, s. 97 – 105)

Wollmanovská zberateľská akcia a jej význam pre folkloristiku na Slovensku (34/2005, s. 357 – 366)

Andrej Kmeť o folklóre, folklór o Andrejovi Kmeťovi (36/2007, s. 325 – 344)

Obraz zbojníka – od ľudového k národnému hrdinovi (42/2013, s. 247 – 256)

HODÁK Tomáš

Využívanie vodnej energie na Slovensku (6/1977, s. 125 – 138)

HOCHEL Braňo

Slang v národnom jazyku (10/1981, s. 135 – 154)

O nespisovnej slovnej zásobe mládeže (12/1983, s. 211 – 228)

Tabuizované slová v slovenčine (17/1988, s. 179 – 187)

Literárne absencie a návraty (18/1989, s. 155 – 166)

Interpretácia prózy Alfonza Bednára Rozostavaný dom (30/2001, s. 419 – 425)

HOLÉCZYOVÁ Elena

O slovenských čipkách (6/1977, s. 139 – 150)

HOLLÝ Karol

Memorandum národa slovenského ako historiografický prameň (40/2011, s. 101 – 114)

HOMZA Martin

Niekoľko téz k počiatkom slovenského etnika (31/2002, s. 285 – 295)

K otázke vzniku pohostinskej teórie a jej typológie (33/2004, s. 66 – 76)

HORÁK Emil

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej bulharčiny (4/1975, s. 81 – 98)

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej srbochorvátčiny (4/1975, s. 99 – 116)

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej macedónčiny (14/1985, s. 217 – 242)

Vuk Karadžić a Ľudovít Štúr (16/1987, s. 127 – 137)

Východiská pre konfrontáciu predložkového systému slovenčiny s inými jazykmi (18/1989, s. 167 – 183)

Zložené predložky v spisovnej slovenčine a ich ekvivalenty v slovanských jazykoch (20/1991, s. 83 – 101)

Kodifikácia spisovnej slovenčiny z aspektu kodifikačných procesov v južnoslovanských spisovných jazykoch (30/2001, s. 96 – 108)

HORÁK Gejza

O prekladaní medzi češtinou a slovenčinou (13/1984, s. 221 – 231)

Vetná tautologická konštrukcia a jej štylistická hodnota (14/1985, s. 243 – 264)

HORECKÝ Ján

- Systém slovnej zásoby v slovenčine (1/1972, s. 21 – 28)
Hranica morfém v slovenčine (2/1973, s. 21 – 28)
Charakteristika neologizmov v spisovnej slovenčine (3/1974, s. 43 – 50)
Sociológia tvorenia slov (4/1975, s. 117 – 121)
Výrazová sila slovenčiny (5/1976, s. 129 – 138)
Kalkovanie v slovenčine (6/1977, s. 151 – 160)
O výchove vedeckých pracovníkov a o vedeckých hodnotiach (7/1978, s. 131 – 141)
Slovná zásoba slovenčiny v kontexte cudzích systémov (8/1979, s. 99 – 109)
O jazykovej norme (9/1980, s. 133 – 143)
Pomenovania motivované podobnosťou (11/1982, s. 197 – 205)
Stratifikácia a diferenciacia slovenčiny (12/1983, s. 229 – 238)
Názvy inštitúcií v slovenčine (13/1984, s. 233 – 241)
Vývin slovenskej terminológie (14/1985, s. 265 – 277)
Slovná zásoba štúrovskej slovenčiny (15/1986, s. 197 – 203)
Neologizačné procesy v súčasnej spisovnej slovenčine (16/1987, s. 139 – 149)
Dynamickosť a dynamika v jazyku (17/1988, s. 189 – 199)
O analógii v jazyku a v jazykovede (18/1989, s. 185 – 193)
K jazykovej politike v r. 1948-88 (19/1990, s. 139 – 150)
Výpovedné akty v súčasnej slovenčine (20/1991, s. 103 – 113)
Slovotvorná motivácia ako odraz kultúrneho pozadia (21/1992, s. 28 – 32)
Morfematický aspekt rytmického krátenia (22/1993, s. 98 – 103)
Cudzie slová v slovenčine dnes (23/1994, s. 78 – 83)
Slovotvorná a morfemická štruktúra slovenčiny (24/1995, s. 75 – 77)
Malé slovotvorné polia (25/1996, s. 79 – 82)
Odborná terminológia v súčasnej slovenčine (26/1997, s. 59 – 63)
Ludovít Novák a slovenčina (27/1998, s. 55 – 58)
Onomaziologická teória tvorenia slov (30/2001, s. 109 – 115)
Preskriptívna a deskriptívna lingvistika (31/2002, s. 82 – 89)
Jazykoveda v učených spoločnostiach na Slovensku (32/2003, s. 137 – 142)

HORVÁTH Miloš

- Aktuálne vývojové trendy a defekty v slovenskej žurnalistike (40/2011, s. 115 – 124)

K extenzii a intenzii pojmov (termínov) žurnalistika a publicistika (41/2012, s. 87 – 94)

Kultúrne identifikátory vo vybraných esejistických textoch Milana Rúfusa a Tomáša Halíka (42/2013, s. 197 – 207)

HORVÁTHOVÁ Emília

Príroda v svetonázorových predstavách slovenského ľudu (6/1977, s. 161 – 175)

Výročné zvyky na Slovensku (12/1983, s. 239 – 257)

Remeselnícke zvyky na Slovensku (14/1985, s. 279 – 296)

Iniciačné obrady mládeže na Slovensku (15/1986, s. 205 – 219)

K vývoju etnomedicíny na Slovensku (16/1987, s. 151 – 166)

O tradičnej metrológii na Slovensku (17/1988, s. 201 – 216)

Práca vo zvykoch slovenského ľudu (18/1989, s. 195 – 213)

Reminiscencie na staroslovenské božstvá v slovenských prameňoch (19/1990, s. 151 – 164)

HOŠŠO Jozef

Stredoslovenská banská oblasť v stredoveku (26/1997, s. 64 – 71)

Z histórie Liptova (27/1998, s. 59 – 68)

O histórii a živote v stredovekej Bratislave (29/2000, s. 106 – 117)

HRONSKÝ Marián

Slovensko pri rozpade Rakúsko – Uhorska a konštituovaní samostatného Česko – Slovenska (1918-1920) (31/2002, s. 383 – 399)

HROZIENČÍK Jozef

Medzinárodná účasť v Slovenskom národnom povstaní (8/1979, s. 111 – 129)

HUČKO Ján

Ľudovít Štúr a dnešok (15/1986, s. 221 – 238)

Revolučné roky 1848 – 1849 a Slováci (27/1998, s. 69 – 75)

HUČKOVÁ Dana

Malomestský žáner v slovenskej literatúre na prelome 19. a 20. storočia (41/2012, s. 95 – 104)

HVIŠČ Jozef

Slovensko-poľské literárne vzťahy (6/1977, s. 177 – 194)

Porovnávaci výskum literárnych žánrov (23/1994, s. 84 – 91)

Slovenská emigračná a exilová literatúra (26/1997, s. 72 – 77)

Kontinuita romantizmu (31/2002, s. 90 – 99)

CH

CHALUPKA Ľubomír

Slovenská hudobná tvorba 20. storočia (30/2001, s. 116 – 129)

Recepcia hudby Leoša Janáčka v slovenskej skladateľskej tvorbe po roku 1945 (35/2006, s. 381 – 392)

Fenomén baladickosti v slovenskej hudobnej tvorbe 20. storočia (36/2007, s. 345 – 356)

Osobnosť a dielo slovenského skladateľa Eugena Suchoňa (37/2008, s. 233 – 242)

Slovenská hudba 20. storočia ako európsky fenomén (38/2009, s. 131 – 138)

Fenomén rapsodickosti v slovenskej hudbe 20. storočia (39/2010, s. 89 – 96)

Humanistické poslanstvo opernej tvorby Jána Cikkera (K 100. výročiu narodenia skladateľa) (40/2011, s. 125 – 136)

Slovenská hudobná veda v medzinárodných súvislostiach (41/2012, s. 105 – 112)

Česko-slovenské hudobno-kultúrne vzťahy z vývojového hľadiska (42/2013, s. 229 – 244)

CHMEL Rudolf

K slovensko-maďarským literárnym vzťahom (6/1977, s. 195 – 205)

CHOVAN Juraj

Múzejníctvo na Slovensku (6/1977, s. 207 – 220)

CHROPOVSKÝ Bohuslav

Ranostredoveký mestský útvar Nitrava (13/1984, s. 243 – 266)

J

JACKO Jozef

Novšie deverbatív a príponou -teľ a -č (16/1987, s. 167 – 181)

JAKÁL Jozef

Slovenské jaskyne (10/1981, s. 155 – 166)

JAKUBÍKOVÁ Kornélia

Tradičné formy účasti rodiny a spoločenstva na obradoch životného cyklu (22/1993, s. 104 – 110)

Rodinné obyčaje v súčasnosti (25/1996, s. 83 – 90)

Rituály a súčasnosť (32/2003, s. 243 – 252)

Význam kultúry, jazyka a náboženstva pre etnickú identifikáciu (38/2009, s. 139 – 144)

JESENSKÁ-HORVÁTHOVÁ Gabriela

Minulosť a súčasnosť ľudového liečenia (10/1981, s. 167 – 179)

Múzeum slovenskej dediny (11/1982, s. 207 – 219)

JIRGES Miroslav

Účasť ČSSR v spolupráci krajín RVHP (8/1979, s. 131 – 146)

JÓNA Eugen

Spisovná slovenčina a Matica slovenská (5/1976, s. 139 – 159)

Samo Czambel ako jazykovedec (7/1978, s. 143 – 155)

Slovakistické spolky a spoločnosti (9/1980, s. 145 – 162)

JURČO Milan

Secesná linka vo vývinovej kontinuite slovenskej prózy (27/1998, s. 76 – 82)

K

KAČALA Ján

Pojem intencie slovesného deja v slovenskej jazykovede (6/1977, s. 221 – 235)

Doplnok a prívlastok (7/1978, s. 157 – 169)

Pracovné projekty a plány jazykovedných pracovísk (12/1983, s. 259 – 270)

Príprava nových pravidiel slovenského pravopisu (13/1984, s. 267 – 278)

Koncepcia nového výkladového slovníka slovenčiny (14/1985, s. 297 – 312)

Sémantika vo vete (15/1986, s. 239 – 254)

Slovenská syntax v konfrontačnom aspekte (16/1987, s. 183 – 201)

Kodifikácia slovnej zásoby súčasnej spisovnej slovenčiny (17/1988, s. 217 – 234)

Aktuálnosť jazyka slovenských ľudových rozprávok (18/1989, s. 215 – 237)

Gramatické vlastnosti slova ako východisko gramatickej stavby (19/1990, s. 165 – 176)

Štruktúra slovnej zásoby a gramatika (21/1992, s. 33 – 40)

- Kvantita v tvaroch typu skúmava a vládnucci (22/1993, s. 111 – 119)
Lexikálny a gramatický význam (23/1994, s. 92 – 102)
Pravidlá slovenského pravopisu z roku 1991 (24/1995, s. 78 – 84)
Jazyková situácia na Slovensku v 30. rokoch v reflexii Ľudovíta Nováka (1908 – 1992) (25/1996, s. 91 – 97)
Vývin názorov na základnú sémantickú črtu slovenského slovesa (25/1996, s. 98 – 105)
Významová a výrazová diferenciácia pomenovaní z hľadiska gramatickej kategórie životnosti (26/1997, s. 78 – 85)
Jazykový význam a jeho druhy (27/1998, s. 83 – 89)
Trvalý stredoslovenský základ spisovnej slovenčiny (27/1998, s. 214 – 223)
Kategória životnosti v lexikálnej a gramatickej rovine (28/1999, s. 92 – 101)
Syntax lexikalizovaných spojení (31/2002, s. 100 – 110)

KAČÍREK Ľuboš

- Spomienky na Juraja Fándlyho (40/2011, s. 137 – 147)
Prínos Novej školy (1868 – 1875) pre formovanie národného hnutia v 60. a 70. rokoch 19. storočia (41/2012, s. 295 – 312)
Matúš Čák-Trenčiansky – posledný slovenský bán? Národno-historické názory Jozefa Hložanského v národotvornom myslení 60. a 70. rokov 19. storočia (42/2013, s. 285 – 299)

KAHOUN Karol

- Výtvarná kultúra na Slovensku v priebehu dejín (2/1973, s. 29 – 42)

KALESNÝ František

- Habáni na Slovensku (12/1983, s. 271 – 285)

KAMENICKÝ Ján

- Rok mládeže (14/1985, s. 313 – 328)

KAPUSTOVÁ Monika

- Sémantické pole farieb a farebných odtieňov v slovenčine (35/2006, s. 25 – 41)
Psycholingvistický princíp vo vyučovaní didaktiky cudzieho jazyka (36/2007, s. 45 – 58)

KARTOUS Peter

- Archívnictvo v slovenskej socialistickej republike (10/1981, s. 181 – 193)

KASÁČ Zdenko

- Slovenská literárna avantgarda (27/1998, s. 90 – 95)

KÁKOŠOVÁ Zuzana

- Peter Karvaš – pokus o profil dramatika (29/2000, s. 118 – 125)
Kocúrkovo – interpretácia Jána Chalupku (30/2001, s. 363 – 371)
Slovenská literatúra pred rokom 1780 (31/2002, s. 111 – 127)
K podobám ľúbostnej poézie v staršej slovenskej literatúre (33/2004, s. 91 – 105)
Dráma medzi realizmom a modernou (Venované 120. výročiu narodenia Vladimíra Hurbana Vladimírova) (33/2004, s. 77 – 90)
Ivan Bukovčan (1921 – 1975) v kontexte slovenskej drámy 50. – 70. rokov 20. storočia (34/2005, s. 239 – 253)
Podoby slovenskej literatúry v 16. storočí (35/2006, s. 209 – 227)
Realizmus a modernizmus v dramatickej tvorbe Ivana Stodolu (36/2007, s. 205 – 220)
Obraz Turka v slovenskej literatúre 16. a 17. storočia (37/2008, s. 109 – 126)
Obraz ženy v staršej slovenskej literatúre (38/2009, s. 145 – 166)
„Príležitostný dramatik“ Martin Kukučín (39/2009, s. 97 – 106)
Pohľady na súčasnú slovenskú drámu (40/2011, s. 149 – 164)
Emblém v žárovom systéme poézie 16. a 17. storočia (41/2012, s. 113 – 135)
Slovenská dráma 20. storočia a téma Veľkej Moravy (42/2013, s. 89 – 99)

KERĎO Ján

- Kontrastívny opis primárnych slovenských a rumunských predložiek (18/1989, s. 239 – 249)

KERULOVÁ Marta

- Kontakty staršej slovenskej literatúry s európskymi literatúrami (15/1986, s. 255 – 266)

KLINCKOVÁ Jana

- Jazyková kreativita, komunikačná kompetencia a jazykový systém (25/1996, s. 106 – 113)

KOČIŠ František

- Súvetné štruktúry v spisovnej slovenčine (6/1977, s. 237 – 252)
Jazykoveda na Slovensku po roku 1954 (10/1981, s. 195 – 212)
Eud ako základ života národa a štátu (21/1992, s. 41 – 49)
Časopis Slovenská reč vstúpil do 60. ročníka (24/1995, s. 85 – 92)

KODAJOVÁ Daniela

- Slová ako stavebný materiál pri budovaní národa. Literárne práce a ná-

rodné podujatia – oslavy a pohreby národovcov (38/2009, s. 167 – 184)

Národné oslavy – manifestácia slovacity (40/2011, s. 165 – 180)

Oslavovanie Karola Kuzmányho a Štefana Moysesa. Modelovanie obrazu národného hrdinu prostredníctvom osláv (41/2012, s. 313 – 325)

KOCHOL Viktor

Preklad a verš (9/1980, s. 163 – 181)

KOLLÁR Dezider

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej ruštiny (4/1975, s. 123 – 140)

Medzijazyková homonymia (11/1982, s. 221 – 234)

KOMOROVSKÝ Ján

Antropologické aspekty náboženskej kreácie v religionistike (26/1997, s. 86 – 95)

KONEČNÝ Miloslav

Premeny epigramu od humanizmu po Jána Kollára (40/2011, s. 181 – 195)

Stredoveké kroniky a Slovensko (41/2012, s. 137 – 145)

KONFEDERÁKOVÁ Galina

K teoretickým a metodickým problémom porovnávacieho štúdia ruskej a slovenskej štylistiky (15/1986, s. 267 – 275)

KOPÁL Ján

Najnovšia pôvodná slovenská literárna tvorba 1987 pre deti a mládež (17/1988, s. 235 – 248)

KOŠKA Ján

K literárnym vzťahom Slovákov s Bulharov (6/1977, s. 253 – 266)

KOTOČ Ján

Základy československého školstva (7/1978, s. 171 – 181)

KOVAČEVIČOVÁ Soňa

Ludová architektúra a bývanie na Slovensku (5/1976, s. 161 – 178)

Ludové rezbárstvo na Slovensku (12/1983, s. 299 – 307)

Komunikatívnosť drevorezu a masová kultúra na Slovensku (12/1983, s. 287 – 297)

Etnografický atlas Slovenska (13/1984, s. 279 – 294)

KOVAČKA Miloš

Základné pramene k štúdiu slovenskej literárnej vedy (7/1978, s. 623 – 643)

Literárne časopisy a zborníky (8/1979, s. 147 – 158)

KOVÁČ Michal

Národný dom v Martine (19/1990, s. 177 – 191)

KOVÁČ Milan

Ľudová viera u slovenských Rómov (33/2004, s. 106 – 114)

KOVÁČIK Ľubomír

Dramatický, spektakulárny a rituálny rozmer Bottovej poézie (38/2009, s. 185 – 196)

KOZOVÁ Mária

Environmentálna politika a právo v Slovenskej republike (23/1994, s. 103 – 118)

KRAJČOVIC Rudolf

Historický komentár k fonológii spisovnej slovenčiny (1/1972, s. 29 – 43)

Historický komentár k morfológii spisovnej slovenčiny (2/1973, s. 43 – 55)

Historický komentár k lexike spisovnej slovenčiny (4/1975, s. 141 – 154)

O štýloch slovenčiny v predpisovnom období (7/1978, s. 183 – 200)

O stabilizácii vo fonologicko-fonickom vývine slovenčiny (8/1979, s. 159 – 174)

Mladogramatizmus a slovenská jazykoveda (9/1980, s. 183 – 197)

Kultivované slovo na Veľkej Morave (14/1985, s. 329 – 336)

Slovenčina v dejinách kontaktov neslovanských jazykov (16/1987, s. 203 – 213)

Zápas o normu spisovnej slovenčiny v matičných rokoch (17/1988, s. 249 – 261)

O rekonštrukcii najstaršej slovenskej lexiky (18/1989, s. 251 – 259)

Lexika toponymie ako prameň dávnej histórie (21/1992, s. 50 – 55)

Význam mapovania historickej toponymie (23/1994, s. 119 – 123)

Genéza a vývin východoslovenských nárečí (26/1997, s. 191 – 197)

Genéza a vývin stredoslovenských nárečí (27/1998, s. 173 – 179)

Genéza a vývin západoslovenských nárečí (28/1999, s. 279 – 286)

Nárečia v južnom regióne západoslovenských nárečí (28/1999, s. 287 – 294)

KRÁL Ąbel

Ortoepická kodifikácia slovenčiny (2/1973, s. 57 – 71)

Fonetická povaha a systém slovenských samohlások a dvojhlások (3/1974, s. 50 – 66)

Slovenské samohlásky v konfrontácii so samohláskami iných jazykov
(3/1974, s. 67 – 82)

Štýly slovenskej výslovnosti (6/1977, s. 267 – 286)

Preberanie cudzích slov do slovenčiny z hľadiska fonetiky a ortoepie
(7/1978, s. 201 – 215)

KRAUS Cyril

Špecifickosť slovenského romantizmu (1/1972, s. 45 – 59)

Súčasná slovenská literárna slovakistika a literárny Gemer (13/1984,
s. 295 – 308)

KRČMÉRYOVÁ Eleonóra

Mladá próza po roku 1989 (34/2005, s. 255 – 268)

KREKOVIČOVÁ Eva

K problematike etnokultúrnych hraníc a regiónov. Slovenské koledy
v stredoeurópskych kontextoch (38/2009, s. 197 – 206)

KRESÁNEK Jaroslav

Liečivé rastliny na Slovensku (10/1981, s. 231 – 226)

KRESÁNEK Jozef

Hudba na Slovensku v európskom kontexte (2/1973, s. 73 – 84)

KRIŠTOF Štefan

Mládežnícky slang (3/1974, s. 83 – 110)

KROČANOVÁ (ROBERTS) Dagmar

Apokalyptické prvky v novele Františka Švantnera Piargy (30/2001, s. 403
– 410)

Prieniky existencializmu do slovenskej dramatiky v medziobdobí 1945
– 49. Prípád Leopold Lahola (33/2004, s. 115 – 131)

Boh a človek v ideovej dráme štyridsiatych rokov 20. storočia (34/2005,
s. 269 – 286)

Bad Blood, Beauty and Violence (35/2006, s. 249 – 263)

Pôsobenie spisovateľa Gejzu Vámoša v kontextoch medzivojnového ob-
dobia (36/2007, s. 237 – 248)

Záhrada a Pierot. O invenčnosti a konvenčnosti v diele Gejzu Vámoša
(37/2008, s. 141 – 152)

Tragický hrdina v Barčovej a Králikovej dráme 40. rokov 20. storočia
(38/2009, s. 269 – 278)

Peter Karvaš: Milý pán Hálka. Interpretácia novely a porovnanie jej dvoch
textových variantov (39/2010, s. 107 – 120)

Božia hra a ľudské hry. Interpretácia súboru noviel Františka Švantnera
Dáma (41/2012, s. 147 – 164)

Pohľady na slovanskú minulosť v slovenskej próze prvej polovice štyridsiatych rokov 20. storočia (42/2013, s. 77 – 87)

KROŠLÁKOVÁ Ema

Sémantické vzťahy medzi starosloviensko-slovanskými homofónnymi slovami (16/1987, s. 215 – 228)

Názvy ulíc na Slovensku zo sémantického a štruktúrneho hľadiska (17/1988, s. 263 – 277)

Lexikálna metafora v systéme slovenskej a ruskej lexiky (18/1989, s. 261 – 273)

Starosloviencina ako prvý spisovný jazyk našich slovanských predkov (19/1990, s. 193 – 209)

Odras života a diela Konštantína a Metoda v cirkevnoslovanských literárnych textoch (20/1991, s. 115 – 127)

Starosloviencina vo veľkomoravskom kontexte (24/1995, s. 93 – 98)

KRULÁKOVÁ Anna

K typologickým súvislostiam G. K. Zechentera-Laskomerského a J. Nerudu (20/1991, s. 129 – 139)

Prehľadnocovanie témy lásky v próze 60. rokov 19. storočia (Sonda do textov E. Kubáňiho a J. Záborského) (30/2001, s. 372 – 381)

O jednej téme v dráme 50. a 60. rokov 19. storočia (35/2006, s. 229 – 247)

Názory na román v období romantizmu (36/2007, s. 221 – 236)

Záborského východiská z útrap z rozumu (41/2012, s. 165 – 177)

KRUPA Viktor

Typológia slovenskej vety (17/1988, s. 279 – 297)

KUČERA Matúš

Slovensko a európska vzdelanosť v stredoveku (7/1978, s. 217 – 227)

Historický vývin slovenskej dediny (11/1982, s. 251 – 262)

Slovensko v zápase o svoju historickú a národnú identitu (31/2002, s. 296 – 325)

KUČEROVÁ Eleonóra

Z konfrontačného štúdia ruskej a slovenskej frazeológie (7/1978, s. 229 – 239)

KUSÝ Martin

Prehľad vývoja architektonickej tvorby na Slovensku (5/1976, s. 179 – 193)

KYSELOVÁ Lýdia

Súčasná literárna tvorba pre deti a mládež (13/1984, s. 309 – 317)

L

LEHOTSKÁ Darina

Pohľad na dejiny Bratislavy (11/1982, s. 263 – 276)

LENGOVÁ Jana

Cyrilo-metodská tradícia v slovenskej hudobnej kultúre 19. a 20. storočia (42/2013, s. 101 – 111)

LENHARDT Ján

Kontrastívny rozbor anglických a slovenských hlások (6/1977, s. 287 – 303)

LEŠČÁK Milan

Druhová a žánrová diferenciácia slovenského slovesno-dramatického folklóru (7/1978, s. 241 – 252)

K výskumu súčasného stavu obyčajovej tradície a sviatkovania (výsledky dotazníkového výskumu v rokoch 1997 – 1998) (32/2003, s. 253 – 268)

LEŠINSKÝ Ján

Vysokoškolské technické štúdium na Slovensku (22/1993, s. 120 – 128)

Slovensko a automobil v druhom storočí (26/1997, s. 96 – 106)

LIBA Peter

Slovenská próza 1988 (18/1989, s. 275 – 291)

Tradícia – literatúra – folklór (21/1992, s. 56 – 64)

LIPTÁK Štefan

Z výskumu východnej skupiny východoslovenských nárečí (26/1997, s. 214 – 220)

LIPTÁKOVÁ Ľudmila

Status okazionalizmu v hovorenej slovenčine (28/1999, s. 102 – 109)

LUKAČKA Ján

Počiatky kristianizácie naddunajských Slovanov vo svetle archeologických nálezov z Bojne (36/2007, s. 357 – 364)

Historické súvislosti a význam Zoborskej listiny z roku 1111 (40/2011, s. 197 – 200)

M

MAČÁK Ivan

Typy slovenských ľudových sláčikových nástrojov (2/1973, s. 85 – 93)

Najstaršie hudobné nástroje na Slovensku (3/1974, s. 111 – 126)

MACHO Peter

M. R. Štefánik a A. Hlinka v básnických a komemoratívnych textoch.
Historická osobnosť ako národný symbol a jeho štylizácia (34/2005,
s. 367 – 395)

Oslavy 150. výročia prvej kodifikácie spisovnej slovenčiny v Trnave
v roku 1937 (41/2012, s. 327 – 341)

MAJTÁN Milan

Onomastika na Slovensku (2/1973, s. 95 – 104)

Najstaršie slovenské vlastné mená (5/1976, s. 195 – 207)

Neslovanské prvky v slovenských vlastných menách (5/1976, s. 209 – 225)

Charakteristické črty slovenskej ojkonymie (6/1977, s. 305 – 320)

Súčasná slovenská hydronymia (11/1982, s. 277 – 288)

Pomenovanie reálií z tureckého (moslimského) a židovského prostredia
v staršej slovenčine (16/1987, s. 229 – 244)

Zo slovenskej oronymie (23/1994, s. 124 – 135)

Špecifikácia starozákonnej lexiky slovenských prekladov Biblie (25/1996,
s. 114 – 119)

MAJZLÍK Daniel

Barokové kaštiele na Slovensku (13/1984, s. 319 – 341)

MALOVÁ Darina

Politika na Slovensku v stredoeurópskom kontexte. Od čiernej diery k ta-
transkému tigrovi? (37/2008, s. 243 – 256)

MALOVECKÁ Milota

Cesty k poznaniu vlastnej minulosti. Kritické dejepisectvo na Slovensku
v 18. storočí (36/2007, s. 365 – 378)

MARČOK Viliam

Postmoderné modifikácie lyrického subjektu v slovenskej poézii (21/1992,
s. 65 – 72)

Postmoderné modulácie narácie (22/1993, s. 129 – 139)

Postmoderné črty v dramatickej tvorbe S. Štepku (23/1994, s. 136 – 143)

Postmoderné autorstvo (24/1995, s. 99 – 105)

Klára Jarunková – jedinečná osobnosť slovenskej literatúry (32/2003, s. 125 – 136)

MARKUŠ Michal

Slovenská kuchyňa (6/1977, s. 321 – 341)

MARSINA Richard

O vývoji miest na Slovensku v stredoveku (10/1981, s. 227 – 241)

O osídlení Slovenska od 11. do polovice 13. storočia (11/1982, s. 289 – 303)

Význam Metoda v dejinách Veľkej Moravy (15/1986, s. 287 – 301)

Svätopluk a jeho výročie (23/1994, s. 144 – 153)

K etnogenéze Slovákov (24/1995, s. 106 – 112)

Príchod starých Maďarov do Karpatsko-dunajskej kotliny (25/1996, s. 120 – 127)

MATEJČÍK Ján

Stredoslovenské nárečia (7/1978, s. 253 – 266)

MATULA Vladimír

Kollárovská a štúrovská koncepcia slovenského národa a slovenskej vzájomnosti (8/1979, s. 175 – 187)

MAŤOVČÍK Augustín

Slovenský biografický slovník v kontexte súčasnej lexikografickej tvorby (21/1992, s. 73 – 77)

MÁJEKOVÁ Helena

Slovenská humanistická poézia v literárnom kontexte (15/1986, s. 277 – 286)

Žalospevy – interpretácia cyklu Jána Hollého (30/2001, s. 353 – 362)

MÁTEJ Jozef

Dejiny slovenskej pedagogiky v európskom kontexte (12/1983, s. 309 – 327)

Ján Ámos Komenský a Slovensko (13/1984, s. 343 – 364)

MIHÁLIK Peter

Slovenská kinematografia v minulosti a v prítomnosti (3/1974, s. 127 – 145)

Základné etapy vývinu slovenskej filmovej réžie (14/1985, s. 337 – 358)

MIHÁLIKOVÁ Silvia

Premeny slovenskej politickej kultúry (21/1992, s. 78 – 86)

MICHÁLEK Ján

Súčasný stav folklórnej tradície na Slovensku (1/1972, s. 63 – 71)

- Mikromigrácia na území Slovenska a jej vplyv na formovanie ľudovej kultúry (2/1973, s. 105 – 116)
- Ľudové povesti a slovenské dejiny (3/1974, s. 147 – 157)
- Lokálne slovenské povesti (4/1975, s. 155 – 156)
- Pavol Dobšínský a Slovenské rozprávky (5/1976, s. 227 – 237)
- Folklór a literatúra (7/1978, s. 267 – 280)
- Sociálno-odbojová tematika v ľudovej próze (8/1979, s. 189 – 201)
- Z dejín slovenského národopisu (9/1980, s. 199 – 211)
- Ľudové humoristické rozprávania (10/1981, s. 243 – 253)
- P. G. Bogatyriov a slovenský národopis (11/1982, s. 305 – 317)
- Kontakty medzi českým a slovenským národopisom (12/1983, s. 329 – 342)
- SNP v tvorbe nášho ľudu (13/1984, s. 33 – 45)
- Národopisné štúdium kultúry a spôsobu života robotníkov na Slovensku (14/1985, s. 359 – 372)
- Spomienkové rozprávania v systéme ľudovej prózy (15/1986, s. 303 – 317)
- O špecifickosti ústnej slovesnosti (16/1987, s. 245 – 257)
- Vznik československého štátu a slovenský národopis (17/1988, s. 299 – 312)
- Estetické aspekty v dejinách národopisného výskumu (18/1989, s. 293 – 307)
- Zbierky slovenských ľudových rozprávok a ich vydávanie (19/1990, s. 211 – 221)
- Ústna tvorba a sociálna komunikácia (20/1991, s. 141 – 151)
- Ľudová náhrobníková poézia (21/1992, s. 87 – 92)
- Ľudová slovesnosť a migrácia (22/1993, s. 140 – 146)
- Základné tematické vrstvy memoárov v súčasnosti (23/1994, s. 154 – 162)
- Slovanský národopis Pavla Jozefa Šafárika (24/1995, s. 113 – 118)
- Ľudová próza na slovensko-moravskom pohraničí (25/1996, s. 128 – 133)
- Samo Cambel a slovenské rozprávky (26/1997, s. 107 – 112)
- Karol A. Medvecký a jeho miesto v dejinách slovenskej etnológie (27/1998, s. 96 – 101)
- Milan Rastislav Štefánik v spomienkovom rozprávaní (28/1999, s. 110 – 119)
- Etnologické monografie o Bratislave (29/2000, s. 126 – 132)
- Etnologické dielo Pavla Jozefa Šafárika (30/2001, s. 130 – 137)
- Slovenský etnológ Ján Mjartan (31/2002, s. 128 – 136)
- Rudolf Bednárík – prvý slovenský profesor etnológie (1903 – 1975) (32/2003, s. 343 – 350)

MICHALIDES Pavol

Umelecké remeslá na Slovensku (8/1979, s. 203 – 213)

MICHALOVIČ Peter

Limity slobody alebo o esteticknej norme (28/1999, s. 120 – 136)

Životné formy podľa Dušana Hanáka (32/2003, s. 110 – 124)

MICHNEVIČ Arnoľd

Konfrontácia slovenčiny a bieloruštiny (8/1979, s. 215 – 226)

MIKO František

Štylistická interpretácia slovenskej lyrizovanej prózy (1/1972, s. 73 – 81)

Veta v štruktúre štýlu v slovenčine (2/1973, s. 117 – 134)

Slovenská romantická balada a lyrický subjekt (3/1974, s. 159 – 171)

Alexander Matuška a slovenská štylistika (4/1975, s. 167 – 178)

Štylistika a redundancia (5/1976, s. 239 – 256)

Tolerancia a limity textu v procese prekladu (6/1977, s. 343 – 360)

Slovenská poézia a súčasná technická epocha (7/1978, s. 281 – 292)

Prozodická tvár súčasnej slovenčiny (22/1993, s. 147 – 152)

Slovenčina – ambiciózny jazyk (26/1997, s. 113 – 117)

MIKOLA Marián

Slovenské dramatické umenie (2/1973, s. 135 – 146)

Výročie našej divadelnej kultúry (18/1989, s. 309 – 320)

MIKULA Valér

Výstavbové postupy modernej slovenskej básne (14/1985, s. 373 – 390)

Najmladšia slovenská poézia vo svetle nevydaných rukopisov (16/1987, s. 259 – 265)

Ján Kostra – portrét lyrika (29/2000, s. 133 – 141)

Rovina – interpretácia druhej časti Váľkovej zbierke Dotyky (30/2001, s. 441 – 453)

Vitalistická tvár Dominika Tatarku (42/2013, s. 257 – 267)

MILECOVÁ Nina

Konfrontácia predložkového systému slovenčiny a ruštiny (18/1989, s. 321 – 333)

MINÁRIK Jozef

Baroková cestopisná literatúra (2/1973, s. 147 – 158)

MISTRÍK Erich

Povaha slovenského národa (20/1991, s. 153 – 162)

MISTRÍK Jozef

- Retrográdne zákonitosti v slovníku slovenčiny (1/1972, s. 83 – 92)
Štylistická diferenciacia v slovenčine (1/1972, s. 93 – 102)
Frekvenčné zákonitosti v slovenčine (2/1973, s. 159 – 170)
Špecifika textovej syntaxe slovenčiny (2/1973, s. 171 – 181)
Jazykové minimum slovenčiny (3/1974, s. 173 – 189)
Prognóza vývinu slovenčiny (3/1974, s. 191 – 200)
Lexikálna báza a systém slovenčiny (4/1975, s. 179 – 188)
Štylistika prevzatých a cudzích slov v slovenčine (5/1976, s. 257 – 270)
Špecifika slovenskej sémantiky (6/1977, s. 361 – 372)
Slovenčina na vysokých školách v zahraničí (6/1977, s. 589 – 598)
Je slovenčina ľubozvučná? (7/1978, s. 293 – 305)
Modernizácia slovenčiny (8/1979, s. 227 – 237)
Paradigmatika v štylistike (9/1980, s. 213 – 222)
Honoratív v slovenčine (10/1981, s. 255 – 267)
Frekvencia a sémantika slova (11/1982, s. 319 – 331)
Jazyk a ľudová pieseň (12/1983, s. 343 – 355)
Štylistika interpunkcie (13/1984, s. 365 – 376)
Rytmus v ľudovej slovesnosti (14/1985, s. 391 – 401)
Moderné ponímanie slovosledu v slovenčine (15/1986, s. 319 – 329)
Mimojazykové prvky v komunikácii (16/1987, s. 267 – 273)
Funkčné arytmie v modernej slovenskej próze (17/1988, s. 313 – 319)
Sémantika glutinácie textu (17/1988, s. 321 – 331)
Slovakistika vo svete (18/1989, s. 335 – 343)
K histórii Letného seminára slovenského jazyka a kultúry SAS (19/1990, s. 7 – 13)
Náboženský štýl (20/1991, s. 163 – 175)
Slowakische Sprache (príloha, 20/1991)

MISTRÍK Miloš

- Najmladšia generácia v slovenskom divadle (10/1981, s. 269 – 283)
Rozvoj divadelníctva na Slovensku (11/1982, s. 333 – 347)
Črty slovenského herectva vo vývine (13/1984, s. 377 – 387)
Z javiska do literatúry – súčasná slovenská dráma (31/2002, s. 137 – 147)
Kontinuita a diskontinuita slovenského divadla (34/2005, s. 397 – 407)

MIŠIANIK Ján

- Baroková lyrika na Slovensku (1/1972, s. 103 – 114)

MLACEK Jozef

- Frazeologická jednotka a jej hranice (3/1974, s. 201 – 219)
- Frazeológia v slovenskej próze (6/1977, s. 373 – 387)
- Internacionálne jadro vo frazeologizmoch (9/1980, s. 223 – 340)
- Príslovia a ich jazykové vlastnosti v slovenčine (10/1981, s. 285 – 302)
- Povrávky (11/1982, s. 349 – 362)
- Slovenské porekadlá (12/1983, s. 357 – 371)
- Nové tendencie v slovenskej frazeológii (14/1985, s. 403 – 417)
- O dvoch slovenských koncepciách v klasifikácii štýlov (15/1986, s. 331 – 343)
- Slovenská frazeológia v Bernolákovom diele (16/1987, s. 275 – 290)
- K aktualizácii frazeológie (17/1988, s. 333 – 352)
- Jazykový úzus a takzvané vydavateľské úzy (18/1989, s. 345 – 361)
- Publicistická frazeológia v slovenčine (19/1990, s. 223 – 239)
- Frazeológia v prózach Mikuláša Šprinca (21/1992, s. 93 – 103)
- Pragmatické súvislosti vývinu prísloví a porekadiel (22/1993, s. 153 – 166)
- Otvorené miesta vo frazeologickom pojmosloví (23/1994, s. 163 – 174)
- Jazykovedné poznámky o jazykovom zákone (24/1995, s. 119 – 126)
- Popularizácia vedeckých poznatkov a popularizačný štýl (25/1996, s. 134 – 144)
- Jazykoveda v dvadsiatich piatich zväzkoch zborníka *Studia Academica Slovaca* (25/1996, s. 264 – 272)
- Príspevky k jazykovej charakteristike Slovenských prísloví, porekadiel a úsloví A. P. Zátureckého (26/1997, s. 229 – 268)
- K štylistike náboženskej komunikačnej sféry a k jazyku súčasnej duchovnej piesne (27/1998, s. 102 – 117)
- Kategória slohového postupu v slovenskej štylistike (28/1999, s. 137 – 153)
- O stave slovenskej frazeológie v druhej polovici 20. storočia (29/2000, s. 310 – 326)
- Trinášť zastavení v histórii slovenskej frazeológie a paremiografie (30/2001, s. 138 – 173)
- Jubileá nejubilejného 37. ročníka letnej školy *Studia Academica Slovaca* (30/2001, s. 515 – 539)
- Frazeológia a jej intertextové súvislosti (31/2002, s. 148 – 160)
- Intertextovosť a štylistika (32/2003, s. 90 – 109)

K tvarovým zvláštnostiam slov v slovenských frazémach (33/2004, s. 132 – 153)

Ako sa uplatňuje slovo vo frazeológii (34/2005, s. 43 – 63)

Opozícia „svoje – cudzie“ v zrkadle slovenskej frazeológie (35/2006, s. 43 – 60)

Intertextovosť a jej interpretácia v nitrianskej škole (37/2008, s. 45 – 53)

K niektorým aspektom aktualizovania biblicky motivovaných frazém v súčasnej komunikácii (40/2011, s. 201 – 211)

Voda v slovenskej frazeológii a frazeografii (42/2013, s. 301 – 311)

MLYNKA Ladislav

Mlynárstvo na Slovensku a vzťahy k mlynárom na južnom Slovensku v 1. polovici 20. storočia (22/1993, s. 167 – 174)

Technické stavby v ľudovej stavebnej kultúre Slovenska a ich ochrana (25/1996, s. 145 – 152)

Ľudová kultúra v zborníkoch *Studia Academica Slovaca* (29/2000, s. 337 – 345)

Múzeá v prírode a pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry na Slovensku (30/2001, s. 174 – 185)

Remeslá a ich patróni v slovenskej ľudovej kultúre (31/2002, s. 161 – 167)

Spoločenské zmeny a ich dôsledky v živote remeselníckych vrstiev (32/2003, s. 279 – 293)

Remeslá a remeselníci v slovenskej ľudovej frazeológii (33/2004, s. 154 – 166)

K metóde „slova a veci“ v etnológii (34/2005, s. 409 – 418)

Vodný mlyn a jeho terminológia v slovenčine a v slovanských jazykoch (35/2006, s. 409 – 422)

Slovensko a slovenské kultúrne dedičstvo (36/2007, s. 379 – 394)

Drevené kostoly na Slovensku (Konfesionálne, etnické a kultúrne kontexty) (38/2009, s. 207 – 220)

Pamiatky európskeho kultúrneho dedičstva na Slovensku a ich kultúrno-historické súvislosti (39/2010, s. 121 – 134)

MOKRÝ Ladislav

Slovenská opera (4/1975, s. 189 – 196)

MOLNÁR Michal

K problematike slovensko-ukrajinských literárnych vzťahov (7/1978, s. 307 – 320)

MOŠAŤOVÁ Michaela

O koncepte supletívnosti v morfolologickej rovine slovenského jazyka
(40/2011, s. 213 – 224)

MRAČNÍKOVÁ Renáta

Kategórie životnosti a mužskej osoby v západoslovanských jazykoch
(35/2006, s. 435 – 450)

Prejavy gramatickej kategórie životnosti v západoslovanských jazykoch
(36/2007, s. 59 – 74)

MULÍK Peter

Postavenie cirkví v slovenskej spoločnosti v prvej polovici 20. storočia
(29/2000, s. 142 – 157)

MUŽIKOVÁ Katarína

Konštituovanie spisovného jazyka a formovanie slovenského národa
(39/2010, s. 135 – 145)

MÚCSKOVÁ Gabriela

O pomenovaní planét slnečnej sústavy v pamiatkach z 18. a 19. storočia
(36/2007, s. 75 – 84)

N

NÁBĚLKOVÁ Mira

Slovenčina v súčasnom českom prostredí (35/2006, s. 451 – 464)

Slovenčina a čeština – blízke „cudzie“ jazyky? (38/2009, s. 221 – 238)

Komunikačný obraz česko-slovenských lexikálnych diferencií – svedectvo internetu (42/2013, s. 139 – 167)

NÁDASKÁ Katarína

Niektoré aspekty súčasnej ľudovej religiozity z hľadiska obyčajových hodnôt a noriem veriacich (32/2003, s. 322 – 332)

NOGE Július

Súčasná slovenská literatúra pre deti a mládež (11/1982, s. 363 – 375)

NOVÁK Jozef

Heraldické a genealogické bádanie na Slovensku (10/1981, s. 303 – 314)

Renesancia mestských a obecných erbov na Slovensku (23/1994, s. 175 – 179)

80 rokov Filozofickej fakulty Univerzity Komenského (30/2001, s. 467 – 478)

NOVÁK Ľudovít

Typologická charakteristika slovenčiny (6/1977, s. 389 – 405)

Fonológia slovenčiny v kontexte inojazykových fonologických systémov
(8/1979, s. 239 – 253)

Výraz monumentalizácie v slovenčine (9/1980, s. 241 – 251)

K reforme slovenského a českého pravopisu (10/1981, s. 315 – 327)

Čeština na Slovensku v predpisovnom období (11/1982, s. 377 – 393)

Špecifickosť morfológických nulovostí v slovanských jazykoch (12/1983,
s. 373 – 386)

Aký jazyk je slovenčina (13/1984, s. 389 – 411)

NOVÁKOVÁ Taida

K otázke simultánneho tlmočenia z nemčiny do slovenčiny (11/1982,
s. 395 – 404)

O

ODALOŠ Pavol

K problematike názvov firiem (24/1995, s. 127 – 134)

OCHODNICKÝ Dušan

Minulosť a budúcnosť chovu oviec u nás (9/1980, s. 253 – 259)

ONDREJOVIČ Slavomír

Wolfgang von Kempelen a jeho hovoriaci stroj (13/1984, s. 413 – 433)

Jednočlenné vety slovesné a slovesno-menné v spisovnej slovenčine
(18/1989, s. 363 – 388)

Slovenské národné divadlo v sociolingvistickom pohľade (19/1990, s. 241
– 256)

Sociolingvistika na Slovensku (20/1991, s. 177 – 191)

K jazykovej situácii na Slovensku (21/1992, s. 104 – 110)

Z výskumu Slovákov a slovenčiny v Dolnom Rakúsku (25/1996, s. 153
– 159)

Zo slovensko-nemeckých vedecko-kultúrnych vzťahov (27/1998, s. 118
– 123)

Postoje k niektorým jazykovým varietam v slovenskej jazykovej situácii
(29/2000, s. 250 – 258)

Storočnica Henricha Barteka (36/2007, s. 85 – 90)

Je slovenčina v ohrození? (37/2008, s. 63 – 75)

Ján Horecký a súčasná slovenská jazykoveda (39/2010, s. 147 – 154)
Lingvistická encyklopedistika a profesor Jozef Mistrík (40/2011, s. 225 – 231)

ONDREJOVIČ Slavomír – KRUPA Viktor

K jazykovej situácii a jazykovej legislatíve na Slovensku (35/2006, s. 61 – 74)

ONDRUS Pavel

Výskum zastaraných slov v slovenských a slovanských nárečiach (1/1972, s. 115 – 122)

Otázka zámen v slovenčine (2/1973, s. 183 – 195)

Slovenské nárečia a karpatský dialektologický atlas (2/1973, s. 197 – 205)

Z problematiky sociálnej dialektológie na Slovensku (3/1974, s. 220 – 228)

Dve sporné interpretácie prístavku v slovenčine (3/1974, s. 229 – 238)

Ku koncepcii systému slovných druhov v slovenčine (4/1975, s. 197 – 209)

Výskum slovenských nárečí v období socializmu (4/1975, s. 211 – 219)

Bilingvizmus a teória vzájomného vplyvu nárečí nepríbuzných jazykov (5/1976, s. 271 – 278)

Gramatická kategória mužskej osoby v slovenčine (5/1976, s. 279 – 293)

Konverzia medzi slovnými druhmi v slovenčine (6/1977, s. 407 – 420)

Lexikálny bilingvizmus argotu slovenských vandrovných remeselníkov (6/1977, s. 421 – 427)

Výskum slovenských nárečí mimo územia Slovenska (7/1978, s. 321 – 336)

Vývin náhľadov na syntagmatiku v slovenčine za posledných tridsať rokov (7/1978, s. 337 – 349)

Morfologické kategórie – elementy vnútornej formy slov slovenského jazyka (8/1979, s. 255 – 265)

ONDRUŠ Šimon

Špecifické prvky v slovenskej slovnej zásobe (1/1972, s. 123 – 135)

Slovensko-maďarské lexikálne vzťahy (2/1973, s. 207 – 221)

Význam slovenčiny a češtiny pre rekonštrukciu praslovanskej slovnej zásoby (3/1974, s. 239 – 256)

Pôvod etnonyma Slovák, Slovan, Slověn a etnonyma Čech (4/1975, s. 221 – 241)

Praslovanský základ slovenčiny v slovnej zásobe (5/1976, s. 295 – 316)

Slovenské rieky – pôvod mien (8/1979, s. 267 – 287)

Pôvod názvov slovenských vrchov, hradov a stolíc (9/1980, s. 261 – 283)

Sémantická motivácia základných právnych pojmov u starých Slovanov a Slovákov (10/1981, s. 329 – 346)

Život Konštantína a Život Metoda očami súčasnej jazykovedy a literárnej teórie (12/1983, s. 387 – 404)

Zo slovensko-českej lexikálnej konfrontácie (13/1984, s. 435 – 452)

Rieky východného Slovenska (pôvod názvov) (26/1997, s. 118 – 126)

Praslovanský základ zemepisných mien Slovenska (33/2004, s. 167 – 182)

ONDRUŠ Šimon – SABOL Ján

Jazykovedné dielo Jozefa Mistríka (10/1981, s. 23 – 32)

ORAVEC Ján

K systému prvotných predložiek v slovenčine (11/1982, s. 405 – 413)

ORGONOVÁ Oľga

„Falošní priatelia“ (faux-amis) v jazykových kontaktoch slovenčiny s francúzštinou (20/1991, s. 193 – 212)

Nad novšími prekladmi slovenskej prózy do francúzštiny (31/2002, s. 168 – 177)

Okazionalizmy v idiolekte „Slováka človeka“ Júliusa Satinského (37/2008, s. 55 – 62)

ORGONOVÁ Oľga – BAKOŠOVÁ Jana

Adaptácia neologizmov ako jeden z aspektov ich včleňovania do systému slovenčiny (34/2005, s. 65 – 102)

ORGONOVÁ Oľga – BOHUNICKÁ Alena

Jazykový obraz Slovenska na báze reklamy (35/2006, s. 75 – 89)

Obsahové, pragmatické a jazykové východiská recepcie súčasného politického diskurzu na Slovensku (36/2007, s. 91 – 110)

Kultúrny obraz verbálnych prejavov slovenskej mládeže alebo Vtáka poznáš po perí, človeka po reči (40/2011, s. 233 – 245)

Kognitívna štylistika: interpretácia metafor zániku Česko-Slovenska (42/2013, s. 181 – 195)

ORGONOVÁ Oľga – SEDLÁČKOVÁ Zuzana

Etnokultúrny základ reči slovenskej mládeže (39/2010, s. 155 – 164)

P

PALKOVIČ Pavol

Interpretácia klasiky v súčasnom divadle (15/1986, s. 345 – 354)

Jonáš Záborský ako subjekt a objekt slovenskej drámy (16/1987, s. 291 – 301)

PANČÍKOVÁ Marta

Zradné slová v slovanských jazykoch (36/2007, s. 111 – 120)

PANOVOVÁ Ema

Slovensko-ruské literárne vzťahy do roku 1918 (7/1978, s. 351 – 368)

PARÍKOVÁ Magdaléna

Zeleninári a ovocinári záhorských obcí Bratislavy (28/1999, s. 154 – 163)

K procesu zmien hodnotových orientácií stredných vrstiev mestského obyvateľstva po druhej svetovej vojne (na príklade Bratislavy) (32/2003, s. 351 – 359)

Jedna etapa v spoločných dejinách dvoch etníc. Reflexia etnokultúrnych a sociálnych kontextov reemigrácie Slovákov z Maďarska pred šiestimi desaťročiami (39/2010, s. 165 – 174)

Migrácia Slovákov na Dolnú zem (40/2011, s. 247 – 258)

PASÍAR Štefan

Minulosť a prítomnosť knižníc na Slovensku (13/1984, s. 453 – 472)

PAŠTÉKOVÁ Jelena

Slovenské filmové vlnenie (41/2012, s. 193 – 212)

PATRÁŠ Vladimír

Reklama – útok na slovenčinu? (23/1994, s. 180 – 188)

Obscennosť a jej sociolingvistické parametre (Na fragmentoch slovenskej prózy 90. rokov) (26/1997, s. 127 – 136)

Svetlá a tieň kontaktov komunikácie v elektronických verziách slovenských periodík (30/2001, s. 186 – 210)

PAULINY Eugen

Staršie dejiny spisovnej slovenčiny (1/1972, s. 137 – 148)

Z problematiky vývinu slovenčiny (2/1973, s. 223 – 229)

Kontrastívna analýza slovenského a českého hláskoslovnia (3/1974, s. 257 – 272)

Kontrastívna analýza slovenskej a českej deklinácie (4/1975, s. 243 – 257)

Kontrastívna analýza českej a slovenskej konjugácie a neohybných slovných druhov (5/1976, s. 317 – 330)

Vývin česko-slovenskej jazykovej hranice v najstaršom období (7/1978, s. 369 – 382)

Ako socialistická výstavba Slovenska ovplyvňuje podobu spisovného jazyka (8/1979, s. 289 – 301)

PAVLÍK Ondrej

Slovenské školstvo v minulosti a dnes (9/1980, s. 285 – 303)

PÁCALOVÁ Jana

Pavol Dobšínský v dejinách slovenskej rozprávky (36/2007, s. 127 – 140)

Od rozprávok k alegórii národného života (41/2012, s. 179 – 191)

PECIAR Štefan

Konfrontácia slovenčiny a češtiny (2/1973, s. 231 – 243)

Spoločné črty vo vývine slovenčiny a češtiny (4/1975, s. 259 – 275)

O vzťahoch slovenčiny a češtiny (5/1976, s. 331 – 347)

Konfrontácia lužickej srbčiny a slovenčiny (5/1976, s. 349 – 364)

Vývin slovenského pravopisu (6/1977, s. 429 – 449)

Základné črty vidového systému v slovenčine (7/1978, s. 383 – 399)

Účasť českých slavistov na výskume slovenčiny a na rozvoji slovistiky
(9/1980, s. 305 – 319)

Hovorový štýl v slovenskej a českej jazykovej situácii (10/1981, s. 347
– 368)

Súčasná slovenská lexikografia (11/1982, s. 415 – 428)

PEKAROVIČOVÁ Jana

Vetné modely v odbornej komunikačnej sfére (19/1990, s. 257 – 287)

Slovenčina ako cudzí jazyk a odborná komunikácia (22/1993, s. 175
– 180)

Slovenčina ako cudzí jazyk v kontexte slovenskej lingvistiky a didaktiky
(23/1994, s. 189 – 197)

Slovastika v zahraničí na pozadí činnosti lektorátov slovenského jazyka
(24/1995, s. 197 – 213)

Odbornokomunikačné modely vo vyučovaní slovenčiny ako cudzieho
jazyka (25/1996, s. 160 – 163)

Slovenčina ako cudzí jazyk v lingvodidaktickom kontexte (29/2000,
s. 158 – 172)

K didaktike odbornej komunikácie (30/2001, s. 211 – 224)

Fonetické minimum slovenčiny pre cudzincov (31/2002, s. 178 – 197)

Interkultúrna komunikácia dnes alebo Myslieť globálne, konať lokálne
(32/2003, s. 75 – 89)

K dynamike administratívnej komunikácie (34/2005, s. 103 – 120)

Slovenčina v slovanskom kontexte (35/2006, s. 465 – 476)

Slavic Networking (35/2006, s. 477 – 486)

Ako profesor Jozef Mlacek tvaroval letnú školu Studia Academia Slovaca (36/2007, s. 9 – 16)

Ako docent Peter Baláž profiloval slovenčinu ako cudzí jazyk. Kontinuita a novátorstvo v teórii i praxi (37/2008, s. 9 – 16)

Ako docent Miloslav Darovec zasväcoval sasistov do tajov slovenčiny (38/2009, s. 11 – 17)

Ako profesor Ján Sabol odklínal sasistom jazyk, pieseň a báseň (38/2009, s. 19 – 26)

Ako profesor Jozef Mistrík profiloval Studia Academica Slovaca. Od dorozumievania k medzikultúrnemu porozumeniu (40/2011, s. 11 – 20)

Ako rozumejú zahraniční slovakisti češtine a zahraniční bohemisti slovenčine. Projekt receptívnej znalosti blízkeho jazyka (42/2013, s. 169 – 180)

PEKAROVIČOVÁ Jana – BOTIKOVÁ Marta

Ako docent Ladislav Mlynka zanietené propagoval sasistom národnú kultúru (40/2011, s. 21 – 25)

PEKAROVIČOVÁ Jana – TRUBAČOVÁ Lucia Anna

Zdvorilosť v interkultúrnom kontexte (41/2012, s. 213 – 223)

PERLÁČ Július

Lesné hospodárstvo a drevopriemysel na Slovensku (8/1979, s. 303 – 315)

PETERAJOVÁ Ľudmila

Súčasný slovenský výtvarný umenie (3/1974, s. 273 – 283)

Slovenské maliarstvo od oslobodenia (4/1975, s. 277 – 286)

Slovenská národná galéria (6/1977, s. 451 – 464)

Slovenská fotografická tvorba v minulosti a súčasnosti (7/1978, s. 401 – 414)

Slovenská grafika – koniec legendy? (27/1998, s. 124 – 132)

Domov a svet v tvorbe maliarky Ester M. Šimerovej (30/2001, s. 225 – 231)

PETŤKO Valér

K Bednárovým hodinám a minútam (8/1979, s. 317 – 326)

PETRÍK Vladimír

Povstalecké romány Vladimíra Mináča (8/1979, s. 327 – 339)

Literatúra faktu 88 (18/1989, s. 389 – 399)

PETRUS Pavol

Literárnovedné dielo Pavla Jozefa Šafárika (24/1995, s. 135 – 144)

PIFKO Henrich

Slovenská literatúra pre deti a mládež (4/1975, s. 287 – 304)

PISÁRČIKOVÁ Mária

Synonymá a Synonymický slovník slovenčiny (23/1994, s. 198 – 205)

PIŠÚT Milan

Janko Kráľ a folklórne revolučný typ romantickej poézie (1/1972, s. 149 – 159)

Almanachy, časopisy a koncepcie národnej literatúry v 30. a 40. rokoch 19. storočia (2/1973, s. 245 – 255)

PIŠÚTOVÁ Irena

Slovenské ľudové maľby na skle (13/1984, s. 473 – 483)

PLACHÁ Veronika – HLAVICOVÁ Jana

Národná kultúrna pamiatka Devín – slovanské hradisko (18/1989, s. 401 – 416)

PLEVZA Viliam

SNP – začiatok národnej a demokratickej revolúcie v Československu (13/1984, s. 7 – 21)

Slovensko a vznik československej štátnosti roku 1918 (17/1988, s. 7 – 15)

PLICKOVÁ Ester

Ľudové výtvarné umenie na Slovensku (2/1973, s. 257 – 272)

Keramika v slovenskej ľudovej kultúre (3/1974, s. 285 – 297)

Baníctvo ako stimul k ľudovej výtvarnej tvorbe (4/1975, s. 305 – 316)

Pastierske motívy v ľudovom výtvarnom prejave (5/1976, s. 365 – 374)

Výtvarné aspekty ľudovej keramiky na Slovensku (6/1977, s. 465 – 477)

PLUTKO Pavol

K slovenskej poézii sedemdesiatych rokov (11/1982, s. 429 – 442)

PODMAKA Ladislav

Divadlo pre deti a mládež (10/1981, s. 369 – 377)

PODOLÁK Ján

Slovenská ľudová kultúra na pozadí balkánsko-karpatských vzťahov (7/1978, s. 415 – 426)

Význam ľudovej kultúry v etnickom vývine Slovákov v 18. a v 19. storočí (17/1988, s. 353 – 370)

Vývoj etnickej štruktúry na južnom Slovensku (22/1993, s. 181 – 190)

Etnická štruktúra obyvateľov Slovenska (25/1996, s. 164 – 169)

PODOLÁK Ján – PODOLÁKOVÁ Katarína

Tradičný spôsob života na slovenskej dedine a jeho zmeny v podmienkach socializmu (16/1987, s. 303 – 315)

PODOLÁKOVÁ Katarína

Socialistický spôsob života a podmienky jeho formovania (18/1989, s. 417 – 430)

PODOLAN Peter

Generácia Vŕšeslávie a jej koncepcia slovanského národa (38/2009, s. 239 – 254)

PODRIMAVSKÝ Milan

Jazyková otázka v slovenskej politike 1848 – 1918 (23/1994, s. 206 – 213)

Myšlienka slovenskej štátnosti 1848 – 1914 (24/1995, s. 145 – 152)

S. H. Vajanský a štúrovska koncepcia národnej svojbytnosti (25/1996, s. 170 – 176)

Slovenská politická reprezentácia 1848 – 1918 (27/1998, s. 133 – 140)

Memorandum národa slovenského 1861 a koncepcia národnej svojbytnosti (30/2001, s. 232 – 241)

Konfesionálna otázka v slovenskej politike (1848 – 1918) (31/2002, s. 370 – 382)

Politik Jozef Miloslav Hurban (1817 – 1888) (36/2007, s. 395 – 408)

PORUBSKÝ Anton

Pitné, minerálne a termálne vody na Slovensku (4/1975, s. 317 – 325)

POVAŽAJ Matej

Posilnenie pravidla o rytmickej krátenej v pravopisnej kodifikácii z r. 1991 (24/1995, s. 153 – 158)

PREDMERSKÝ Vladimír

Bábkové divadlo na Slovensku (11/1982, s. 443 – 456)

PŠENÁK Jozef

Odkaz Jána Ámosa Komenského na Slovensku (21/1992, s. 111 – 118)

R

RAKŠÁNYIOVÁ Jana

Preklad ako interkultúrna mediácia (38/2009, s. 255 – 267)

RAMPÁK Zoltán

Minulosť slovenského divadla (1/1972, s. 161 – 175)

Pritomnosť slovenského divadla (1/1972, s. 177 – 184)

Staršia slovenská dráma v európskom kontexte (3/1974, s. 299 – 316)

Novšia slovenská dráma v európskom kontexte (3/1974, s. 317 – 336)

Hlavné znaky súčasnej slovenskej drámy (4/1975, s. 327 – 347)

RIPKA Ivor

Z problematiky slovenskej nárečovej lexiky (3/1974, s. 337 – 351)

Západoslovenské nárečia (7/1978, s. 427 – 440)

Výskumné úlohy slovenskej lingvistickej karpatológie (16/1987, s. 317 – 329)

Jazykové prejavy Slovákov v Spojených štátoch (19/1990, s. 289 – 303)

Amerikanizácia nárečových prejavov potomkov slovenských vysťahovalcov v USA (22/1993, s. 191 – 199)

O postavení jazyka a jazykovedy v súčasnej spoločnosti (25/1996, s. 177 – 182)

Severný región západoslovenských nárečí (28/1999, s. 295 – 303)

Slovenské miestne nárečia v súčasnosti (29/2000, s. 327 – 333)

ROHÁČ Juraj

Tnava – významné stredisko domáceho i zahraničného obchodu v stredoveku (39/2010, s. 175 – 188)

ROSENBAUM Karol

Slovenská národná kultúra (1/1972, s. 7 – 19)

Slovenský romantizmus v stredoeurópskom literárnom kontexte (2/1973, s. 273 – 284)

Revolučné tradície v slovenskej literatúre (3/1974, s. 353 – 363)

DAV, davisti – slovenská literatúra (5/1976, s. 375 – 387)

Miesto slovenskej literatúry v stredoeurópskom literárnom kontexte (7/1978, s. 441 – 450)

Ladislav Novomeský (8/1979, s. 341 – 354)

RUŠČÁK František

Špecifika listových textov (15/1986, s. 355 – 365)

Expresivita v slovenských epištolárnych textoch (20/1991, s. 213 – 233)

RUTTKAY Fraňo

L. Štúr – predstaviteľ slovenskej modernej žurnalistiky (1/1972, s. 185 – 199)

Daniel G. Lichard (2/1973, s. 285 – 299)

Počiatky slovenskej robotníckej tlače (3/1974, s. 365 – 385)

Slovenská ilegálna a povstalecká tlač (4/1975, s. 349 – 372)

Slovenské novinarstvo na prelome historickej epochy (5/1976, s. 389 – 407)

- Február 1948 a slovenská žurnalistika (7/1978, s. 451 – 469)
- Tlačiareň bratstvo na Vrútkach a jej význam pre komunistickú žurnalistiku (8/1979, s. 355 – 376)
- K 60. výročiu založenia Pravdy chudoby (9/1980, s. 321 – 337)
- Priekopník socialistického učenia na Slovensku – Edmund Borek (10/1981, s. 379 – 289)
- Z minulosti slovenskej komunistickej žurnalistiky (11/1982, s. 457 – 469)
- Prvý slovenský časopis pre hnutie proletárskych žien za rovnoprávnosť (12/1983, s. 405 – 423)
- Samuel Jurkovič – zakladateľ prvého úverového družstva na svete (13/1984, s. 485 – 509)
- Ladislav Novomeský ako redaktor a publicista (14/1985, s. 419 – 449)
- Slovenské novinárstvo v boji proti fašizmu a za obranu republiky (15/1986, s. 367 – 387)
- Najstarší slovenský časopis – Staré noviny literního umění (16/1987, s. 331 – 355)
- Slovenská žurnalistika v matičných rokoch 1863 – 1875 (17/1988, s. 371 – 401)
- Vznik Československej štátnosti a slovenská žurnalistika (18/1989, s. 431 – 459)

RUŽIČKA Jozef

- Typológia slovenskej morfológie (1/1972, s. 201 – 210)
- Špecifickosť slovenskej syntaxe (1/1972, s. 211 – 226)
- Základné črty rozvoja spisovnej slovenčiny v 20. storočí (2/1973, s. 301 – 314)
- Dynamika súčasného stavu spisovnej slovenčiny (2/1973, s. 315 – 332)
- Z problematiky podradovacieho súvetia (3/1974, s. 387 – 403)
- Súčasná spisovná slovenčina a jej vzťah k iným jazykom (5/1976, s. 409 – 420)
- Zo sémantickej problematiky slovies (6/1977, s. 479 – 489)
- Z dejín slovistiky – Martina Hattala (7/1978, s. 471 – 483)
- Gramatický systém slovenčiny v konfrontácii s angličtinou (18/1989, s. 377 – 387)

RUŽIČKOVÁ Eva

- Predložkový systém slovenčiny v konfrontácii a angličtinou (18/1989, s. 461 – 477)

Systém slovenských a anglických časových predložiek v konfrontácii
(19/1990, s. 305 – 319)

RYBÁK Július

K problematike prekladania (12/1983, s. 425 – 435)

S

SABOL Ján

Typy neutralizácií v slovenskom fonologickom systéme (3/1974, s. 405 – 417)

Sústava suprasegmentálnych javov spisovnej slovenčiny (4/1975, s. 373 – 393)

Súčinnosť fonologickej a morfolologickej roviny spisovnej slovenčiny
(5/1976, s. 421 – 449)

Prozodický systém slovenčiny a slovenský verš (6/1977, s. 491 – 515)

Pravopisné princípy v slovenčine (7/1978, s. 485 – 498)

Z frekvenčného výskumu zvukovej sústavy slovenčiny (7/1978, s. 499 – 511)

Konsonantické alternácie pri skloňovaní substantív (8/1979, s. 389 – 406)

Vymedzenie časovacieho typu v slovenčine (9/1980, s. 339 – 352)

Teoretické východiská slovenskej fonológie (10/1981, s. 23 – 32)

Vokalizované a konsonantické alternácie v spisovnej slovenčine (11/1982,
s. 471 – 485)

K metodologickým otázkam výskumu slovenského verša (12/1983, s. 437 – 455)

Kvantita v spisovnej slovenčine (13/1984, s. 511 – 533)

Vývin slovenského verša (14/1985, s. 451 – 485)

Prízvuk v slovenčine (15/1986, s. 391 – 412)

Fonologický systém slovenčiny (16/1987, s. 357 – 384)

Význam a tvar v slovenskej poézii (17/1988, s. 403 – 418)

Syntetická fonologická teória a výskum zvukovej stavby slovenčiny
(19/1990, s. 321 – 331)

Jazykové a kompozičné osobitosti slovenskej ľudovej rozprávky (20/1991,
s. 249 – 257)

Zvukové variácie významových jednotiek v slovenčine a češtine (20/1991,
s. 259 – 268)

Z teoretických výskumov verša (21/1992, s. 119 – 127)

Komunikatívnosť a kognitívnosť v jazyku štúrovskej generácie (22/1993, s. 200 – 208)

Slovenská slabika (23/1994, s. 214 – 224)

Grafické a fónické sústavy (24/1995, s. 159 – 163)

Fonetický a fonologický aspekt hodnotenia zvukových javov slovenčiny (25/1996, s. 183 – 188)

Dynamika fonickej sústavy slovenčiny v ostatných desaťročiach (26/1997, s. 137 – 147)

Syntetická fonologická teória a fonologická typológia (27/1998, s. 141 – 148)

Fonologické signály ortoepickej praxi (29/2000, s. 259 – 276)

Hviezdoslavovský verš vo vývine slovenskej poézie (30/2001, s. 242 – 259)

Lingvisticko-semiotické pohľady na biblické texty (31/2002, s. 198 – 207)

Prozodická štruktúra slovenského slova (32/2003, s. 63 – 74)

Metamorfózy kvantity v spisovnej slovenčine (33/2004, s. 183 – 203)

Symetria a asymetria rytmotvorných prvkov (36/2007, s. 121 – 126)

Jazykovedné dielo akademika Ľudovíta Nováka (37/2008, s. 77 – 88)

Hviezdoslavov verš v priesečníku vzťahov romantickej a realistickej balady (38/2009, s. 279 – 288)

K problematike vzťahu poézie a prózy (41/2012, s. 225 – 232)

SABOL Ján – SABOLOVÁ Oľga

K problematike kontinuálnosti motívu v slovenskej próze (31/2002, s. 208 – 219)

Jazykovo-estetické parametre prózy Stanislava Rakúsa (39/2010, s. 189 – 206)

Fonologické podnety výskumu protikladu a kontrastu v umeleckom texte (40/2011, s. 259 – 265)

SABOLOVÁ Oľga

Oslovovanie v slovenčine (12/1983, s. 457 – 468)

K štylistickým a estetickým kontúram v slovenskej medzivojnovnej próze (20/1991, s. 235 – 248)

Ku kompozícii slovenskej romantickej prózy (22/1993, s. 209 – 214)

Princíp národného v próze slovenského romantizmu (24/1995, s. 164 – 167)

Ku kompozícii Hronského próz (25/1996, s. 189 – 193)

Analýza literárnovedných prednášok v 25. zväzkoch zborníka *Studia Academica Slovaca* (27/1998, s. 226 – 232)

Ku kompozícii naturizmu (29/2000, s. 179 – 186)

Kompozičné špecifiká v Rakúskej poviedke Jasanica (30/2001, s. 260 – 269)

Ku kompozícii prózy Ladislava Balleka Kraj za vinicami (32/2003, s. 53 – 62)

Etické a estetické v (slovenskej) literatúre (36/2007, s. 249 – 256)

Hviezdoslavove básnické skladby s biblickými námetmi (38/2009, s. 289 – 296)

SEDLÁKOVÁ Marianna

Fonologický systém slovenčiny a výučba slovenčiny ako cudzieho jazyka (34/2005, s. 121 – 138)

Prirodzený fonologický systém a vitálnosť jazyka (35/2006, s. 91 – 103)

Stopy fonologického vývoja v súčasnom pravopise slovenčiny (36/ 2007, s. 127 – 138)

Svedectvo frazeológie o univerzálnom poznávaní sveta zmyslami (38/2009, s. 297 – 306)

Slovenské nárečia v súčasnej komunikačnej praxi (39/2010, s. 207 – 214)

Sociolingvistická sonda do používania honoratívu v bežnej komunikácii v slovenčine (40/ 2011, s. 267 – 275)

Artikulačne a akusticky motivované slová v slovenčine z vývinového hľadiska (41/2012, s. 233 – 245)

SEGEŠ Vladimír

Stredoveké mestá na Slovensku (31/2002, s. 342 – 355)

Genéza miest na Slovensku (36/2007, s. 409 – 428)

Slováci v habsburskej armáde – aspekt etnicity a identity (39/2010, s. 215 – 226)

SEKANINOVÁ Ella

Z konfrontácie slovenskej a ruskej lexiky (3/1974, s. 419 – 430)

Slovenské predpony v slovenčine v porovnaní s ruštinou (4/1975, s. 395 – 409)

Rusizmy v slovenčine (5/1976, s. 451 – 461)

Rusko-slovenská a slovensko-ruská lexikografia (6/1977, s. 517 – 528)

Slovenský vid a spôsob slovesného deja v slovenčine a v ruštine (7/1978, s. 513 – 522)

Jazykovedná rusistika na Slovensku (16/1987, s. 27 – 35)

SERAFFÍNOVÁ Danuša

Reklama v Bratislave na konci dvoch storočí (25/1996, s. 194 – 204)

- K jubileu Preßburger Zeitung (28/1999, s. 164 – 177)
- Komerčná inzercia v slovenských denníkoch a týždenníkoch v 20. a 30. rokoch 20. storočia (35/2006, s. 265 – 292)
- Terézia Vansová a Dennica (36/2007, s. 257 – 270)
- Z histórie periodík s názvom „slovenské“ z obdobia monarchie a prvej ČSR (40/2011, s. 277 – 290)
- Periodiká Cyril a Metod a ich miesto v dejinách slovenskej žurnalistiky (42/2013, s. 113 – 123)
- SERAFÍNOVÁ Danuša – VATRÁL Jozef**
- Mediálne právo na Slovensku – história a súčasnosť (37/2008, s. 257 – 267)
- Transformácia periodickej tlače na Slovensku po roku 1989 (38/2009, s. 307 – 317)
- Šoltésovej Živena v roku 1910 (39/2010, s. 227 – 234)
- SERVÁTKA Marián**
- Otázky jazykovej interferencie v slovenskom jazyku na Spiši v Poľsku (15/1986, s. 413 – 426)
- Goralsko-slovenský bilingvizmus, resp. goralsko-spišsko-poľsko-slovenský multilingvizmus (16/1987, s. 385 – 395)
- Lexikálna interferencia a jazyková korekcia pri jazykovom kontakte (17/1988, s. 419 – 433)
- SCHULZOVÁ Oľga**
- Jazyková situácia v ČSSR (10/1981, s. 403 – 418)
- Norma spisovného jazyka a jej kodifikácia v češtine a v slovenčine (14/1985, s. 487 – 503)
- O niektorých pozdravoch v češtine a v slovenčine (19/1990, s. 333 – 344)
- SCHWANZER Viliam**
- Nemecké slová v spisovnej a ľudovej slovenčine (5/1976, s. 463 – 477)
- SIRÁCKY Ján**
- Slovenské vysťahovalectvo a zahraniční Slováci (5/1976, s. 479 – 491)
- SKLADANÁ Jana**
- Pohľad na slovenskú frazeológiu z historického aspektu (22/1993, s. 215 – 233)
- Frazeologické internacionalizmy (31/2002, s. 220 – 228)
- Historický slovník slovenského jazyka (34/2005, s. 139 – 150)
- SLANČOVÁ Dana – SOKOLOVÁ Miloslava**
- Variety hovorenej podoby slovenčiny (23/1994, s. 225 – 240)

SLANČOVÁ Daniela

Oslovenie a kontakt v dialógu dospelého a dieťaťa (26/1997, s. 148 – 158)

V akých podobách existuje súčasná slovenčina? (29/2000, s. 234 – 249)

SLIVKA Martin

Slovenské ľudové divadlo (5/1976, s. 493 – 502)

Národopisný film na Slovensku (11/1982, s. 487 – 501)

Masky slovenského ľudového divadla (22/1993, s. 224 – 230)

SLOBODNÍK Dušan

Postavy Slovákov v literatúre iných národov (3/1974, s. 431 – 447)

Non-fiction a science fiction (7/1978, s. 523 – 539)

K teórii a praxi básnického prekladu (8/1979, s. 407 – 424)

SLOVÁK Leopold

Slovenská rozhlasová hra (4/1975, s. 411 – 425)

SMOLEJ Viktor

Slovenčina a slovinčina (7/1978, s. 541 – 559)

SOKOLOVÁ Miloslava

Radixy, ich alomorfy a varianty v slovenčine (35/2006, s. 105 – 120)

SOPIRA Andrej

O súčasnej abreviácii v ruštine a slovenčine (5/1976, s. 503 – 514)

STANISLAV Ján

Slovenčina v kruhu slovanských jazykov (1/1972, s. 227 – 242)

Slovakizmy v staroslovienskych pamiatkach (2/1973, s. 333 – 348)

Kultúrny jazyk na Veľkej Morave a v slovenskej časti Panónie (3/1974, s. 449 – 495)

Elementy latinskej a byzantskej kultúry na Veľkej Morave a v severnej Panónii (4/1975, s. 425 – 438)

K začiatkom umelého spevu u nás (5/1976, s. 515 – 523)

Umelecké slovo v staroslovienskych pamiatkach (6/1977, s. 529 – 538)

STANISLAVOVÁ Zuzana

Vývinové trendy v súčasnej slovenskej próze pre deti a mládež (20/1991, s. 269 – 280)

Historické koncepcie slovenskej literatúry pre deti a mládež na konci tisícročia (28/1999, s. 178 – 186)

SVETLÍK Ján

Najcharakteristickejšie rozdiely medzi slovenčinou a ruštinou (1/1972, s. 243 – 254)

Predikačné jadro jednoduchkej vety v slovenčine a v ruštine (2/1973, s. 349 – 265)

Predikačné jadro jednoduchkej vety v slovenčine a v ruštine (3/1974, s. 467 – 484)

Konfrontácia slovenskej a ruskej skladby (13/1984, s. 535 – 548)

SZÁBÓMIHÁLYOVÁ Gizela

Konfrontácia slovenských predložiek s maďarskými pádovými príponami a postpozíciami (18/1989, s. 479 – 494)

Š

ŠABÍK Vincent

Obkružovanie tajomstva (27/1998, s. 149 – 154)

ŠIMKOVÁ Mária

Možnosti využitia Slovenského národného korpusu na štúdium slovenského jazyka (33/2004, s. 204 – 218)

ŠIMONČIČ Jozef

Ohlasy francúzskej revolúcie na Slovensku (9/1980, s. 353 – 365)

ŠKOVIERA Daniel

Pietas docta. Profil humanistu Leonarda Stöckela (39/2010, s. 235 – 245)

ŠKOVIEROVÁ Zita

Obyčajové tradície, pracovné a sociálne aktivity obyvateľov v okolí vodného diela Gabčíkovo (25/1996, s. 205 – 212)

Obyčajové tradície mládeže a iné prejavy spoločenského života v Gemeri (27/1998, s. 155 – 162)

Susedské skupiny a susedské vzťahy na slovenskej dedine v 20. storočí (30/2001, s. 270 – 282)

Les a tradičné formy hospodárenia s lesom na Slovensku v 20. storočí (31/2002, s. 229 – 235)

Súkromné vlastníctvo pôdy a procesy kolektivizácie a reprivatizácie (32/2003, s. 269 – 278)

Škola, učiteľ a žiacke zvyky na slovenskej dedine do prvej polovice 20. storočia (34/2005, s. 419 – 432)

Dnes ja tebe – zajtra ty mne (35/2006, s. 393 – 408)

ŠKULTÉTY Jozef

Poznámky o španielskom predložkovom systéme (18/1989, s. 495 – 508)

ŠKVARENINOVÁ Oľga

Slovenčina ako cudzí jazyk na pozadí angličtiny (19/1990, s. 345 – 353)

Anglicizmy v konfrontácii so slovenčinou (20/1991, s. 281 – 292)

ŠKVARNÁ Dušan

Slovenská politika a slovenská otázka v rokoch 1848/49 (28/1999, s. 187 – 201)

Bratislava ako centrum slovenského národného obrodzenia (29/2000, s. 187 – 197)

Východoslovenské roľnícke povstanie roku 1831 (30/2001, s. 283 – 292)

Genéza moderných slovenských národných symbolov (31/2002, s. 356 – 369)

Stredoeurópsky kontext slovenských politických úsílí v roku 1848 (37/2008, s. 269 – 280)

ŠMATLÁK Stanislav

K typológii slovenského literárneho realizmu (1/1972, s. 255 – 267)

Premeny literatúry na začiatku 20. storočia (2/1973, s. 367 – 383)

Tridsaťročie slovenskej poézie (4/1975, s. 439 – 449)

Tridsaťročie slovenskej prózy (4/1975, s. 451 – 465)

ŠOMŠÁK Ladislav

Vegetácia a flóra Slovenska vo vzťahu k civilizácii (7/1978, s. 561 – 576)

ŠPANOVÁ Eva, rod. VOJTECHOVÁ

Od komického k tragickému (35/2006, s. 293 – 305)

Revízia slovenskej komédie jedného desaťročia. Slovenská komédia v rokoch 1935 – 1945 (36/2007, s. 285 – 297)

Smiech či výsmech? Typologická charakteristika veselohry a satiry (40/2011, s. 291 – 303)

ŠTEC Mikuláš

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej ukrajinčiny (5/1976, s. 525 – 540)

ŠTEFÁNIK Jozef

K procesu interferencie slovenčiny s angličtinou (20/1991, s. 293 – 304)

Niektoré z predsudkov o negatívnych účinkoch bilingvizmu (30/2001, s. 293 – 314)

Jazyková kompetencia mladých bilingvistov (32/2003, s. 42 – 52)

Vedia alebo nevedia (33/2004, s. 219 – 229)

Ústne a písomné prejavy študentov slovenského jazyka (34/2005, s. 151 – 164)

ŠTEFÁNIK Jozef – SPIŠIAKOVÁ Mária

Slovenčina a španielčina vo vzťahu k dvojazyčnosti (35/2006, s. 121 – 139)

ŠTEFANOVIČOVÁ Tatiana

Bratislavský hrad (14/1985, s. 505 – 514)

Príspevok k počiatkom kresťanstva na Slovensku (20/1991, s. 305 – 312)

Archeologický výskum a ochrana pamiatok na Slovensku (21/1992, s. 128 – 131)

Archeológia o Veľkej Morave (23/1994, s. 241 – 250)

Osídlenie Bratislavskej brány v 6. – 12. storočí (24/1995, s. 168 – 176)

Vývoj niektorých veľkomoravských centier do predmestských útvarov (25/1996, s. 213 – 225)

Veľká Morava a jej poloha vo svetle archeológie (28/1999, s. 202 – 208)

Bratislava vo včasnóm stredoveku (29/2000, s. 198 – 202)

ŠTEFKO Vladimír

Slovenské ochotnícke divadlo (8/1979, s. 425 – 443)

ŠTEIS Rudolf

Sídla vidieckeho typu (12/1983, s. 469 – 481)

ŠTĚPÁN Josef

Ke změnám v syntaxi současné češtiny (15/1986, s. 427 – 441)

ŠTEVČEK Ján

Najmladšia generácia súčasnej slovenskej prózy (1/1972, s. 269 – 278)

Medzinárodný kontext lyrizovanej prózy (2/1973, s. 385 – 397)

Žánrový a myšlienkový podklad moderného slovenského románu (4/1975, s. 467 – 475)

Štefan Krčméry – epik literárnej histórie (5/1976, s. 541 – 551)

Lúbostná poézia Miroslava Válka (6/1977, s. 539 – 549)

Fenomén Švantner (21/1992, s. 132 – 137)

ŠTOLC Jozef

Z problematiky výskumu slovenských nárečí (1/1972, s. 279 – 291)

Zo slovenskej dialektológie (2/1973, s. 399 – 410)

ŠVAGROVSKÝ Štefan

Z histórie slovensko-ruských kontaktov na poli jazykovedy (10/1981, s. 419 – 431)

Zemplínske tlač z polovice 18. storočia vo svetle doterajších výskumov (11/1982, s. 503 – 518)

Sloviacka otázka v dejinách slovenčiny (13/1984, s. 549 – 565)

Slovenskí filológovia v Rusku (14/1985, s. 515 – 533)

Michail Fiodorovič Rajevskij a jeho kontakty so Slovákami (15/1986, s. 443 – 453)

K otázke historickej topografie Petržalky a vzniku jej pomenovania (16/1987, s. 397 – 405)

Náčrt rusko-slovenskej a slovensko-ruskej lexikografie (17/1988, s. 435 – 450)

Zo slovenskej lexikografie v období I. ČSR (18/1989, s. 509 – 526)

Z histórie osadných názvov Slovákov v Juhoslávii (19/1990, s. 355 – 366)

ŠVAGROVSKÝ Štefan – MATEJKO Ľubor

Život a dielo profesora Michala Lacka (20/1991, s. 313 – 324)

T

TARABA Ján

Ku konfrontačnému opisu slovenských a francúzskych predložiek na báze invariantného významu (18/1989, s. 527 – 542)

TESARČÍKOVÁ Ema

Zoznam autorov a tém uverejnených v 19. až 28. zväzku zborníka *Studia Academica Slovaca* (28/1999, s. 319 – 335)

TIBENSKÁ Eva

Synonymia adjektív (23/1994, s. 251 – 258)

Podmet a subjekt (24/1995, s. 177 – 186)

Vetné typy s aktívnym subjektom v slovenčine (25/1996, s. 226 – 238)

Komunikatívne funkcie a ich vyjadrovanie v slovenčine (28/1999, s. 209 – 223)

Syntaktický systém súčasnej slovenčiny (29/2000, s. 287 – 299)

Teória a prax jazykového vzdelávania v oblasti materinského jazyka na Slovensku (30/2001, s. 315 – 328)

Eugen Pauliny a rozvíjanie jeho teórie intencie slovesného deja (33/2004, s. 230 – 246)

Základné zásady didaktiky a metodiky vyučovania morfológie slovenčiny ako cudzieho jazyka (34/2005, s. 165 – 173)

Ekonomizácia v oblasti syntaktickej stavby slovenského jazyka (35/2006, s. 141 – 151)

Prenikanie cudzích jazykových prvkov do slovenčiny (36/2007, s. 139 – 156)

TIBENSKÝ Ján

Svetonázorový a vedecký profil Mateja Bela (13/1984, s. 567 – 583)

TKÁČ Štefan

O insitnom umení (10/1981, s. 433 – 450)

TKÁČIKOVÁ Eva

Duchovná pieseň a počiatky slovenskej lyrickej poézie (28/1999, s. 224 – 231)

Literárny vedec Stanislav Šmatlák (34/2005, s. 287 – 294)

Karol Kuzmány, Ľudovít Štúr a evanjelický Zpěvník (35/2006, s. 307 – 316)

TOMČÍK Miloš

Druhové a žánrové vlastnosti modernej slovenskej lyriky (1/1972, s. 293 – 309)

Súčasná komparatistika a vzťahy medzivojnovej slovenskej a českej prózy (2/1973, s. 411 – 423)

Z typológie slovenskej medzivojnovej lyriky (3/1974, s. 485 – 497)

Metodologické otázky našej súčasnej literatúry (4/1975, s. 477 – 486)

Otázky komparatistiky z hľadiska vzťahov slovenskej a českej literatúry (5/1976, s. 553 – 564)

F. X. Šalda a Slovensko (6/1977, s. 551 – 565)

Kritika v dejinách slovenskej literatúry (7/1978, s. 577 – 593)

Niektoré aspekty československého literárneho kontextu (10/1981, s. 451 – 467)

Systémové prvky v kritickej tvorbe Alexandra Matušku (14/1985, s. 535 – 546)

TÓTH Rastislav

Politická scéna na Slovensku (21/1992, s. 138 – 146)

TRUHLÁŘ Břetislav

Slovenská a česká socialistická avantgarda v kritike (1/1972, s. 311 – 322)

Slovenské národné povstanie a literatúra (3/1974, s. 499 – 511)

Tridsať rokov slovenskej literatúry (4/1975, s. 487 – 503)

Nové vývinové tendencie v slovenskej próze (11/1982, s. 519 – 535)

Slovenské národné povstanie v slovenskej próze (13/1984, s. 23 – 32)

Literárna veda 1988 (18/1989, s. 543 – 555)

U

ULIČNÝ Ferdinand

Osídlenie Slovenska v stredoveku (21/1992, s. 147 – 155)

URBANCOVÁ Hana

Slovensko a Božena Němcová (13/1984, s. 585 – 597)

UŠÁK Jozef

Súčasný ľudový staviteľstvo a bývanie na Slovensku (8/1979, s. 445 – 455)

Ľudové technické stavby (18/1989, s. 557 – 571)

V

VAJIČKOVÁ Mária

K analýze a klasifikácii chýb (19/1990, s. 367 – 378)

Verbálne vyjadrovanie asociácií (20/1991, s. 325 – 346)

Lexikálno-sémantická rovina vo vyučovaní cudzích jazykov (23/1994, s. 259 – 265)

Slovenčina ako cudzí jazyk a nové médiá (33/2004, s. 247 – 253)

VALCEROVÁ Anna

Básnický preklad po roku 1945 a aktualizácia metafora (26/1997, s. 159 – 166)

VAŇKO Juraj

Ako sa hýbu či nehýbu slovenské pády (Dynamika v pádovej sústave slovenčiny) (40/2011, s. 305 – 318)

VARCHOLA Michal

Človek, príroda, energia a VD Gabčíkovo (26/1997, s. 167 – 172)

VAŠKO Imrich

S Hronským v rodnej zemi (25/1996, s. 239 – 245)

VAŠŠ Martin

Slovenská otázka v období prvej ČSR (1918 – 1938) (40/2011, s. 319 – 335)

Slovenská umelecká bohéma v európskom kultúrnom kontexte (41/2012, s. 343 – 357)

VATRÁL Jozef

Slovenské časopisy pre deti (8/1979, s. 457 – 466)

Periodická tlač na Slovensku po roku 1945 (9/1980, s. 367 – 380)

- Rozhlas na Slovensku (10/1981, s. 469 – 488)
Československá televízia v SSR (11/1982, s. 537 – 552)
Regionálna tlač na Slovensku (12/1983, s. 483 – 495)
Novinárstvo v Slovenskom národnom povstaní (13/1984, s. 47 – 61)
Ako privítala slovenská tlač naše obrodenie (14/1985, s. 547 – 563)
Periodická tlač spoločenských organizácií v SSR (15/1986, s. 455 – 467)
Československá tlačová kancelária na Slovensku (16/1987, s. 407 – 423)
Slovenské novinárstvo na ceste k februáru 1948 (17/1988, s. 451 – 468)
Slovenský zväz novinárov (18/1989, s. 573 – 589)

VAVERKOVÁ Irena

- Konfrontácia nemeckého a slovenského fonologického systému (6/1977, s. 567 – 587)

VILIKOVSKÝ Ján

- Jazyk a realie (9/1980, s. 381 – 393)

VOJTECH Miloslav

- Mihálikov debut Anjeli v kontexte slovenskej a európskej spirituálnej poézie (30/2001, s. 411 – 418)
Dva pohľady do dejín slovenskej poézie prvej polovice 19. storočia (venované 170. výročiu úmrtia Bohuslava Tablica a 150. výročiu úmrtia Jána Kollára) (31/2002, s. 236 – 248)
Genéza slovenského básnického preromantizmu a európsky literárny kontext (32/2003, s. 21 – 41)
Umelecký preklad a medziliterárne vzťahy v období národného obrodovania (33/2004, s. 254 – 275)
Jozef Ignác Bajza (1755 – 1836), básnik, prozaik, polemik. Venované 250. výročiu narodenia (34/2005, s. 295 – 311)
Podoby a modifikácie ideálu slovanskej vzájomnosti v slovenskej obrodeneckej literatúre (35/2006, s. 337 – 350)
Básnik v spomienkach literárneho historika. Pavol Országh Hviezdoslav a Albert Pražák (36/2007, s. 271 – 284)
Milan Pišút a literatúra slovenského národného obrodovania (37/2008, s. 153 – 163)
Literárny historik Jaroslav Vlček a utváranie modernej slovenskej literárnej historiografie (39/2010, s. 247 – 257)
K počiatkom literárnovednej slovakistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (40/2011, s. 337 – 348)

Cyrilo-metodská tradícia v perspektíve obrodeneckého historizmu. Epos Jána Hollého Cirillo-Metodiada (42/2013, s. 59 – 76)

VOZÁR Jozef

Význam baníctva v dejinách Slovenska (21/1992, s. 156 – 162)

VRAŠTIAK Štefan

Z dejín slovenskej kinematografie a filmu na Slovensku (2/1973, s. 425 – 433)

VRÁBLOVÁ Timotea

Špecifiká evanjelickej duchovnej piesňovej tvorby na Slovensku v 17. storočí (Cithara Sanctorum) (34/2005, s. 313 – 328)

W

WLACHOVSKÝ Karol

Najmladšia slovenská próza (4/1975, s. 505 – 517)

Z

ZAJÍCOVÁ Katarína

Ludová zbožnosť a mariánske pútne miesta na západnom Slovensku (28/1999, s. 232 – 248)

ZAMBOR Ján

Víťazný návrat Janka Silana (21/1992, s. 163 – 170)

K typológii slovenského básnického prekladu posledných desaťročí (23/1994, s. 266 – 275)

Tri bodky a pomlčky v lyrike Ivana Krasku (25/1996, s. 246 – 254)

Portrét básnika Pavla Horova (26/1997, s. 173 – 179)

Pokus o portrét Ivana Krasku (27/1998, s. 162 – 169)

Slovenská poézia od Proglasu po dnešok (28/1999, s. 249 – 260)

Žalm a žalmickosť v poézii Ivana Krasku a v slovenskej poézii 20. storočia (29/2000, s. 203 – 220)

Nite – interpretácia prvej časti Váľkovej zbierky Dotyky (30/2001, s. 426 – 440)

Interpretácia básne Miroslava Váľka Zvony na nedeľu (31/2002, s. 249 – 262)

O poetike Novomeského Nedele a Rumboidu (33/2004, s. 276 – 298)

Interpretácia básne Jána Stacha Svadobná cesta (35/2006, s. 371 – 333)

Interpretácia básne Miroslava Válka Len tak (36/2007, s. 299 – 312)

O Rúfusovej obraznosti (37/2008, s. 165 – 185)

Interpretácia troch básní Miroslava Válka z druhej polovice šesťdesiatych rokov (38/2009, s. 319 – 333)

Interpretácia básne Jána Stacha Číhanie (39/2010, s. 259 – 267)

Lyrika ako fascinácia bytím (41/2012, s. 247 – 263)

O Proglase a jeho slovenských básnických prekladoch (42/2013, s. 13 – 38)

Interpretácia básne Miroslava Válka Dejiny trávy (42/2013, s. 269 – 283)

ZIBRÍN Pavel

Perspektívy urbanizácie na Slovensku (7/1978, s. 595 – 608)

ZIGO Milan

Filozofia na Slovensku v druhej polovici 20. storočia (36/2007, s. 429 – 442)

ZUSKINOVÁ Iveta

Ovčiarstvo a salašníctvo v Liptove (30/2001, s. 329 – 338)

ZVARA Vladimír

Návraty k Suchoňovej Krútnave (38/2009, s. 335 – 349)

Ž

ŽIGO Pavol

Štylistika zápisov z vypočúvania svedkov v predpisovnom období slovenčiny (15/1986, s. 469 – 479)

Konštitutívne prvky slovenskej historickej syntaxe (16/1987, s. 425 – 440)

Využitie počítačov v slovenskom jazykovednom výskume (17/1988, s. 469 – 487)

Prítomný čas a prítomný dej v súčasnej spisovnej slovenčine (18/1989, s. 591 – 609)

Diachronicko-synchronické úvahy o kategórii času v slovenčine (19/1990, s. 379 – 390)

Vyjadrovanie časového významu v staroslovienskom súvetí (20/1991, s. 347 – 369)

Základné etapy dejín spisovnej slovenčiny (22/1993, s. 231 – 242)

Slovenská hydronymia (23/1994, s. 276 – 283)

Charakteristika slovanských jazykov v Slovanskom národopise Pavla Jozefa Šafárika (24/1995, s. 187 – 196)

Lexikálne prvky tradičnej metrológie (25/1996, s. 255 – 263)

Henrich Bartek a vývin slovenskej spisovnej normy v medzivojnovom období (26/1997, s. 180 – 188)

Prehľadná charakteristika tekovských, zvolenských, hontianskych a novohradských nárečí (27/1998, s. 205 – 213)

Stopäťdesiat rokov od reformy štúrovskej slovenčiny (30/2001, s. 339 – 348)

Osemdesiat rokov slovakistiky na Filozofickej fakulte UK (30/2001, s. 479 – 514)

Ján Kollár v probléme spisovného jazyka Slovákov a ich liturgického jazyka (31/2002, s. 263 – 279)

Štošesťdesiat rokov štúrovskej kodifikácie slovenčiny (32/2003, s. 10 – 20)

Ján Stanislav – priekopník slovenskej univerzitarnej slavistiky (33/2004, s. 299 – 307)

Medzinárodný slavistický projekt Slovanský jazykový atlas (35/2006, s. 423 – 434)

Vývin substantívnej deklinácie v širších slovanských súvislostiach (36/2007, s. 157 – 167)

Slovanský jazykový atlas – zdroj poznatkov nielen o dnešnom Slovensku v (stredo)európskom slovanskom kontexte (37/2008, s. 89 – 96)

Pomenovanie rodinných vzťahov v slovenčine z hľadiska etnokultúrnej identity (39/2010, s. 269 – 283)

Percepcie pri storočníci profesora Eugena Paulinyho (41/2012, s. 265 – 280)

Substantívna deklinácia – samostatný problém (nielen) Slovanského jazykového atlasu (42/2013, s. 313 – 323)

ŽILKA Tibor

Iluzívny a deziluzívny postup v (slovenskej) epike (22/1993, s. 243 – 250)

Intertextualita v (súčasnej) slovenskej literatúre (28/1999, s. 261 – 276)

ŽUDEL Juraj

Vývoj administratívneho členenia Slovenska (12/1983, s. 497 – 509)

Publikácie Studia Academica Slovaca

Učebnice slovenčiny ako cudzieho jazyka

BALÁŽ, Peter – SERAFÍNOVÁ, Danuša: *Parlons slovaque ou Les amis de l'internet*.

Guide pour les étudiants francophones. Bratislava: Univerzita Komenského 1998, 2000, 2007.

BALÁŽ, Peter – SERAFÍNOVÁ, Danuša: *Parlons slovaque ou Les amis de l'internet – I. Exercices de grammaire complémentaires*. Bratislava: Univerzita Komenského 2004.

GABRIKOVÁ, Adela – KAMENÁROVÁ, Renáta – MOŠAŤOVÁ, Michaela – LOS IVORÍKOVÁ, Helena – ŠPANOVA, Eva – TICHÁ, Hana: *Krížom-krážom. Slovenčina B2*. Bratislava: Univerzita Komenského 2014. Kniha + 2 CD.

KAMENÁROVÁ, Renáta – TICHÁ, Hana – ŠPANOVA, Eva – IVORÍKOVÁ, Helena – KLESCHTOVÁ, Zuzana – MOŠAŤOVÁ, Michaela: *Krížom-krážom. Slovenčina A1*. Bratislava: Univerzita Komenského 2007, 2012. Kniha + 2 CD.

KAMENÁROVÁ, Renáta – ŠPANOVA, Eva – (LOS) IVORÍKOVÁ, Helena – BALŠÍNKOVÁ, Dorota – KLESCHTOVÁ (KRCHOVÁ), Zuzana – MOŠAŤOVÁ, Michaela – TICHÁ, Hana: *Krížom-krážom. Slovenčina A2*. Bratislava: Univerzita Komenského 2009, 2012. Kniha + 2 CD.

KAMENÁROVÁ, Renáta – GABRIKOVÁ, Adela – IVORÍKOVÁ, Helena – ŠPANOVA, Eva – MOŠAŤOVÁ, Michaela – BALŠÍNKOVÁ, Dorota – KLESCHTOVÁ, Zuzana: *Krížom-krážom. Slovenčina B1*. Bratislava: Univerzita Komenského 2011. Kniha + 2 CD.

IVORÍKOVÁ, Helena – ŠPANOVA, Eva – KAMENÁROVÁ, Renáta – MOŠAŤOVÁ, Michaela – KLESCHTOVÁ, Zuzana – TICHÁ, Hana: *Krížom-krážom. Slovenčina A1 + A2. Cvičebnica*. Bratislava: Univerzita Komenského 2009.

- PEKAROVIČOVÁ, Jana – ŽIGOVÁ, Ľudmila – PALCÚTOVÁ, Michaela – ŠTEFÁNIK, Jozef: *Slovenčina pre cudzincov. Praktická fonetická príručka*. Bratislava: Univerzita Komenského 2005. Kniha + CD.
- STEINEROVÁ, Hilda: *Konverzačná príručka slovenčiny*. Bratislava: Univerzita Komenského 2004.
- VAJIČKOVÁ, Mária: *Slovenčina pre cudzincov. Gramatické cvičenia*. Bratislava: Univerzita Komenského 2005.
- ŽIGOVÁ, Ľudmila: *Slovenčina pre cudzincov. Pravopisná a gramatická cvičebnica*. Bratislava: Univerzita Komenského 2005.
- ŽIGOVÁ, Ľudmila: *Komunikácia v slovenčine*. Bratislava: Univerzita Komenského 2007.

Odborné publikácie a príručky

- DOLNÍK, Juraj: *Súčasná spisovná slovenčina a jej problémy*. Bratislava: Univerzita Komenského 2007.
- KRČMÉRYOVÁ, Eleonóra: *Poznámky k prozaickej (de)generácii. Pohľad na slovenskú mladú prózu 90. rokov*. Bratislava: Univerzita Komenského 2008.
- MLACEK, Jozef: *Tvary a tváre frazém v slovenčine*. Bratislava: Univerzita Komenského 2007.
- PEKAROVIČOVÁ, Jana: *Slovenčina ako cudzí jazyk – predmet aplikovanej lingvistiky*. Bratislava: Univerzita Komenského 2004.
- PEKAROVIČOVÁ, Jana – ŽIGOVÁ, Ľudmila – MOŠAŤOVÁ, Michaela: *Vzdelávací program slovenčina ako cudzí jazyk. Jazykový kurz v kontaktnej a dištančnej forme*. Bratislava: Univerzita Komenského 2007.
- Slovacicum. Kapitoly z dejín slovenskej kultúry*. Pavol Žigo (ed.). Bratislava: Univerzita Komenského 2004.
- Slovacicum. Súčasné Slovensko*. Jana Pekarovičová – Miloslav Vojtech (ed.). Bratislava: Univerzita Komenského 2006.
- Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach*. Ľudmila Žigová – Miloslav Vojtech (ed.). Bratislava: Univerzita Komenského 2001.
- SOKOLOVÁ, Miloslava – MUSILOVÁ, Květoslava – SLANČOVÁ, Daniela: *Slovenčina a čeština. Synchrónne porovnanie s cvičeniami*. Bratislava: Univerzita Komenského 2005.

Zbierka testov z letnej školy slovenského jazyka a kultúry SAS (začiatocníci – pokročilí). Zost. Eva Španová. Dostupné na www.fphil.uniba.sk/sas

Informačné publikácie

PEKAROVIČOVÁ, Jana: *Slovakistika v zahraničí*. Bratislava: Univerzita Komenského 2001.

40 rokov Studia Academica Slovaca. Jana Pekarovičová – Eva Vojtechová (ed.). Bratislava: Univerzita Komenského 2004.

Projekty Studia Academica Slovaca

Vzdelávacia činnosť

Kurzy slovenčiny ako cudzieho jazyka

Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk poskytuje v zimnom a letnom semestri akademického roka zahraničným študentom, štipendistom, stážistom a iným záujemcom kurzy slovenčiny ako cudzieho jazyka pre začiatočníkov stupeň A1 a A2. Kurzy pre mierne a stredne pokročilých realizuje Katedra slovenského jazyka FiF UK – sekcia slovenčiny ako cudzieho jazyka.

V roku 2006 centrum SAS získalo akreditáciu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky na poskytovanie vzdelávacích aktivít Slovenčina ako cudzí jazyk – jazykový kurz v kontaktnej a dištančnej forme pre všetky stupne jazykového vzdelávania, a to pre začiatočníkov A1, A2, mierne a stredne pokročilých B1, B2 a pokročilých C1, C2, ktorých obsah je publikovaný v tlačenej verzii (Pekarovičová – Žigová – Mošatová, 2007) a zverejnený aj na webovej stránke www.fphil.uniba.sk/sas.

Dištančné vzdelávanie

Studia Academica Slovaca ponúka záujemcom o slovenský jazyk e-learningový kurz slovenčiny e-Slovak pre 1. stupeň A1 (úplný začiatočník) a 2. stupeň A2 (začiatočník). Kurz je súčasťou projektu Vzdelávací program Slovenčina ako cudzí jazyk, ktorý sa realizuje na základe grantu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. E-learningový kurz je určený najmä zahraničným slovakistom a slavistom, zahraničným Slovákom a krajanom žijúcim v zahraničí, účastníkom letnej školy SAS, ako aj všetkým záujemcom, ktorí sa chcú učiť po slovensky. Dostupný je na stránke www.e-slovak.sk.

Vedeckovýskumná činnosť

1. Vzdelávací program Slovenčina ako cudzí jazyk

Tento vzdelávací projekt realizuje Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave na základe grantovej úlohy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Cieľom projektu je tvorba obsahu a foriem jazykového vzdelávania cudzincov v kontaktnej a dištančnej forme pre jednotlivé stupne podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky, ako aj špecifikácia jednotných kritérií hodnotenia a certifikácie jazykovej kompetencie.

2. Slovakistika v zahraničí

Projekt predstavuje aktuálny stav lektorátov slovenského jazyka a kultúry pôsobiach na univerzitách v zahraničí so zreteľom na históriu pracovísk. Realizuje sa v spolupráci s lektormi a so zahraničnými slovakistami na základe údajov získaných z dotazníka prístupného na www.fphil.uniba.sk/sas. Databáza na e-slovak.sk/dls mapuje štúdium slovenčiny (bakalárske, magisterské, doktorandské), postavenie slovakistiky v rámci slavistiky (študijný odbor, povinný/voliteľný predmet, jazykový kurz), ponuku základných a sprievodných slovakistických disciplín, ako aj personálne obsadenie pracovísk a účinkovanie slovenských lektorov.

3. Slavic Networking – jazyková a kultúrna integrácia

Medzinárodný projekt Európskej únie realizovaný v rámci programu Socrates Lingua 1 v rokoch 2004 – 2007. Ide o spoločný projekt šiestich univerzít a rádia (Bulgarsko Nacionalno radio). Hlavným cieľom projektu je podnietiť záujem o poznávanie slovanských jazykov (poľský, český, slovenský, slovinský a bulharský) a poukázať na podobnosti a rozdiely v jazykoch a kultúrach daných krajín. Výstupom projektu je spoločná internetová stránka www.slavic-net.org s porovnateľnými modulmi (dialógy, vybrané texty), odrážajúcimi jazykové a kultúrne špecifiká krajín, ktoré sa na projekte podieľali.

4. Z kroniky Studia Academica Slovaca (Profily a medailóny osobností SAS)

Projekt je súčasťou propagácie reálií SAS a reflektuje účinkovanie významných osobností, ktoré zásadne prispeli k rozvoju vedecko-pedagogického programu letnej školy SAS a v danom roku si pripomínajú životné jubileá. Realizuje sa od roku 2007, doteraz boli publikované

medailóny o týchto osobnostiach: J. Mlacek (2007), P. Baláž (2008), A. Habovštiak (2008), J. Sabol (2009), M. Darovec (2009), L. Novák (2009), J. Horecký (2010), Š. Ondruš (2011), J. Mistrík (2011) a L. Mlynka (2011); v projekte sa bude priebežne pokračovať ďalšími profilmi.

5. Organizovanie vedeckých podujatí

SAS organizuje vedecké podujatia s medzinárodnou účasťou, semináre a sympóziá venované jubileám a významným osobnostiam letnej školy: 40 rokov Studia Academica Slovaca (2004), Slovakistika vo svete (2006), Slovenčina ako cudzí jazyk v teórii a praxi (2008), Z kroniky SAS (2009), Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach (2011), Slovakistika v zborníkoch SAS (2011), Slovenčina vo svete – súčasný stav a perspektívy (2013), 50 rokov Studia Academica Slovaca v kontexte domácej a zahraničnej slovakistiky (2014).

6. PROLANG

Projekt sa zameriava na propagáciu vyučovania menej používaných európskych jazykov – slovenčiny, slovinčiny a litovčiny – pre mladých v pohybe. Je súčasťou Life Long Learning Programme a medzi jeho hlavné ciele patrí identifikovať optimálne prostriedky propagácie jazykového vyučovania v rámci členských štátov EÚ, zhodnotiť a prispôbiť identifikované modely propagácie a využiť ich pri vytváraní propagačnej webstránky, vytvoriť online jazykový test s cieľom vzbudiť záujem o učenie sa jazyka a vytvoriť webstránku zameranú na ďalšie šírenie informácií a ich využívanie cieľovou skupinou používateľov. Webstránka projektu je k dispozícii na www.prolang.net.

7. Centrum slovenského jazyka v USA

Studia Academica Slovaca participuje na projekte Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a California University of Pennsylvania, ktorého cieľom je vytvorenie Centra slovenského jazyka v USA. Činnosť centra bude zameraná na propagáciu a výučbu slovenského jazyka v USA, predovšetkým v štátoch so silnou populáciou hlásiacou sa k slovenskej národnosti (Pensylvánia, Ohio, New Jersey). Centrum vytvorí podmienky na výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka na univerzitnej úrovni dištančnou aj prezenčnou formou. Webstránka projektu je k dispozícii na csj.sk.

8. Receptívna znalosť blízkeho jazyka

Studia Academica Slovaca v spolupráci s Pedagogickou fakultou J.

- E. Purkyně v Ústí nad Labem a Ústavom bohemistických štúdií na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe realizuje spoločný česko-slovenský projekt zameraný na zisťovanie úrovne receptívnej znalosti geneticky, typologicky a areálovo blízkeho jazyka. Cieľom projektu je zistiť, či česko-slovenská jazyková blízkosť pomáha aj cudzincom pri nadobúdaní receptívnych zručností češtiny / slovenčiny ako cudzieho jazyka, do akej miery sú schopní porozumieť hovorenému či písanému prejavu v druhom jazyku, akým spôsobom a či vôbec možno v štúdiu jedného z jazykov využiť pozitívny medzijazykový transfer na osvojenie receptívnej kompetencie druhého jazyka.
9. Tandem Regensburg – Bratislava
- Studia Academica Slovaca koordinuje projekt medziuniverzitnej spolupráce Univerzity v Regensburgu (Nemecko) a Univerzity Komenského v Bratislave *Tandem Regensburg – Bratislava*, ktorého úlohu je podpora a propagácia interdisciplinárneho dialógu medzi oboma krajinami. Študenti oboch univerzít participujúci na projekte vytvoria tandemové dvojice a počas týždňovej návštevy hosťujúcej krajiny získavajú informácie na vybranú výskumnú tému týkajúcu sa rozličných oblastí (história, politika, sociálna problematika atď.). Správy s výsledkami výskumu sú publikované v tandemovom zborníku. Súčasťou tandemového týždňa je popri realizácii výskumu aj bohatý kultúrny program.

Ďalšie vzdelávanie učiteľov a lektorov

1. Odborno-metodická príprava lektorov
- V spolupráci s MŠVVaŠ SR v rámci letnej školy organizuje SAS pravidelné semináre pre lektorov slovenského jazyka a kultúry pôsobiacich na univerzitách v zahraničí, zamerané na novinky z oblasti didaktiky a metodiky prezentácie jazyka a lingvoreálií Slovenska. Cieľom seminára je poskytnúť vyslaným lektorom aktuálne informácie z oblasti aplikovanej lingvistiky, literárnej vedy a kulturológie, predstaviť nové trendy v lingvodidaktickej teórii a praxi, prezentovať výskumné projekty a nové publikácie, zabezpečiť učebné materiály, poskytnúť odbornú literatúru pre lektoráty slovenského jazyka a kultúry a zapojiť lektorov do tvorby siete slovakistiky vo svete.

2. Odborno-metodická príprava učiteľov

V spolupráci s MŠVVaŠ SR a so zahraničnými partnermi SAS ponúka a realizuje odborno-metodické semináre pre učiteľov slovenského jazyka pôsobiacich na školách v zahraničí. Cieľom podujatí je prehĺbenie pedagogickej spôsobilosti a komunikatívnej kompetencie účastníkov kurzu, overovanie a rozvíjanie jednotlivých zručností s využitím programov SAS pre kontaktnú a dištančnú formu na základných a stredných školách a na univerzitných slovakistických pracoviskách v zahraničí so zreteľom na rozvíjanie tvorivosti žiakov vo výučbe SakoCJ. Program obsahuje prednášky, seminárne cvičenia, prezentácie a tvorivé dielne zohľadňujúce potreby učiteľov a špecifiká jednotlivých pracovísk.

Vzdelávanie prebieha od roku 2007, doteraz sa konalo šesť ročníkov v zahraničí: Békešská Čaba (Maďarsko), Báčsky Petrovec (Srbsko), Nadlak (Rumunsko), Užhorod (Ukrajina) a Krakov (Poľsko). Zároveň SAS ponúka špecializované kurzy realizované na Filozofickej fakulte UK: Jazyková kultúra v praxi (2010), Jazyk a tvorivosť (2011), Jazyk a komunikácia v didaktickej praxi (2012), Rozvíjanie jazykovej kompetencie v didaktickej praxi (2013) a Jazyk a reálie v didaktickej praxi (2014).

3. Kurz Didaktika slovenčiny ako cudzieho jazyka

Tento dvojsemestrálny kurz je určený pre učiteľov a lektorov slovenčiny, ktorí pôsobia alebo majú záujem pôsobiť v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka na Slovensku alebo v zahraničí na školách rozličného typu, chcú sa vzdelávať v odbore a získať certifikát o absolvovaní kurzu. Absolvent kurzu získa potrebné informácie, znalosti a zručnosti, ktoré sú predpokladom efektívneho sprístupňovania stavby a fungovania slovenčiny z pohľadu cudzincov.

Ocenenia pracovníkov a spolupracovníkov SAS

Veľká medaila sv. Gorazda

Jozef Mistřík

Jana Pekarovičová

Jozef Mlacek

Ján Sabol

Zlatá medaila Univerzity Komenského v Bratislave za dlhoročné pôsobenie na letnej škole slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca a za vedecký a pedagogický prínos v oblasti slovakistiky a jej propagácie vo svete (2004):

Jozef Mlacek

Peter Baláž

Ján Sabol

Strieborná medaila Univerzity Komenského v Bratislave za dlhoročné pôsobenie na letnej škole slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca a za vedecký a pedagogický prínos v oblasti slovakistiky a jej propagácie vo svete (2004):

Jana Pekarovičová

Alojz Keníž

Jozef Vatrál

Ján Štibraný

Pamätná medaila Univerzity Komenského v Bratislave za dlhoročné lektorské a prednášateľské pôsobenie na letnej škole slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca (2004):

Miloslav Darovec

Mária Vajičková

Emil Kudlička

Olga Sabolová

Marianna Sedláková

Danuša Serafínová

Kornélia Resutíková

Viera Štupáková

Eva Rejdovjanová

Daniela Augustínska

Hedviga Dučáková

Spomienka na bývalých pracovníkov a spolupracovníkov SAS

Pri tejto príležitosti si chceme pripomenúť všetkých bývalých pracovníkov, členov vedenia letnej školy, prednášateľov a lektorov, ktorí sa podieľali na tvorbe a realizácii vzdelávacieho programu letnej školy a nie sú už medzi nami. Bližšie informácie o ich pôsobení v rámci SAS sú v zozname autorov príspevkov a v zozname prednášateľov a lektorov.

*Vincent Blanár
Michal Čabala
Ján Dubníček
Anton Habovštiak
Katarína Hegerová
Ján Horecký
Lívia Ivaničová
Elena Králiková
Emil Kudlička
Viliam Marčok
Helena Májeková
František Miko*

*Jozef Mistrík
Ladislav Mlynka
Ludovít Novák
Šimon Ondruš
Eugen Pauliny
Jozef Prokop
Ivan Slimák
Ján Svetlík
Ján Štibraný
Ladislav Trup
Hana Urbancová*

50
rokov

Studia
Academica
Slovaca
v premenách